

RAAD VOOR BETWISTINGEN INZAKE **STUDIEVOORTGANGSBESLISSINGEN**

UITSPRAKEN WERKJAAR 2016

STUDIEBETWISTINGEN DEEL 7

Inhoud

[Zitting van 7 september 2016](#)

rolnummer 2016/227

rolnummer 2016/230

rolnummer 2016/231

[Zitting van 9 september 2016](#)

rolnummer 2016/224

rolnummer 2016/228

rolnummer 2016/229

[Zitting van 12 september 2016](#)

rolnummer 2016/233

rolnummer 2016/239

rolnummer 2016/242

[Zitting van 23 september 2016](#)

rolnummer 2016/260_264

[Zitting van 28 september 2016](#)

rolnummer 2016/273

rolnummer 2016/290

rolnummer 2016/296

[Zitting van 7 oktober 2016](#)

rolnummer 2016/348

rolnummer 2016/358

rolnummer 2016/407

[Zitting van 10 oktober 2016](#)

rolnummer 2016/316

rolnummer 2016/318

rolnummer 2016/320

rolnummer 2016/321

Zitting van 7 september 2016

Arrest nr. 3.049 van 7 september 2016 in de zaak 2016/227

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de interne beroepscommissie van 13 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in het secundair onderwijs – Lichamelijke Opvoeding en Bewegingsrecreatie.

Tot de opleiding behoort het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’, waarvoor verzoeker een examencijfer van 9/20 behaalt.

De proclamatie vindt plaats op 28 juni 2016. Daar verzoeker voor het tweede academiejaar dit opleidingsonderdeel opneemt zonder een credit te behalen, wordt aan verzoeker een maatregel van studievoortgangsbewaking betekend, luidend als volgt:

“Je slaagde er gedurende twee academiejaren niet in om een creditbewijs te behalen voor opleidingsonderdelen, waarin je de beoogde competenties geïntegreerd moet toepassen in het werkveld of in een gesimuleerde situatie die sterk aanleunt bij het werkveld (zie ECTS-fiches in de studiegids). Uit jouw dossier blijkt manifest dat het opleggen van bindende voorwaarden geen positief resultaat zal opleveren. Je kan je vanaf volgend academiejaar gedurende 3 academiejaren volgend op het academiejaar waarin de maatregel opgelegd werd niet meer inschrijven voor deze opleiding.”

Na een gesprek met de ombud op 1 juli 2016, tekent verzoeker daags nadien via zijn raadsman intern beroep aan tegen de studievoortgangsbeslissing. Hij zet daarin het volgende uiteen:

“Mijn cliënt is niet akkoord met deze studievoortgangsbeslissing en verzoekt middels huidig schrijven, hetwelk u aangetekend wordt toegezonden, tot heroverweging van deze beslissing, waarbij hij U verzoekt rekening te houden met enerzijds de specifieke omstandigheden waarin deze stage verliep en anderzijds de gevolgen van Uw beslissing.

1.

Immers slaagde mijn cliënt klaarblijkelijk gedurende twee opeenvolgende academiejaren niet voor de zogenaamde "lange stage" (6 weken) Lichamelijke Opvoeding, zijnde een opleidingsonderdeel binnen het (vooropgestelde) derde academiejaar.

Mijn cliënt behaalde voor deze "lange stage" zowel in het vorige als het huidige academiejaar een 8/20, hetgeen een voldoende motivering blijkt om het diploma van mijn cliënt uit te stellen, met alle gevolgen van dien.

Dit verbaast mijn cliënt ten stelligste, temeer omdat:

- Hij de voorbije academiejaren slaagde voor alle andere opleidingsonderdelen, inclusief:
  - alle eerder afgelegde korte stages, m.i.v. de korte stages Lichamelijke Opvoeding (verspreid over de drie voorbije academiejaren);
  - diens eindwerk (met een cijfer van 14/20);
  - alle (korte en lange) stages m.b.t. het opleidingsonderdeel Bewegingsrecreatie (o.a. behaalde mijn cliënt nog een cijfer van 14/20 voor de stage Bewegingsrecreatie afgelegd tijdens academiejaar 2015-2016);
- het verslag van de heer [D.W.] (mentor van mijn cliënt tijdens de zgn. "lange stage" volbracht in het Sint-Annacollege tijdens academiejaar 2014-2015 — cfr. bijgevoegd stuk 1) zeer positief bleek;
- ook de korte stages, onder meer de twee weken durende stage afgelegd in Githo te Nijlen in het najaar van 2015, zeer positief verliep (reden ook dat mijn cliënt

daarvoor telkens slaagde), zoals ook bevestigd door diens toenmalige mentor, de heer [K.H.] (stuk 2);

- de quoterings voor deze korte stage in het derde academiejaar slechts geldt als richtcijfer en bijgevolg niet mee in rekening wordt gebracht bij de berekening van het eindtotaal;
- het opleidingsonderdeel "stage" drie onderdelen bevat (Lichamelijke Opvoeding — Bewegingsrecreatie — Supervisie), waarvoor mijn cliënt in totaal 31/60 behaalde en waarbij bovendien de onderdelen Lichamelijke Opvoeding (8/20) en Bewegingsrecreatie (14/20) aanzienlijk zwaarder doorwegen in de berekening van het eindcijfer dan het onderdeel Supervisie (9/20).

2.

Daarenboven — en dit aspect wenst mijn cliënt in essentie aan te kaarten — is hij ervan overtuigd dat diens negatief resultaat voor de afgelegde lange stage grotendeels is ingegeven vanuit een communicatieprobleem (en daardoor eerder negatieve verstandhouding) met zijn mentor, mevrouw [V.D.B.].

Immers werd mijn cliënt van bij aanvang van zijn zes weken durende stage — en zelfs reeds voordien bij het treffen van de voorbereidingen in aanloop naar de eigenlijke stage — geconfronteerd met zeer gebrekkige (en zelfs een totaal gebrek aan) communicatie van de zijde van mevrouw [V.D.B.].

De verhouding met deze stagementor verliep dan ook allesbehalve positief, en cliënt kan zich niet van de indruk ontdoen dat één en ander heeft meegespeeld in hoofde van mevrouw [V.D.B.] bij het opmaken van diens (eind)verslagen.

Mijn cliënt bespreekt hieronder naar enkele situaties die dit gebrek aan (passende) communicatie treffend illustreren:

- Geruim 4 weken vóór aanvang van de stage verzocht mijn cliënt mevrouw [V.D.B.] om zijn eindwerk (tennisvoetbal) te mogen integreren in zijn stage.

Mevrouw [V.D.B.] reageerde niet, ook niet na diverse rappels zijdens mijn cliënt.

Uiteindelijk nam mijn cliënt (nota bene enkele dagen voor aanvang van de stage) het zekere voor het onzekere, en contacteerde hij zijn vorige mentor (de heer [H.]) om zijn eindwerk in diens school (Githo te Nijlen) te mogen volbrengen, hetgeen ook geschiedde.

Eén en ander is naderhand kennelijk bij mevrouw [D.B.] ook in het verkeerde keelgat geschoten... Totaal ten onrechte verweet zij mijn cliënt achterdocht, wantrouwen en gebrekkige communicatie.

Dit is uiteraard niet zo. Mijn cliënt is ter zake niets te verwijten.

- Evenzo werd mijn cliënt op dinsdag 15.03.2016 verzocht om daags nadien toezicht te houden op klas 2B1 tijdens het 3^e lesuur (zie stuk 3).

Uiteraard stemde cliënt hiermee in, op zuiver vrijwillige basis. Hij werd immers die dag niet op school verwacht.

Clïënt was also correct en tijdig aanwezig op de plaats waar hij werd verwacht, doch kennelijk bleek inmiddels een andere toezichthouder aangesteld door mevrouw [V.D.B.] zelf.

Mevrouw [V.D.B.], die nochtans kopie van de e-mail van mevrouw [V.C.] mocht ontvangen (zie tevens stuk 3), achtte het kennelijk niet nodig mijn cliënt daarvan tijdig in kennis te stellen.

- Tevens werd cliënt uitgenodigd om één van de klassenraden bij te wonen op woensdag 23 maart 2016. Mevrouw [V.D.B.] beloofde hem nog nadere informatie (o.a. m.b.t. het aanvangsuur) per e-mail ter kennis te brengen, hetgeen gewoonweg niet gebeurde, ook niet na de rappel van mijn cliënt op maandagavond 21.03.2016 (stuk 4).

Clïënt was dan ook goedschiks omstreeks 8u30 aanwezig op school, doch daar werd hem meegedeeld dat de klassenraad pas zou aanvangen na de middag...

Alweer een volkomen nutteloze verplaatsing naar 's Gravenwezel, die perfect was te vermijden d.m.v. correcte communicatie.

Om die reden nam mijn cliënt ook reeds tijdens zijn stage per e-mail contact op met de heer [V.W.] teneinde de situatie (en specifiek de gebrekkige verstandhouding met mevrouw [V.D.B.]) aan te kaarten.

Zie ter zake stuk 5, een e-mail van mijn cliënt wat dat betreft naar bijgevoegd schrijven aan de heer [V.W.] d.d. 17 april 2016:

*"Beste meneer [V.W.],
Is het voor u mogelijk om na uw bezoek van volgende week een langer gesprek te hebben? Zoals ik u al reeds vermeld heb, krijg ik het gevoel dat ik bij mevr. [V.D.B.] mijn stage niet goed kan afronden. De negatieve sfeer die er heerst tussen haar en mij toont weinig beterschap.*

Ik beseef dat ik zeker mijn werkpunten heb, maar wanneer er op de verslagen dingen geschreven worden die ofwel niet waar zijn, ofwel zonder de belangrijke context vermeld worden, dan stel ik hier mijn vragen bij.

Ik vind persoonlijk dat ik beter nu aan de alarmbel kan trekken dan wanneer het te laat is. Tenslotte is dit mijn laatste stagekans en ik zou niet willen dat ik 5 jaar hogeschool zomaar teniet laat doen doordat de relatie met mijn mentor niet goed is.

Graag zou ik dit dus met u willen bespreken. Ik heb al verschillende situaties uitgeschreven om mijn twijfels aan te tonen. Ik hoop van harte dat u hier tijd voor kan maken zodat ik met een positiever gevoel de laatste stageweken kan aanvangen. Ook morgen kan ik mij vrijmaken na school, Pothoekstraat of Aartselaar te komen."

De inhoud hiervan is treffend, temeer omdat dit schrijven werd uitgestuurd 'in tempore non suspecto', te weten op een moment dat mevrouw [V.D.B.] zich nog niet had uitgesproken over de kwaliteit van de tot dusver afgelegde stage.

Het verbaast mijn cliënt dan ook ten eerste dat in het uiteindelijke verslag van de heer [V.W.] met geen woord wordt gerept over de problematische verstandhouding met de stagementor, hoewel nochtans tijdig en correct aangekaart door cliënt.

Trouwens is aan te stippen dat mijn cliënt in het verleden steeds een zeer correcte verstandhouding heeft gehad met zijn eerdere stagementors, zoals ten overvloede blijkt uit de verslagen van de heer [V.W.] en de heer [H.] (stukken 1 & 2).

3.

Ten slotte dient mijn cliënt ook vast te stellen dat mevrouw [V.D.B.] de voorgeschreven procedure niet correct opvolgde.

Onder meer mocht cliënt nooit — zelfs niet tot op heden — het verslag van mevrouw [V.C.B.] m.b.t. stageweek 2 noch haar uiteindelijk eindverslag ontvangen, en dit ondanks meerdere rappels per e-mail (stukken 6).

Derhalve werd mijn cliënt tot op heden niet in de mogelijkheid gesteld de uiteindelijke beoordeling van de heer [V.W.] te toetsen aan (en te vergelijken met) het eindverslag van mevrouw [V.D.B.].

Evenzo kan mijn cliënt hic en nunc niet controleren of (en in hoeverre) er bij de eindbeoordeling rekening werd gehouden met de bevindingen van mevrouw [V.D.B.].

4.

Mijn cliënt is dan ook geenszins akkoord met Uw studievoortgangsbeslissing, temeer omdat één en ander enerzijds dient gekaderd in een specifieke context (moeilijke verstandhouding met de mentor) en anderzijds impliceert dat hij gedurende drie academiejaren gewoonweg niet in de mogelijkheid verkeert zijn diploma te behalen.

De gevolgen van deze beslissing zijn gewoonweg rampzalig voor mijn cliënt.

Immers wordt hij door de beslissing van Uw directie als het ware verplicht een andere opleiding aan te vatten dan wel werk te zoeken, hetgeen — bij gebrek aan diploma — geen evidentie zal zijn.

Het weze daarbij opgemerkt dat mijn cliënt slechts beschikt over een getuigschrift van het secundair onderwijs, en slechts beschikt over zeer beperkte technische kennis/bagage hetgeen de zoektocht naar een tewerkstelling uiteraard zal bemoeilijken.

Ik verzoek U dan ook in deze rekening te willen houden met de specifieke omstandigheden, en de studievoortgangsbeslissing te willen heroverwegen.

Mijn cliënt is uiteraard bereid één en ander mondeling te komen toelichten, in aanwezigheid van diens raadsman.”

Op (woensdag) 6 juli 2016 wordt aan verzoeker meegedeeld dat de interne beroepscommissie het intern beroep zal behandelen in zitting van (vrijdag) 8 juli 2016, waarbij verzoeker kan worden gehoord indien hij daarom verzoekt of indien de beroepscommissie dat nodig acht.

Verzoeker deelt mee dat noch hijzelf noch zijn raadsman op de voorgestelde datum aanwezig kunnen zijn, en verzoekt om een uitstel naar de daaropvolgende week. Op die vraag kan blijkbaar niet worden ingegaan, daar de interne beroepscommissie verzoekers beroep behandelt op 8 juli 2016, en daarbij op grond van de volgende overwegingen tot de ongegrondheid van dat beroep besluit:

“Verklaring van de lector: Via mail heb ik een evaluatieformulier aangekregen van de stagementor van week 4 en 5, dit werd beschouwd als het globaal eindformulier omdat de mentor hierin wel de evolutie van de student beschrijft. Ik ben zelf naar een les gaan kijken tijdens stage 3.2, maar ik heb hiervan geen officieel verslag gemaakt omdat ik in gesprek was met de mentor. Ik heb [verzoeker] nadien echter wel mondeling feedback gegeven. De stagementor heeft vrij laat aan de alarmbel getrokken waardoor het niet meer mogelijk was om nog van school te veranderen. In een gesprek met [verzoeker] hebben we dan de problemen aangekaart (voornamelijk de slechte communicatie/ verstandhouding met de mentor), [verzoeker] heeft dan zijn best gedaan om de communicatie met de mentor beter te laten verlopen. [Verzoeker] heeft dan wel aan het eind van zijn stage zich redelijk herpakt, maar deze positieve evolutie kwam te laat. Er is ook een eindgesprek geweest met [verzoeker], mezelf en de mentor. De mentor was in het eindverslag heel negatief, ik vond haar te weinig constructieve feedback geven. Inhoudelijk was ik het echter wel eens met de mentor. Het niveauverschil tussen stage 3.1 en stage 3.2 was ook opvallend groot, zijn kwaliteit van lesgeven is dus heel erg context gerelateerd.

Ik zie [verzoeker] nog wel verder positief evolueren, maar mijn collega's LO zullen het hier waarschijnlijk niet mee eens zijn.

De interne beroepscommissie neemt ten aanzien van de student de volgende beslissing: Het punt voor praktijk 3 blijft behouden, maar er wordt wel een 3de examenkans toegekend.

Motivering van deze beslissing:

Student haalt aan dat hij voor alle voorgaande stages en zijn eindwerk geslaagd was, evenals voor zijn stage bewegingsrecreatie. Het behalen van eerdere stages is echter geen reden om student ook voor deze stage geslaagd te verklaren aangezien in de derdejaars-stage de competenties op een hoger niveau dienen behaald te worden en er meer zelfstandigheid van de student verwacht wordt. Bovendien is het behalen van goede punten op de stage bewegingsrecreatie ook geen reden om student geslaagd te verklaren voor de stage LO, nu het verschillende onderwijsvakken betreft met geheel andere stagecontexten. Student wordt geacht ook de competenties te kunnen vertonen in de specifieke context van de LO-stage, nu ook dat onderwijsvak op zijn diploma zou vermeld worden.

Verder verwijst hij naar het stageverslag van mentoren tijdens een vorig academiejaar, dat echter niet kan meegenomen worden in de beoordeling van de stage van dit academiejaar, aangezien het een ander opleidingsonderdeel betreft.

De student geeft verder aan dat er een communicatieprobleem en negatieve verstandhouding was met de mentor en dat zijn resultaten op de stage daarvan het gevolg zouden zijn. Hij geeft hierbij een aantal elementen aan die wijzen op misverstanden in

communicatie wat betreft toezicht, klassenraden en zijn eindwerk. Hij toont echter niet aan hoe deze misverstanden van invloed zijn geweest op zijn presteren op de stage, nu deze misverstanden geen rechtstreekse impact hebben op de door hem gegeven stagelessen en de tekorten die in de eindevaluatie werden vastgesteld.

Hij haalt aan dat de mentor geen eindverslag opmaakte. Bij het horen van de lector blijkt echter dat de laatste twee weekverslagen van de mentor dienen beschouwd te worden als het eindverslag, hetgeen gebleken is uit overleg tussen mentor en lector. Uit het feit dat dit gesprek plaatsvond kan afgeleid worden dat er wel degelijk rekening werd gehouden met de opmerkingen van de mentor.

De evaluatie van de leertrajectbegeleider is echter steeds een afweging op basis van meerdere elementen, waaronder enerzijds het verslag van de mentor, maar anderzijds ook lesobservaties door de lector(en) van de hogeschool en lesvoorbereidingen in de stagemap. Het is de hogeschool en niet de mentor, die de student uiteindelijk evalueert.

De commissie stelt vast dat de lector bij het maken van deze eindevaluatie wel degelijk rekening hield met alle elementen in het dossier.

Tenslotte haalt de student aan dat deze beslissing verregaande gevolgen heeft, nu student zijn opleiding aan de hogeschool dient stop te zetten. Gezien de opmerking van de lector dat hij een positieve ontwikkeling zag naar het einde van stage toe en gezien het feit dat student reeds zeer ver gevorderd is in de opleiding, acht de commissie het redelijk om student uitzonderlijk nog een derde kans te geven om het opleidingsonderdeel te behalen.

De commissie is dus van mening dat de onvoldoende eindbeoordeling van student voldoende gestaafd is door verschillende elementen in het dossier en dat het punt dient behouden te blijven, maar heft de weigering tot inschrijving op, waardoor student nog een kans krijgt om Praktijk 3 tijdens een volgend academiejaar opnieuw op te nemen.

De beslissing van de interne beroepscommissie is genomen bij consensus.”

Dit is de bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij werpt op dat het beroep niet ontvankelijk is in de mate dat verzoeker aanvecht dat de beslissing tot toekenning van een diploma is uitgesteld, omdat dit geen studievoortgangsbepaling is in de zin van artikel I.3, 69° van de Codex Hoger Onderwijs.

In zijn *wederantwoordnota* repliceert verzoeker dat een beslissing over een opleiding als geheel weldegelijk een studievoortgangsbepaling is overeenkomstig artikel I.3, 69°, a) van

de Codex Hoger Onderwijs. Verzoeker stelt dat de beslissing tot niet-toekenning van het diploma door de bestreden beslissing werd gehandhaafd, en dat het dus een voor beroep vatbare beslissing is.

Beoordeling

De beslissing om verzoeker niet geslaagd te verklaren voor de gehele opleiding, *c.q.* de beslissing ter zake uit te stellen, is het gevolg van het tekort dat verzoeker behaalde voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’, een tekort dat blijkens de ECTS-fiche (stuk 14 administratief dossier) niet delibereerbaar is en dus het afstuderen van verzoeker verhindert.

Strikt genomen kan de Raad een beslissing om de toekenning van een diploma uit te stellen, niet vernietigen. Anders is het evenwel wanneer diezelfde beslissing er (ook) toe strekt een uitspraak te doen over het al dan niet slagen voor hetzij een opleidingsonderdeel, hetzij opleiding in haar geheel. Beide laatste hypothesen doen zich voor, aangezien verzoeker enkel voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ nog moet slagen om zijn diploma te verkrijgen, en de bestreden beslissing door de bevestiging van het examencijfer van 9/20 meteen ook inhoudt dat over de opleiding in haar geheel nog geen uitspraak kan worden gedaan.

De Raad begrijpt het beroep als zijnde gericht tegen de beslissing om het examencijfer van 9/20 te handhaven – de middelen zijn ook in die zin geformuleerd. Het is een beslissing die tot gevolg heeft dat de examencommissie over het slagen voor de opleiding vooralsnog geen uitspraak kan doen, gelet op het niet-delibereerbaar karakter van dat tekort. Dat gevolg zou, van de weeromstuit, op de helling kunnen komen te staan indien de Raad het examencijfer van 9/20 zou vernietigen op grond van motieven die ertoe moeten leiden dat verzoeker in een nieuwe beslissing een credit bekommt. Dat hangt evenwel samen met de grond van de zaak.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

Eerste middel

Verzoeker steunt een eerste middel op het redelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

In wat als een eerste, afzonderlijk middel moet worden beschouwd, doet verzoeker gelden dat de bestreden beslissing uitsluitend is gesteund op de loutere vaststelling dat verzoeker gedurende twee opeenvolgende academiejaren niet slaagde voor de ‘lange stage Lichamelijke Opvoeding’, een onderdeel van het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’, waarvoor evenmin een credit werd behaald.

In de *antwoordnota* spreekt verwerende partij die lezing tegen. Zij wijst erop dat de initiële studievoortgangsbepaling een maatregel van studievoortgangsbewaking – met name: een weigering tot verdere inschrijving – op dat motief heeft gesteund, maar dat die weigering tot inschrijving door de bestreden beslissing is opgeheven zodat thans enkel de beoordeling van het opleidingsonderdeel zelf voorligt.

In de *wederantwoordnota* lijkt verzoeker dit middel niet langer te handhaven – evenmin echter doet hij er uitdrukkelijk afstand van.

Beoordeling

Zoals reeds is gebleken bij de beoordeling van de ontvankelijkheid, heeft de bestreden beslissing het inschrijvingsverbod niet gehandhaafd. Het feit dat verzoeker tweemaal niet geslaagd was voor ‘Praktijk 3’ was enkel voor die maatregel van studievoortgangsbewaking relevant.

Bij de totstandkoming van het examencijfer van 9/20 voor ‘Praktijk 3’ en de beoordeling van de regelmatigheid daarvan, is het tekort van het voorgaand academiejaar niet aan de orde.

Het middel is ongegrond.

Tweede middel

In een tweede middel beroept verzoeker zich op het fair play-beginsel, de rechten van verdediging, de hoorplicht en artikel 6 van het EVRM.

Standpunt van partijen

In dit middel, dat verzoeker voor het eerst opwerpt in de *wederantwoordnota*, doet verzoeker gelden dat hij heeft aangegeven bereid te zijn om zijn argumenten in bijzijn van zijn raadsman nader te komen toelichten op de zitting van de interne beroepscommissie.

Hoewel verzoeker voor de zitting van 8 juli 2016 werd uitgenodigd en onmiddellijk heeft meegedeeld dat noch hijzelf, noch zijn raadsman dan aanwezig konden zijn, en tegelijk heeft verzocht de zitting met te verdagen naar de volgende week, heeft de zitting van de beroepscommissie plaatsgehad in verzoekers afwezigheid. Een verdaging bleek niet mogelijk, zo werd telefonisch gemeld.

Verzoeker stipt aan dat de oproeping voor de hoorzitting per e-mail werd overgemaakt minder dan 48 uur voor die zitting, en dat het verzoek tot uitstel werd afgewezen in de loop van donderdagnamiddag 7 juli 2016.

Verzoeker acht het fair play-beginsel en ook de rechten van verdediging en het hoorrecht geschonden. Hij laakt ook het feit dat hem onvoldoende tijd werd geboden om de nodige schikkingen te treffen, bijvoorbeeld om een andere raadsman ter vervanging te laten verschijnen, en wijst erop dat elke toelichting omtrent de beweerde onmogelijkheid om de hoorzitting uit te stellen, nog steeds ontbreekt.

Beoordeling

De Raad herinnert verzoeker er vooreerst aan dat een interne beroepscommissie van een onderwijsinstelling geen rechtscollege is, maar een orgaan van actief bestuur. De leden van een beroepscommissie zijn niet gebonden door de regels die gelden voor de organen die jurisdictionele beslissingen nemen en die als dusdanig ook in artikel 6 EVRM zijn opgenomen. Daaruit volgt dat artikel 6 van het EVRM op de procedure voor de interne beroepscommissie niet van toepassing is, daar deze verdragsbepaling enkel ziet op de waarborging van onafhankelijkheid en onpartijdigheid van rechterlijke instanties.

In ieder geval biedt de Codex Hoger Onderwijs verzoekster de mogelijkheid om bij de Raad beroep in te stellen, zodat niet kan worden betwist dat zij aldus de garantie heeft op een volwaardige jurisdictionele toetsing van de bestreden beslissing (zie RvS 26 april 2011, nr. 212.714, Meftah; RvS 15 maart 2011, nr. 212.047, Schotte).

Het middel dat steunt op een schending van de hoorplicht is gericht tegen de wijze waarop het intern beroep is verlopen, en is derhalve niet onontvankelijk om de enkele reden dat het voor het eerst wordt opgeworpen in de procedure voor de Raad.

Verzoeker diende het middel evenwel op het eerst nuttige ogenblik op te werpen, en dat was in zijn verzoekschrift. Daar het middel niet aan de openbare orde raakt en evenmin steunt op elementen waarvan verzoeker pas samen met het administratief dossier kennis heeft kunnen nemen, vermocht verzoeker niet te wachten tot de neerlegging van de wederantwoordnota om deze grief te doen gelden.

Het middel is laattijdig en derhalve onontvankelijk.

Derde middel

Verzoeker steunt een derde middel op het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker is het niet eens met de beoordeling van het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’. De kritiek op de beoordeling zelf komt aan bod in de hiernavolgende middelen. In dit derde middel stelt verzoeker voorafgaand dat hij hoe dan ook ten stelligste verbaasd is dat het loutere tekort voor dat opleidingsonderdeel volstaat om hem de toekenning van het diploma te weigeren.

Ter zake wijst verzoeker erop dat hij de voorbije academiejaren slaagde voor alle andere opleidingsonderdelen, met inbegrip van de eerder afgelegde korte stages Lichamelijke Opvoeding, het eindwerk en alle (korte en lange) stages Bewegingsrecreatie. Verzoeker stipt verder aan dat in het academiejaar 2015-2016 de korte stages positief verliepen (hoewel die blijkbaar niet rechtstreeks worden verrekend in de eindbeoordeling) en dat hij voor het

opleidingsonderdeel ‘stage’ 31/60 behaalde. Verzoeker vindt het opmerkelijk dat hij voor alle voorgaande stages positief werd geëvalueerd en de laatste stage plots als onvoldoende werd beoordeeld. Dit bevestigt in de ogen van verzoeker dat er geen of onvoldoende rekening werd gehouden met de specifieke context, zoals de negatieve verstandhouding met de stagementor.

Ten slotte verwijst verzoeker naar het eindverslag dat de stagementor voor de stage binnen het opleidingsonderdeel opstelde in het academiejaar 2014-2015, toen verzoeker het voor de eerste maal aflegde. Hij stelt dat hij ook in dat academiejaar ten onrechte geen credit verwierf.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij dat de beoordeling van het cijfer voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ enkel afhangt van de prestaties in het betrokken academiejaar, zodat een verwijzing naar resultaten voor andere opleidingsonderdelen, al dan niet in voorgaande academiejaren, niet relevant is.

In zijn *wederantwoordnota* herneemt verzoeker in essentie zijn argumenten uit het verzoekschrift. Hij voegt eraan toe dat die argumenten er niet toe strekken dat het slagen voor eerdere stages en/of opleidingsonderdelen een voldoende motivering kan zijn om te slagen voor Praktijk 3 en de daarin begrepen ‘lange stage’, maar wel dat het “kennelijk onredelijk [is] om bij de beoordeling tot al dan niet toekenning van een einddiploma rekening te houden met de feitelijke context en concrete omstandigheden”, waaronder het geslaagd zijn voor andere opleidingsonderdelen en de positieve waardering van eerder afgelegde stages. (noot van de Raad: verzoeker bedoeld allicht dat het onredelijk is om met die elementen *geen* rekening te houden).

Verzoeker brengt vervolgens de resultaten en mentorbeoordelingen van het academiejaar 2014-2015 in herinnering, en bevestigt dat hij ook dat jaar niet akkoord was met het examencijfer van 8/20, maar dat hij daartegen geen beroep heeft ingesteld omdat hij evenmin slaagde voor zijn onderzoeksproject.

Beoordeling

Voor zover het middel – met goede wil – aldus kan worden begrepen dat verzoeker zich beroept op ‘uitzonderlijke omstandigheden’ (te dezen: de resultaten voor andere opleidingsonderdelen en in voorgaande academiejaren) om spijs het niet delibereerbaar tekort

toch geslaagd te worden verklaard, dan moet de Raad vaststellen dat het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij daartoe geen ruimte laat.

De criteria om in de bacheloropleiding te slagen, zijn vervat in artikel 3.6.2.1 van het onderwijs- en examenreglement 2015-2016 (stuk 18 administratief dossier). Studenten – zoals verzoeker – die niet voor elk opleidingsonderdeel een credit hebben behaald, kunnen alsnog geslaagd worden verklaard indien zij voldoen aan de in dat artikel gestelde voorwaarden. Daarvan zijn evenwel uitgesloten, de opleidingsonderdelen waarvoor deliberatie niet mogelijk is. Zulks is, zoals hierboven reeds is vastgesteld, het geval voor het hier betrokken opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’.

Een beroep op ‘bijzondere omstandigheden’ blijkt volgens artikel 3.6.2.1, *in fine* van het reglement enkel mogelijk wanneer het gaat om het bepalen van de graad van verdienste, wat hier niet aan de orde is.

Het onderwijs- en examenreglement verleent derhalve de examencommissie niet de bevoegdheid om een student op grond van “bijzondere omstandigheden” geslaagd te verklaren voor de bacheloropleiding, spijs een niet delibereerbaar tekort. Het middelonderdeel faalt in rechte.

Voor zover het middel de ‘bijzondere omstandigheden’, met name de (deel)resultaten die in een voorgaand academiejaar werden behaald voor onderdelen van Praktijk 3 of voor andere opleidingsonderdelen, overtuigt het middel evenmin.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat resultaten die werden behaald in vorige academiejaren en voor andere opleidingsonderdelen, in principe niet relevant zijn voor de beoordeling van de redelijkheid of de regelmatigheid van een navolgend opleidingsonderdeel. Aldus betekent het behaald hebben van een credit voor een stage in de eerste twee jaren van de opleiding, niet dat de student ook in het derde jaar voldoende heeft gepresteerd (R.Stvb. 6 maart 2007, nr. 2007/005; R.Stvb. 9 november 2007, nr. 2007/067), en ook binnen hetzelfde academiejaar geldt als principe dat de opleidingsonderdelen verschillende vaardigheden en competenties als doelstelling hebben en dus onderling niet relevant zijn voor de beoordeling.

De Raad ziet geen redenen om er hier anders over te oordelen. Een eindverslag van een stagementor in een vorig academiejaar is derhalve – daargelaten nog dat het niet uitgaat van een persoon met de bevoegdheid om een quoterings toe te kennen en dus ook toen slechts indicatief was – niet relevant, aangezien verzoeker in het academiejaar 2015-2016 het opleidingsonderdeel opnieuw heeft afgelegd en hij thans op dié prestaties dient te worden beoordeeld.

Het middel is ongegrond.

Vierde middel

In een vierde middel beroept verzoeker zich op het redelijkheidsbeginsel, het onpartijdigheidsbeginsel en een gebrek aan feedback.

Standpunt van partijen

De beoordeling van de stage met 8/20 is voor verzoeker grotendeels toe te schrijven aan de communicatieproblemen en slechte verstandhouding met zijn stagementor, mevrouw V.D.B., die volgens verzoeker geen passende begeleiding heeft geboden, al dan niet ten gevolge van privéproblemen waar de mentor mee te kampen had. Verzoeker is ook de overtuiging toegedaan dat deze omstandigheden een rol hebben gespeeld bij het opmaken van de (eind)verslagen en dus de beoordeling van de stage.

Hij wijst, bij wijze van voorbeeld, op een gebrek aan antwoord van de stagementor over de integratie van het eindwerk in de stage en miscommunicatie met betrekking tot een toezicht en het tijdstip van een klassenraad. Tevens brengt verzoeker onder de aandacht dat hij omtrent deze problemen reeds op 17 april 2016 contact heeft opgenomen met de stagebegeleider van de opleiding, zodat het verwondert dat in het stageverslag van de stagebegeleider en/of in de bestreden beslissing, naar die problemen niet wordt verwezen.

Verzoeker is het er niet mee eens dat een en ander wordt “gereduceerd tot slechts misverstanden in de communicatie”, en stipt aan dat uit zijn bericht aan de stagebegeleider blijkt dat het om een ernstig probleem ging, waarvan hij zelf vreesde dat het een impact zou kunnen hebben op de beoordeling, en dat de stagebegeleider geen verdere stappen heeft ondernomen. De negatieve

teneur van het mentorverslag staat voor verzoeker ook haaks op de positieve mentorverslagen die hij voorheen ontving.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij hierop als volgt:

“Verzoeker verwijst naar communicatieproblemen en een negatieve verstandhouding met zijn mentor. Hij haalt daarvoor dezelfde voorbeelden aan als in het kader van het intern beroep.

De interne beroepscommissie heeft dit onderzocht en heeft daarover geoordeeld:

De student geeft verder aan dat er een communicatieprobleem en negatieve verstandhouding was met de mentor en dat zijn resultaten op de stage daarvan het gevolg zouden zijn. Hij geeft hierbij een aantal elementen aan die wijzen op misverstanden in communicatie wat betreft toezicht, klassenraden en zijn eindwerk. Hij toont echter niet aan hoe deze misverstanden van invloed zijn geweest op zijn presteren op de stage, nu deze misverstanden geen rechtstreekse impact hebben op de door hem gegeven stagelessen en de tekorten die in de eindevaluatie werden vastgesteld.

Verzoeker weerlegt de vaststelling van de interne beroepscommissie niet, dat er geen bewijs voorligt dat een negatieve verstandhouding met de mentor de uiteindelijke beoordeling, die niet door de mentor maar door de docenten gebeurt, zou hebben beïnvloed.

In tegendeel heeft de interne beroepscommissie daarenboven uitdrukkelijk bevestigd:

De evaluatie van de leertrajectbegeleider is echter steeds een afweging op basis van meerdere elementen, waaronder enerzijds het verslag van de mentor, maar anderzijds ook lesobservaties door de lector(en) van de hogeschool en lesvoorbereidingen in de stagemap. Het is de hogeschool en niet de mentor, die de student uiteindelijk evalueert. De commissie stelt vast dat de lector bij het maken van deze eindevaluatie wel degelijk rekening hield met alle elementen in het dossier.

Verzoeker gaat op dit gegeven niet in.

Verzoeker stelt dat hij de leertrajectbegeleider, de heer [V.W.], op de hoogte had gebracht van de problemen maar dat die er niets mee zou gedaan hebben. Dit is in strijd met de stukken die verzoeker zelf voorlegt, in het bijzonder zijn stuk 9 bij het extern beroep, waaruit blijkt dat de heer [V.W.] op 18 april 2016 ondanks een drukke agenda toch onmiddellijk tijd vrijmaakte voor een gesprek. Hij heeft daar ook naar verwezen tijdens de behandeling van het intern beroep (stuk 5).”

In zijn *wederantwoordnota* herneemt verzoeker de uiteenzetting van zijn verzoekschrift. Hij voegt er, wat het verband tussen de gesignaleerde problemen en de kwaliteit van de gegeven stagelessen betreft, aan toe dat de motivering van de interne beroepscommissie weinig realistisch en kort door de bocht is. Verzoeker heeft er alles aan gedaan wat redelijkerwijze binnen zijn mogelijkheden lag om de problematiek aan te kaarten, en wijst erop dat de beoordeling van een stage altijd een subjectief gegeven is en het onduidelijk is in hoeverre het

mentorverslag in de uiteindelijke beoordeling doorweeg. Hij verwijst ter zake opnieuw naar voorgaande mentorverslagen en de wijze waarop die voor de stagebegeleider de ene keer te positief en de andere keer te negatief waren.

Ten slotte brengt verzoeker in herinnering dat de lector tegenover de interne beroepscommissie zelf heeft toegegeven dat het mentorverslag heel negatief was en dat er te weinig positieve feedback werd gegeven.

Vijfde middel

Verzoeker steunt een vijfde middel op een schending van het *patere legem*-beginsel en de materiële motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker doet gelden dat stagementor V.D.B. de voorgeschreven procedure niet heeft gevolgd. Zo heeft verzoeker nog steeds noch het stageverslag van stageweek 2, noch het eindstageverslag ontvangen, en dit ondanks verschillende rappels.

Daardoor is verzoeker niet in de mogelijkheid om de uiteindelijke stagebeoordeling door de trajectbegeleider te toetsen aan en te vergelijken met de verslagen van de mentor. Bovendien, zo stelt verzoeker, blijkt uit niets dat de laatste twee weekverslagen inderdaad moeten worden beschouwd als een eindverslag, en evenmin dat met de opmerkingen van de stagementor werd rekening gehouden; deze zijn immers blijkbaar enkel in een gesprek weergegeven.

In de *antwoordnota* verwijst verwerende partij vooreerst naar de beoordeling van deze grief in de bestreden beslissing. Bovendien, zo merkt verwerende partij op, gebeurt de eindbeoordeling niet door de mentor maar door de trajectbegeleider.

Verzoeker zijnerzijds blijft in zijn *wederantwoordnota* bij zijn standpunt.

Beoordeling van het vierde en vijfde middel samen.

Voorafgaand aan de concrete beoordeling van beide middelen, wil de Raad het volgende aanstippen. In een recent arrest (R.Stvb. 22 augustus 2016, nr. 3.023) heeft de Raad een verzoekende partij erop gewezen dat het voor de scholen in het leerplichtonderwijs geen verplichting is om stagiairs uit de lerarenopleiding te ontvangen, en dat de stagementoren door de begeleiding van een stagiair veelal aanzienlijk meerwerk hebben, niet alleen door de opvolging en coaching van de stagiair, maar ook door het bewaken van het leerplan en het bereiken van de leerplandoelstellingen. De Raad bedenkt daarbij dat stageplaatsen soms schaars zijn, en dat van een student-stagiair mag worden verwacht dat hij zich inschrijft in een goede samenwerking die ook de relaties tussen de hogeschool en de stageschool niet hypothekeert.

Omgekeerd mag een eventuele schaarste van stagescholen of -plaatsen er voor de hogeronderwijsinstelling geen aanleiding toe geven dat disfuncties van stagementoren worden veronachtzaamd of onvoldoende in rekening worden gebracht bij de beoordeling van de student. Zelfs wanneer de bevoegde lector een of meer lessen van de student komt bijwonen en de eindevaluatie ook is gebaseerd op schriftelijke stukken zoals de lesvoorbereiding, speelt de klasmentor immers een belangrijk rol in de begeleiding en bijsturing – eventueel in afnemende mate naarmate de student in zijn opleiding vordert – en bij de input omtrent de eindbeoordeling.

In het huidige dossier heeft verzoeker met een e-mail van 17 april 2016 aan zijn trajectbegeleider N.V.W. nogmaals (verwerende partij spreekt niet tegen dat dit blijkt voorheen ook reeds mondeling en schriftelijk is gebeurd) meegedeeld dat hij het gevoel heeft bij mevrouw V.D.B. zijn stage niet goed te kunnen afronden. Er is een negatieve sfeer tussen de student en de mentor, en daarin komt geen beterschap. Verzoeker stelt te beseffen dat hij werkpunten heeft, maar dat er op verslagen dingen worden geschreven die niet waar zijn, of die buiten context worden vermeld. Verzoeker trekt letterlijk aan de alarmbel. Met een e-mail van 18 april bevestigt de heer N.V.W. dat het “inderdaad verstandiger [lijkt] om even rond de tafel te zitten dan wel om nog een extra stagebezoek in te plannen”, en dat hij twee dagen later tijd kan vrijmaken voor een gesprek.

Verzoeker legt verder nog stukken voor omtrent de volgende problemen met mentor V.D.B., die door verwerende partij niet worden tegengesproken:

- een e-mail van 15 maart 2016 (stuk 7 bundel verzoeker) gericht aan verzoeker en mentor V.D.B. waarbij verzoeker wordt gevraagd om daags nadien een klastoezicht te komen

uitvoeren; na verzoekers aankomst op de school blijkt mevrouw V.D.B. reeds iemand anders te hebben aangesteld;

- een e-mail van (maandag) 21 maart 2016 (stuk 8 bundel verzoeker) van verzoeker aan mevrouw V.D.B. met de vraag hoe laat woensdag op de klassenraad wordt verwacht. De mail blijft onbeantwoord. Verzoeker biedt zich aan om 8u30 en de klassenraad blijkt pas na de middag plaats te hebben.
- Een e-mail van 9 mei 2016 (stuk 10 bundel verzoeker) van verzoeker aan mevrouw V.D.B. met mededeling van het document voor de eindvaluatie en de vraag om het verslag van lesweek 2 door te sturen, en een rappel van 14 mei 2016.

Het zijn stukken die verzoeker ook aan de interne beroepscommissie heeft voorgelegd.

Aan de ombud meldt verzoeker op 1 juli 2016 dat hij na de tweede lesweek van de klasmentor geen verslag met beoordeling en feedback heeft gekregen en dat hij evenmin een eindverslag ontving (stuk 2 administratief dossier).

Een en ander leidt ertoe dat de houding van en begeleiding door de mentor, alsook haar beoordeling van verzoeker, te dezen in het centrum van de discussie staan.

In de bestreden beslissing heeft de interne beroepscommissie omtrent de problematiek rond de stagementor en de grondslagen voor de eindbeoordeling het volgende overwogen:

“De student geeft verder aan dat er een communicatieprobleem en negatieve verstandhouding was met de mentor en dat zijn resultaten op de stage daarvan het gevolg zouden zijn. Hij geeft hierbij een aantal elementen aan die wijzen op misverstanden in communicatie wat betreft toezicht, klassenraden en zijn eindwerk. Hij toont echter niet aan hoe deze misverstanden van invloed zijn geweest op zijn presteren op de stage, nu deze misverstanden geen rechtstreekse impact hebben op de door hem gegeven stagelessen en de tekorten die in de eindevaluatie werden vastgesteld.

Hij haalt aan dat de mentor geen eindverslag opmaakte. Bij het horen van de lector blijkt echter dat de laatste twee weekverslagen van de mentor dienen beschouwd te worden als het eindverslag, hetgeen gebleken is uit overleg tussen mentor en lector. Uit het feit dat dit gesprek plaatsvond kan afgeleid worden dat er wel degelijk rekening werd gehouden met de opmerkingen van de mentor.

De evaluatie van de leertrajectbegeleider is echter steeds een afweging op basis van meerdere elementen, waaronder enerzijds het verslag van de mentor, maar anderzijds ook lesobservaties door de lector(en) van de hogeschool en lesvoorbereidingen in de stageplan. Het is de hogeschool en niet de mentor, die de student uiteindelijk evalueert.”

Blijkens de ECTS-fiche vormen de evaluatiefiches van de mentoren een deel van de beoordelingsbasis van het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’. Daarmee wil niet gezegd zijn dat zij doorslaggevend zijn: het is de vaste rechtspraak van de Raad dat de input van de mentor, behoudens andersluidende bepaling, richtinggevend is en niet beslissend, maar dat deze ook niet mag worden veronachtzaamd, wat onder meer betekent dat aanzienlijke verschillen in de beoordeling tussen mentor en lector, door deze laatste moeten worden gemotiveerd. Niettemin hebben de mentorverslagen hun plaats binnen de evaluatie, en voor zover er grieven zijn omtrent een gebrek aan objectiviteit of redelijkheid in hoofde van een mentor, zullen diens verslagen dan ook een belangrijke eerste bron van informatie zijn.

Te dezen kan de Raad er ten eerste moeilijk omheen dat er van de beoordeling door de klasmentor, die door de trajectbegeleider werd omschreven als “heel negatief” met “onvoldoende constructieve feedback”, in het dossier geen enkel spoor voorligt. De enige beoordelingen in het administratief dossier zijn de evaluatie door een lector van het vak Lichamelijke Opvoeding periode 1 (stuk 9 administratief dossier) met een globale beoordeling 10/20, een syntheseverslag door de leertrajectbegeleider van het vak Lichamelijke Opvoeding periode 1 en 2 (stuk 10 administratief dossier) met een globale beoordeling 8/20, en lectorenevaluaties ‘eindevaluatie stage’, ‘eindevaluatie supervisie’ en ‘eindcijfer synthese door praktijkcel’.

Het evaluatieformulier van de stagementor voor week 4 en week 5, dat als globaal eindformulier werd gehanteerd en dat de trajectbegeleider stelt te hebben ontvangen (cf. zijn verklaringen ten overstaan van de interne beroepscommissie), bevindt zich niet bij de stukken waarop de Raad acht kan slaan. De inhoud ervan blijkt evenmin op enge wijze uit de bestreden beslissing, noch is aangetoond dat de interne beroepscommissie van dit stuk kennis heeft genomen, laat staan ermee rekening heeft gehouden.

Dit alles maakt het voor de Raad onmogelijk om te beoordelen hoe de mentor al dan niet feedback heeft gegeven en hoe zij heeft beoordeeld, of de eindbeoordeling door de trajectbegeleider daar al dan niet op gespannen voet mee staat en dus of zijn eindbeoordeling al dan niet kan standhouden.

Deze vaststelling volstaat om het middel gegrond te bevinden. De interne beroepscommissie zal derhalve ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing moeten nemen. De

mentorverslagen van mevrouw V.D.B. moeten daarbij worden betrokken en indien tegen de nieuwe beslissing andermaal beroep bij de Raad wordt ingesteld, zullen zij deel moeten uitmaken van het door verwerende partij neergelegd administratief dossier.

Zonder ter zake verder uitspraak te doen, wil de Raad er voor het debat tevens op wijzen dat een ongunstige eindbeoordeling door een trajectbegeleider die zelf één les heeft bijgewoond maar daarvan geen verslag heeft gemaakt, de Raad in de huidige stand van de zaak en met het administratief dossier in zijn huidige samenstelling, niet evident voorkomt.

Het laatste middel van verzoeker behoeft in de huidige stand van de zaak geen antwoord.

Kosten

Standpunt van partijen

Verzoeker vraagt om de kosten van het geding ten laste van de verwerende partij te leggen.

Verwerende partij stelt in de *antwoordnota* dat de Raad niet de bevoegdheid heeft om zich over procedurekosten uit te spreken.

Verzoeker handhaaft zijn verzoek in de *wederantwoordnota*.

Beoordeling

Bij het instellen van een procedure voor de Raad is geen rolrecht verschuldigd, zodat verzoeker niet op de terugbetaling daarvan aanspraak kan maken. Evenmin heeft de decreetgever in de procedure voor de Raad voorzien in de toekenning van een rechtsplegingsvergoeding ten voordele van de in het gelijk gestelde partij. De Raad vermag derhalve geen kosten toe te kennen; verzoeker heeft deze overigens ook niet begroot.

Het verzoek wordt verworpen.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing.

2. De bevoegde instantie neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing. Zij doet zulks uiterlijk op 16 september 2016 en houdt daarbij rekening met de bovenstaande overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.050 van 7 september 2016 in de zaak 2016/230

In zake: ██████████

tegen: ██████████

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de interne beroepscommissie van 7 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat ██████████, die loco advocaat ██████████ verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is ingeschreven in de opleiding Bachelor in het onderwijs: lager onderwijs.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 2’ bekommt verzoekster een examencijfer van 8/20. Tegen dit examencijfer tekent verzoekster op 30 juni 2016 het volgende intern beroep aan (voor de weergave van de geciteerde mailberichten verwijst de Raad naar het desbetreffende stuk – stuk 2 administratief dossier):

“Verzoekster kan zich niet vinden in de wijze waarop haar stage is verlopen. Niet alleen is er onmiskenbaar probleem geweest met de mentor, maar bovendien verliep de communicatie met [verwerende partij] allesbehalve optimaal en werd er geen voldoende ondersteuning geboden aan verzoekster.

Met de kennis van alle betrokkenen partijen had verzoekster nooit de stage mogen afleggen zoals deze nu verlopen is. Er drongen zich fundamentele ingrepen op, die niet hebben plaats gevonden.

Teneinde een goed zicht te krijgen op de bezwaren van verzoekster dient eerst het verloop van de stage te worden geschetst.

Hieruit zal blijken dat zowel de aanvang van de stage, het verdere verloop alsook de beoordeling voor kritiek vatbaar zijn.

Het relaas van verzoekster vangt aan met de 1ste mail van de leertrajectbegeleider:

[...]

Er bleek echter een fout gemaakt te zijn door de praktijkcel. In het tweede jaar dient men eerst stage [te] lopen in de 2de graad en dan in de 3de graad. Men had verzoekster echter eerst in de 3de graad gezet en dan pas in de 2de graad.

Hierdoor had verzoekster al gecommuniceerd met de juf van het 5de leerjaar over het verloop van de stage op 20 oktober 2015. Het gevolg van deze wissel was dat verzoekster een observatiedag in het 5de leerjaar doorgebracht heeft en dat zij pas de avond voor de volgende observatiestage wist dat zij haar stage niet in het 5de jaar van de Dames te Antwerpen mocht doen.

Verzoekster kreeg pas 's morgens op school (De Dames) te horen in welke klas zij stage mocht lopen en wie haar mentor was.

De mentor ([T.V.H.]) zelf werd pas op de allerlaatste moment geïnformeerd en wist niets van de komst van verzoekster.

Verder dient nog het volgende te worden opgemerkt.

De leertrajectbegeleider ([E.M.]) was niet op de hoogte dat de graden omgewisseld waren en verzoekster heeft dit tegen haar gezegd tijdens een leertrajectgesprek. Zij heeft bij de praktijkcel geïnformeerd hoe het verder moest lopen. Een klein, maar lastig detail betreffende de communicatie met [E.M.] was dat door één of andere fout/probleem ze enkel mails kon verzenden die bij verzoekster aankwamen als 'ongewenste mails'.

Zo verliep de communicatie in het begin niet optimaal omdat verzoekster dacht dat zij nooit een mail kreeg.

[...]

Uiteindelijk kon verzoekster dan toch haar stage in de 3de graad aanvatten.

Ze deed ook al de vakken van het 3de jaar mee buiten het vak 'eerste leerjaar' – omdat ze dit enkel mocht volgen wanneer men zijn eerste leerjaarstage loopt.

Doordat verzoekster voor de rest al de vakken van het derde jaar wel volgde, werd er voor haar en enkele andere studenten een andere planning voorzien zodat zij evenveel stagedagen zouden kunnen lopen als de rest van het 2de jaar.

Verzoekster werd echter niet op de hoogte gebracht van hoe deze stage zou verlopen en wanneer deze zou plaatsvinden. Verzoekster heeft via een andere student uiteindelijk een beetje informatie gekregen. Zij had zelf nog geen stageschool gekregen...

Toen zij eenmaal mijn stageschool gekregen had, kreeg zij nog amper informatie over wat zij moest doen en wanneer wat van haar verwacht werd.

De onderstaande mails zijn in dat opzicht duidelijk:

[...]

Pas op 11 december kreeg verzoekster telefoon van de praktijkcel dat ze een school voor haar hadden gevonden (De Kleine Jacob).

Reeds op 14 december moest verzoekster hier observeren.

Er volgde echter opnieuw radiostilte waarop verzoekster de volgende ‘paniek’-mail heeft [verzonden] op 20 december.

Zij had immers nog steeds niets gehoord omtrent haar derde jaar stage.

[...]

Zij kreeg pas antwoord op 3 januari terwijl de stage op 6 januari zou beginnen.

[...]

Verzoekster had dus volstrekt geen informatie gekregen van zowel haar leertrajectbegeleider, als de praktijkcel. Als een medestudent haar niet op de hoogte had gebracht zou zij van niets geweten hebben.

Daarbij kwam nog eens dat verzoekster 3, 4 en 5 januari examens had en reeds op 6, 7 en 8 januari stage, maar ook hieromtrent mocht verzoekster niets vernemen (cfr. infra).

[...]

Het daaropvolgend bericht heeft verzoekster niet gezien, wellicht doordat het een drukke periode voor haar was.

[...]

Nochtans waren de documenten wel degelijk afgegeven. Toen ontving verzoekster de volgende mail:

[...]

Daarop ontspon zich de volgende mailuitwisseling:

[...]

Op dit evaluatieverslag was verzoekster wel degelijk geslaagd, het betrof de globale reflectie van de 2de graadstage.

Meer zelfs: er werd haar meegedeeld dat het heel goed ging.

Zoals reeds hoger aangehaald werden de [data] waarop verzoekster haar eerste stagedagen in het 5de leerjaar (derde graad) diende aan te vangen niet bevestigd.

Verzoekster heeft nooit een mail ontvangen van haar leertrajectbegeleider of van de praktijkcel met de juiste [data] van de derde graad stage.

Verzoekster diende dus af te gaan op wat een medestudent haar vertelde ([S.V.R.]).

Zo zei hij tegen verzoekster dat 29 januari geen stagedag meer was. Verzoekster heeft dit ook zo gecommuniceerd naar haar mentor ([J.B.]). Blijkbaar was dit echter wel een stagedag:

[...]

Het minste dat kan worden gezegd is dat de communicatie en organisatie allesbehalve optimaal verliep.

Dit maakte het bijzonder moeilijk voor verzoekster om zich optimaal voor te bereiden, hetgeen zich natuurlijk weerspiegelt in de stage.

Ook voor de mentor van de derde graad ([J.B.]) was dit geen optimale situatie en werd er al gestart op slechte voet.

Verzoekster heeft haar excuses aan haar aangeboden:

[...]

Verzoekster heeft dus stagedag op 29 januari in de Kleine Jacob gemist door (alweer) een communicatiestoornis.

Tijdens het leergesprek met haar leertrajectbegeleider ([E.M.]) is er afgesproken dat zij deze dag niet moest inhalen.

Verzoekster heeft er echter wel zelf voor gekozen om nog eens een extra dag te gaan observeren in de Kleine Jacob. Woensdag 3 februari heeft dit gesprek plaatsgevonden:

[...]

Dit alles was echter nog niet het einde van de lijdensweg voor verzoekster.

Haar leertrajectbegeleider ([E.M.]) was zwanger en kon daardoor niet op bezoek komen tijdens de stage in de derde graad.

Verzoekster heeft toen een andere leertrajectbegeleider gekregen namelijk, [A.F.].

Verzoekster kende haar niet en zij kende verzoekster niet. Verzoekster had haar nog nooit gezien tot op de dag dat ze is komen observeren op 28 april.

Naast de organisatorische malaise die een duidelijke impact heeft gehad op de stage, dient nog bijkomend te worden ingezoomd op de gebeurtenissen in de klas van zowel de 2de graadstage (stage 1) als de 3de graadstage (stage 2) en de discrepantie daartussen.

Stage 1: stage in het 4de leerjaar

Deze stage was zeer aangenaam voor verzoekster en verliep vlot.

Verzoekster had een goed contact met haar mentor ([T.V.H.]) en zij had een klik met de school (De Dames te Antwerpen). Verzoekster stond in het 4de leerjaar waarin 25 leerlingen zaten. Tijdens deze stage is er niets misgelopen.

Verzoekster voelde zich goed in haar vel en daardoor waren haar lessen goed en was haar stage goed. Verzoekster heeft 3 goede verslagen gekregen van haar leertrajectbegeleider ([E.M.]), haar mentor-coach ([A.d.M.]) en van de mentor ([T.V.H.]).

Er werd haar zelfs meegedeeld dat het dermate goed verliep dat ze in haar volgende stage niet al te veel opvolging zou behoeven.

Stage 2: stage in het 5de leerjaar 19 tot 29 april 2016

De daaropvolgende stage verliep echter totaal anders de eerste stage en wel om verschillende redenen.

Een niet limitatieve opsomming van feiten toont dit reeds aan.

- Vooreerst was verzoekster evident zelf al een beetje zenuwachtig, slecht gezind en onzeker door de mank lopende communicatie met [verwerende partij]. Verzoekster had het gevoel dat zij zich totaal niet kon voorbereiden omdat zij van niets zeker was.

- Verzoekster voelde zich niet evenmin op haar gemak op deze school en bij haar mentor. Deze laatste was ook daar bovenop bijzonder verveeld - reeds van in het begin - door de mank lopende organisatie.
- Mentor en studente hadden ook totaal andere hoofddoelen en prioriteiten. Verzoekster is iemand die meer met de les bezig is dan met de lay-out. De mentor was daarentegen iemand die zeer formalistisch was en 'perfectionistisch' en zich heel hard aan verzoekster stoorde. Zo kon ze bijvoorbeeld niet tegen het sjabloon van [verwerende partij], want de lettertypes veranderden soms naargelang de kolom waarin men aan het schrijven was. Of nog: verzoekster gebruikte geen aanhalingstekens (moet ook niet) en volgens de mentor besteedde verzoekster niet genoeg aandacht aan de hoofdletters bij een opsomming. Verzoekster wou vooral inhoudelijk groeien en haar prioriteiten lagen bij de les. Hierdoor ontstonden de eerste wrijvingen tussen de mentor ([J.B.]) en verzoekster.
- Verder vond de mentor verzoekster te veel leerinhouden opschreef en vroeg ze om minder leerinhouden neer te schrijven of deze samen te voegen. Verzoekster had nochtans geleerd op [verwerende partij] dat men de leerinhouden allemaal apart moet schrijven.
- Bijvoorbeeld:
  - De leerlingen kunnen:
    - optellen met getallen kleiner of gelijk aan 100;
    - verminderen met getallen kleiner of gelijk aan 100.

Jessica wou dat verzoekster deze samennam dus:

- De leerlingen kunnen:
  - optellen en verminderen met getallen kleiner of gelijk aan 100.

Hier neem je eigenlijk 2 leerinhouden in één. De [verwerende partij] vond dat dit de foute manier was, maar verzoekster kan aantonen dat het net de mentor die het zo wou (zie onderstaande opsomming).

STAGE 6/01/2016 – 8/01/2016

Algemeen

- Opmerkingen, aanvullingen en tips heb ik in het bordeaux geschreven.
- Probeer in 1 LVB hetzelfde lettertype te gebruiken, dat oogt verzorgder.
- Moet er bij elke les een werkpunt opgeschreven worden?
- Zorg dat je niet te veel doelen (kerndoelen) in de tabel 'leerinhouden' schrijft, hoe meer je er op schrijft, hoe meer je er moet evalueren. Kies er 2 à 3, zo bewaar je beter overzicht en stel je duidelijk de belangrijkste dingen van deze fase voorop.
- Al je lessen hebben nummer 1.
- [J.B.] gaf verzoekster heel veel negatieve kritiek. Hierdoor voelde verzoekster zich slechter en slechter. Het was zelfs zo erg dat zij zich tijdens de stage een totaal ander persoon voelde. Verzoekster voelde zich slecht, futloos en had geen motivatie. Verzoekster trok zich die commentaar en die kritiek heel hard aan omdat er amper een positief punt aan bod kwam. Verzoekster had het gevoel dat de mentor haar niet moest. Verzoekster had het gevoel dat alles wat zij deed fout was en hierdoor kwam zij in een negatieve spiraal. Als dit de eerste ervaring met het onderwijs was geweest voor verzoekster was zij zeker en vast gestopt met de richting. De andere leerkrachten hadden ook door dat dit contact niet goed zat. Dit

weet verzoekster van [E.V.L.] (stagiaire De Kleine Jacob 5A). Zij vertelde verzoekster dat haar mentor zei dat ze het gevoel had dat [J.B.] en verzoekster geen goed contact hadden.

- Normaal gezien behoorden de lessen turnen niet tot het pakket van verzoekster, omdat de turnjuf een stagiaire L.O. had en deze gaat voor op stagiaires van het lager onderwijs. Tijdens de stage is er echter plots gecommuniceerd naar verzoekster toe dat zij de turnlessen toch moest geven. Dit stond niet in de planning en verzoekster moest het maar ergens tussenkrijgen om ze op tijd af te kunnen geven.
- Op woensdag 20 april zei [J.B.] dat verzoekster de les W.O. die op donderdag 21 april gegeven moest worden helemaal moest veranderen en deze om 18.00 u moest doorsturen. Verzoekster had zeer veel verbeterwerk die dag en was pas rond 16.00u thuis. Het is onmogelijk om een nieuwe les te maken op 2 uur tijd. Deze les heeft verzoekster dan ook niet op tijd kunnen afgeven.
- Op de allereerste stagedag, het eerste uur kwam de mentor-coach ([A.d.M.]) kijken naar de wiskundeles. Deze les was niet perfect en dit wist verzoekster ook zelf. Verzoekster had al sinds januari geen les meer gegeven en moest er eerst even inkomen. De mentor-coach begreep dit en is later nog komen kijken naar Frans, turnen en godsdienst: deze lessen waren wel goed. Verzoekster apprecieerde dit gebaar enorm. Verzoekster heeft ook tegen haar gezegd hoe zij zich voelde en dat zij problemen had om zichzelf te vinden tijdens de stage omdat zij zich niet op haar gemak en allesbehalve welkom voelde. [Verwerende partij] was dus van in het begin op de hoogte. De mentor-coach zei echter tegen verzoekster dat ze zich niets moest aantrekken van wat er gezegd werd (door [J.B.]) en dat ze verzoekster nu een paar keer gezien had en dat het goed was.
- Op donderdag 28 januari kwam ook de leertrajectbegeleider ([A.F.] wegens zwangerschapsverlof [E.M.]) kijken. Zij is naar Wiskunde en Frans komen zien. Na haar observatie vroeg ze of dat ze even met verzoekster kon praten. Haar eerste vraag was: "Hoe is het contact met je mentor?" Verzoekster kreeg onmiddellijk tranen in de ogen en begon haar alles te vertellen wat er gebeurd was en hoe zij zich voelde (cfr. supra). Mevrouw [A.F.] bevestigde dat ze dit onmiddellijk doorhad door de manier waarop [J.B.] over verzoekster praatte. Deze kon geen positief woord over verzoekster zeggen. De perceptie van verzoekster was dus de waarheid.

Vaststellingen:

Op basis van het voorgaande kan worden geconcludeerd dat het tekort op de stage in de derde graad volstrekt onvoorspelbaar was. Enerzijds was er de voorgaande stage die als zeer gunstig werd afgesloten en anderzijds waren er de tussentijdse evaluaties die verzoekster kreeg vanuit [verwerende partij].

Er dient te worden vastgesteld dat enkel de beoordeling van de mentor zeer afwijkend en afwijzend is en dat deze door mevrouw [E.M.] zonder meer wordt overgenomen — zonder dat zij de studente aan het werk heeft gezien.

Het is duidelijk dat de eindevaluatie kennelijk onredelijk is, onzorgvuldig is gebeurd en de rechtszekerheid aantast.

De eindevaluatie geeft geen verklaring voor de afwijkingen tussen de tussentijdse evaluatie en de eindevaluatie.

Bovendien stelt zich de vraag waarop de eindevaluatie überhaupt gebaseerd is. De docent heeft de student immers niet bezocht.

De eindevaluatie en meer specifiek de negatieve quoterings kunnen dan ook op geen andere elementen gebaseerd zijn dan de feedback van mevrouw [J.B.]. Hierboven is echter reeds aangegeven dat deze samenwerking en evaluatie bijzonder problematisch was zodat deze niet zomaar kan worden overgenomen.

Een eindevaluatie die met deze gekend problematiek geen rekening houdt, is dan ook onredelijk.

Tevens dient te worden vastgesteld dat er tot op de eindevaluatie en de evaluatie door mevrouw [J.B.] vanuit [verwerende partij] enkel positieve signalen (verslag [A.F.] en verslag [A.d.M.]) werden gegeven. Deze hebben verzoekster verhinderd om bij te sturen nu zij op competenties die als goed werden gescoord in deze verslagen uiteindelijk zonder waarschuwing toch slecht scoort.

Deze positieve feedback liet immers niet toe om de werkpunten en tips voldoende zwaarwichtig in te schatten en voldoende tijdig te remediëren. Dit alles impliceert een gebrekkige begeleiding [verwijzing in voetnoot naar R.Stvb. 29 oktober 2015, nr. 2.247] die het slagen de facto onmogelijk [heeft] gemaakt.

Dat er tussen deze verslagen en het eindverslag enig verschil is gelegen, kan gebeuren, maar de huidige onvoorspelbare verschillen verdienen een omstandige motivering [verwijzing in voetnoot naar R.Stvb. 7 juli 2015, nr. 2015/051].

Nu deze niet voorligt en ook niet kan ingezien worden waarop deze dan wel gesteund zo zijn gelet op het feit dat de eind-evaluator verzoekster niet aan het werk heeft gezien, kan er niet anders worden besloten dat de positieve en gemotiveerde tussentijdse verslagen als enige basis kunnen gelden en een slaagcijfer vertegenwoordigen en verantwoorden.

Het enige andere verslag dat immers voorligt is immers bijzonder subjectief en het gevolg van enerzijds een zeer slechte persoonlijke verstandhouding en anderzijds de organisatorische malaise bij het begin van de stage die moeilijk aan de student kan worden verweten.

Om deze redenen vraagt verzoekster om gehoord te worden en de beslissing te herzien.

Verzoekster vraagt om een faire beoordeling waar onder meer ook rekening wordt gehouden met de 3 goede beoordelingen stage 1; de 2 goede beoordelingen stage 2 vanwege [verwerende partij] en slechts 1 slechte van de leerkracht [J.B.] uit de Kleine Jacob.

Indien verzoekster een slaagcijfer krijgt, zou zij graag volgend jaar haar 2de jaarstage en 3de jaarstage in één jaar doen omdat zij geen vakken meer heeft[t]. Anders zou zij volgend jaar in het totaal 4 weken stage hebben en het jaar daarna enkel 2 maanden stage.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 7 juli 2016. Na verzoekster en haar raadsman te hebben gehoord, komt zij tot de beslissing om het beroep ongegrond te verklaren. Het volgende wordt overwogen:

“Verklaring van de student en raadsman:

Stage 2° graad was heel goed. Zo goed zelfs dat zij een ontbrekende dag in 3° graad niet moest inhalen. Vervolgens waren er heel wat administratieve misverstanden waardoor er onmiddellijk een slechte sfeer was tussen student en mentor. Bij volgende momenten kreeg [verzoekster] steeds positieve feedback. Later kreeg zij bij de eindevaluatie een negatieve evaluatie die op de evaluatie van mevrouw [J.B.] (mentor) moet gebaseerd zijn én bovendien in tegenspraak is met de evaluatie van de hogeschool. Waarom volgt

men de strekking van de mentor en geeft met positieve feedback om dan achteraf negatief te evalueren? Waar komt het eindresultaat vandaan? Kan de student dan volgend jaar 2 en 3 samen afleggen? Op die laatste vraag hebben we ondertussen een positief antwoord gekregen.

Alle signalen wezen op een goede afloop dus is het negatieve eindoordeel erg verrassend.

Heb je gemeld aan je leertrajectbegeleider dat de relatie slecht was?

Ja, aan de mentor-coach, niet aan de leertrajectbegeleider want die persoon kende ik niet. Na eerste bezoek (FRA) werd er gezegd dat het niet goed zat. Mentor-coach heeft gezegd dat de student zich niets moest aantrekken van wat er werd gezegd en dat zij goed bezig was. Mentor-coach heeft tegen andere student gezegd dat er wel iets heel fout zat tussen mentor en student en ze vroeg dat ook aan mij na een lesobservatie.

Waarom zou dat kunnen liggen?

Begon al bij de start. Last minute wissel van school. Student kon ook zelf niet aangeven welke haar stagedagen precies waren. Mentor vond dit niet aangenaam.

Mentor-coach wist wel dat jij zou komen?

Ja.

Is er een gesprek geweest met de mentor-coach?

Ja, maar dat ging enkel over mijn gevoelens. Dat ging niet over mogelijke actie. Mentorcoach zei tegen mij dat zij feedback van mentor naast zich moest neerleggen. Het was waarschijnlijk een slechte match. De mentor lijkt erg stipt en de student is dat iets minder. Twee tegenpolen dus.

Bestaat er een deontologie voor mentoren? Mogen zij in lerarenkamer zomaar roddelen over de studenten? Hoe verloopt dat?

Verloopt meestal via de ombuds.

[Verzoekster] heeft dit niet gedaan omdat zij het signaal kreeg dat het in orde was. Zij dacht dus dat er geen aanleiding was om naar de ombuds te stappen omdat het al in orde was. Raadsman pleit ervoor om de student nog een kans te geven om de stage 3° graad aan te vatten.

Docent [A.F.]:

Heeft 1 voormiddag bijgewoond.

Wat heb je gezien en klopt het dat er een slecht contact was?

Lessen waren chaotisch en niet gestructureerd. Voorbereidingen waren niet in orde waardoor organisatie moeilijk verloopt. Student geeft aan dat dit zo moest van de mentor en dat zij zich niet goed voelt bij de mentor. Ik voelde ook wel dat dit niet 100% OK was, maar er waren wel werkpunten waar de student wel zelf aan had kunnen werken. Elementen waar de student zelf verantwoordelijk voor is heb ik uitgezuiverd. Mentor-

coach is meerdere keren op bezoek geweest, maar heeft slechts 1 verslag geschreven. Hier staan echter ook zaken in die voor de mentor wel OK zijn maar voor ons als hogeschool niet OK zijn. Dat stellen we wel vaker vast. Mentoren willen zeker niet te negatief zijn.

Uit het verslag bleek dat de werkpunten uit de vorige stage ook nu terug de kop op staken. Dit wijst erop dat de student zelf verantwoordelijk is voor deze werkpunten eerder dan de setting. Een stage 3° graad is moeilijker en vraagt meer voorbereiding. Als voorbereiding dan haar zwak punt is, is het ook logisch dat zij hier veel minder op scoort.

Ik begrijp dat de student zegt 'ik heb een goed verslag' bij het lezen van het verslag van de eerste stage. Er zijn slechts 3 kruisjes minder goed. In ogen van de student was dit dan ook goed.

Ze heeft deze punten niet opgepikt naar de volgende stage toe. En dan wordt dat probleem groter natuurlijk.

Wat doen jullie als jullie vaststellen dat relatie slecht is tussen student en mentor?

Dat is pas op het einde van haar stage bovengekomen. Als er een problematische situatie is moet de student zelf aan de alarmbel trekken. Ze heeft dit zelf niet opgenomen. Verslag van mentor is eigenlijk vrij uitgebreid. Student haalt nu problematische relatie aan maar heeft tijdens het jaar deze vraag nooit gesteld.

Was er contact tussen de oorspronkelijke leertrajectbegeleider en de mentor?

Ja.

Wat maakt dat je toch voldoende hebt gegeven voor de andere competenties?

Het is heel moeilijk als je de student niet kent om dit uit te zuiveren. "Organisatie" zorgt er soms voor dat je dan ook slecht scoort op andere competenties, maar je moet de competenties apart beoordelen. Je wil de student niet afrekenen op andere competenties.

Hoe is de eindbeoordeling tot stand gekomen?

[E.M.] maakte de eindbeoordeling, maar we hebben hierover wel overlegd. Uiteindelijk bleek op basis van alle informatie dat haar werkpunten uit vorige stages onvoldoende weggewerkt waren en daardoor kreeg ze een onvoldoende.

De interne beroepscommissie neemt ten aanzien van de student de volgende beslissing:
Het punt voor Praktijk 2 blijft behouden

Motivering van deze beslissing:

Studente haalt aan dat er een communicatieprobleem met [verwerende partij] was omtrent de stagedata. Hier blijkt inderdaad een misverstand geweest te zijn, dat echter voor aanvang van de stage was opgelost. De stageschool was wel degelijk op de hoogte van de komst van de studente. De eerste observatie vond vrij snel plaats nadat studente een stageschool had toegewezen gekregen, doch dit hoeft niet problematisch te zijn, aangezien voor een observatie weinig voorbereiding vereist is door de student, laat staan

voorbereiding die specifiek is aan een bepaalde stageschool. Bovendien toont studente niet aan dat dit misverstand van invloed geweest is op haar stageprestaties of op de beoordeling van de student door de mentor. Uit de mails met haar leertrajectbegeleider blijkt dat deze maximaal rekening hield met het feit dat de communicatie niet optimaal verlopen is (ze hield alsnog rekening met verslagen die in het verkeerde postvak terecht kwamen en stelde student gerust, ze had begrip voor de gemiste observatiedag en was flexibel in het inhalen hiervan, ...). Het feit dat bepaalde stagedagen vlak na de examens vielen, is verder het gevolg van de samenstelling van het individuele programma van de student, een programma waarvoor zij zelf koos door vakken van het derde jaar mee op te nemen tezamen met haar stage van het tweede jaar.

Verzoekster haalt vervolgens aan dat de eerste stage (4e leerjaar) wel vlot verliep en de tweede stage (5e leerjaar) niet en wijt dit aan de relatie met de mentor en het feit dat er tijdens de tweede stage geen ‘klik’ was met de mentor. Ze toont echter het verband tussen de suboptimale communicatie over de stagedata (die voor de stage plaatsvond en niet tijdens) en het minder presteren op deze stage niet aan. Bovendien wordt van leraren verwacht dat ze in verschillende contexten kunnen functioneren. Het feit dat er geen optimale relatie met de mentor was, betekent niet dat deze niet meer objectief kon beoordelen. In het eindverslag van de mentor staan naast veel werkpunten ook positieve commentaren, waardoor de commissie niet van oordeel is dat deze eenzijdig negatief zou geoordeeld hebben over student. Bovendien gebeurt de eindbeoordeling door de lector op basis van alle elementen in het dossier en niet enkel het verslag van de mentor.

Studente beweert dat de leertrajectbegeleider die haar niet aan het werk zag maar wel de beoordeling schreef zich volledig baseerde op de beoordeling door de mentor. Uit het horen van de vervangende leertrajectbegeleider die studente wel aan het werk zag blijkt echter dat beide leertrajectbegeleiders overleg pleegden en dat het volledige dossier in rekening werd genomen.

De evaluatie van de leertrajectbegeleider is een afweging op basis van meerdere elementen, waaronder enerzijds het verslag van de mentor, maar anderzijds ook lesobservaties door de lector(en) van de hogeschool en lesvoorbereidingen in de stagemap. Het is de hogeschool en niet de mentor, die de student uiteindelijk evalueert. De commissie stelt vast dat de lector wel rekening hield met het oordeel van de mentor, maar dat ook in de verslagen van de leertrajectbegeleider en de mentor-coach dezelfde elementen terugkomen.

De onvoldoende voor voorbereiding is een constante doorheen haar stageperiodes, maar ook voor de twee andere onvoldoendes vindt de commissie tussentijds elementen die erop wijzen dat dit werkpunten zijn.

BC1: *student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen*: In het tussentijds verslag van de leertrajectbegeleider staat “Tracht het aanbod aan werkvormen nog extra af te stemmen op de beginsituatie van jouw klas”, “Tracht jouw vraagstelling wel éénduidig te formuleren”, “Het laten herformuleren van inhouden, het gericht inzetten van tussendoortjes en het doorvragen of doorspelen zal de betrokkenheid van de leerlingen terug aanwakken”. Ook de mentor van de eerste stage maakte hierover een opmerking: “Pas op met je vraagstelling naar de leerlingen. Je stelt te veel open vragen en ze roepen dan gezamenlijk hun antwoord”. In het lesverslag door de leertrajectbegeleider tijdens de tweede stage worden hierover opmerkingen geformuleerd

(bv. “stel geen drie vragen tegelijkertijd”, “Ook in het vijfde leerjaar is aanschouwelijk werken belangrijk”). De beoordeling door de mentor van de tweede stage (bv. “Je mag instructies nog meer laten herhalen door lln.”) en de uiteindelijke onvoldoende op deze competentie door de leertrajectbegeleider vallen hier dus niet uit de lucht en kunnen moeilijk als een verrassing of een eenduidig negatieve interpretatie worden gezien.

BC 4: *de student als organisator*: In de tussentijdse evaluatie door de leertrajectbegeleider na de eerste stage wordt een opmerking gemaakt over timing, waarbij duidelijk wordt gezegd dat dit toch een aandachtspunt blijft. Ook wordt hier al vermeld “Tracht de instructies korter te houden en de leerlingen gericht en efficiënt aan het werk te zetten”, naast opmerkingen rond lesovergangen, afronden en efficiënt opruimen. Ook de eerste mentor gaf hierover vergelijkbare opmerkingen. Tijdens het lesbezoek van de leertrajectbegeleider in de tweede stage merkt deze ook op dat studente haar timing dient te bewaken, ook de mentor-coach geeft aan dat studente rekening moet houden met tempo en tijd. Ook hier valt de eindbeoordeling dus niet uit de lucht en had studente tussentijds signalen kunnen zien dat er hier nog verbetering mogelijk of zelfs noodzakelijk was.

Studente heeft tussentijds wel degelijk signalen gekregen omtrent haar werkpunten vanuit de mentoren en vanuit de hogeschool, ook al werden deze competenties op dat moment nog als voldoende geëvalueerd. Het feit dat deze tussentijds voldoende zijn, betekent echter niet dat student aan het einde ook dient te slagen, wanneer de competenties niet gehaald zijn. Ook bij een positief verslag worden werkpunten vermeld, en als student op dezelfde manier blijft functioneren en deze werkpunten niet weggewerkt worden, of als deze werkpunten in een tweede stage zelfs sterker naar voren komen (bv. omdat een derdegraads-stage moeilijker is dan een tweedegraads-stage), is een negatief eindverslag uiteraard nog steeds mogelijk.

De commissie is dus van mening dat de onvoldoende eindbeoordeling van student voldoende gestaafd is door verschillende elementen in het dossier en dat het punt dient behouden te blijven. .

De beslissing van de interne beroepscommissie is genomen bij consensus.”

Dit is de thans bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin reden om zulks ambtshave te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Eerste middel

Een eerste middel steunt op het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster is het niet eens met de beoordeling in de bestreden beslissing dat de communicatieproblemen en het misverstand dat was gerezen omtrent de stagedata, zonder invloed zijn gebleven op de beoordeling door de mentor. Ter zake brengt verzoekster het feitelijk verloop in herinnering. Zij wijst er ook op dat zij diende voort te gaan op informatie van een medestudent, waardoor zij ten onrechte dacht dat 29 januari 2016 geen stagedag meer was, en zij wijst op de e-mails die daaromtrent zijn gewisseld. Verzoekster is van oordeel dat de stagementor niettemin de overtuiging was toegedaan dat de miscommunicatie aan verzoekster te wijten was, en dat dit een invloed heeft gehad op de latere minder goede relatie tussen beiden en op de negatieve beoordeling door de mentor.

In haar *antwoordnota* weerlegt verwerende partij het eerste middel van verzoekster als volgt:

“Verzoekster verwijst in een eerste middel naar een misverstand en communicatieproblemen met de stagementor over de datum van een inhaalstage op 29 januari 2016. Verzoekster denkt dat zij hierdoor niet goed is gestart en dat dit een invloed gehad heeft op een latere (slechte) relatie met de stagementor en op de beoordeling van de stagementor.

Aldus gaat het thans enkel over een communicatieprobleem met de stagementor in de tweede stageperiode in het vijfde leerjaar in de Basisschool de Kleine Jacob. Dit is in het kader van het extern beroep nog slechts een fractie van wat verzoekster initieel betoogde in het intern beroepsschrift. Het middel gaat dan al zeker ook niet over de stage in het vierde leerjaar in de Basisschool De Dames.

Het communicatieprobleem dat verzoekster aanhaalt had betrekking op een observatiestage. Elk misverstand daaromtrent is natuurlijk vervelend, maar had op zich in het kader van een observatiestage weinig invloed. Noch voor de studente zelf, noch voor de stageschool vergt dat immers veel voorbereiding. Maar vooral toont verzoekster niet aan dat dit een dermate invloed heeft gehad dat hierdoor de relatie met haar mentor zou vertroebeld zijn (daarvan ontbreekt ook ieder bewijs), laat staan dat die mentor hierdoor niet meer objectief zou hebben geoordeeld. De beoordeling van de mentor [J.B.] bevat weliswaar heel wat werkpunten, maar ook positieve punten (zie stukken 7). En in

de mate waarin er negatieve punten waren, is dat zeker niet zomaar terug te voeren naar een mindere start.

Over de relatie tussen de studente en de mentor verklaarde de docente tijdens de hoorzitting van 7 juli 2016: (stuk 3)

Wat doen jullie als jullie vaststellen dat relatie slecht is tussen student en mentor?

Dat is pas op het einde van haar stage bovengekomen. Als er een problematische situatie is moet de student zelf aan de alarmbel trekken. Ze heeft dit zelf niet opgenomen. Verslag van mentor is eigenlijk vrij uitgebreid. Student haalt nu problematische relatie aan maar heeft tijdens het jaar deze vraag nooit gesteld.

De interne beroepscommissie oordeelde hierover dan ook:

Studente haalt aan dat er een communicatieprobleem met [verwerende partij] was omtrent de stagedata. Hier blijkt inderdaad een misverstand geweest te zijn, dat echter voor aanvang van de stage was opgelost. De stageschool was wel degelijk op de hoogte van de komst van de studente. De eerste observatie vond vrij snel plaats nadat studente een stageschool had toegewezen gekregen, doch dit hoeft niet problematisch te zijn, aangezien voor een observatie weinig voorbereiding vereist is door de student, laat staan voorbereiding die specifiek is aan een bepaalde stageschool. Bovendien toont studente niet aan dat dit misverstand van invloed geweest is op haar stageprestaties of op de beoordeling van de student door de mentor. Uit de mails met haar leertrajectbegeleider blijkt dat deze maximaal rekening hield met het feit dat de communicatie niet optimaal verlopen is (ze hield alsnog rekening met verslagen die in het verkeerde postvak terecht kwamen en stelde student gerust, ze had begrip voor de gemiste observatiedag en was flexibel in het inhalen hiervan, ...) Het feit dat bepaalde stagedagen vlak na de examens vielen, is verder het gevolg van de samenstelling van het individuele programma van de student, een programma waarvoor zij zelf koos door vakken van het derde jaar mee op te nemen tezamen met haar stage van het tweede jaar.

Verzoekster haalt vervolgens aan dat de eerste stage (4e leerjaar) wel vlot verliep en de tweede stage (5e leerjaar) niet en wijt dit aan de relatie met de mentor en het feit dat er tijdens de tweede stage geen 'klik' was met de mentor. Ze toont echter het verband tussen de suboptimale communicatie over de stagedata (die voor de stage plaatsvond en niet tijdens) en het minder presteren op deze stage niet aan. Bovendien wordt van leraren verwacht dat ze in verschillende contexten kunnen functioneren. Het feit dat er geen optimale relatie met de mentor was, betekent niet dat deze niet meer objectief kon beoordelen. In het eindverslag van de mentor staan naast veel werkpunten ook positieve commentaren, waardoor de commissie niet van oordeel is dat deze eenzijdig negatief zou geoordeeld hebben over student. Bovendien gebeurt de eindbeoordeling door de lector op basis van alle elementen in het dossier en niet enkel het verslag van de mentor.

Deze overwegingen zijn duidelijk en onderbouwd, en worden door verzoekster niet weerlegd."

Verzoekster is het in haar *wederantwoordnota* hiermee niet eens. Zij betwist ook dat zij de slechte verstandhouding met de mentor pas op het einde van de stage ter sprake bracht:

"Er wordt vermeld dat de problematische situatie met de mentor pas op het einde van de stage is naar bovengekomen en dat ik niet vooraf aan de alarmbel trok. Dit heb ik echter de eerste week van de stage aan de mentor-coach gemeld, niet aan de leertrajectbegeleider, want die kende ik niet. Zij maakt daar ook in haar verslag melding van. "Door de mindere vlotte communicatie met de mentor ben je wat in je schelp gekropen". Zij zei dat ik mij van de mentor niet te veel moest aantrekken en dat ik goed bezig was. Er werd ook al na de eerste stage op De Dames gemeld dat alles goed verliep

en dat ik bij mijn volgende stage niet al te veel opvolging zou nodig hebben. Ik was door deze replieken gerustgesteld en ik had dus nooit gedacht dat er een slechte eindevaluatie zou volgen. Als [A.F.] een les is komen observeren, vroeg die nadien meteen hoe het contact was met de mentor. Deze bevestigde dat ze de slechte communicatie direct doorhad. [Verwerende partij] kan dus niet stellen dat ze niet van de slechte communicatie op de hoogte was. Het was ook moeilijk om voor de stage problemen aan te kaarten. Enerzijds wou ik niet als flauw overkomen en anderzijds kende ik mijn nieuwe leertrajectbegeleider niet.

Verder wordt er ook gemeld dat ik het verband tussen de suboptimale communicatie over de stagedata en het minder presteren op de stage niet aangeef. Het heeft er zeker voor gezorgd dat ik mij niet optimaal bij de mentor voelde. Ik heb ook verschillende verontschuldigde mails gestuurd omdat zij mij min of meer de schuld gaf dat ik de stagedata niet tijdig communiceerde. Als dit geen probleem was voor haar, had ik mij ook niet zo moeten verontschuldigen. Deze mails kan u hieronder terugvinden.

[...]

Ik heb zo vanaf het begin een slechte start gemaakt. Bij een andere stagiair bij de Kleine Jacob, die stage deed in een ander 5de jaar, verliep alles wel vlot en mijn mentor was ervan overtuigd dat alles aan mij lag. Maar ik kreeg geen antwoord op vragen van de [verwerende partij]. Dit heb ik in mijn intern beroep en in mijn antwoord op de reactie van de [verwerende partij] voldoende duidelijk gemaakt. [Verwerende partij] heeft trouwens ook toegegeven dat er een slechte communicatie was. Ik vind het dan ook niet correct dat [verwerende partij] vindt dat ik het verband tussen de suboptimale communicatie over de stagedata en het minder presteren op de stage niet aantoon. Als de mentor aangeeft dat ze je niet gelooft, en alleen nog maar negatieve commentaar heeft gegeven, is het heel moeilijk om dan optimaal te functioneren. Er was geen vertrouwensband. De slechte relatie werd trouwens door [A.F.] meteen opgemerkt. [E.M.] schrijft ook in haar eindverslag dat de stage in het 3^e jaar voor mij zeer zwaar is geweest. Mijn doorzettingsvermogen, in de globale beoordeling, duidt hierop. Dit wijst er trouwens ook op dat [verwerende partij] op de hoogte was van de moeilijke communicatie.”

Beoordeling

In het beoordelingsverslag dat de klasmentor J.B. heeft opgesteld, ziet de Raad geen indicaties dat er sprake is van een slechte relatie met verzoekster die doorwerkt in de beoordeling, en die daardoor niet objectief en onpartijdig zou zijn.

De Raad bedenkt daarbij dat het loutere feit dat de mentor een aantal competenties aanmerkt als ‘onvoldoende’ of ‘sterk onvoldoende’, en daarbij kritische opmerkingen maakt, op zich niet het bewijs vormt van bevooroordeeldheid. Evenmin geeft de tekstuele commentaar er *in concreto* blijk van dat de mentor niet objectief zou zijn geweest, en de Raad stelt vast dat bepaalde aspecten ook zonder meer positief beoordeeld én becommentarieerd werden.

In het licht daarvan had het op de weg van verzoekster gelegen om ten minste concreet aan te duiden voor welke competenties de moeizame relatie met de mentor heeft doorgewerkt op haar beoordeling. Dit heeft verzoekster evenwel niet gedaan. In die omstandigheden kan de Raad het middel niet gegrond bevinden.

Het middel wordt verworpen.

Tweede middel

Een tweede middel zoekt steun in een het redelijkheidsbeginsel, de materiële motiveringsplicht en een gebrek aan begeleiding en feedback. De verwerende partij behandelt deze aspecten tevens in een derde, vierde en vijfde middel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij betoogt dat de bestreden beslissing weliswaar motiveert dat de eindbeoordeling door de lector is gebeurd op basis van alle elementen in het dossier, en niet enkel het mentorverslag, maar dat dit niet overeenstemt met de stukken in het dossier. Zij wijst erop dat de twee verslagen van de lectoren van de opleiding wel goed waren, en dat de mentor slechts een adviserende taak heeft. Bij gebreke aan tegenstrijdigheden in de verslagen van de lectoren, is het voor verzoekster niet duidelijk waarom het verslag van de mentor zo zwaar heeft doorgewogen. Van het overleg tussen de leertrajectbegeleiders ziet verzoekster niet veel sporen terug, nu er van de beoordelingen door de lectoren nagenoeg niets is overgenomen.

Concreet wat de basiscompetenties 1 en 4 betreft, zet verzoekster het volgende uiteen:

“BC 1: Student als begeleider van leer-en ontwikkelingsprocessen. In het tussentijds verslag van de leertrajectbegeleider staat inderdaad “Tracht het aanbod aan werkvormen nog extra af te stemmen op de beginsituatie van jouw klas.” Dit vind ik wel in geen enkel ander verslag van de lectoren of mentor terug. In het verslag van Eveline Mertens staat wel “Je start de les met concreet materiaal. Daarna werk je met een quiz, dit motiveert de leerlingen!” In het eindverslag staat er ook genoteerd “Tijdens de eerste stage en de tweede week van de tweede stage heb je meerdere activerende werkvormen geïntegreerd in jouw lessen”. Volgens mij wijst dit toch op verbetering en kan dit argument toch niet als doorslaggevend beschouwd worden voor een onvoldoende.

De leertrajectbegeleider schrijft inderdaad “Tracht jouw vraagstelling wel éénduidig te formuleren”, maar zij schrijft ook “Je stelt gerichte vragen en ondersteunt waar nodig”. Dit is toch ook tegenstrijdig.

De leertrajectbegeleider schrijft inderdaad “Het laten herformuleren van inhouden, het gericht inzetten van tussendoortjes en het doorvragen of doorspelen zal de betrokkenheid van de leerlingen enkel maar terug aanwakkeren”. Maar dit is maar een deel van wat zij schrijft. Er staat “De instructie zijn voldoende duidelijk en op niveau van de leerlingen. Als je merkt dat leerlingen niet ‘mee’ zijn, aarzel dan niet om de verwachting nogmaals kort te laten herhalen door een leerling die wel ‘mee’ is. Het laten herformuleren van inhouden, het gericht inzetten van tussendoortjes en het doorvragen of doorspelen zal de betrokkenheid van de leerlingen enkel maar terug aanwakkeren.” Dit staat er als tip in het tussentijds verslag, niet echt als werkpunt. De mentor van de tweede stage schrijft ook “Je hebt tussendoortjes, maar deze werden te weinig gebruikt”. Ik heb daar dus wel rekening mee proberen te houden. Ze schrijft ook “De zwakkere leerlingen werden goed begeleid.” Dit wijst er toch ook op dat ik rekening houd met leerlingen die het wat moeilijker hebben.

Het klopt dat er werkpunten door de mentor van de tweede stage en de leertrajectbegeleider en mentor coach overeenstemden, maar volgens de 2 laatste resulteerde dit nog in goed of voldoende. Op BCI heb ik voor stage 4^e jaar 3 goed of voldoende gekregen en op stage 5^e jaar 2 goed of voldoende van de leertrajectbegeleiders en mentor coach, maar niet van de mentor van de tweede stage. BCI gaat niet enkel over vraagstelling. De overige competenties over dit onderwerp waren ok. Ik vind dan ook niet dat de onvoldoende op deze competentie door de leertrajectbegeleider ‘niet’ uit de lucht valt. Dit werkpunt kwam niet duidelijk naar voren uit het eerste tussentijds verslag. Ik denk dan ook dat ik zeer zwaar ben aangepakt om op deze competentie een onvoldoende te krijgen.

BC 4: de student als organisator. In de motivering van de beslissing staat dat ik mijn timing dien te bewaken, maar in het eindverslag staat er dat ik tijdens mijn beide stages veel aandacht aan de timing heb geschonken en dat ik de les na 50 minuten steeds afrond. Knap. De mentor van de tweede stage schrijft ook “Je rondde de lessen steeds mooi af na 50 minuten.”

Opmerkingen over lesovergangen, afronden en efficiënt opruimen heb ik teruggevonden in het eerste tussentijds verslag. In het verslag van de twee lectoren van de tweede stage staat er “De overgang van groepswork, naar uitbeelden, en verder het einde van het bijbel verhaal vertellen verliep vlot” en “lessen en lesfasen lopen vlot in elkaar over”. Volgens mij heb ik dit werkpunt dan weggewerkt.”

Verzoekster besluit dat voor haar de eindbeoordeling uit de lucht kwam gevallen. Zij stelt dat zij volgens de twee lectoren van de tweede stage de tussentijds gesignaleerde werkpunten wel degelijk heeft weggewerkt, zodat zij niet begrijpt dat zij daarvoor een onvoldoende kreeg.

Ten slotte stipt verzoekster aan dat zij tijdens het jaar enkel haar stageverslagen heeft gekregen en dat er nooit er een persoonlijke bespreking was, behalve direct na observatie. De eerste persoonlijke bespreking vond volgens verzoekster pas plaats na de eindevaluatie, zodat zij van oordeel is dat zij onvoldoende werd begeleid.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij ter zake als volgt:

“In een tweede middel hekelt verzoekster dat de verslagen van de lectoren wel goed waren, maar dat het verslag van de mentor dan heel zwaar heeft doorgewogen in het eindoordeel. Naar verwerende partij aanneemt, gaat het dan enkel om de mentor uit de tweede stageperiode.

In de mate waarin het eerste middel ongegrond dient verklaard te worden, faalt alleszins ook meteen dit tweede middel.

Maar daarnaast is het zeker niet zo dat de lectoren blind de beoordeling van de mentor hebben gevolgd. Zij hebben een oordeel gevormd op basis van alle beschikbare informatie en hebben ook zelf lessen bijgewoond en beoordeeld (zie stukken 6 en 7).

Dat de beoordeling na de tweede stageperiode slechter was dan na de eerste stageperiode, werd door de docente [A.F.] tijdens hoorzitting toegelicht als volgt: (stuk 3)

Uit het verslag bleek dat de werkpunten uit de vorige stage ook nu terug de kop op staken. Dit wijst erop dat de student zelf verantwoordelijk is voor deze werkpunten eerder dan de setting. Een stage 3° graad is moeilijker en vraagt meer voorbereiding. Als voorbereiding dan haar zwak punt is, is het ook logisch dat zij hier veel minder op scoort.

In die zin is het dan ook niet abnormaal dat, wat in het begin van een stage nog als een aandachtspunt of werkpunt verschijnt, in een latere fase bij gebrek aan voldoende remediëring door de student toch tot een tekort leidt.

De interne beroepscommissie oordeelde in die zin:

Studente beweert dat de leertrajectbegeleider die haar niet aan het werk zag maar wel de beoordeling schreef zich volledig baseerde op de beoordeling door de mentor. Uit het horen van de vervangende leertrajectbegeleider die studente wel aan het werk zag blijkt echter dat beide leertrajectbegeleiders overleg pleegden en dat het volledige dossier in rekening werd genomen.

De evaluatie van de leertrajectbegeleider is een afweging op basis van meerdere elementen, waaronder enerzijds het verslag van de mentor, maar anderzijds ook lesobservaties door de lector(en) van de hogeschool en lesvoorbereidingen in de stagemap. Het is de hogeschool en niet de mentor, die de student uiteindelijk evalueert. De commissie stelt vast dat de lector wel rekening hield met het oordeel van de mentor, maar dat ook in de verslagen van de leertrajectbegeleider en de mentor-coach dezelfde elementen terugkomen.

De onvoldoende voor voorbereiding is een constante doorheen haar stageperiodes, maar ook voor de twee andere onvoldoendes vindt de commissie tussentijds elementen die erop wijzen dat dit werkpunten zijn.

Deze overwegingen zijn duidelijk en onderbouwd, en worden door verzoekster niet weerlegd.”

Verwerende partij gaat vervolgens in op de wijze waarop basiscompetenties 1 en 4 werden beoordeeld en stelt desbetreffend in replek op wat zij als een derde en vierde middel beschouwt:

“Verzoekster gaat echter niet in op de beoordeling onvoldoende die zij kreeg voor haar lesvoorbereidingen, en dit voor beide stages.

Het derde en vierde middel gaat inderdaad eraan voorbij dat verzoekster de beoordeling ‘onvoldoende’ voor lesvoorbereiding bij de beide stages niet betwist. Dat onvoldoende is op zich reeds een reden om niet geslaagd te zijn voor het gehele opleidingsonderdelen (stukken 11-12). Verzoekster kan voor [die] onvoldoende ook niet de schuld geven aan de mentor. De interne beroepscommissie bevestigde daarover:

De onvoldoende voor voorbereiding is een constante doorheen haar stageperiodes

Dit wordt door verzoekster niet betwist. Om deze reden alleen reeds kunnen het derde en vierde middel niet tot een vernietiging van de bestreden beslissing leiden.

De interne beroepscommissie heeft de basiscompetenties, waarvoor verzoekster een beoordeling ‘onvoldoende’ ontving onderzocht, waaronder basiscompetentie 1 (student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen). Daarbij oordeelde de interne beroepscommissie:

In het tussentijds verslag van de leertrajectbegeleider staat “Tracht het aanbod aan werkvormen nog extra af te stemmen op de beginsituatie van jouw klas”, “Tracht jouw vraagstelling wel éénduidig te formuleren”, “Het laten herformuleren van inhouden, het gericht inzetten van tussendoortjes en het doorvragen of doorspelen zal de betrokkenheid van de leerlingen enkel maar terug aanwakkeren”. Ook de mentor van de eerste stage maakte hierover een opmerking: “Pas op met je vraagstelling naar de leerlingen. Je stelt te veel open vragen en ze roepen dan gezamenlijk hun antwoord.” In het lesverslag door de leertrajectbegeleider tijdens de tweede stage worden hierover opmerkingen geformuleerd (bv. “stel geen drie vragen tegelijkertijd”, “Ook in het vijfde leerjaar is aanschouwelijk werken belangrijk”). De beoordeling door de mentor van de tweede stage (bv. “Je mag instructies nog meer laten herhalen door lln.”) en de uiteindelijke onvoldoende op deze competentie door de leertrajectbegeleider vallen hier dus niet uit de lucht en kunnen moeilijk als een verrassing of een eenduidig negatieve interpretatie worden gezien.

In de mate waarin verzoekster in het kader van het intern beroep thans probeert om tegenstrijdigheden te zoeken in de beoordeling van de leertrajectbegeleider en/of mentor-coach, is dit een nieuw middel ten opzichte van het intern beroep, waarin verzoekster zich enkel steunde op de verhouding in beoordeling ten opzichte van de mentor. In die zin is dit middel onontvankelijk.

Verwerende partij herhaalt hier voor zover als nodig ook wat zij supra onder randnummer 16 reeds heeft gesteld. Het klopt trouwens niet wat verzoekster stelt, nl. dat zij zowel van de leertrajectbegeleiders als van de mentor coach in zowel het vierde als in het vijfde leerjaar een goed of voldoende zou hebben ontvangen (stukken 6-7).

[...]

Verzoekster meent dat zij tussentijdse signalen (die zij aldus wel erkent) zou hebben opgepikt en haar tekorten zou hebben weggewerkt. De interne beroepscommissie oordeelde specifiek m.b.t. de beoordeling van de basiscompetentie 4: student als organisator:

In de tussentijdse evaluatie door de leertrajectbegeleider na de eerste stage wordt een opmerking gemaakt over timing, waarbij duidelijk wordt gezegd dat dit toch een aandachtspunt blijft. Ook wordt hier al vermeld “Tracht de instructies korter te houden en de leerlingen gericht en efficiënt aan het werk te zetten”, naast opmerkingen rond lesovergangen, afronden en efficiënt opruimen. Ook de eerste mentor gaf hierover vergelijkbare opmerkingen. Tijdens het lesbezoek van de leertrajectbegeleider in de tweede stage merkt deze ook op dat studente haar timing dient te bewaken, ook de mentor-coach geeft aan dat studente rekening moet houden met tempo en tijd. Ook hier valt de eindbeoordeling dus niet uit de lucht en had studente tussentijds signalen kunnen zien dat er hier nog verbetering mogelijk of zelfs noodzakelijk was.

Studente heeft tussentijds wel degelijk signalen gekregen omtrent haar werkpunten vanuit de mentoren en vanuit de hogeschool, ook al werden deze competenties op dat moment nog als voldoende geëvalueerd. Het feit dat deze tussentijds voldoende zijn, betekent echter niet dat student aan het einde ook dient te slagen, wanneer de competenties niet gehaald zijn. Ook bij een positief verslag worden werkpunten vermeld, en als student op dezelfde manier blijft functioneren en deze werkpunten niet weggewerkt worden, of als deze werkpunten in een tweede stage zelfs sterker naar voren komen (bv. omdat een derdegraads-stage moeilijker is dan een tweedegraads-stage), is een negatief eindverslag uiteraard nog steeds mogelijk.

Deze overwegingen zijn duidelijk en onderbouwd, en worden door verzoekster niet weerlegd.

Waar verzoekster specifiek voor wat betreft “afronden en efficiënt opruimen” stelt dat zij alle werkpunten heeft weggewerkt, mag toch verwezen worden naar de handgeschreven nota van de directie van Basisschool de Kleine Jacob bij de beoordeling van de mentor, waarin betreurd wordt hoe vuil en rommelig verzoekster het klaslokaal vrijdagavond had achtergelaten (stuk 7).”

Met betrekking tot de gebrekkige feedback in de loop van het academiejaar, stelt verwerende partij in hoofdde dat dit middel niet werd ingeroepen in het intern beroep en derhalve onontvankelijk is. Ondergeschikt acht verwerende partij het middel zelfs tegenstrijdig met de andere middelen, aangezien die precies zijn gesteund op de negatieve feedback van de mentor en de andersluidende feedback van de leertrajectbegeleider en mentor-coach, alsook de vele tussentijdse signalen die verzoekster zegt te hebben opgepikt. Ter zake wordt onder meer verwezen naar een gesprek met leertrajectbegeleider A.F. op 28 januari 2016.

Ten slotte stelt verwerende partij dat zelfs indien tot een gebrek aan begeleiding en feedback wordt besloten, die op zich niet van aard is om te leiden tot de nietigverklaring van de bestreden beslissing.

In de *wederantwoordnota* handhaaft verzoekster haar standpunt dat het mentorverslag zwaar heeft doorgewogen. De uiteenzetting in de antwoordnota waarom de tweede periode slechter was dan de eerste en de toelichting van A.F. ter zake, overtuigt volgens verzoekster niet, omdat dit enkel over de voorbereiding gaat. Over de competenties ‘de student als

begeleider van leer-en ontwikkelingsprocessen' en 'de student als organisator', waarvoor ook een onvoldoende werd gegeven, is geen motivering te lezen.

Verder stelt verzoekster:

“Er waren tussentijds zeer weinig elementen die wezen op werkpunten, integendeel er werd zoals ik hierboven reeds heb aangehaald gemeld dat alles goed verliep en dat ik bij mijn volgende stage niet al te veel opvolging zou nodig hebben. Er werd trouwens bij mijn conclusie na de eerste stage geschreven “Je hebt een knappe stage neergezet”. Er werd nooit duidelijk gemaakt dat deze werkpunten problematisch zouden kunnen worden.

In de antwoordnota punt 19 staat dat de onvoldoende voor lesvoorbereiding op zich reeds een reden is om niet geslaagd te zijn voor het gehele opleidingsonderdeel. In de stagegids lees ik echter dat indien de student op twee of meer rubrieken van de tussentijdse synthese of eindsynthese het niveau voldoende niet haalt, dit deel van de stage of de stage in zijn geheel als niet voldoende beoordeeld kan worden. Lesvoorbereiding is maar 1 onderdeel. Het 3^e en 4^e middel mogen dus niet zomaar naast zich neergelegd worden zoals [verwerende partij] in haar antwoordnota schrijft. Derde en vierde middel kunnen dus wel tot de vernietiging van de bestreden beslissing leiden.

[Verwerende partij] beweert ook dat de tegenstrijdigheden die ik in het kader van het intern beroep heb gezocht, een nieuw middel is t.o.v. het intern beroep en dus onontvankelijk is. In het intern beroep werd zeker gewezen op de eindevaluatie en de afwijking met de tussentijdse evaluaties. Ik mag mij toch verdedigen tegen de aantijgingen genomen door de [verwerende partij], zeker als deze in de verslagen worden tegengesproken.

Het klopt wel dat ik van de leertrajectbegeleider en de mentor coach een goed of voldoende heb ontvangen en niet zoals de [verwerende partij] beweert in punt 22. Ik heb van mijn leertrajectbegeleider in het 4^e jaar enkel een onvoldoende gekregen voor voorbereiding. Van mijn mentor coach heb ik 8 goed en 1 voldoende gekregen, geen enkel onvoldoende. In het 5^e jaar heb ik van mijn leertrajectbegeleider (dit was [A.F.] en niet [E.M.]). [Verwerende partij] beroept zich op een het eindverslag en niet op het verslag van de leertrajectbegeleider) 1 onvoldoende voor voorbereiding, 6 voldoende en 1 goed gekregen. Van mijn mentor coach heb ik 1 onvoldoende voor voorbereiding, 2 voldoende en 7 goed. Aangezien er in de stagegids vermeld staat dat 2 of meer onvoldoendes tot een niet voldoende van de stage kan leiden, ben ik wel geslaagd voor al de beoordelingen van de leertrajectbegeleider en mentor coach.”

Verder gaat verzoekster nog concreet in op de beoordeling van basiscompetentie 4 en zij blijft van oordeel dat verwerende partij er niet toe komt om haar argumenten inzake de basiscompetenties 1 en 4 te weerleggen.

Beoordeling

In haar verzoekschrift op intern beroep heeft verzoekster opgeworpen dat er tot bij de eindevaluatie en de evaluatie door de tweede stagementor enkel positieve signalen waren, wat verzoekster heeft verhinderd om bij te sturen voor de competenties die door de lectoren als goed werden beoordeeld en uiteindelijk in de eindbeoordeling als ‘onvoldoende’ worden gequoteerd.

Aldus heeft verzoekster zich wel degelijk beroepen op een gebrekkige, minstens tegenstrijdige feedback doorheen het academiejaar. In dat opzicht is het middel niet onontvankelijk: de exceptie van verwerende partij wordt verworpen.

De Raad gaat derhalve na of de eindbeoordeling door de leertrajectbegeleider, zoals bijgevalen door de bestreden beslissing, afdoende materieel is gemotiveerd en of er sprake is van een gebrekkige begeleiding en feedback en zo ja wat daarvan het gevolg moet zijn.

Wat vooreerst het aspect ‘voorbereiding’ betreft, kreeg verzoekster van de klasmentor in de eerste stage (tweede graad lagere school) een positieve beoordeling. Zij scoort op twee deelcompetenties ‘voldoende’ en op twaalf deelcompetenties ‘goed’. De mentor schrijft: *“Knappe lesvoorbereidingen. Je steekt er duidelijk veel tijd in. Je let op de kleine aanpassingen die ik maak.”* Het is een beoordeling die door de mentor-coach van de stageschool wordt bijgevalen. Zij beoordeelt verzoekster na het bijwonen van een les wiskunde op 17 november 2015 ‘goed’ en verduidelijkt: *“Je stagemap is prima in orde. Je les rond breuken was degelijk voorbereid en ook goed gestoffeerd met voorbeelden aan de hand van het digibord”*. De leertrajectbegeleider van de hogeschool ziet het evenwel anders, en beoordeelt verzoekster ‘onvoldoende’, onder opgave van een aantal opmerkingen en werkpunten.

In de tweede stage (derde graad lagere school) zijn de beoordelingen met betrekking tot ‘voorbereiding’ unisono: zowel de klasmentor, de lector-plaatsvervangend leertrajectbegeleider, de mentor-coach als de leertrajectbegeleider geven een quotering ‘onvoldoende’.

De Raad is op basis van deze gegevens van oordeel dat het eindoordeel wat dit aspect betreft in redelijkheid ‘onvoldoende’ mag luiden, en ter zitting blijkt verzoekende partij dit ook niet te betwisten.

Wat basiscompetenties 1 (de student als begeleider van leer- en ontwikkelingsprocessen) en 4 (de student als organisator) betreft, toont het administratief dossier duidelijk een ander beeld.

In de eerste stage beoordeelt de klasmentor basiscompetentie 1 overwegend positief (twee deelcompetenties tussen ‘onvoldoende’ en ‘voldoende’, veertien deelcompetenties ‘voldoende’ en negen deelcompetenties ‘goed’) en basiscompetentie 4 overwegend als ‘voldoende’ (één deelcompetentie tussen ‘onvoldoende’ en ‘voldoende’, zes deelcompetenties ‘voldoende’). De mentor-coach van de stageschool, mevrouw A.d.M., quoteert zowel basiscompetentie 1 (*“Deze les [lag] qua inhoud niet voor de hand, en toch heb je dit zeer goed aangepakt. Ik kon variatie waarnemen bij instructie, gekoppeld aan momenten waarbij je de leerlingen actief kon inschakelen”*) als basiscompetentie 4 (*“Je stond vooraan in de klas en je had een goed overzicht. Je kent je pappenheimers en trachtte zoveel mogelijk kinderen te betrekken. Ook zwakkere kinderen probeerde je te betrekken. De doelen van je les zijn bereikt”*) als ‘goed’. Er ligt geen bewijs voor van enig lesbezoek door een lector of door de leertrajectbegeleider van de hogeschool. Leertrajectbegeleider E.M. beoordeelt beide competenties als ‘voldoende’, telkens met vermelding van enkele werkpunten en aandachtspunten.

In de tweede stage beoordeelt de klasmentor basiscompetentie 1 minder positief (acht deelcompetenties ‘onvoldoende’, één deelcompetentie tussen ‘onvoldoende’ en ‘voldoende’, veertien deelcompetenties ‘voldoende’ en twee deelcompetenties ‘goed’) en basiscompetentie 4 gematigd (twee deelcompetenties ‘onvoldoende’, één deelcompetentie tussen ‘onvoldoende’ en ‘voldoende’, drie deelcompetenties ‘voldoende’ en één deelcompetentie ‘goed’). Lector A.F. van de hogeschool woont op 28 april 2016 twee lessen bij (Frans en wiskunde). Zij beoordeelt basiscompetentie 1 als ‘voldoende’, en basiscompetentie 4 als ‘goed’ (*“lessen en lesfasen lopen vlot in elkaar over. Hoekenwerk Frans is doordacht en organisatie verloopt vlot. Bewaak je timing. Leuke manier om de groepen te verdelen. Jammer dat je de woordkaarten daarna niet gebruikt voor bv. een spreekoefening”*). De mentor-coach, mevrouw A.d.M., heeft minstens twee lessen bijgewoond (het verslag gaat in op godsdienst en wiskunde) kent zowel voor basiscompetentie 1 (*“Je bent in staat om inhoudelijk stapsgewijs aan te brengen. Enkel bij wiskunde is dit nog moeilijk. Je tracht leuke variaties in je lessen te brengen, dit verhoogt de betrokkenheid. De lesfasen verlopen vlot. Je ondersteunt de leerlingen waar nodig”*) als voor basiscompetentie 4 (*“Je maakt duidelijke afspraken en de kinderen weten precies wat ze moeten doen binnen hun groepje. Er heerst een aangename klassfeer en het resultaat was leuk. Hou*

rekening met tempo en tijd. Bepaalde lessen kan je binnen de tijd afwerken, deze les godsdienst was nipt. De overgang van groepswork naar uitbeelden en verder het einde van het bijbelverhaal vertellen, verliep vlot.”) de beoordeling ‘goed’ toe. Leertrajectbegeleider E.M. – die ondertussen de dienst heeft hervat – beoordeelt in het eindverslag beide basiscompetenties als ‘onvoldoende’.

Inzake de materiële motiveringsplicht, wijst de Raad erop dat een werkpunt niet *ipso facto* betekent dat een student niet kan slagen. Dit gevolg dringt zich enkel op hetzij wanneer zoveel werkpunten voorliggen dat redelijkerwijze niet kan worden aangenomen dat de student de vooropgestelde competenties in voldoende mate heeft bereikt, hetzij wanneer concreet wordt gemotiveerd waarom ook één of enkele werkpunten tot diezelfde conclusie leiden.

Het mag verder als vaste rechtspraak van de Raad worden beschouwd – die ook hier wordt bijgevallen – dat het weliswaar de lector is die quoteert en niet de mentor, maar dat quoteringen die in ongunstige zin duidelijk afwijken van de appreciatie van de mentor, een concrete en duidelijke motivering behoeven.

De bestreden beslissing overweegt ter zake:

“De commissie stelt vast dat de lector wel rekening hield met het oordeel van de mentor, maar dat ook in de verslagen van de leertrajectbegeleider en de mentor-coach dezelfde elementen terugkomen.”

In de bestreden beslissing worden een aantal opmerkingen met betrekking tot beide basiscompetenties aangehaald, maar de Raad kan er moeilijk aan voorbij dat deze weergave eerder selectief voorkomt. Zo wordt voor basiscompetentie 1 verwezen naar een aandachtspunt van de klasmentor bij de eerste stage inzake de vraagstelling, terwijl die de betrokken deelcompetentie (2.1.13: “stelt heldere en doelgerichte vragen) wel als ‘voldoende’ had aangemerkt, en de nochtans kritische klasmentor van de tweede stage hetzelfde doet. De beoordeling ‘goed’ van de mentor-coach voor deze basiscompetentie in beide stages blijft geheel onbesproken.

Voor basiscompetentie 4 wordt verwezen naar opmerkingen inzake het bewaken van de timing bij de eerste stage. Onvermeld blijft hier dan weer dat de klasmentor van de tweede stage deze deelcompetentie (2.4.4: “bewaakt de voorziene timing van de lessen”) als ‘voldoende’

beoordeelt. Aan het motief dat de mentor-coach bij de tweede stage eveneens opmerkingen inzake timing gaf, kan in redelijkheid niet de door verwerende partij beoogde draagwijdte worden gehecht, nu de mentor-coach voor de gehele basiscompetentie een ‘goed’ toekende, en letterlijk stelt: *“Hou rekening met tempo en tijd. Bepaalde lessen kan je binnen de tijd afwerken, deze les godsdienst was nipt...”*. Ten slotte is het bijzonder opvallend dat de bestreden beslissing het verslag van lector en – zoals ter zitting ook bevestigd – plaatsvervangend leertrajectbegeleider A.F. geheel onbesproken laat, terwijl ook zij basiscompetentie 4 als ‘goed’ quoteert en ondanks het bijwonen van twee lessen daarbij geen enkele opmerking inzake timing noteert.

Wat de Raad bij dit alles in het bijzonder bevreemdt, is dat mevrouw A.F., lector en tijdens de afwezigheid van mevrouw E.M. ook plaatsvervangend leertrajectbegeleider, blijkens de bestreden beslissing enkel tijdens de tweede stage één voormiddag de lessen van verzoekster heeft bijgewoond en daaromtrent erg kritisch zo niet negatief is tijdens de hoorzitting van de interne beroepscommissie, maar tegelijk wel een verslag indient (stuk 7 administratief dossier) waarin verzoekster voor basiscompetentie 1 ‘voldoende’ scoort, en voor basiscompetentie 4 zelfs ‘goed’.

Nu in de bestreden beslissing niet wordt ontkend dat de eigenlijke leertrajectbegeleider (en eindevaluator) E.M. geen enkele les van verzoekster heeft bijgewoond, ziet de Raad – gelet op het bovenstaande – ook geen voldoende verband tussen de schriftelijke beoordeling van lector A.F. en de uiteindelijke quoterings.

Deze vaststellingen brengen de Raad tot het oordeel dat de bestreden beslissing niet steunt op afdoende motieven, zodat het middel wat de materiële motiveringsplicht betreft, gegrond is. Aldus enkel regelmatig steunend op het tekort voor ‘voorbereiding’ kan de bestreden beslissing niet standhouden, daar zij niet duidelijk maakt waarom deze tekortkoming alleen, het examencijfer van 8/20 kan wettigen.

Wat de begeleiding en feedback betreft, is de Raad er ten slotte niet van overtuigd dat verzoekster in de loop van de twee stages voldoende indicaties heeft gekregen dat zij diende bij te sturen en remediëren, uitgenomen wat ‘voorbereiding’ betreft.

Zo blijkt uit het administratief dossier geen enkele schriftelijke feedback door de klasmentor. Het klasbezoek van de lector – plaatsvervangend leertrajectbegeleider dateert blijkbaar van de

voorlaatste dag van de stage, wat – daargelaten nog de overwegend positieve teneur van het verslag – de ruimte tot eventuele bijsturing in voorkomend geval beperkt tot één dag; bovendien weerlegt verwerende partij niet verzoeksters stelling dat zij het verslag pas na het beëindigen van de stage heeft ontvangen. Uit het verslag van de mentor-coach kan de Raad niet afleiden dat er tussentijds werkpunten zijn aangegeven – ook dit stuk is overigens blijkbaar pas na de stage aan verzoekster overgemaakt.

De “tussentijdse signalen” waar de bestreden beslissing naar verwijst, blijken dan ook onvoldoende uit het administratief dossier. Voor zover daarmee wordt bedoeld op de beoordelingen na de eerste stage, kan verwerende partij weliswaar worden gevolgd in de stelling dat een tussentijdse ‘voldoende’ niet betekent dat de student ook na de tweede stage zal slagen, maar het valt dan wel aan de stagebegeleiding toe om een signaal te geven wanneer die ‘voldoende’ naar een minder gunstige beoordeling dreigt te evolueren.

Het middel is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing.

2. De bevoegde instantie neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing. Zij doet zulks uiterlijk op 16 september 2016 en houdt daarbij rekening met de bovenstaande overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
---------------	------------------------

Daniël Cuypers	bijzitter
----------------	-----------

Piet Versweyvelt	bijzitter
------------------	-----------

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris
---------------	------------

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.051 van 7 september 2016 in de zaak 2016/231

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de initiële studievoortgangsbepaling van 28 juni 2016 en van de beslissing van de interne beroepscommissie van 7 juli 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in het secundair onderwijs: lichamelijke opvoeding en bewegingsrecreatie.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’ bekomt verzoeker een examencijfer van 9/20. Dit is de eerste bestreden beslissing.

Tegen dit examencijfer tekent verzoeker op 1 juli 2016 het volgende intern beroep aan:

“Ik ben dit jaar niet geslaagd voor het overkoepelende van Praktijk 3. Dit vak bestaat uit twee grote en belangrijke onderdelen. Een klein en laatste onderdeel waarbij er gesproken wordt over de stage-ervaringen wordt de supervisie genoemd. Ik wist niet af van het bestaan van dit onderdeel en heb daardoor 4 sessies van 2 uur gemist. Ik ging ervan uit dat er tijdens de stageperiode geen lessen plaatsvonden zoals dat ook het geval was in mijn vorige school [hogeschool]. Ik heb daardoor in die periode niet naar mijn lessenrooster gekeken. Ik leefde in de overtuiging dat ik deed wat ik moest doen, nl. stagelopen en daar verslag van doen. Die vergissing komt mij nu zwaar te staan: ik zal alles opnieuw moeten doen.

Indien het missen van de supervisie als consequentie heeft dat men nooit voor het vak Praktijk 3 geslaagd kan zijn dan had men mij daarvan moeten verwittigen. Nu heeft men mij gewoon verder stage laten lopen terwijl dat zinloos was. Ik neem aan dat u het met mij eens bent dat het om een intensief vak gaat waar veel werk, tijd en energie ingestoken is. Ik ben dan ook de overtuiging toegedaan dat de straf voor mijn vergissing of slordigheid buiten proportie is.

Ik ben het niet eens met deze beslissing omdat:

- het onderdeel dat ik niet heb afgelegd maar een heel klein deel is van Praktijk 3
- ik een nieuwe student was die ervan uitging dat dezelfde geplogenheden zouden gelden als in [andere stad]
- er bij mijn inschrijving allerlei fout is gelopen waardoor ik gedurende het hele jaar foutieve mails kreeg van vakken die niet tot mijn pakket behoorden. *Ik dacht dat de éénmalige mail die ik over de afwezigheid op een sessie supervisie kreeg (maart 2016) hier ook bij hoorde en heb hem daarom toen niet gelezen*
- ik op mijn twee belangrijkste onderdelen geslaagd ben; namelijk mijn stage lichamelijke opvoeding en mijn stage bewegingsrecreatie. Voor beide onderdelen heb ik een goed resultaat behaald. Deze zeer zware onderdelen zou ik opnieuw moeten afleggen ten gevolge van ongewilde afwezigheid op “maar” vier gemeenschappelijke praat-sessies.
- Ik nooit op de hoogte ben gebracht van het feit dat verder stagelopen zinloos was.”

De interne beroepscommissie behandelt het beroep in zitting van 7 juli 2016. Na verzoeker te hebben gehoord, komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“Verklaring van de student: Ik wist niet af van het bestaan van het onderdeel Supervisie en ik heb daardoor 4 sessies van 2 uur gemist. In mijn vorige hogeschool (...) richtte men geen lessen in tijdens de stageperiode, ik ging er dan ook van uit dat dit bij [verwerende partij] ook het geval was. Ik vind dat de hogeschool mij hiervan had moeten verwittigen. Doordat ik heel het jaar al verschillende foutieve mails kreeg wegens een fout bij mijn vrijstellingen, dacht ik dat de algemene mail rond supervisie ook zo'n foutieve mail was. Supervisie is bovendien slechts een heel klein deel van Praktijk 3 en voor mijn stage LO en BR ben ik wel geslaagd. Zelfs met een 0/20 ben ik in totaal nog geslaagd voor mijn

stage. Mijn lectoren hebben me ook nooit op de hoogte gebracht van het feit dat verder stage lopen zinloos was.

Verklaring van het opleidingshoofd:

De student heeft een lessenrooster waar Supervisie in opgenomen is. Naast het feit dat de student voor supervisie niets gedaan heeft en er dus een tekort is wat het stagevolume betreft, is de student administratief niet in orde voor een aantal andere zaken. Dit heeft mee bijgedragen tot de beslissing om hem er niet door te laten.

De interne beroepscommissie neemt ten aanzien van de student de beslissing: Het cijfer voor praktijk 3 blijft behouden.

Motivering van deze beslissing:

Student geeft aan dat hij een nieuwe student was die ervan uitging dat dezelfde geplogenheden zouden gelden als in [andere stad]. Student ging echter akkoord met het onderwijs- en examenreglement (HOE) incl. de ECTS-fiches bij zijn inschrijving. In de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel staat duidelijk vermeld dat de leerinhoud bestaat uit stage, leertrajectbegeleiding, supervisie en aanvullend voor bewegingsrecreatie sectorspecifieke navorming. Hij had dus moeten weten dat supervisie deel uitmaakte van het opleidingsonderdeel. Bovendien staan de supervisiesessies ingepland in het individueel rooster van de student. Het feit dat de student daarnaast mails kreeg voor andere vakken die hij niet diende af te leggen, doet geen afbreuk aan het feit dat hij voor Praktijk 3 diende te weten dat supervisie diende gevolgd te worden.

Student haalt aan dat het onderdeel dat hij niet heeft afgelegd maar een heel klein deel is van Praktijk 3. Het is echter niet omdat dit slechts voor een kleiner percentage doorweegt, dat het daarom onbelangrijk zou zijn om te kunnen slagen. Door de supervisie houdt de leertrajectbegeleider namelijk zicht op het leerproces van student en zijn reflectievaardigheden.

In het stagevademecum waarnaar wordt verwezen in de ECTS-fiche en waarvan hij (zie boven) op de hoogte diende te zijn, staat vermeld dat bij het bepalen van het eindcijfer stage volgende factoren een rol spelen:

- ☐ de mate waarin je de volledige praktijkopdracht gerealiseerd hebt die hoort bij praktijk 3 (stagevolume)
- ☐ of je de drempelcompetenties beheerst en de mate waarin je alle competenties beheerst uit de kijkwijzer van praktijk 3 (deel 1 en deel 2)
- ☐ de evaluatie van de supervisie.

Op p. 69 staat bovendien "Een ernstig tekort in stagevolume leidt tot een onvoldoende als eindcijfer voor stage". Doordat de student geen supervisie heeft afgelegd en dus een ernstig tekort aan stagevolume heeft, kan hij niet slagen voor Praktijk 3."

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij maakt geen opmerkingen inzake de ontvankelijkheid van het beroep.

Ambtshalve doet de Raad het volgende gelden:

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de Raad als administratief rechtcollege uitspraak doet over beroepen die worden ingesteld na uitputting van de hiervoor vermelde interne beroepsprocedure.

Of een initiële studievoortgangsbepaling zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 4.4.4.1 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de interne beroepscommissie bevoegd is om een beslissing te nemen en eventueel de punten aan te passen. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbepaling, die dan op haar beurt niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Dit leidt tot de vaststelling dat het beroep onontvankelijk is ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

V. De middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op het redelijkheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel en op een foutieve berekening van het examencijfer.

Standpunt van partijen

In zijn verzoekschrift zet verzoeker uiteen dat hij onachtzaam is geweest bij het interpreteren van de ECTS-fiche, waarin de supervisie inderdaad als een onderdeel is vermeld. Hij stelt evenwel dat hij zowel de stage, de leertrajectbegeleiding en de sectorspecifieke navorming met succes heeft afgelegd dat het onderdeel supervisie hem volledig is ontgaan. Verzoeker beklemtoont dat het nooit zijn intentie is geweest om zich aan dit onderdeel te onttrekken, maar dat hij er nooit op aangesproken is geweest en dat er bovendien verwarring is geweest bij zijn inschrijving waardoor hij doorheen het academiejaar e-mails ontving van vakken die niet tot zijn studieprogramma behoorden, en geen acht heeft geslagen op de mail met betrekking tot zijn afwezigheid op de supervisie.

Verzoeker vat samen dat hij de bestreden beslissing bijzonder zwaar vindt omdat hij geslaagd is voor beide stages, er nergens is vermeld dat een ongewettigde afwezigheid bij de supervisie automatisch tot gevolg heeft dat men niet kan slagen voor Praktijk 3, en dat nergens is aangeduid wat een ‘ernstig tekort’ in het stagevolume precies betekent. Wat dit laatst betreft, wijst verzoeker erop dat de supervisie slechts voor 10% van het totaal van het examencijfer telt, dat hij cijfermatig met een 0/20 nog steeds geslaagd zou zijn en dat hij meer dan 250 stage-uren heeft afgelegd zodat de acht gemiste uren bij supervisie niet als een ‘ernstig tekort’ kunnen gelden.

In de *antwoordnota* repliceert verwerende partij omtrent het niet bijwonen van het deel ‘supervisie’ als volgt:

“Het opleidingsonderdeel “Praktijk 3” bestaat uit meerdere leerinhouden, nl.: een stage op zich, een leertrajectbegeleiding en vier sessies supervisie onder leiding van een supervisor (voor bewegingsrecreatie wordt het opleidingsonderdeel ook nog aangevuld met een sectorspecifieke vorming). Zie hiervoor de ECTS-fiche (stuk 15), en het vademecum, pagina 6 (stuk 18). Het opleidingsonderdeel wordt in het algemeen beoordeeld op basis van een permanente evaluatie. De evaluatie van de supervisie specifiek gebeurt op basis van participatie en reflectieverslagen. Zie ECTS-fiche (stuk 15) en pagina 63 van het vademecum (stuk 18). Dat betekent dan ook noodgedwongen dat de student de supervisie moet bijwonen. Afwezigheden moeten worden gewettigd binnen de 5 dagen. Enkel gewettigde afwezigheden kunnen maar moeten ook worden ingehaald. Zie vademecum, pagina 24 en 63 (stuk 18). Het vademecum geeft reeds in het algemeen aanduidingen van de data. Zie hiervoor specifiek pagina 29 van het vademecum, waarbij ook wordt voorzien dat gewettigde afwezigheden moeten worden ingehaald voor 19 mei (stuk 18). De nadere concrete data werden doorgegeven per mail.

Uit het intern en extern beroep blijkt dat verzoeker niet beweert dat hem dit alles niet meegedeeld was, maar wel dat hij het niet nagekeken heeft, waardoor het hem ontgaan is

dat hij de supervisie diende bij te wonen en wanneer. Hij heeft het gewoon over het hoofd gezien en ging uit van veronderstellingen, o.m. van de veronderstelling (op basis van zijn eerdere studie-ervaring bij de [andere hogeschool]) dat er tijdens de stageperiode geen supervisie zou zijn. Hij zou ook verward geweest zijn door de vele mails die hij ontving over vakken die hij niet hoefde te volgen (wellicht ingevolge de vele EVK's).

Die uitleg is plausibel, maar kan op zich geen afbreuk doen aan het feit dat verzoeker door zijn inschrijving de regels heeft aanvaard, dat verzoeker een deel van het opleidingsonderdeel niet heeft bijgewoond, dat hij op de hoogte was gebracht van de data daarvan, dat de afwezigheid niet gewettigd was en ook niet kon ingehaald worden. En aangezien het een enkelvoudig opleidingsonderdeel betreft, zonder deelopleidingsonderdelen waarvan de beoordeling behouden blijft indien de student voor één deelopleidingsonderdeel niet slaagt, leidt dit onvermijdelijk tot een onvoldoende voor het geheel. De interne beroepscommissie bevestigde dan ook:

Student geeft aan dat hij een nieuwe student was die ervan uitging dat dezelfde geplogenheden zouden gelden als in Gent. Student ging echter akkoord met het onderwijs- en examenreglement (HOE) incl. de ECTS-fiches bij zijn inschrijving. In de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel staat duidelijk vermeld dat de leerinhoud bestaat uit stage, leertrajectbegeleiding, supervisie en aanvullend voor bewegingsrecreatie sectorspecifieke navorming. Hij had dus moeten weten dat supervisie deel uitmaakte van het opleidingsonderdeel. Bovendien staan de supervisiesessies ingepland in het individueel rooster van de student. Het feit dat de student daarnaast mails kreeg voor andere vakken die hij niet diende af te leggen, doet geen afbreuk aan het feit dat hij voor Praktijk 3 diende te weten dat supervisie diende gevolgd te worden.

Student haalt aan dat het onderdeel dat hij niet heeft afgelegd maar een heel klein deel is van Praktijk 3. Het is echter niet omdat dit slechts voor een kleiner percentage doorweegt, dat het daarom onbelangrijk zou zijn om te kunnen slagen. Door de supervisie houdt de leertrajectbegeleider namelijk zicht op het leerproces van student en zijn reflectievaardigheden.

In het stagevadecum waarnaar wordt verwezen in de ECTS-fiche en waarvan hij (zie boven) op de hoogte diende te zijn, staat vermeld dat bij het bepalen van het eindcijfer stage volgende factoren een rol spelen:

- de mate waarin je de volledige praktijkopdracht gerealiseerd hebt die hoort bij praktijk 3 (**stagevolume**)

- of je de drempelcompetenties beheerst en de mate waarin je alle competenties beheerst uit de kijkwijzer van praktijk 3 (deel 1 en deel 2)

- de **evaluatie van de supervisie**.

Op p. 69 staat bovendien "Een ernstig tekort in stagevolume leidt tot een onvoldoende als eindcijfer voor stage". Doordat de student geen supervisie heeft afgelegd en dus een ernstig tekort aan stagevolume heeft, kan hij niet slagen voor Praktijk 3.

De uitleg van verzoeker kan derhalve niet tot de vernietiging van de beslissing van de interne examencommissie leiden."

Wat de toepassing van het redelijkheidsbeginsel en het evenredigheidsbeginsel betreft, zet verwerende partij het volgende uiteen:

"Verwerende partij interpreteert het extern beroep voor het overige in die zin, dat verzoeker dit op zich niet betwist, maar de eindbeslissing in de gegeven omstandigheden toch onredelijk of onevenredig vindt.

Er liggen echter geen omstandigheden voor die van die aard zijn dat de genomen beslissing in casu kennelijk onredelijk of onevenredig zou zijn. Net als verzoeker is ook

verwerende partij gebonden door haar eigen regels. De afwezigheid was niet gewettigd. Verwerende partij kan het niet maken ten opzichte van andere studenten, die de supervisie wel hebben bijgewoond, om verzoeker louter omwille van zijn vergetelheid alsnog te laten slagen voor een niet volledig bijgewoond opleidingsonderdeel.

Verzoeker heeft laten gelden dat niemand hem verwittigd had toen hij de supervisie niet had bijgewoond, en dat niemand hem dan op de mogelijkheid gewezen heeft om desgevallend de stage stop te zetten indien die toch geen zin meer had. Echter, indien de stage was stopgezet, zou verzoeker evenmin geslaagd zijn in het opleidingsonderdeel. Ook daarop kan aldus geen middel worden gesteund.”

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker enerzijds dat de ECTS-fiche en het vademecum van Praktijk 3 geen voorschriften bevatten die het mogelijk maken om verzoeker, omwille van de 0/20 voor ‘supervisie’, een credit te ontfangen, en anderzijds dat de uren die tijden ‘supervisie’ worden geleverd niet worden meegerekend in het stagevolume.

Beoordeling

Verzoeker behaalde voor de drie componenten van het opleidingsonderdeel Praktijk 3 de volgende cijfers:

- evaluatie van de stages LO: 11/20
- evaluatie van de stage BR: 13/20
- evaluatie supervisie: 0/20

Op de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel staat bij ‘werkvormen’ onder meer vermeld: “stage (222,00 uren). Voor evaluatiecriteria en de voorwaarden om te kunnen slagen, verwijst de ECTS-fiche naar het Vademecum Praktijk 3.

In dit vademecum (stuk 18 administratief dossier) wordt in titel 23 (pagina 62 e.v.) ingegaan op ‘supervisie’. Met betrekking tot de evaluatie luidt het: “*De beoordeling gebeurt op basis van de deelname aan de sessies en de verslagen. Belangrijk daarbij zijn je reflectievaardigheden (kernreflectie) en de vaardigheden en attitudes die hierboven opgesomd zijn. De sessies supervisie maken integraal deel uit van het praktijkvolume dat je moet volbrengen voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 3’. Je aanwezigheid is verplicht. Elke afwezigheid moet binnen de 5 werkdagen gewettigd worden via e-studentenservice.*”

Wat als ‘praktijkvolume’ wordt beschouwd, blijkt niet uit de ECTS-fiche of het vademecum. Onduidelijk – en niet aangetoond – is derhalve of dit begrip een andere invulling kent dat ‘stagevolume’. Uit de toelichting bij de evaluatiecriteria blijkt dat de ‘supervisie’ geen deel uitmaakt van het stagevolume. Dit laatste is na stageperiode 2 immers enkel de praktijkopdracht. Op basis hiervan neemt de Raad aan dat ‘praktijkopdracht’, ‘praktijkvolume’ en ‘stagevolume’ geen inhoudelijk te onderscheiden begrippen zijn.

Verzoeker stelt in zijn verzoekschrift dat hij meer dan 250 stage-uren heeft afgelegd. Verwerende partij spreekt dit niet tegen. Aldus conformeert verzoeker zich aan het volume voor stage dat in de ECTS-fiche is bepaald (222 uren). De bestreden beslissing overtuigt derhalve niet dat verzoeker een tekort aan stagevolume heeft, laat staan dat er sprake kan zijn van een ‘ernstig tekort’. Dit motief kan de bestreden beslissing niet schragen.

Ten overstaan van de interne beroepscommissie heeft het opleidingshoofd gesteld dat verzoeker “administratief niet in orde [is] voor een aantal andere zaken. Dit heeft mee bijgedragen tot de beslissing om hem er niet door te laten.”

Uit niets blijkt waaruit die administratieve omissies van verzoeker precies bestaan; de interne beroepscommissie betreft dit element niet verder bij de motivering van haar beslissing. Dit aspect kan hier derhalve ook buiten beschouwing blijven.

Wat de ‘supervisie’ betreft, bepaalt het vademecum dat de supervisor de reflectie- en begeleidingsvaardigheden en de attitudes die aan bod zijn gekomen tijdens de supervisiesessies beoordeelt en een cijfer toekent, gebaseerd op de deelname tijdens de sessies en de verslagen van de sessies.

De quoterings voor het gehele opleidingsonderdeel Praktijk 3 is vastgelegd in titel 26 van het vademecum (pagina 74 e.v.), alwaar het volgende is bepaald:

“De eindbeoordeling van praktijk 3 is een synthese van de beoordeling van de stageactiviteiten van het hele jaar en van de supervisie.
Het cijfer voor de stageactiviteiten dat toegekend wordt door de leertrajectbegeleider telt voor 90 % van het eindcijfer. Het cijfer voor de supervisie dat toegekend wordt door de supervisor telt voor 10 %.

Voor studenten LO-BR worden de cijfers voor de stage LO, de stage BR en de supervisie samengevoegd, a rato van 45 % voor de stage LO, 45 % voor de stage BR en 10 % voor de supervisie.

Indien echter het cijfer voor LO of BR een, 8 of minder is, of indien voor beide vakken een onvoldoende gehaald wordt, krijg je automatisch een onvoldoende voor praktijk 3. Als in deze situaties de eindscore voor praktijk 3, berekend volgens de verhouding zoals hierboven aangegeven, zou resulteren in een 10 of meer, wordt dit cijfer automatisch herleid tot een 9/20.

Wie als definitief resultaat een tekort haalt voor dit opleidingsonderdeel – minder dan 10 op 20 – wordt in de eerste zitting uitgesteld, en bij de tweede zitting als niet geslaagd beschouwd. Het cijfer voor praktijk is niet delibereerbaar.”

De Raad kan begrijpen dat verzoeker voor het deel ‘supervisie’ een score van 0/20 behaalt, aangezien hij hieraan niet heeft deelgenomen. De Raad is ook van oordeel dat zijn afwezigheid enkel aan verzoeker zelf toe te schrijven is, zodat het redelijkheidsbeginsel er niet toe leidt dat verzoeker een andere quoterings zou moeten krijgen.

Een en ander neemt evenwel niet weg dat noch de ECTS-fiche, noch het vademecum uitdrukkelijk voorschrijft dat een student niet kan slagen wanneer hij hetzij niet deelneemt aan de ‘supervisie’, hetzij daarvoor geen slaagcijfer behaalt. Het vademecum koppelt enkel aan een tekort voor ‘LO’ of ‘BR’ rechtsgevolgen voor het gehele opleidingsonderdeel. Een louter voorschrift van verplichte aanwezigheid op de ‘supervisie’ kan, zonder uitdrukkelijke vermelding dat de student van rechtswege niet slaagt, niet in die zin worden geïnterpreteerd en toegepast.

Het enige wat het vademecum bepaalt, is het gewicht van de drie componenten binnen het opleidingsonderdeel:

“Voor studenten LO-BR worden de cijfers voor de stage LO, de stage BR en de supervisie samengevoegd, a rato van 45 % voor de stage LO, 45 % voor de stage BR en 10 % voor de supervisie.”

Toegepast op verzoeker betekent dit dat hij de volgende score behaalt:

- stages LO: $11/20 \times 45 = 495$
- stage BR: $13/20 \times 45 = 585$
- evaluatie supervisie: $0/20 \times 10 = 0$

hetzij 1.080/2000 of 10,8/20, af te ronden naar 11/20.

Een correcte toepassing van de bepalingen van de ECTS-fiche en het vademecum wettigt derhalve niet dat aan verzoeker voor het opleidingsonderdeel Praktijk 3 een examencijfer van 9/20 wordt toegekend.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de bestreden beslissing.

2. De bevoegde instantie neemt ten aanzien van verzoeker een nieuwe beslissing. Zij doet zulks uiterlijk op 16 september 2016 en houdt daarbij rekening met de bovenstaande overwegingen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Daniël Cuypers	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris
Freya Gheysen

De voorzitter
Jim Deridder

Zitting van 9 september 2016

Arrest nr. 3.059 van 15 september 2016 in de zaak 2016/224

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 19 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 september 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Praktijk 2: werkplekleren lichamelijke opvoeding’ bekommt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 29 juni 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat verzoeker voor het betrokken opleidingsonderdeel stage diende te lopen voor zijn onderwijsvak lichamelijke opvoeding. De begeleidende lector geeft aan hoe de verdeling van de stageplaatsen gebeurde. Er werd afgesproken dat verzoeker de stage in het middelbaar onderwijs deels zou volbrengen op het koninklijk atheneum te Zottegem, deels in het PTI Zottegem. Bij feedback op de tussentijdse evaluatie bleek dat verzoeker reeds 42 van de 44 verplichte uren had volbracht in PTI Zottegem. Verzoeker had de betrokken lector hiervan voordien niet op de hoogte gebracht en hield zich niet aan vooraf gemaakte afspraken. Ter remediëring hiervan werd tussen docent en verzoeker afgesproken dat hij alsnog 12 stage-uren zou volbrengen op KA Zottegem.

De interne beroepsinstantie stelde dat verzoeker zonder overleg zijn stage heeft willen plannen in het eerste semester. Enkel de begeleidingsactiviteiten zouden nog moeten uitgevoerd worden in het tweede semester. Verzoeker heeft bij de tussentijdse evaluatie bij [M.D.] aangegeven dat hij omwille van verschillende shortski's in het voorjaar deze planning had aangehouden. Het betrokken opleidingsonderdeel is echter een jaaropleidingsonderdeel, waarbij de stages gespreid dienen te worden om de student de kans te geven te groeien in zijn leerproces. De begeleidende lectoren dienen de kans te hebben om op verschillende ogenblikken de stage te bezoeken. Daarenboven is er een tussentijdse evaluatie na het eerste semester, die de student de kans moet geven om aangehaalde tekorten in het tweede semester weg te werken.

Verzoeker werd tijdens het eerste semester tweemaal bezocht door een begeleidende lector. Tijdens het tweede semester werd verzoeker driemaal bezocht, waarvan tweemaal op de stageplaats voor secundair onderwijs KA Zottegem. Enkel door de toevoeging van de 12 extra stage-uren tijdens het tweede semester kregen de begeleidende lectoren de mogelijkheid om eventuele groei in het lesgeven te kunnen vaststellen en na te gaan of tekorten uit de tussentijdse evaluatie werden weggewerkt.

De studiefiche bepaalt dat de evaluatie gebeurt aan de hand van de stage met opdrachten en reflectie (100 % van de totaliteit van de beoordeling). Wat betreft de evaluatie van de stage dient men de richtlijnen voor Praktijk 2 in het tweede modeltraject te lezen en op te volgen. In de richtlijnenbundel staat in deel 2 m.b.t. de evaluatie dat de student via een tussentijds stage-

overleg (tijdens feedback eerste examenkans januari) een tussentijds evaluatieverslag van de stage op de werkplek ontvangt, met daarin duidelijk omschreven positieve- en werkpunten. De student ontvangt hier reeds een signaal of de stage tot nu toe goed, voldoende of onvoldoende verloopt. De werkpunten neemt de student mee als aandachtspunten voor de volgende stageperiode. De eindevaluatie van het opleidingsonderdeel is gebaseerd op de evaluaties van:

- de kerntaken op de stageschool/-plaats van de werkplek, door de mentor van de stageschool/-plaats;
- de kerntaken op de stageschool/-plaats van de werkplek, door (een) lector(en)-pedago(o)g(en);
- de kerntaken op de stageschool/-plaats van de werkplek, door de verantwoordelijke lector van de werkplek en de assistent lector;
- de kerntaken op de stageschool/-plaats van de werkplek, d.m.v. een zelfevaluatie van de student;
- de reflectie-opdrachten.

Het eindcijfer omvat een globale beoordeling van de uitvoering van de kerntaken in stagescholen/-plaats (incl. het tussentijds evaluatieverslag) rekening houdend met de doelstellingen en competenties van de stage.

De interne beroepsinstantie verwijst naar de voorliggende documenten m.b.t. de evaluatie van verzoeker, zijnde de mentorenverslagen, stagebegeleidingsverslagen van lectoren, tussentijds evaluatieformulier van 18 januari 2016 en de eindevaluatie van 21 juni 2016. Uit het tussentijds evaluatieverslag van 18 januari 2016 en besproken met verzoeker tijdens het feedbackgesprek na de eerst examenperiode van 9 februari 2016 blijkt dat verzoeker een aantal aandachtspunten meekreeg voor het vervolg van de stage: inkleding thema bij kleuters, organisatie lessen met veel materiaal, steeds stilte eisen tijdens uitleg opdrachten. Deze aandachtspunten werden ook aangegeven door de mentoren tijdens het eerste semester. De verslagen van mentoren uit de eerste periode tonen dat deze aandachtspunten ook door hen werden meegegeven aan verzoeker tijdens de stage. Bij het eerste stagebezoek werd tevens gewezen op de administratieve correctheid van verzoeker. Bij bezoek door de pedagoog op 3 december 2015 was dit wel in orde. Verzoeker behaalt op dat ogenblik voor verschillende evaluatiecriteria de beoogde cesuur voor praktijk 2 nog niet. Hij had op dat ogenblik nog de mogelijkheid om zichzelf te bewijzen tijdens de 12 uren stage in secundaire school KA Zottegem.

De mentor van KA Zottegem geeft wel aandachtspunten en werkpunten aan. De opmerkingen in de begeleidingsverslagen van de drie stagebezoeken door de begeleidende lectoren zijn niet

strijdig met de opmerkingen gegeven door de mentor. Ook worden werkpunten aangegeven m.b.t. formuleren van lesdoelen, klasmanagement, lesvoorbereidingen, dynamische houding, remediëren van leerlingen, logboek, klasorganisatie en geven van feedback. Op het einde van de stage wordt door de bezoekende lector geen evolutie gezien in de manier van voorbereiden en lesgeven.

Het indevaluatieformulier houdt rekening met de bevindingen van mentoren en lectoren enerzijds en de reflecties en zelfevaluatie na de stage ingediend door verzoeker anderzijds. Uit het formulier blijkt dat verzoeker geen reflecties indiende voor de periode februari t.e.m. mei 2016, ook het zelfevaluatieformulier einde academiejaar werd niet ingediend. Verzoeker behaalt bij de indevaluatie voor verschillende evaluatiecriteria de beoogde cesuur voor praktijk 2 niet. Zijn zwakke punten situeren zich vooraf op vlak van lesvoorbereidingen, interactie met leerlingen, geven van doelgerichte feedback, effectief gebruiken van gekregen feedback, initiatief nemen en proactief werken. Behaalde tekorten worden afdoende gemotiveerd en vinden hun oorsprong in vaststellingen door mentor en lectoren. De aandachtspunten uit de tussentijdse evaluatie werden niet weggewerkt tijdens het tweede semester.

Verzoeker verwijst in zijn beroepschrift bijkomend naar een evaluatieverslag van 3 december 2015. Op dit document staat geen naam en het is niet ondertekend. Via handschriftvergelijking kan worden vastgesteld dat dit document ‘evaluatieformulier tweede modeltraject BOSO’ werd opgesteld door [N.D.], één van de twee mentoren van PTI Zottegem. Uit telefonische navraag bij de stagecoördinatie van de onderwijsinstelling en de betrokken lectoren blijkt dat het document zelf een evaluatieformulier is dat wordt ingevuld door lectoren, nooit door mentoren. Mentoren geven hun evaluatie middels het ‘syntheseformulier voor mentoren’. Het document werd door verzoeker ook nooit opgeladen op zijn elektronisch stagedossier. De evaluatie van de mentor [N.D.], genoteerd op het syntheseformulier voor mentoren, werd wel opgeladen en is in overweging genomen bij de evaluatie van verzoeker. Hieruit kan volgens de interne beroepsinstantie worden afgeleid dat verzoeker aanvankelijk het foutieve evaluatieformulier heeft voorgelegd aan mentor [N.D.]. Het document werd gedateerd op 3 december 2015, de laatste stagedag bij deze mentor. Verder kan worden afgeleid dat verzoeker deze fout heeft ingezien en alsnog aan de mentor heeft gevraagd om het correcte syntheseformulier in te vullen. Deze veronderstelling kan niet worden geverifieerd gezien de vakantieperiode in het onderwijs, doch verzoeker geeft in zijn beroepschrift nergens aan van wie dit evaluatieformulier is, noch waarom dit door hemzelf niet werd toegevoegd aan zijn stagedossier.

De interne beroepsinstantie merkt nog op dat er tussenkomst van de ombudspersoon is geweest. De bemiddeling bleef echter zonder resultaat. Volgens de interne beroepsinstantie zijn de evaluatiepunten op deugdelijke wijze tot stand gekomen en werden deze voldoende gemotiveerd. De interne beroepsinstantie beslist aldus om de klacht ongegrond te verklaren.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 13 juli 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 19 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid - tijdigheid

Standpunt van de partijen

Verwerende partij merkt op dat, in zoverre verzoekende partij kan aantonen dat het huidige verzoekschrift binnen de 5 dagen na kennisname van het schrijven van verwerende partij van 13 juli 2016 naar de Raad aangetekend werd verstuurd, het beroep tijdig werd ingediend.

Verzoekende partij voegt bij haar *wederantwoordnota* het bewijs van aangetekende zending met poststempel 19 juli 2016, zodat de tijdigheid volgens verzoekende partij is aangetoond.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat de interne beroepsbeslissing van 13 juli 2016 samen met de begeleidende brief en het bewijs van aangetekende zending deel uitmaken van het administratief dossier dat verwerende partij aan de Raad heeft bezorgd. De Raad heeft op basis hiervan kunnen nagaan dat verzoekende partij op 15 juli 2016 kennis heeft genomen van de aangetekende zending. Het beroep bij de Raad dateert van 19 juli 2016 en werd dus tijdig ingesteld.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van het formele motiveringsbeginsel, het evenredigheidsbeginsel en het OER, in samenhang met de richtlijnenbundel en de aanvullende richtlijnenbundel voor de stage in het tweede modeltraject.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de studiefiche van het betrokken opleidingsonderdeel (stage) bepaalt dat enkel een eerste examenkans mogelijk is en dat het slagen voor dit onderdeel een noodzakelijke voorwaarde is (geen deliberatiemogelijkheid in geval van een tekort). *Ipso facto* verantwoorden de ontstentenis van een tweede examenkans, de onmogelijkheid van deliberatie bij tekort en het gewicht van het opleidingsonderdeel volgens verzoeker dat bij beslissingen over studievoortgang m.b.t. deze stage de formele motivering een versterkte invulling krijgt. De evaluatie is 100% niet-periodegebonden (zowel proces- als productevaluatie).

De richtlijnenbundel voor ‘Praktijk 2: vakleraar worden’ in het tweede modeltraject bepaalt dat het geldt samen met het OER en de studiefiche van het opleidingsonderdeel. Eenzelfde grondslagen- en bindendverklaring voorziet het deel van de richtlijnenbundel dat specifiek betrekking heeft op ‘Praktijk 2’ in het tweede modeltraject: het geldt samen met het OER en de studiefiche van het opleidingsonderdeel. De aanvullende richtlijnenbundel voor het tweede modeltraject Praktijk werkplekleren bepaalt nog: *‘Deze bundel is een aanvulling op de richtlijnenbundel voor de praktijk van het tweede modeltraject.’*

Volgens verzoeker blijkt uit de richtlijnenbundel dat de evaluatie van de stage mede het resultaat moet zijn van de beoordelingen en bevindingen van de mentoren (van de stagescholen), althans minstens daar wezenlijk door beïnvloed moet worden. Zelfs als men de evaluatie van de mentoren enkel aanmerkt als adviezen m.b.t. de verwezenlijkingen, capaciteiten en de studievoortgang van de student, staat vast dat kennelijke discrepantie tussen hun veroordelingen en deze van lectoren, dan wel de beslissing van de eindevaluator om bevindingen van mentoren naast zich neer te leggen of ze in mindere mate te laten doorwegen, in elk geval een nadrukkelijke en specifieke (en dus verzwaarde) formele motivering moeten krijgen. Zo’n discrepanties en afwijkingen van een mede-evaluator (of zelfs van een adviserende betrokkene) wijken af van wat men ‘normalerwijze’ zou verwachten en verdienen een eigen, afdoende verklaring.

Verzoeker stelt dat het OER bindende kracht verleent aan de richtlijnenbundel en de aanvullende richtlijnenbundel m.b.t. de door verzoeker doorlopen stage. Een formele motivering over de studievoortgang m.b.t. dit opleidingsonderdeel, die abstractie maakt van de in die bundels voorziene normen en procedures dan wel daarmee strijdige standpunten inneemt,

is per definitie niet deugdelijk. Verzoeker verwijst naar hetgeen de richtlijnenbundel bepaalt m.b.t. de organisatie, het verloop en de planning van de stage. De richtlijnenbundel geeft overigens aan dat niet correct en tijdig ter beschikking stellen van de planning van de stage en de onderdelen met beëindiging van de stage gesanctioneerd kan worden. De aanvullende richtlijnenbundel determineert het stageprogramma *in concreto* en kwantificeert het. De aanvullende richtlijnenbundel bepaalt specifiek m.b.t. de al dan niet spreiding van de stage(opdrachten):

“ Stageperiode:

Periode 1: 1 oktober – 18 december 2015

Periode 2: 9 februari – 20 mei 2016

Opmerking: Alle opdrachten kunnen gespreid worden over het volledige academiejaar, maar binnen de bovenstaande vermelde periodes.”

De stage-opdracht verplicht een stagetraject van 62 uur, voor verzoeker bestaande uit de componenten secundair onderwijs (44 uur), kleuteronderwijs (10 uur) en begeleidingsactiviteiten in schoolse context (8 uur) Verzoeker gaf zijn stage als volgt concrete invulling:

- Secundair onderwijs: PTI Zottegem (42 uur)
- Secundair onderwijs: KA Zottegem (12 uur)
- Kleuteronderwijs: BSKA Zottegem (10 uur)
- Begeleidingsactiviteiten: PTI Zottegem (3,5 uur)
- Begeleidingsactiviteiten: Wijtschate (21 uur)

Wat de component ‘Stage secundair onderwijs’ betreft, werd verzoeker door de werkplekverantwoordelijke (lector [M.D.]) gedwongen om 10 bijkomende uren stage secundair onderwijs te verrichten. Nochtans was verzoeker niet afwezig geweest, zodat die extra stage-uren niet te verantwoorden zijn als ‘vervangende’ uren. Weliswaar suggereert lector [M.D.] – door de bestreden beslissing overgenomen – dat verzoeker moedwillig een bepaalde indeling en planning voor zijn stage heeft opgevat, dat hij dit deed in strijd met de gemaakte afspraken en dat die bewuste keuze er de uitsluitende oorzaak van is dat hij als werkplaatsverantwoordelijke maar één evaluatiemoment verrichte tijdens het eerste semester (eerste stageperiode). Voortgaand op die insinuatie verdedigt men de beslissing om verzoeker extra uren stage secundair onderwijs op te leggen, impliciet maar zeker aanvoerend dat de

stageplanning en –indeling minstens deels ‘onregelmatig’ waren en dat verweerder die onregelmatigheid door extra stage mocht rechtzetten.

Hoewel formeel door verzoeker tegengesproken, bewijst lector [M.D.] niet het bestaan van de afspraak waarnaast hij verwijst, noch zijn er concrete omstandigheden die zo’n afspraak zomaar aannemelijk maken. Er is in tegendeel de vaststelling dat verzoeker door de stagerichtlijnen verplicht was om tijdig zijn stageplanning in detail in te geven op het online platform, o.m. onder de vorm van een ‘teamagenda’, en dat het verzuim om aan die normatieve plicht correct en tijdig gevolg te geven tot sancties kan leiden en ultiem zelfs tot de beëindiging van de stage. In elk geval voorziet de richtlijnenbundel dat de student zelfs wegens een ontijdige verwerking in de teamagenda maar die hij toch nog voor de activiteit zelf remedieert, met een onvoldoende voor ‘administratieve correctheid’ gesanctioneerd wordt. Welnu, noch in het evaluatieverslag van 29 oktober 2015, noch in het tussentijdse verslag van 18 januari 2016, noch in enig ander evaluatiedocument daterend van vóór 18 januari 2016 wordt verzoeker administratief verzuim verweten, laat staan op een wijze dat dit er aanleiding toe was om een onvoldoende voor ‘administratieve correctheid’ te geven of de stage te beëindigen.

Verzoeker bewijst dat zijn stageplanning en –indeling tijdig en conform de bindende regels werd verwerkt: uit screenshots van het online platform blijkt namelijk dat verzoeker de stage-activiteiten al op 14 oktober 2015 volledig en regelmatig in de teamagenda verwerkte, d.w.z. 15 dagen voor lector [M.D.] een eerste keer langskwam voor persoonlijke evaluatie van de stage. De richtlijnenbundel verduidelijkt dat verwerking in de teamagenda dient om zowel mentoren als lectoren toe te laten zich naar de planning van de studenten te organiseren. Het bestaan van enige (andersluidende) afspraak over invulling en spreiding van stage-activiteiten betwist verzoeker formeel en bovendien bepaalt de richtlijnenbundel dat een spreiding van stage-activiteiten over het hele jaar weliswaar kan? maar dat dit in geen geval een verplichting is. Nog veel minder is in die bepalingen te lezen dat een gelijkmatige spreiding van de stageverplichtingen nodig of verkieslijk is, laat staat dat zo’n gelijkmatigheid over elke component van de stage-opdracht vereist zou zijn.

Verzoeker besluit dat, vermits van een vermeende afspraak over stage-organisatie geen schijn van waarachtigheid uitgaat terwijl verzoeker bewijst dat hij zijn stagerooster normconform verwerkte en dat zijn stageplanning evenmin enig voorschrift schendt, de bijkomende stageverplichting die men oplegde een onregelmatige extra-curriculaire opdracht is.

De Raad toetst of de beoordeling die aan een studievoortgangsbepaling ten grondslag ligt al of niet strijdig is met decretale en reglementaire bepalingen, inclusief het stagereglement van de onderwijsinstelling. Zelfs al kan een lector een ruime spreiding over het academiejaar persoonlijk wenselijk vinden in het licht van de voorziene evaluatienorm en –procedure, behoudens een duidelijke en concrete afspraak tussen de student en die lector(en) kan een stageplanning die hier niet mee in overeenstemming is maar tegelijk evenmin verboden is in het licht van de bindende stagenormen, niet verantwoorden dat aan de student naderhand alsnog stageverplichtingen opgelegd worden die niet in het curriculum voorzien zijn. Zo'n ongerechtvaardigde verzwarende van de opleidingsopdrachten van de student hypothekeert volgens verzoeker niet enkel zijn kansen en mogelijkheden in het licht van de gehele opleiding, maar stelt hem ook bloot aan het risico van bijkomende evaluatiemomenten met negatieve impact die hij in geval van een regelmatig stage niet zou moeten ondergaan. Daar gelaten de houding van lector [M.D.] bij de stageverrichtingen in het tweede semester was de beoordeling van de extra-curriculaire stage-opdracht negatief voor verzoeker, zodat die onregelmatige opdracht en de beoordeling ervan de eindbeoordeling en de bestreden beslissing ten nadele van verzoeker hebben beïnvloed.

In zoverre de stagebeoordeling, de initiële studievoortgangsbepaling en de bestreden beslissing steun vinden in evaluaties van mentoren en lectoren uit het tweede semester, is de bestreden beslissing volgens verzoeker niet deugdelijk gemotiveerd, minstens in formele zin en schendt zij het OER, de richtlijnenbundel en de aanvullende richtlijnenbundel m.b.t. het opleidingsonderdeel. Dat het besluit van de interne beroepsinstantie daadwerkelijk (en zelfs in hoofdzaak) gebaseerd is op de onregelmatige stage-opdracht, volstaat volgens verzoeker om tot de gegrondheid van het middel te besluiten.

Ten overvloede merkt verzoeker op dat – abstractie gemaakt van de onregelmatige stage-uren - hij enkel persoonlijk werd geëvalueerd door de mentoren [N.D.], [K.D.] en [E.D.] en door de lectoren [M.D.] (één maal op 29 oktober 2015) en [E.B.] (één maal op 4 december 2015). Dit houdt in dat de drie mentoren een aanzienlijke grotere mogelijkheid hadden om verzoeker tijdens de stageverrichtingen aan het werk te zien en hem ook evolutief (m.n. op verschillende tijdstippen) te beoordelen dan het geval is voor de twee lectoren, *a fortiori* voor wat betreft lector [M.D.], die verzoeker op 29 oktober 2015 slechts 1 lesuur kwam evalueren en van zijn bevindingen enkel beknopt verslag maakte dat zo cryptisch en schematisch is dat er amper iets uit op te maken valt (in elk geval is er geen negatieve beoordeling in te ontwaren).

De Raad oordeelde reeds dat, hoe meer de lector zelf ter plaatse is geweest tijdens de stage en hoe meer gedetailleerde en concrete vaststellingen hij zelf deed, des te groter de kans is dat de lector zijn eindbeoordeling afdoende en deugdelijk verantwoordt. Omgekeerd moet evident gelden dat de verwachtingen van de geadministreerde en de Raad m.b.t. de omvang en de concretisering van de formele motivering wel moeten toenemen, vastgesteld dat de eindverantwoordelijke zelf amper een persoonlijke evaluatie verrichtte, hetzij heel wat minder persoonlijke beoordelingen deed dan de mentoren.

Vermits evaluaties m.b.t. de onregelmatige stage niet wettig op de studievoortgangsbeslissing kunnen betrokken worden, zijn de regelmatig in rekening te nemen evaluaties vanwege de lectoren gebaseerd op gering contact en een beperkte mogelijkheid tot persoonlijke inschatting, zodat aan de regelmatige bevindingen van de mentoren enkel afbreuk kon worden gedaan door de lectoren mits vanzelfsprekende redenen en op voorwaarde van elk een erg omstandige en duidelijke motivering, waarin inzichtelijk wordt gemaakt waarom de lector(en) zich toch beter geplaatst acht(en) om over de capaciteiten van verzoeker een correcte en relevante inschatting te maken. Deze verzwaarde plicht tot uitdrukkelijke motivering geldt in voorliggende situatie des te meer, nu de evaluatie van lector [E.B.] te ruimen dele aansluit bij de regelmatige bevindingen van de mentoren en die evaluatie van genoemde lector ‘goed’ was en in elk geval niet in overeenstemming te brengen is met een eindbeoordeling van 8/20.

Ten overvloede voert verzoeker aan dat de plicht tot onregelmatige stage-opdracht hem blootstelde aan een extra negatieve opstelling van de eindverantwoordelijke-lector voor zijn stage. Zelfs daargelaten of verzoeker ten volle kan bewijzen dat lector [M.D.] vanaf het tweede semester niet meer in staat was om hem nog objectief te beoordelen, volstaat de waarschijnlijkheid dat die lector zich niet kon verzoenen met verantwoordelijkheid inherent aan de vaststelling dat hij zelf een semester liet voorbijgaan waarin hij verzoeker maar één maal evalueerde, om belangenschade door de niet curriculaire stage-opdracht aan te tonen.

Volgens verzoeker gelden alle hierboven gemaakte overwegingen des te meer, gezien voor het betrokken opleidingsonderdeel geen tweede examenkans mogelijk is en evenmin een deliberatie in geval van een tekort. Zelfs in zoverre de inbreuk op de in het middel genoemde normen niet (geheel) wordt aangenomen of de inbreuk op de motiveringsplicht niet als pertinent wordt gezien, staat volgens verzoeker in elk geval vast dat de bijkomende stageverplichting voor hem een nadelige invloed had op de examenbeslissing over de stage. In dat opzicht mocht

aan de indrukken inherent aan die extra stageverplichting, *a fortiori* in het licht van de gespannen verhouding met lector [M.D.], niet een zodanig gewicht zijn gegeven dat zij negatief kon afstralen op alle prestaties van verzoeker. Nochtans blijkt uit de stukken van het dossier en zelfs uit de bestreden beslissing dat de score van 8/20 van verzoeker hoofdzakelijk steun vindt in de eigen bevindingen van lector [M.D.], hoewel die in hoofdzaak werden verricht over een aanvullende stageperiode van amper enkele geïsoleerde dagen en op basis van slechts twee (bijkomende) persoonlijke beoordelingsmomenten.

B. Tweede middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een tweede middel beroept op een schending van het formele motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat de sprong van een kwalitatieve naar een kwantitatieve (cijfermatige) beoordeling expliciet en afdoende moet worden verantwoord in het eindverslag over de stage. De interne beroepsinstantie mag zich niet vergenoegen met de vaststelling dat het uitgesproken eindoordeel met de verwoorde motieven lijkt te stroken. In elk geval moet de interne beroepsbeslissing inzichtelijk maken waarom en hoe – met name in relatie tot de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel – de in de eindbeoordeling gemaakte overwegingen de toegekende score verklaren. Dit geldt des te meer als – zoals *in casu* – de student niet slaagt en hieraan inherent is dat hij een studiejaar verliest (geen deliberatie, noch tweede examenkans). Dit verzwaart immers de uitdrukkelijke motiveringsplicht. Nochtans komt de bestreden beslissing aan deze overwegingen helemaal niet toe. Van enige link tussen de overwegingen van het eindverslag, de vereiste competenties om te kunnen slagen en de toegekende score is geen sprake.

Het is essentieel dat bij het niet in rekening brengen van een bepaald evaluatieverslag bij de eindbeoordeling de eindverantwoordelijke een redelijke verantwoording geeft aan die beslissing. Hoe minder de eindverantwoordelijke persoonlijke evaluatiecontacten heeft gehad, des te meer dit moet opgaan. De motivering moet in elk geval duidelijk maken in welke mate met de evaluatie van de mentoren al dan niet rekening werd gehouden en waarom de evaluatie van de mentor niet in positieve zin weerklank vond in de indevaluatie. Hoe ruimer de mate waarin verslagen van indevaluatoren afwijken van lectoren- of mentorenverslagen, hoe strenger op de duidelijkheid, juistheid en afdoende draagkracht van de versterkte

verantwoording moet worden toegezien. In voorliggend geval beperkt de bestreden beslissing zich ertoe om te bevestigen dat de eindevaluatie in voldoende mate aangeeft hoe en waarom er aansluiting is gezocht, *casu quo* afgeweken wordt, *casu quo* abstractie is gemaakt van andersluidende en veel gunstigere evaluaties van mentoren en lectoren. Wat de interne beroepsinstantie echter niet doet is aanmerken (i) op welke manier de initiële beslissing een verklaring geeft voor de ruime discrepanties tussen de verschillende evaluaties, (ii) laat staan waarom ondanks die gunstige beoordelingen de eindbeoordeling in die mate negatief uitvalt dat verzoeker als score een onvoldoende (8/20) diende gegeven te worden. Zo maakt de bestreden beslissing niet op een met het formele motiveringsbeginsel overeenstemmende wijze inzichtelijk wat de ingeroepen motieven *in concreto* geschikt maakt ter evaluatie van verzoeker.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij (die op beide middelen samen repliceert) dat het niet aan de Raad toekomt om zijn appreciatie in de plaats te stellen van die van het instellingsbestuur. De Raad kan een beslissing enkel vernietigen in de mate dat de beslissing niet reglementair zou zijn genomen of kennelijk onredelijk zou zijn. *In casu* werd de betwiste quoterings- en de beslissing van de interne beroepsinstantie volgens verwerende partij wel degelijk regelmatig genomen en dienen deze geenszins als ‘kennelijk onredelijk’ te worden aanzien. In het intern beroepschrift werden volgende ‘middelen’ aangewend:

- De 3 syntheseformulieren van de drie verschillende mentoren waren unaniem lovend;
- De beoordeling van de pedagoog, [E.B.], was lovend;
- Betwisting van de regelmatigheid van 10 uur extra stage, die werd volbracht in het KA Zottegem.

In het extern verzoekschrift worden thans *nieuwe middelen* opgeworpen. Conform vaststaande rechtspraak kan een middel dat niet in het intern beroep werd opgeworpen evenwel niet voor het eerst op ontvankelijke wijze in de procedure voor de Raad worden opgeworpen. Verwerende partij zal zich dan ook beperken tot hetgeen in het initieel verzoekschrift naar voren werd gebracht.

Vooreerst wenst verwerende partij de feitelijke omstandigheden van de stage toe te lichten. Verzoeker diende voor het betrokken opleidingsonderdeel conform de studiefiche stage te lopen voor het onderwijsvak ‘lichamelijke opvoeding’. Er werd met de begeleidende lector [M.D.] afgesproken dat verzoeker de stage in het middelbaar onderwijs deels zou volbrengen in het KA Zottegem en deels in het PTI Zottegem. Verwerende partij verwijst naar bijlage 4 bij het proces-verbaal van de interne beroepsinstantie. Bij feedback op de tussentijdse evaluatie was

reeds naar voor gekomen dat verzoeker 42 van de 44 verplichte uren had volbracht in PTI Zottegem. Dit werd niet gecommuniceerd naar de lector en gebeurde in tegenspraak met de gemaakte afspraken. Ter remediëring hiervan werd afgesproken dat 12 uren stage diende te worden volbracht op het KA Zottegem. Volkomen terecht heeft de interne beroepsinstantie vastgesteld dat het opleidingsonderdeel ‘Praktijk II: werkplekleren lichamelijke opvoeding’ een *jaaropleidingsonderdeel* is, waarbij de stages gespreid dienen te worden om studenten ook de kans te geven te groeien in het leerproces. Ook de begeleidende lectoren dienen de mogelijkheid te krijgen om op verschillende ogenblikken de stageplaats te bezoeken. Tot slot geeft ook een tussentijdse evaluatie na het eerste semester studenten de mogelijkheid om alsnog de hierin aangehaalde tekorten weg te werken in het volgende semester. Verweerder besluit dat de stage een volkomen normaal verloop kende.

M.b.t. de door verzoeker opgeworpen middelen inzake een vermeende schending van het motiverings- en evenredigheidsbeginsel stelt verweerder dat terecht door verzoeker werd uiteengezet dat de stage en de beoordeling ervan dient de gebeuren overeenkomstig de geldende reglementeringen, met name de studiefiche, de richtlijnenbundel en het OER. Deze documenten zijn door de partijen gekend en worden ook bij het dossier gevoegd. Uit niets blijkt dat verweerder deze reglementering in haar eindbeoordeling niet zou hebben gevolgd. Uit de geldende reglementering blijkt duidelijk dat periodes voorzien worden in semester 3 (stageperiode 1) en semester 4 (stageperiode 4). Verzoeker verschuilt zich achter een onterechte argumentatie om de eigen houding goed te praten, hetgeen niet kan. Het kwam niet aan verzoeker toe om de stage te plannen zoals hem best uitkwam, zijnde volledig in het eerste semester. Op geen enkel ogenblik is hetgeen zich tijdens de stage heeft voorgedaan dan ook aangekaart. Verzoeker doet hierbij aan sfeerschepping: van enige vooringenomenheid van de betrokken lector is geen sprake. De afspraken en de stageperiodes dienden te worden gerespecteerd. Hadden zich hieromtrent problemen gesteld, dan diende verzoeker dit tijdens het academiejaar aan te kaarten en dit via de geëigende kanalen, binnen de faculteit of via de ombudsdienst. De poging om de evaluatie enkel betrekking te laten hebben op het eerste semester is mislukt. De evaluatie dient te geschieden over de integrale periode.

Bovendien verliest verzoeker uit het oog dat niet alleen tijdens de tweede stageperiode, maar ook tijdens de eerste stageperiode opmerkingen en tekorten werden geformuleerd. Het komt voor het *gehele* stagedossier in ogenschouw te nemen en niet enkel de evaluatieformulieren zoals bijgevoegd bij het intern verzoekschrift. Verweerder verwijst in dat verband naar de

verslagen van het eerste semester van lector [M.D.] van 29 oktober 2015 en lector [E.B.] van 4 december 2015. Ook het tussentijdse evaluatieformulier van 18 januari 2016 brengt deze tekorten in kaart. Alle stageverslagen werden aan het proces-verbaal van de interne beroepsinstantie toegevoegd. Volgens vaste rechtspraak van de Raad zijn niet de verslagen van de mentoren, doch wel de verslagen van de lectoren, die de studenten over de ganse lijn en gedurende het ganse traject volgen, doorslaggevend bij de eindbeoordeling. De mentoren maken immers geen deel uit van de instelling en hebben derhalve doorgaans ook geen zicht op het geheel van de prestaties van de student. Er mag evenmin uit het oog verloren worden dat inzake stage, ook al zijn er positieve evaluaties, zelfs een beperkt aantal negatieve evaluaties voldoende kan zijn om een tekort te verantwoorden.

De eindbeslissing is volgens verwerende partij ook deugdelijk gemotiveerd. De motivering in het syntheseverslag ligt volledig in de lijn van de beoordelingen gedurende de ganse stageperiode. Verwerende partij verwijst hiervoor naar de beslissing van de interne beroepsinstantie, waarin op uitvoerige wijze het tussentijdse evaluatieverslag alsook de verschillende verslagen van zowel de mentoren als de lectoren gedurende beide stageperiodes worden geanalyseerd en dit omwille van de verschillende tekorten. De opleiding clustert de leerresultaten in 4 leerresultaatslijnen: communiceren, professionaliseren, krachtige leeromgeving en leerbegeleiding. Voor elke van deze onderdelen wordt gesitueerd waar de tekorten zich stellen. Verwerende partij verwijst naar het eindevaluatieformulier (bijlage 17 bij het proces-verbaal van de interne beroepsinstantie), waarop voor de verschillende onderdelen een motivering is aan te treffen, wat in een algemene conclusie resulteerde.

In haar *wederantwoordnota* stelt verzoekende partij dat het middel inzake de verrichte stageperiodes in elk geval geen nieuw middel betreft, nu verzoekende partij dit in het intern beroep reeds opmerkte. Verzoekende partij benadrukt dat zij in totaal 78,5 uur stage heeft doorlopen, waarvan 54 uur in het secundair en 10 uur in het basisonderwijs. Verzoekende partij brengt in herinnering dat er 62 uur stage moest worden gepresteerd, waarvan 44 uur in het secundair en 10 uur in het basisonderwijs; dit betekent dat verzoekende partij 10 extra uren verrichte in het secundair onderwijs. Had verwerende partij haar eigen reglementen gevolgd, dan had verzoekende partij slechts twee uur moeten presteren in de vierde periode (in plaats van de verrichte 12 uur). Verzoekende partij stelt ook dat de eerste en vierde periode in het secundair onderwijs volledig binnen de voorgeschreven periodes door verwerende partij vielen. Verzoekende partij stelt verder dat het niet correct is dat er tussen zichzelf en de lector het

akkoord tot stand zou zijn gekomen om 10 extra uren in het secundair te verrichten. Dit wordt ook niet bewezen door verwerende partij: het stuk dat zij hiertoe voorlegt dateert immers van 5 juli 2016, hetgeen wil zeggen dat het door de docent geproduceerd werd op verzoek van de interne beroepsinstantie.

Verzoekende partij stelt tevens dat het niet correct is dat de planning van verzoekende partij aan verwerende partij de kans zou hebben ontnomen om observatie te verrichten om haar evolutie te beoordelen. Verzoekende partij had haar volledige planning immers correct geüpload, wat als doel heeft de lector toe te laten zijn observaties in te plannen. Het is daarbij aan de lector om dit zo te doen dat hij de evolutie van de student kan beoordelen.

Het gevolg van dit alles is volgens verzoekende partij dat alle verslagen die betrekking hebben op de tweede periode in het secundair onderwijs (periode 4) buiten beschouwing dienen te worden gelaten. Deze kunnen niet rechtmatig deel uitmaken van het beoordelingsdossier van verzoekende partij. Concreet mag voor de eindevaluatie van verzoekende partij met enkel volgende verslagen rekening worden gehouden:

- Syntheseformulier voor de mentor – PTI Zottegem van [N.D.]
- Syntheseformulier voor de mentor – PTI Zottegem van [K.D.]
- Syntheseformulier voor de mentor – BSKA Zottegem van [E.D.]
- Syntheseverslag van de lector – PTI Zottegem van [M.D.] (29/10/2015)
- Verslag van de lector – PTI Zottegem van [E.B.] (04/12/2015)
- Tussentijds evaluatieformulier van [M.D.] (18/01/2016)

Daarbij geldt dat beide lectoren slechts één bezoek brachten aan verzoekende partij, waarbij lector [E.B.] het laatste bezoek bracht en de evolutie die verzoekende partij doormaakte in dit licht dient te worden beoordeeld. Beide lectorenverslagen dienen dus naast elkaar te worden gelegd om dit aspect te evalueren. Gezien geen van beide lectoren twee observaties van verzoekende partij verrichte, dient daarnaast volgens verzoekende partij des te meer gewicht te worden toegekend aan de evaluaties door de mentoren.

Beoordeling van het eerste en tweede middel samen

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich beroept op de schending van het '*patere legem quam ipse fecisti*' beginsel, de schending van de motiveringsplicht, in combinatie met een schending van het redelijkheidsbeginsel en het onpartijdigheidsbeginsel.

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze is tot stand gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad wenst vooreerst op te merken dat de middelen die verzoeker nieuw heeft opgeworpen, welke onder meer de vooringenomenheid betreffen van de ‘werkplekverantwoordelijke’, niet ontvankelijk zijn gezien deze voor het eerst in het kader van het extern beroep werden ingeroepen. Niets weerhield verzoeker om deze reeds in zijn intern beroepschrift aan te kaarten.

In casu betwist verzoeker de score van 8/20 op het stage-opleidingsonderdeel ‘Praktijk 2: WPL Lichamelijke Opvoeding’ (6 SP). Meer specifiek gaat het over de stage die verzoeker aflegde in het secundair onderwijs.

In het kader van een stage verloopt het beoordelingsproces complex, omdat er meerdere actoren betrokken worden: de begeleider – *in casu* een stagementor – van de instelling waar de student de stage volbrengt en een lector van de hoger onderwijsinstelling, *in casu* de werkplekverantwoordelijke en een assistent-lector. De lector(en) die instaat/instaan voor de stagebeoordeling doet/doen zulks aan de hand van eigen vaststellingen en ijkpunten. In de regel dient de lector het volledige stagedossier, met name ook de verslagen en de evaluaties van de mentoren, in de eindevaluatie van de student te betrekken. De Raad acht het ook belangrijk dat de lectoren, die zoals *in casu* de uitsluitende beoordelingstaak hebben, zelf ter plaatse de student bezoeken om een zicht te krijgen op zijn prestaties. *In casu* stelt de Raad ook vast dat de mentor aldus de richtlijnenbundel een ‘adviserende’ taak heeft (zie bijlage 6 van de verwerende partij) via het invullen van de verslagen, maar *in se* niet participeert in de evaluatie.

In casu stelt de Raad vast dat verzoeker over de stage van de twee semesters heen 5 stagebezoeken heeft gekregen van 2 lectoren en één bezoek van een pedagoge. Op 29 oktober 2015 werd er een stagebezoek afgelegd door de werkplekverantwoordelijke [M.D.] en op 4 december 2015 door de pedagoge [E.B.]. Op 18 maart en 13 mei 2016 werd er een stagebezoek afgelegd door de werkplekverantwoordelijke [M.D.] en op 22 april 2016 door de assistent lector [V.P.].

De Raad stelt verder vast dat volgende stageverslagen deel uit maken van voorliggend dossier (stukken van verweerder):

Bijlage 7 - syntheseformulier van de mentor – PTI Zottegem: [N.D.]

Bijlage 8 - syntheseformulier van de mentor – PTI Zottegem: [K.D.]

Bijlage 9 - syntheseformulier van de mentor – BSKA Zottegem: [E.D.]

Bijlage 10 - syntheseformulier van de mentor – KA Zottegem: [K.V.]

Bijlage 11 - stagebegeleidingsverslag bezoek lector [M.D.] dd. 29/10/2015

Bijlage 12 - stagebegeleidingsverslag bezoek lector [E.B.] dd. 04/12/2015

Bijlage 13 - stagebegeleidingsverslag bezoek lector [M.D.] dd. 18/03/2016

Bijlage 14 - stagebegeleidingsverslag bezoek lector [V.P.] dd. 22/04/2016

Bijlage 15 - stagebegeleidingsverslag bezoek lector [M.D.] dd. 13/05/2016

Bijlage 16 - tussentijds evaluatieformulier dd. 18/01/2016

Bijlage 17 - eindevaluatieformulier dd. 21/06/2016

Bijlage 18 - stageverslagen van 18.03.2016 en 13.05.2016 door de werkplekverantwoordelijke

De eerste grief van verzoeker betreft de reglementaire draagwijdte van deze beslissing, met name het feit dat hij ten onrechte 10 extra uren stage diende af te leggen in het tweede semester, terwijl hij reeds 42 uren stage (van de 44 uren verplicht in het secundair onderwijs) had afgewerkt in het eerste semester. Dit bijkomend opleggen van stage-uren is aldus verzoeker niet conform met de voorgeschreven richtlijnen.

De Raad komt op basis van het dossier tot de hiernavolgende vaststellingen en overwegingen in dit verband:

Uit de richtlijnenbundel (deel 2 van bijlage 6 van verweerder) blijkt dat de betreffende stage WPL een ‘jaaropleidingsonderdeel’ betreft. Dit blijkt uit de voorgeschreven indeling van de stageperiodes.

“2.8 Overzicht stageperiodes

Officiële stageperiode

Praktijk 2: WPL LO en Praktijk 2: WPL BR

Van 05/10/2015 – 18/12/2015 1 of 2 dagen (7 u.) per week

en

Van 09/02/2016 – 20/05/2016 1 of 2 dagen (7 u.) per week”

Dit blijkt ook uit de wijze waarop de stage geëvalueerd wordt via ‘procesevaluatie’ gespreid over twee stageperiodes en uit de wijze waarop men tot een eindbeoordeling komt, waarbij het belang van het tussentijdse rapport (*in casu* opgesteld op 18 januari 2016) expliciet wordt benadrukt (eigen onderlijning):

“2.7 De evaluatie van de stage

Procedure om te komen tot een eindbeoordeling

Via een tussentijds stage-overleg (tijdens feedback 1e examenkans januari) ontvangt de student een tussentijds evaluatieverslag van de stage op de werkplek met daarin duidelijk omschreven positieve- en werkpunten. De student ontvangt hier reeds een signaal of de stage tot nu toe goed, voldoende of onvoldoende verloopt. De werkpunten neemt de student mee als aandachtspunten voor de volgende stageperiode

(...)

Het eindcijfer omvat een globale beoordeling van de uitvoering van de kerntaken in stagescholen/-plaats (incl. het tussentijds evaluatieverslag) rekening houdend met de doelstellingen en competenties van de stage (zie punt 1.1)....”

De Raad stelt vast dat aldus verweerder met verzoeker volgende afspraak werd gemaakt wat de verdeling van de stages betreft over het eerste en tweede semester:

Het eerste semester:

- PTI Zottegem: met twee mentoren [N.D. en K.D.]
- BSKA Zottegem: met mentor [E.D.]

Het tweede semester:

KA Zottegem, met stagementor [K.V.].

In de wederantwoordnota ontkent verzoeker dat deze afspraak werd gemaakt. Het dossier brengt hier niet echt klaarheid in. Uit de toegevoegde mailing blijkt wel dat de stage ook gepland wordt tijdens de tweede stageperiode. Uit de stagebundel blijkt ook dat de stageperiodes en de stageplaatsen uiteindelijk vastgelegd worden door de verweerder als eindverantwoordelijke.

De Raad stelt verder vast dat de richtlijnenbundel voorschrijft wat er moet gebeuren in geval van het aanbrengen van wijzigingen aan de teamagenda (eigen onderlijning):

“2.3.4 Wijzigingen in de teamagenda

Elke wijziging in de teamagenda van de stage wordt aangepast van zodra ze gekend is, en ten laatste 1 dag vooraf, tenzij in geval van overmacht. In geval van overmacht meldt de student de wijziging vóór de aanvang van de les/activiteit.

De student past de teamagenda aan van zodra de wijziging gekend is en stuurt een mail ten laatste 1 dag voor de wijziging doorgaat:

- *aan de begeleidende lector van de werkplek*
- *aan de begeleidende lector-pedagoog*

Wijzigingen in stageopdracht (of stageweek/-periode) kunnen alleen na een schriftelijke toestemming van de stagecoördinatie in overleg met de betrokken lector van de werkplek, pedagoog en de opleidingsvoorzitter.”

De Raad moet met verweerder vaststellen dat uit het dossier niet blijkt dat verzoeker om schriftelijke toestemming heeft gevraagd voor de belangrijke aanpassing van zijn agenda, op grond waarvan het gedeelte stage in het tweede semester grotendeels (met uitzondering van nog twee uren stage) zou wegvallen. Verzoeker heeft de uren dat hij stage heeft afgelegd aangebracht in zijn teamagenda, maar heeft niet expliciet om toestemming gevraagd om op basis van deze prestaties een inkorting te bekomen van zijn prestaties in een tweede stageschool tijdens de stageperiode in het tweede semester.

De Raad is van oordeel dat, zelfs als niet duidelijk voorafgaandelijk werd afgesproken hoeveel uren de twee stageperiodes zouden in beslag nemen, verzoeker ingeval hij enkel zijn stage wenst af te werken op één plaats en grotendeels in het eerste semester, hieromtrent in het licht van de stagerichtlijnen diende toestemming te vragen.

De Raad stelt verder ook vast dat uit het dossier niet blijkt dat de bepaling van het aantal uren ‘doe-stage’ *in se* een ‘maximum’ betreft dat elke student mag presteren. Het lijkt de Raad eerder een minimumgrens die noodzakelijk is om te kunnen slagen. Het vrijwillig bijkomend presteren van uren of het afspreken dat bijkomende uren worden gepresteerd (zoals *in casu*) wordt alleszins op basis van het reglement niet uitgesloten. De Raad acht het belangrijk dat hieromtrent duidelijke afspraken worden gemaakt, zoals dit ook is voorgeschreven in de richtlijnenbundel.

De Raad is van oordeel dat een het verloop van een stage - die normaliter over twee semesters wordt gespreid en doorgaat in twee stagescholen en geëvalueerd wordt als jaaropleidingsonderdeel - waarbij deze in principe quasi volledig wordt afgewerkt de eerste

stageperiode in één stageschool, expliciet dient voorgelegd te worden aan de stagebegeleiders en niet enkel kan uitgaan van een initiatief van verzoeker.

De Raad concludeert op basis van het dossier dat verwerende partij bij de organisatie van voorliggende stage op regelmatige wijze heeft gehandeld volgens de vooropgestelde regels. De Raad acht het niet kennelijk onredelijk dat verzoeker in het licht van de richtlijnen van de stagebundel 10 extra uren wordt opgelegd (die hij ook effectief heeft afgelegd) om zodoende ook het tweede semester na de feedback in het tussentijds rapport en op basis van extra stagebezoeken te worden geëvalueerd (wat ook effectief is gebeurd).

Het middel is niet gegrond.

De Raad onderzoekt verder de concrete grieven van verzoeker die te maken hebben met de redelijkheid van deze beoordeling en de motivering op basis van het stagedossier.

Een aantal grieven van verzoeker betreffen de totstandkoming van het eindresultaat. Samengevat luiden deze grieven:

- De eindevaluatie van de lectoren is in tegenspraak met de inhoud van de stageverslagen van de mentoren;
- De eindevaluatie houdt te veel rekening met de vaststellingen gemaakt tijdens het tweede semester;
- De wijze hoe het cijfer van 8/20 tot stand is gekomen is niet gemotiveerd.

De Raad moet vooreerst met verweerder vaststellen dat op basis van het aangeduide niveau bij de vier functiegehelen en toegevoegde commentaren die de Raad kan opmaken op basis van het dossier, verzoeker wel degelijk over de twee stageperiodes met meerdere tekortkomingen voor de diverse functiegehelen werd geëvalueerd. Voor de vier clusters (communicatie; professionalisering; krachtige leeromgeving; leerbegeleiding) werden aanduidingen van niveau 3 geschreven in het eindevaluatieverslag, wat aangeeft dat er nog steeds geringe begeleiding noodzakelijk is.

Uit de doelstellingen vermeld in de studiefiche (bijlage 2 van verweerder) blijkt dat ‘het uit eigen beweging doen’ en ‘initiatief nemen’ wordt vooropgesteld. Verzoeker blijkt binnen de vier DLR’s nog steeds ten minste aanzetten nodig te hebben. In het eindverslag wordt zelfs van ‘nood aan sterke sturing’ gesproken.

De Raad leest in de stageverslagen van de mentoren (bijlagen 7 t.e.m. 10 van verwerende partij) dat er meerdere aandachtspunten worden vermeld. De Raad stelt ook vast dat deze verslagen, die *in se* enkel een advies inhouden ten aanzien van de lectoren, verder vrij summier werden opgesteld, met veel aanduidingen die zich beperken tot “oké” en “n.v.t.”. In het licht hiervan is het niet onlogisch dat hun impact op de eindbeoordeling ook eerder beperkt is.

In de vijf stageverslagen van de lectoren over de twee stageperiodes leest de Raad:

“Verslag 29 oktober 2015

Werkpunten:

Op momenten dat lln onrustig worden, moet je onmiddellijk kordater optreden

(stemintonatie, -volume wijzigen; enz.)

Meer jouw lichaam gebruiken als instrument om les te geven (je staat vrijwel constant met jouw armen langs jouw lichaam...), verplaats je ook meer in de ruimte

Meer bewust 'contact' maken met de lln..., door jouw plaats in de ruimte kom je te afstandelijk over

Lesfiches steeds bijhebben!!

Gebruik groene map van de faculteit!

Documenten aanvullen op etos

Verslag december 2016 van de pedagoge

Je hebt een kordate, vriendelijke houding naar de leerlingen toe.

Je hebt een doordachte manier van oefeningen getoond: je neemt al zeer goed.

Geef mee aan de leerlingen waarom zij bepaalde oefeningen moeten doen.

Verslag maart 2016

“Werkpunten:

Lesdoelen moeten veel beter worden geformuleerd, het is totaal niet duidelijk wat je wil bereiken met de gekozen opdrachten laat staan op het einde van de les

Veel grondiger voorbereiden! lfv doelstelling, inhoudelijk aspect, logische opbouw, leren van de lln etc

Klasmanagement moet véél beter

Geven van instructie, demo concreter, doelgerichter, functioneler

Let op jouw eigen houding, je toont weinig dynamiek

LG, FA, remediëring op basis van het geobserveerde”

Verslag april 2016

“Bij je instructie blijft er voortdurend rumoer. Dit is zeer vervelend en de helft van de groep heeft jouw instructie niet gehoord. Jij blijft echter op dezelfde manier doorpraten,

Reflecties moeten nagekeken worden op etos

Feedback van de mentor over voorgaande les wordt toegepast maar er is niet verder over nagedacht om de les nog intensiever te maken.

Demo? Altijd leuk voor de leerlingen als de leerkracht het goede voorbeeld geeft. Ik merk nergens in de les een demo.

Wat is de uitdaging bij het springen? Leerlingen hebben een 10-tal keer gesprongen maar nergens een uitdaging, doel? Hoe wil je dan dat ze met plezier gaan springen?

omgang leerlingen: niet ok. je jaagt je op maar lln vervelen zich. Zorg dat ze een keer luisteren en geef dan kalm je instructie

Je kan uit deze les veel meer halen dan je vandaag deed.

Leerbegeleiding

Logboek: hoofding elke les in orde maken. Ik merk dat dit niet steeds gebeurt.

Verslag mei 2016

lnl

Loopt niet echt vlot.

Te passief: 2 lln werken, rest ligt op de grond

Doel? 'Lln kunnen per 2 samenspelen'??

Kern

Sprintspletjes dus zorg dat lln telkens voluit spurten..

Uitloopzone is te kort...

Je geeft de opdr, maar geeft nooit feedback over de uitvoering,

Start vanuit startpositie sprint: staat niet op lesfiche?

Je hebt veel te weinig oefenstof (om 8.50u zit je reeds door je voorziene oefenstof op jouwlesvoorbereiding), die bovendien niet uitdagend en aantrekkelijk is. Lln worden lastig, haken af.

Opdracht is totaal niet duidelijk.

Laat lln langs de zijkant terugkeren zodat je de opeenvolgende groepen vlotter kunt laten starten.

Zorg voor stilte en aandacht als je uitleg geeft.

Lln hangen in de bergruimte. Oplossing om dit te voorkomen?

Je vraagt lln om zich 'per 6 klaar te zetten'? Waarom is dit niet haalbaar?

Lijnenloop, je legt het spel uit, maar wat is het echte doel van dit spel

Organisatie: je creëert problemen die voor een groot stuk te vermijden zijn.

Instructie en demo: lln luisteren weinig tot niet en zijn al zeker niet aandachtig.

Doelgerichte feedback ontbreekt

Geen evolutie in de manier van voorbereiden en lesgeven."

In het tussentijds rapport wordt niveau 3 aangegeven (wat wijst op nood aan geringe begeleiding) op volgende punten in de diverse clusters: feedback geven; interactie met kinderen; inschatten eigen referentiekader; inzet leermiddelen; inrichten van lokaal; kwaliteit lesvoorbereidingen; initiatief nemen welbevinden.

Het eindevaluatieverslag stipuleert grotendeels dezelfde tekortkomingen in de diverse clusters: feedback geven; inschatten eigen referentiekader; lesvoorbereidingen; inzet leermiddelen; inrichten van lokaal; kwaliteit lesvoorbereidingen o.a. passende leeractiviteiten; initiatief nemen welbevinden.

“Algemene conclusie:

Aandachtspunten:

Meer variatie in toonhoogte stem, stemvolume en -intonatie

Maken van afspraken en deze consequent en op een realistische manier opvolgen. Lln dienen stil én aandachtig te zijn tijdens jouw instructie.

Steeds demo's doen ter ondersteuning van de instructie.

Zwakke punten:

interactie met lln

Geven van doelgerichte feedback: o.a. LG en FA houden i.f.v. de te bereiken doelstellingen.

Effectief gebruiken van de gekregen feedback.

Initiatief nemen, pro-actief werken.

geen reflecties periode februari t.e.m. mei 2016

geen zelfevaluatieformulier einde academiejaar”

In het eindoverzicht wordt ook meermaals een niveau 2 aangegeven, wat wijst dat op bepaalde punten een ‘sterke sturing’ nodig is.

De Raad stelt vast dat de neerslag in de verslagen uit de eerste stageperiode vrij beperkt is. Het verslag van de pedagoge is vrij positief. Het tussentijds rapport is kritisch en geeft duidelijke werkpunten aan. De verslagen van maart, april en mei 2016 herhalen deze werkpunten en zijn zeer kritisch. De eindconclusie sluit aan bij de eerdere gebreken op het vlak van feedback, interactie en lesvoorbereidingen. Uit het geheel van deze lezing kan de Raad niet echt een positief verhaal afleiden.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat de beoordeling van een stage geen rekenkundig gemiddelde hoeft te zijn van de beoordeelde competenties. Zelfs een tekort op één eindcompetentie kan een tekort op het geheel verantwoorden. De toegekende score moet wel voldoende steun vinden in het onderliggende stagedossier.

De Raad stelt vast dat uit het verslag waarnaar de interne beroepsinstantie verwijst (het eindevaluatieverslag) voldoende blijkt hoe men van een aangegeven kwalitatieve beoordeling ‘niveau 3 op de vier functiegehelen’ en zelfs niveau 2 wat bepaalde sub-leerresultaten betreft, komt tot een cijfer van 8/20, een cijfer dat ook is aangegeven op dit rapport.

De Raad is verder van oordeel dat het niet onduidelijk is waarom verzoeker nog geen credit heeft verdiend, gezien de meerdere tekortkomingen op de diverse clusters. In het licht van het

feit dat het hier ook niet over één tekort gaat, en dat deze ook over de twee stageperiodes terugkomen in de vaststellingen van de lectoren, lijkt een cijfer van 8/20 niet onredelijk en vindt dit voldoende steun in de onderliggende stageverslagen en commentaren.

Een stage is een leerproces en de beoordeling komt tot stand op basis van het gehele stagedossier, *in casu* over de twee semesters vastgesteld. Verzoeker presteert niet slecht maar haalt toch niet het vereiste niveau. De Raad is binnen de grenzen van zijn appreciatiebevoegdheid van oordeel dat het niet kennelijk onredelijk is om verzoeker als niet geslaagd te beschouwen voor het betreffende opleidingsonderdeel.

De ingeroepen middelonderdelen zijn niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
-----------------	-----------------

Jan Geens	bijzitter
-----------	-----------

Henri Verhaaren	bijzitter
-----------------	-----------

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris
---------------	------------

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.058 van 15 september 2016 in de zaak 2016/228

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 29 juni 2016 waarbij aan de verzoekster een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Begeleide beroepspraktijk 3-4’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster onontvankelijk werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 september 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij en advocaat [REDACTED] (*loco* advocaat [REDACTED]) en [REDACTED], die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs”.

Voor het opleidingsonderdeel “Begeleide Groepspraktijk 3-4” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 1 juli 2016 een intern beroep in bij de interne beroepscommissie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepscommissie op datum van 7 juli 2016 werd het intern beroep onontvankelijk verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de klacht niet correct werd ingesteld t.a.v. de algemeen directeur, voorzitter van de interne beroepscommissie, zoals bepaald in de procedure voorzien in het Onderwijs- en Examenreglement, maar integendeel per aangetekend schrijven werd verzonden. Verder benadrukte de interne beroepsinstantie dat artikel 22.7 van het Onderwijs- en Examenreglement bepaalt dat een verzoek tot heroverweging van de studievoortgangsbepaling tegen ontvangstbewijs dient te worden ingediend bij het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure. Deze procedure staat ook uitdrukkelijk vermeld op het rapport van verzoekster. Deze procedure werd echter niet gevolgd en dus besluit de interne beroepsinstantie dat het beroep onontvankelijk is.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 13 juli 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

A. Tijdigheid van het beroep bij de Raad

Standpunten van partijen

Verzoekende partij stelt dat ze op 15 juli 2016 kennis heeft genomen van de beslissing van de interne beroepsinstantie. Zij verwijst hierbij naar het bewijs van afhaling van de aangetekende zending en stelt dat het beroep bij de Raad dan ook tijdig werd ingesteld.

Verwerende partij stelt in haar *antwoordnota* dat de beslissing van de interne beroepsinstantie dateert van 7 juli 2016 en dat verzoekster door middel van aangetekend schrijven op 15 juli 2016 hiervan kennis heeft gekregen. Derhalve meent verwerende partij dat de laatste nuttige dag voor het aantekenen van beroep 22 juli 2016 was. Het beroep werd bij de Raad geregistreerd

op 25 juli 2016, zodat verwerende partij van oordeel is dat het beroep *prima facie* niet tijdig werd ingesteld.

Beoordeling

Artikel II. 294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een beroep bij de Raad wordt ingesteld binnen een vervaltermijn van 5 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisname van de beslissing op intern beroep. *In casu* werd de beslissing op intern beroep verstuurd via aangetekend schrijven op 13 juli 2016. In haar verzoekschrift geeft verzoekster aan op 15 juli 2016 van deze beslissing te hebben kennis genomen. Zij voegt hiertoe tevens een bewijsstuk van de postdiensten bij. Bijgevolg begint de beroepstermijn voor de Raad te lopen op 16 juli 2016, om uiterlijk op 20 juli 2016 te verstrijken. Het postmerk op de aangetekende zending houdende het verzoekschrift aan de Raad draagt als datum 20 juli 2016. Het beroep bij de Raad werd bijgevolg tijdig ingesteld.

Het beroep is ontvankelijk *ratione temporis*.

B. Uitputting interne beroepsmogelijkheden

Verzoekende partij heeft het intern beroep ingesteld en uitgeput.

Of de interne beroepsinstantie dit beroep terecht onontvankelijk heeft verklaard, wordt hierna bij de grond van de zaak onderzocht.

V. De middelen

A. Eerste middel

De verwerende partij heeft bij beslissing van 7 juli 2016 het intern beroep onontvankelijk verklaard omdat de procedure van artikel 22.7 van het OER niet zou zijn gevolgd. De Raad dient na te gaan of de beslissing van 7 juli 2016 terecht het intern beroep als onontvankelijk heeft verklaard.

Standpunten van partijen

Verzoekende partij stelt vast dat de interne beroepsinstantie in haar beslissing van 7 juli 2016 besloot tot de onontvankelijkheid van het intern beroep, omdat het niet uitdrukkelijk zou zijn gericht aan het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure en dit in strijd met artikel 22.7 van het

Onderwijs- en Examenreglement (OER). Verzoekende partij verwijst naar artikel 22.7 lid 4 en 5 van het OER en stelt dat zij haar beroep aangetekend heeft verzonden op het adres Lange Nieuwstraat 101, 2000 Antwerpen. Tevens stelt ze dat het vaste rechtspraak van de Raad is dat een onderwijsinstelling weliswaar beschikt over een ruime autonomie om de vorm van het intern beroep vast te leggen, maar dat deze autonomie niet onbegrensd is en onderworpen is aan het toezicht van de Raad. Verzoekster zou haar beroep niet gericht hebben: “t.a.v. *de algemeen directeur, voorzitter van de beroepscommissie*”. Evenwel heeft ze haar bewijs van aangetekende zending en de enveloppe geadresseerd als “Interne Beroepsprocedure, Lange Nieuwstraat 101, 2000 Antwerpen”. Verzoekster is van oordeel dat dit zeer duidelijk en niet voor interpretatie vatbaar is. Bovendien meent ze dat dit letterlijk overeenkomstig de bewoordingen van artikel 22.7 OER werd gedaan.

Daarnaast werpt de interne beroepsinstantie een schending van artikel 22.7 van het OER op, omdat het beroep *per aangetekend schrijven* zou zijn ingediend. In het OER staat dat het verzoek *tegen ontvangstbewijs* wordt ingediend bij het aanspreekpunt Interne Beroepsprocedure. Verzoekster merkt op dat ze het beroep via aangetekende zending met De Post heeft ingediend bij het aanspreekpunt Interne Beroepsprocedure. Zij voegt hiervan een bewijs toe. Tevens merkt ze op dat nergens in het OER staat dat het verzoek niet via De Post mag worden ingediend bij het aanspreekpunt Interne Beroepsprocedure. De Post heeft het beroep ingediend om 13u13 bij het aanspreekpunt Interne Beroepsprocedure, zodat dit binnen de uren vermeld in artikel 22.7 OER (9u-16u) geschiedde. Ten minste is de tekst van artikel 22.7 OER voor interpretatie vatbaar. Tenslotte benadrukt verzoekster dat er geen onredelijke toepassing mag worden gemaakt van de ontvankelijkheidsvereisten en dat dit (ten onrechte) wel is gebeurd.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het intern verzoekschrift niet op regelmatige wijze werd ingesteld. Zij meent dat de klacht niet correct werd gericht ten aanzien van de algemeen directeur, voorzitter van de interne beroepscommissie zoals voorzien door artikel 22.7 van het OER. Verweerder merkt op dat de mogelijkheid en de modaliteiten tot het aantekenen van beroep eveneens vermeld werden in de studievoortgangsbeslissing. De klacht van verzoekende partij werd echter per aangetekend schrijven overgemaakt, terwijl de geijkte procedure voor het indienen van het beroep *tegen ontvangstbewijs* is.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat artikel II.283 Codex Hoger Onderwijs ruime autonomie verleent aan de onderwijsinstellingen om de vorm van het intern beroep vast te leggen. Daaruit volgt dat onderwijsinstellingen in hun Onderwijs- en Examenreglement (OER) ontvankelijkheidsvereisten – al dan niet met sancties – kunnen vastleggen. De Raad merkt evenwel op dat deze autonomie niet onbegrensd is en dat hij toezicht houdt op de redelijkheid van het OER en op de wijze van toepassing van ontvankelijkheidsvereisten in concrete zaken.

Artikel 22.7 van het OER van verwerende partij bepaalt hoe een student intern beroep tegen een studievoortgangsbeslissing kan aantekenen. Met betrekking tot de concrete beroepsmodaliteiten bepaalt artikel 22.7 OER het volgende:

“Hij [de student] richt zijn verzoek tot heroverweging van de studievoortgangbeslissing aan de algemeen directeur, de voorzitter van de interne beroepscommissie, schriftelijk, met redenen omkleed en met de overtuigingsstukken die de student nodig acht. Het verzoek wordt tegen ontvangstbewijs ingediend bij het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure, Lange Nieuwstraat 101, 2000 Antwerpen, op werkdagen tussen 9u en 16u. Indien de vijfde kalenderdag van de beroepstermijn een zaterdag, zondag of wettelijke feestdag is, dan wordt de termijn verlengd tot de eerst daarop volgende werkdag.

Het verzoekschrift is slechts ontvankelijk indien het voldoet aan de volgende vormvereisten:

- a) het verzoekschrift is binnen de gestelde termijnen tegen ontvangstbewijs ingediend bij het aanspreekpunt Interne beroepsprocedure;*
- b) het verzoekschrift is gedagtekend en ondertekend door de student of zijn raadsman;*
- c) het verzoekschrift vermeldt ten minste de naam en het adres van de student, de bestreden studievoortgangbeslissing en een feitelijke omschrijving van de ingeroepen bezwaren.”*

De Raad stelt vast dat uit stuk 9 van verzoekende partij blijkt dat verzoekende partij haar intern verzoekschrift bij aangetekend schrijven heeft verstuurd (en dit dus niet tegen ontvangstbewijs heeft ingediend) en dit gericht heeft aan de “Interne beroepsprocedure”. De interne beroepsinstantie heeft het intern beroep vervolgens onontvankelijk verklaard, wegens het niet volgen van de procedure van artikel 22.7 OER.

De Raad wijst erop dat de vormvereiste van indiening tegen ontvangstbewijs erop gericht is aan de akte van rechtsingang voor het intern beroep een vaste datum te geven en aldus bij te dragen

aan de rechtszekerheid en behoorlijke rechtsbedeling (met name zekerheid en bewijsvoering over het – tijdig – instellen van het intern beroep). De Raad wijst er evenwel op dat door het opleggen van de sanctie uit het OER – waaraan de interne beroepsinstantie op basis van de bepaling uit het OER niet voorbij kan gaan – een overdreven formalisme wordt ingesteld met betrekking tot het intern beroep indien uit de omstandigheden van het dossier blijkt dat aan de doelstelling van het vereiste toch is voldaan. De Raad is dan ook van oordeel dat de (automatische) sanctie uit het OER *in casu* onrechtmatig is, omdat zij daarmee kan leiden tot overdreven formalisme en een onredelijke beperking van de rechtsingang tot het intern beroep. Immers, het verbinden van een zware sanctie aan de miskennis van een vormvereiste, die *de facto* volledig los is gekomen van de doelstelling waarvoor ze is ingesteld, beperkt de toegang tot het intern beroep op onevenredige wijze.

In het geval dat de verzoekende partij kiest voor een vorm van beroep (*in casu* per aangetekend schrijven) die niet door het OER wordt bepaald, dient nagegaan te worden of het beroep (1) tijdig, (2) volledig en (3) naar behoren ter kennis is gebracht van de onderwijsinstelling.

De Raad onderzoekt dit ambtshalve op basis van het administratief dossier. De Raad merkt vooreerst op dat de interne beroepsbeslissing zelf noteert als volgt:

“Intern beroep [verzoekende partij]

Ingediend 01.07.2014

Opleiding Bachelor Onderwijs: Kleuteronderwijs”

Hoewel de interne beroepscommissie zelf aangeeft dat het beroep op 1 juli 2016 werd ingediend, blijkt uit de gegevens van de aangetekende zending dat verzoekster haar intern verzoekschrift op 2 juli 2016 aan de postdiensten heeft aangeboden. Verzoekende partij geeft in haar verzoekschrift aan dat zij kennis heeft genomen van haar examenresultaten op 29 juni 2016, hetgeen niet wordt weerlegd door verwerende partij. Hieruit volgt dat de vervaltermijn voor het aantekenen van intern beroep een aanvang nam op 30 juni 2016, om te eindigen op 4 juli 2016.

De Raad stelt vervolgens op basis van de stukken vast dat de verzoekende partij haar intern beroep gericht heeft aan de bevoegde instantie (“Interne beroepsprocedure”) en tevens aan het correcte adres.

De interne beroepsinstantie kon in deze omstandigheden kennis nemen van een tijdig, volledig en naar behoren ter kennis gebracht beroepsschrift, zodat de Raad op basis van het dossier vaststelt dat de verwerende partij ten onrechte het intern verzoekschrift onontvankelijk heeft verklaard.

Het bij de Raad ingestelde beroep is gegrond.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 7 juli 2016.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal uiterlijk tegen 26 september 2016 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris
---------------	------------

De secretaris

Melissa Thijs

De voorzitter

Karla Van Lint

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.060 van 15 september 2016 in de zaak 2016/229

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 9 september 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker, advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Bachelor in het retailmanagement.

Voor het opleidingsonderdeel “Werkplekieren II” bekomt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 30 juni 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 13 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelt vooreerst vast dat de student in 2013-2014 in de opleiding bachelor in het retailmanagement startte en dat hij, na in 2014-2015 een andere studierichting te hebben gevolgd, deze opleiding heeft verdergezet in 2015-2016. De interne beroepsinstantie merkt op dat de student voor het opleidingsonderdeel “Werkplekieren II” gedurende vier periodes werd begeleid en geëvalueerd door de docent-begeleider, in overleg met de bedrijfscoach. Dit vindt een neerslag in begeleidersverslagen (die deel uitmaken van het elektronisch stageportfolio van de student), waarin telkens wordt aangegeven hoever de student gevorderd is met de mogelijke werkpunten en waarin ook de motivering voor de eindevaluatie is opgenomen. De interne beroepsinstantie stipt aan dat er daarnaast bijkomende feedbackgesprekken waren (op 09/02/2016 en 28/04/2016) en dat de student de uitgebreide scoringsdocumenten op de feedback kon inkijken, samen met de docent-begeleider. De interne beroepsinstantie is dan ook van mening dat de student uitgebreid feedback heeft ontvangen tijdens de ganse periode werkplekieren.

Vervolgens verduidelijkt de interne beroepsinstantie de quotering van het opleidingsonderdeel. Volgende deeltijfers worden toegekend: leertaken – 40%, attitudes – 20% en competenties – 40%. De student behaalde 21,2/40 voor ‘leertaken’, 8,7/20 voor ‘attitudes’ en 15/40 voor ‘competenties’, wat het totaal brengt op 44,9/100 en herleid werd tot 9/20.

De interne beroepsinstantie merkt verder op dat de procedure om de student toe te laten in de opleiding, vermits hij in 2014-2015 een andere opleiding volgde, correct is verlopen. Ze benadrukt dat er geen sprake is van moedwillige vertraging vanuit de opleiding en dat de student op geen enkel ogenblik werd geweigerd om in te stappen in de opleiding. Op het moment dat de student de toelating kreeg om te starten met de opleiding werd bovendien gestart met de zoektocht naar een werkplekplaats. De interne beroepsinstantie stipt aan dat de student is kunnen starten met zijn werkplekieren op 5/10/2015 en dat hij tien gemiste dagen diende in te halen, wat hij ook heeft gedaan. Volgens haar heeft de student evenveel dagen aan werkplekieren gedaan als de andere studenten en heeft hij vier periodes werkplekieren volbracht (op twee verschillende plaatsen).

Wat de Franstalige werkplekperiode betreft, is de interne beroepsinstantie van oordeel dat de student als winkelbediende fungeerde en te weinig de leidinggevende competenties op zich nam. Volgens haar werd dit trouwens uitvoerig besproken met de student tijdens zijn begeleidingsmomenten. Waar de student aanhaalt dat de voorzitter van de opleidingscommissie partijdig was, stelt de interne beroepsinstantie dat de student alle kansen heeft gehad om zijn werkplekleren te volbrengen, ook na zijn laattijdige start. Ze benadrukt dat de opleidingsvoorzitter niet de docent-begeleider, noch de evaluator van de student was. Ten slotte meent de interne beroepsinstantie nog dat de bewering dat de opleiding enkel ASO-studenten stimuleert onterecht is en door de opleiding wordt weerlegd.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 13 juli 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van de partijen

Verwerende partij merkt op dat in zoverre verzoekende partij kan aantonen dat het huidige beroep binnen de vijf dagen na ontvangst van het schrijven van verwerende partij aan de Raad aangetekend werd verstuurd, het beroep tijdig werd ingediend.

In zijn *wederantwoordnota* stelt verzoeker dat het inleidend verzoekschrift tijdig aangetekend werd verstuurd aan de Raad.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat de interne beroepsbeslissing van 13 juli 2016 samen met de begeleidende brief van dezelfde datum en het bewijs van aangetekende zending deel uitmaken van het administratief dossier dat verwerende partij aan de Raad heeft bezorgd. De Raad heeft op basis hiervan kunnen nagaan dat verzoekende partij op 16 juli 2016 kennis heeft genomen van de aangetekende zending. Het beroep bij de Raad dateert van 20 juli en werd dus tijdig ingesteld.

V. De middelen

A. Voorafgaand

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker vooreerst op dat zijn rechten van verdediging ernstig geschonden zijn door de foutieve handelswijze van verweerster. Zij heeft immers (bewust of onbewust) haar antwoordnota doorgestuurd naar een niet meer in gebruik zijnde e-mailadres, meer bepaald naar een e-mailadres dat verzoeker gebruikte tijdens zijn studies in de humaniora. Omwille van deze reden heeft verzoeker pas na 23 augustus 2016 kennis kunnen nemen van de argumentatie die ontwikkeld werd door verweerster. Volgens hem werd hierdoor zijn recht op een eerlijk procesverloop ernstig geschaad, vermits hij minder tijd heeft gehad om zijn wederantwoordnota op te stellen.

Beoordeling

Ter zitting bevestigt verzoekende partij dat zij niet langer volhardt in dit middel, zodat de Raad hier dan ook niet op in dient te gaan.

B. Eerste middel

Verzoeker beroept zich in een eerste middel op de schending van het motiveringsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt vooreerst dat de interne beroepsinstantie niet heeft geantwoord op zijn argument dat de attituderapporten niet formeel werden gecommuniceerd. Daarnaast is hij van mening dat de interne beroepsinstantie de feiten geweld heeft aangedaan. Zo werd door de opleiding niet, zoals in de beslissing wordt vermeld, gestart met de zoektocht naar een werkplaats op het moment dat hij toelating kreeg om te starten met de opleiding, maar is hij zelf op zoek moeten gaan naar een stageplaats. Hij merkt ook op dat het initiatief dat hij heeft genomen om het geplande doktersbezoek (op 9 oktober 2015, zijnde aan het einde van de derde week werkplekuren II) te vervroegen hem niet in dank werd afgenomen. Na zijn medisch onderzoek bleek tijdens een werkplekbezoek op 5 oktober 2015 dat mevrouw [V.A.] had nagelaten het contract te bezorgen, zodat hij pas de dag nadien van start kon gaan met werkplekuren. Volgens hem was dit echter een valse start, vermits de vier dagen die hij nog van zijn eerste werkplekperiode kon doen, dienden om de winkel en de mensen te leren kennen, waardoor hij ook uitsluitend werd ingeschakeld voor uitvoerend werk. Verzoeker is dan ook van mening dat de motieven van de interne beroepsinstantie, waar zij aanhaalt dat alles in het werk werd gesteld om hem te begeleiden en dat inspanningen werden gedaan om hem te laten beginnen in een geschikte werkplaats, pertinent onwaar zijn en gebaseerd zijn op uitspraken die op geen enkele manier gestaafd worden via schriftelijke documenten.

Verder werpt verzoeker op dat de attituderapporten waarop het deelcijfer voor attitude wordt verantwoord (bijlage 7) nietig zijn, aangezien op deze documenten geen enkele naam van de student wordt vermeld, noch de naam van de persoon die de documenten zou hebben opgesteld, noch een periode of een datum wanneer die documenten werden opgemaakt.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij vooreerst op dat het door verzoekende partij aangehaalde feitenrelaas volkomen subjectief is ingekleurd. Daarnaast stelt ze dat het middel betreffende de motivering van de beslissing samen met de overige middelen behandeld kan worden, vermits de interne beroepsinstantie op alle (relevante) argumenten heeft geantwoord en de beslissing wel degelijk naar behoren werd gemotiveerd.

In zijn *wederantwoordnota* benadrukt verzoeker dat hij in zijn feitenrelaas enkel naar feiten heeft verwezen die objectiveerbaar zijn.

C. Tweede middel

Verzoeker beroept zich in een tweede middel op de schending van het gelijkheidsbeginsel en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker merkt op dat de tien gemiste dagen die hij diende in te halen gespreid zijn over andere periodes (die hij anders kon gebruiken om zijn vakken en leertaken uit te diepen) dan de normale periodes van werkpleklerin, waarin de stagebegeleider kan nagaan hoe het werkpleklerin vordert. Hij stipt aan dat er werkbezoeken zijn geweest op 5 oktober 2015, op 24 november 2015 en op 15 april 2015, zijnde eenmaal tijdens elke periode werkpleklerin, met uitzondering van de derde werkplekperiode. Hij merkt op dat hij een feedbackmogelijkheid heeft gemist, omdat het werkpleklerin tijdens het eerste werkbezoek op 5 oktober 2015 nog niet was opgestart.

Verder stelt verzoeker dat hem bijna een volledige werkplekperiode werd ontnomen, zodat hij zich slechts gedurende drie periodes van drie weken bepaalde competenties en vaardigheden eigen kon maken. Hij is van mening dat hij hierdoor, en door het feit dat hij tijdens de derde werkplekperiode stage deed in het Frans, onvoldoende leidinggevende competenties heeft

kunnen verwerven. Volgens hem lag het accent tijdens de stage in Laken bovendien niet op het nemen van leiding en mocht hij er dan ook niet op geëvalueerd worden.

Verzoeker is van oordeel dat men het tussentijds inhalen van tien dagen werkplekleren, zonder te voorzien in een extra feedbackmoment, moeilijk kan gelijkstellen met een traject met vier werkplekperiodes zoals zijn medestudenten hebben gehad. Hij werpt op dat hij de attitudes en competenties voor “Werkplekleren II” diende te verwerven in amper twee periodes. Hij vindt ook dat hij ongelijk is behandeld doordat hij de competenties diende te verwerven in drie periodes met twee feedbackwerkbezoeken, terwijl andere studenten recht hebben op vier periodes met vier feedbackwerkbezoeken.

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat het werkplekleren II voor verzoeker een normaal verloop kende, vermits hij gedurende vier periodes werd begeleid en geëvalueerd door de docent-begeleider, in overleg met de bedrijfscoach. Ze verduidelijkt dat de opgemaakte begeleidersverslagen deel uitmaken van een elektronisch portfolio, zodat de student ten allen tijde inzage en inzicht kan verwerven in zijn vooruitgang en/of zijn tekortkomingen. Er vonden feedbackmomenten plaats op 09/02/2016 en 28/04/2016.

Verwerende partij merkt ook op dat een latere opstart, zijnde een omstandigheid waaraan zij geen schuld treft, niet uitzonderlijk is en losstaat van de uiteindelijke beoordeling van het opleidingsonderdeel. Hoewel het verloop van de stage anders was ten gevolge van de latere start, betekent dit volgens verwerende partij niet dat er sprake kan zijn van een schending van het gelijkheidsbeginsel. Zij benadrukt ook dat er van vertragingsacties geen sprake is, wel integendeel.

In zijn *wederantwoordnota* stipt verzoeker aan dat de eerste en derde werkplekperiode niet gelijkaardig werden beoordeeld. Het is hem ook niet duidelijk wanneer de tien inhaaldagen werden geëvalueerd, vermits deze op een later tijdstip werden gepresteerd. Volgens hem vormt het feit dat deze tien dagen buiten de normale periodes moeten worden ingehaald op zich al een schending van het gelijkheidsbeginsel.

D. Derde middel

Verzoeker beroept zich in een derde middel op de schending van het onpartijdigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt vast dat verwerende partij in de interne beroepsbeslissing impliciet de partijdigheid van mevrouw [V.A.] aanvaardt. Hij wijst erop dat mevrouw [V.A.] niet alleen opleidingsvoorzitter was, doch ook coördinator van het opleidingsonderdeel en dat zij deel uitmaakte van de examencommissie.

Volgens verzoeker blijkt de partijdigheid bovendien uit de betwisting aangaande de attituderapporten. Hij stelt dat deze rapporten hem totaal onbekend waren en dat ze niet waarachtig, noch objectiveerbaar zijn. Hij merkt op dat het verbazingwekkend is dat er attituderapporten werden opgesteld voor de eerste werkplekperiode, die amper vijf dagen telde, enerzijds, en voor de derde werkplekperiode, die niet werd bezocht door de trajectbegeleider, anderzijds. Verzoeker vraagt zich overigens af welke exacte periode van het werkplekleren werd gequoteerd voor het eerste attituderapport. Daarnaast heeft verzoeker ook vragen over de totstandkoming van de evaluatie voor de derde werkplekperiode, vermits deze niet bezocht werd en de schriftelijke feedback van de vestiging positief was. Ten slotte wijst verzoeker erop dat deze attituderapporten in schril contrast staan met het op zijn verzoek ingevulde document door de vestigingsdirecteur van de vestiging waar hij het werkplekleren heeft verricht (met uitzondering van de derde periode). Volgens hem staat de gegeven beoordeling, waarbij hij startte met een cijfer 12,8 (eerste periode) om te eindigen met 3,2 (vierde periode), dan ook volledig haaks op de beoordeling door deze vestigingsdirecteur.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat mevrouw [V.A.] de opleidingsvoorzitter is en dat de beoordelingen steeds zijn gebeurd door de docent-begeleider, zijnde *in casu* mevrouw [D.J.]. Vervolgens verduidelijkt verwerende partij dat de attitudequotering tot stand is gekomen door middel van een deelscore die werd gegeven na iedere werkplekperiode, ingevuld door de docent-begeleider tijdens of na het individueel gesprek met de student. Zij benadrukt dat verzoeker tijdens het academiejaar steeds in de mogelijkheid is het volledig verloop van het opleidingsonderdeel te volgen via het digitaal portfolio, waar ook de motivatie voor de gegeven quoterings is terug te vinden. Verwerende partij stipt aan dat alle docent-begeleiders voor het quoteren van de studenten over dezelfde instructies en dezelfde werkbladen beschikken. Zij vindt het niet ernstig alle quoterings voor het onderdeel “attitude” in vraag te stellen, gelet op de verschillende begeleidingsverslagen die voorliggen en het feit dat de nodige feedback telkens werd gegeven.

In zijn *wederantwoordnota* werpt verzoeker op dat verwerende partij niet ingaat op dit argument, maar dat de motivering van de interne beroepsinstantie gewoon wordt herhaald. Zo wordt volgens hem niet ingegaan op zijn argumenten betreffende de quoteringen voor attitude en de evaluatie van de derde werkplekperiode.

E. Vierde middel

Verzoeker beroept zich in een vierde middel op een gebrekkige begeleiding.

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat hem, doordat hij later gestart is met werkplekleren, onvoldoende kans werd gegeven om de competenties volledig te verwerven onder begeleiding van verwerende partij. Hij merkt op dat hem een feedbackmoment is ontnomen omdat het eerste werkplekbezoek van 5 oktober een opstartgesprek was en dat hij tussen de feedbackgesprekken van 24 november en 15 april geen werkplekbezoek heeft gekregen. Volgens hem heeft hij pas op 15 april voor het eerst het ingevuld competentieprofiel mogen inzien, waarbij hij beseftte dat er zaken onvoldoende waren, maar toen waren er nog slechts vijf werkdagen werkplekleren over. Verzoeker is van mening dat deze feedback te laat kwam om hieraan nog volledig te kunnen remediëren.

Daarnaast stelt verzoeker dat hij tussentijds nooit formeel op de hoogte werd gebracht van het feit dat zijn attitude negatief zou worden geëvalueerd. Hij benadrukt dat de formulieren van de attituderapporten die hem bij de bestreden beslissing ter kennis werden gebracht, manifest ondoorzichtig zijn omdat de documenten noch zijn naam, noch de naam en hoedanigheid van de opsteller vermelden. Evenmin wordt er vermeld over welke evaluatieperiode het gaat, noch wanneer zij werden opgemaakt. Hij stelt dat deze documenten hem nooit vooraf ter kennis werden gebracht en dat ze geen deel uitmaken van het elektronisch stageportfolio.

Verder stipt verzoeker aan dat hij nooit een tussentijds attituderapport heeft ontvangen. Hij heeft wel een tussentijdse mondelinge evaluatie gehad over zijn attitudes op 24 november, waarop hij een score van 10,5/20 behaalde. Hij stelt hierna geen punten meer te hebben ontvangen betreffende zijn attitude. Volgens hem heeft hij pas tijdens het feedbackgesprek in juni vernomen dat hij niet geslaagd is voor “attitudes”. Verzoeker merkt ook op dat de uiteindelijke score voor “attitudes” bovendien in schril contrast staat met het attituderapport dat

hij op zijn verzoek heeft laten invullen door de directeur van de vestiging waar hij het werkplekklaren heeft verricht (met uitzondering van de derde periode).

In haar *antwoordnota* stelt verwerende partij dat uit de tussentijdse verslagen blijkt dat meermaals tekorten / werkpunten werden aangekaart. Zij merkt op dat alle gesprekken in het elektronisch portfolio worden genoteerd en dat er naast de werkplekbezoeken ook nog verschillende individuele gesprekken zijn geweest met de docent-begeleider. Verwerende partij bevestigt dat er geen bezoek is geweest op de Franstalige werkplek (dit geldt voor alle studenten), maar dat de docent-begeleider dan telefonisch contact opneemt met de coach van deze Franstalige werkplek, wat ook weergegeven is in het portfolioverslag. Volgens verwerende partij had verzoeker, indien zich hieromtrent problemen hadden gesteld, dit tijdens het academiejaar moeten aankaarten via de geëigende kanalen. Tenslotte stipt verwerende partij aan dat de tekorten voor de competenties bovendien veelvuldig zijn.

In zijn *wederantwoordnota* wijst verzoeker erop dat verwerende partij niet betwist dat slechts tweemaal feedback plaatsvond, dat er geen bezoek werd gebracht aan de stageplaats te Brussel, dat hij pas voor het eerst vijf dagen voorafgaand aan het afsluiten van het werkplekklaren heeft vernomen dat hij mogelijk afstevent op een onvoldoende voor sociale vaardigheden en dat de attituderapporten nooit aan hem ter kennis werden gesteld voor het instellen van de interne beroepsprocedure.

Beoordeling van de middelen

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze is tot stand gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

In het kader van een stage verloopt het beoordelingsproces complex omdat er meerdere actoren betrokken worden. *In casu* betreft het een vorm van werkplekklaren in een bedrijf met een begeleider-coach – van het bedrijf waar de student de stage volbrengt – en een lector van de hoger onderwijsinstelling, een docent-begeleider voor werkplekklaren. De evaluatie van de stage gebeurt doorgaans door de lector op basis van eigen vaststellingen en ijkpunten, op basis van het stagedossier en in adviserend overleg met de mentor/coach ter plaatste. Dit is ook *in casu* het geval (zie stuk 5 van verzoekende partij).

Uit het dossier (bijlage 4 van verwerende partij) blijkt dat het verloop van de stage van verzoeker als volgt verliep:

- *“1ste werkplekperiode*
  - *Bezoek werkplek, gesprek coach/student op 5/10/2016*
  - *Individueel gesprek met student op 13/10/2016*
- *2de werkplekperiode*
  - *Bezoek werkplek, gesprek enkel met coach op 6/11/2016. De student was de afspraak vergeten.*
  - *Individueel gesprek met student op 24/11/2016.*
- *3de werkplekperiode*
  - *Telefonisch contact met coach op Franstalige werkplek door docent-begeleider op 11/02 en 25/02/2016. De docent-begeleider gaat niet langs op de Franstalige werkplek.*
  - *Individueel gesprek met student op 29/02/2016.*
- *4de werkplekperiode*
  - *Bezoek werkplek, gesprek met coach/student op 15/04/2016. De docent-begeleider neemt nog eens extra telefonisch contact op met coach op 27/04/2016.”*

De Raad stelt vast dat verzoeker veelvuldige grieven formuleert die in essentie het onzorgvuldig verloop van de stage betreffen van bij de voorbereiding en aanvang van de stage, de begeleiding en feedback tot en met de uiteindelijke beoordeling. In het bijzonder de correctheid van de beoordeling voor het gedeelte ‘attitude’ waarop hij een onvoldoende score behaalt van 8,7/20 wordt in vraag gesteld. Een tekort op dit subonderdeel leidt automatisch tot een niet-geslaagd zijn voor het gehele opleidingsonderdeel. Voor dit subonderdeel, dat voor 20% doorweegt in de globale score op het opleidingsonderdeel, is er bovendien geen tweede examenkans mogelijk (zie studiefiche: bijlage 2 van verwerende partij).

De Raad komt op basis van het dossier tot volgende vaststellingen en overwegingen wat het verloop van de stage betreft en onderzoekt de concrete grieven die verzoeker inroept in dat verband:

1. Verzoeker stelt dat hij geen onpartijdige beoordeling heeft gekregen.

De Raad stelt vast dat verzoeker de stage ‘WPL2’ slechts later dan wat het modeltraject voorschrijft heeft kunnen opstarten. Dit was het gevolg van een late keuze die hij maakte om alsnog (na een heroriëntering het voorgaande academiejaar) opnieuw aan te sluiten in de

richting die hij het eerste academiejaar heeft gevolgd. Om zich te kunnen inschrijven heeft hij een specifieke toelating moeten vragen op basis van een motivatiebrief. *An sich* is dit een redelijke en zelfs aan te bevelen handelswijze, die kadert in een meer bewust oriënteringsbeleid dat instellingen voeren. Als gevolg van deze vertraging heeft verzoeker wel niet deelgenomen aan de bedrijvencarrousel en was de keuze uit de door de hogeschool geselecteerde lijst van bedrijven niet meer evident (zie bijlage 4 van verwerende partij).

Als een student als gevolg van een eigen keuze terecht komt in een afwijkend traject, dan moet hij aanvaarden dat dit bepaalde gevolgen kan hebben, wat niet impliceert dat de instelling, die hiertoe de toestemming heeft gegeven, niet optimaal samen met de student dit meer geïndividualiseerd traject moet uitwerken. Beiden dragen hierin een verantwoordelijkheid. De Raad stelt vast dat *in casu* door de hogeschool geen keuze van bedrijf is voorgesteld. Verzoeker is zelf op zoek gegaan naar een stageplaats, welke nadien ook is goedgekeurd door de hogeschool. Gezien het een bedrijf betreft dat in voedingswaren handelt, was een medisch onderzoek bij een arbeidsgeneesheer verplicht, conform de voorschriften in dit verband (zie bijlage 4 van verwerende partij).

Verzoeker werd voor dit geneeskundig onderzoek toegevoegd aan een lijst van studenten uit het eerste studietraject bij Arista (organisatie waarmee de hogeschool werkt). Om de start van zijn eerste stageperiode zo snel mogelijk te kunnen aanvangen, heeft verzoeker bij Arista zelf een vervroegde afspraak geregeld. De Raad is van oordeel dat een dergelijke handelswijze *in se* getuigt van initiatiefzin en motivatie van de student. De studiefiche (bijlage 2 van verwerende partij) geeft ook aan dat de student zelf verantwoordelijkheid draagt voor zijn studievoortgang.

De Raad leidt uit het toegevoegde e-mailverkeer (stuk 3 van verzoekende partij) af dat dit door de opleidingsverantwoordelijke, mevrouw [V.A], als onbehoorlijk gedrag werd beschouwd dat tegen de instructies ingaat, met zeer verregaande gevolgen voor de hogeschool, wat haar imago betreft en op financieel vlak. De bewoordingen in deze e-mails van 1 oktober 2015 acht de Raad disproportioneel. De Raad stelt vast dat verzoeker hierop op een gepaste wijze heeft gereageerd met het aanbieden van zijn excuses en een aanbod om eventuele kosten te betalen.

De Raad stelt echter verder vast dat in deze e-mails ook de link werd gelegd met de verdere verwachtingen ten aanzien van de prestaties van verzoeker:

“Hopende dat je hieruit de nodige leerlessen meeneemt in je verdere competentie ontwikkeling!; Je communiceert ook zeer chaotisch, (...); Dit is niet de attitude die we verwachten van onze studenten!”

De Raad stelt vast dat deze e-mails ook telkens zijn bezorgd aan de stagebegeleider werkpleklers van verzoeker, die hem is toegewezen door de opleidingsvoorzitter, mevrouw [V.A], in haar taak als coördinator van het werkpleklers (zie bijlage 4 van verwerende partij).

De Raad gaat ervan uit dat aan elke docent een vermoeden van objectiviteit en deskundigheid kleeft. De Raad stelt ook vast dat (1) *in casu* mevrouw [D.J.] de beoordeling van verzoeker heeft gedaan en niet de opleidingsvoorzitter, mevrouw [V.A]; (2) mevrouw [V.A] als lector ook de taak uitvoert van werkplekcoördinator en, zoals aangegeven op de studiefiche, als docent betrokken is bij het opleidingsonderdeel “WPL 2”; (3) in de stage feedbackverslagen door de stagebegeleider, mevrouw [D.J.], specifiek wordt verwezen naar de bemerkingen van de opleidingsvoorzitter wat de attitude/competenties betreft van verzoeker naar aanleiding van de moeilijke opstart van de stage (zie bijlage 6 feedbackverslag van 6 november 2016 met verwijzing naar e-mail aan student): *“Voor alle duidelijkheid herhaal ik nog eens wat we tijdens de twee gesprekken die we reeds gehad hebben (...) [V.A.] ook reeds gewezen bent in het vooruitzicht van jouw herstart in Retailmanagement: jij (en niet jouw (...)) jouw leerpad uit, een belangrijk element hiervan moet een goede organisatie zijn.”*; (4) in de feedbackverslagen als tekortkoming naar voor komt dat verzoeker niet gestructureerd overkomt, de instructies niet voldoende opvolgt en niet samenhangende taal gebruikt, wat ook reeds in de mailing van de opleidingsvoorzitter bij aanvang van de studies als tekortkoming werd toegeschreven aan verzoeker.

Het geheel van deze omstandigheden klemmen des te meer daar de interne beroepsinstantie op deze pertinente verzuchtingen van verzoeker slechts een zeer beperkt afwijzend antwoord geeft. In het licht van de verplichting van de instelling om de student zonder vooringenomenheid te behandelen¹, kan de vraag gesteld worden of de beoordeling in deze omstandigheden in voldoende mate onbevooroordeeld is kunnen gebeuren. Alleszins kan uit het geheel van de weergegeven omstandigheden een ‘schijn’ van vooringenomenheid blijken en leiden deze omstandigheden tot een zeer onaangename leersituatie voor de student.

2. Verzoeker stelt het formeel karakter en de motivering in vraag wat het luik ‘Attitude’ betreft.

---

¹ Art. II.278 Codex Hoger Onderwijs:

“De studenten worden behandeld zonder vooringenomenheid.

Het bestuur voorkomt dat personen die een persoonlijk belang hebben bij een beslissing inzake een bepaalde student de besluitvorming beïnvloeden.”

De Raad stelt vast dat de beoordeling op het luik ‘Attitude’ en de onderliggende verslagen niet gedateerd en op geen enkel vlak geïdentificeerd werden (geen naam van student, noch evaluator), zodat ze niet voldoen aan de minimale formele vereisten die ten aanzien van een dergelijk officieel evaluatiedocument kunnen verwacht worden (zie stukken 7 C van verzoekende partij). Op deze wijze kan niet worden nagegaan door wie en op welk ogenblik deze documenten werden opgesteld. Uit het dossier blijkt evenmin dat deze na elke stageperiode voor feedback aan verzoeker zijn voorgelegd of werden opgenomen in het digitaal portfolio.

De Raad stelt vast dat deze verslagen wel uitsluitend door de stagebegeleider dienen opgesteld te worden na elke stageperiode (zie bijlage 4 van verwerende partij). De Raad is van oordeel dat, ook al heeft de stagebegeleider hier de uitsluitende beoordelingstaak, zijn toegekende beoordelingen wel hun weerslag moeten vinden in het onderliggend dossier of de vaststellingen die de begeleider zelf heeft kunnen doen tijdens de werkbezoeken en de feedbackgesprekken met de student en de coach.

Verzoeker behaalde volgende scores over de verschillende stageperiodes:

Jaar	WPLL					WPLL				
Periode	WPP1	WPP2	WPP3	WPP4	TOTAAL	WPP1	WPP2	WPP3	WPP4	TOTAAL
Persoonlijke attitudes	x	x	x	x		10,3	7,5	10,0	7,2	8,7
Organisatorische attitudes	x	x	x	x		8,0	8,5	9,9	10,5	9,2
Sociale attitudes	x	x	x	x		12,8	8,8	7,2	3,2	8,0
TOTAAL	x	x	x	x		10,4	8,3	9,0	7,0	8,7

Verwerende partij stelt dat de basis voor deze scores terug te vinden is in de neergelegde feedbackverslagen. De Raad stelt vast dat de verslaggeving en de feedbackgesprekken, waarin ook de coach en de student hun bemerkingen kunnen opnemen, specifiek zijn opgemaakt in het kader van het gedeelte ‘competentieontwikkeling’. De Raad neemt wel aan dat in deze feedbackverslagen ook elementen kunnen worden weergegeven die betrekking hebben op de beoordeling van het luik ‘attitude: persoonlijke, organisatorische, sociale attitudes’ van verzoeker.

De Raad stelt echter vast dat de score op “Attitude” voor de derde stageperiode, die zeer positief werd beoordeeld (zie stuk 4 van verzoeker), niet in overeenstemming blijkt te zijn met de negatieve scores op het attitudeverslag gelinkt aan deze derde stageperiode. Het feit dat verwerende partij van oordeel is dat verzoeker tijdens deze stage te weinig leidinggevende taken heeft opgenomen, motiveert nog niet een tekort op ‘sociale attitudes’, waarop verzoeker 7,2/20 behaald heeft.

De eerste stageperiode van verzoeker betreft slechts een opstart en is dus eerder een kennismaking (wat ook expliciet in het feedbackverslag naar aanleiding van dit eerste bezoek is opgenomen). Voor de eerste stageperiode behaalde verzoeker echter een score van 8/20 voor ‘organisatorische efficiëntie’. De prestaties tijdens de inhaaldagen voor de later gestarte eerste stageperiode, vinden echter geen enkele weerslag in het dossier, zodat ook de onvoldoende score wat ‘organisatorische attitude’ voor deze eerste stageperiode betreft onvoldoende door het dossier materieel wordt onderbouwd.

De Raad concludeert dat wat de tekortkomingen op het vlak van attitude betreft, de interne beroepsinstantie geen concrete link legt met de stageverslagen, noch op enige wijze aantoont dat deze toegekende score over de verschillende stageperiodes wel voldoende is onderbouwd in het dossier. De Raad stelt ook vast dat bij de toegekende scores (waarbij enkel algemene duiding wordt gegeven van het bereikte niveau geldend voor alle studenten) geen enkele individuele commentaar is uitgeschreven of een link werd gelegd met de concrete prestaties van verzoeker tijdens de verschillende stageperiodes. In het kader van een ‘stage’ wordt een meer verdergaande geïndividualiseerde motivering gevraagd, temeer daar de toegekende scores naar het einde toe sterk dalen en zelfs ondermaats zijn (3,2 op 20 voor sociale attitudes). De beoordeling wat het luik ‘attitude’ betreft, is niet afdoende gemotiveerd.

De Raad merkt in dit verband ten overvloede op dat het op verzoek van de verzoeker later opgesteld attituderapport van de vestigingsdirecteur betreffende de drie Nederlandstalige stageperiodes laattijdig werd ingediend. Uit het dossier blijkt dat de beslissing van de interne beroepsinstantie dateert van 13 juli 2016 en het attituderapport dateert van 18 juli 2016, zodat de interne beroepsinstantie, die met volheid van bevoegdheid het dossier onderzoekt en moet motiveren, dit verslag niet ter hand heeft kunnen nemen bij het onderzoek van het dossier, zoals ook terecht door verwerende partij wordt aangehaald. Gezien hieruit echter een discrepantie blijkt met de vaststellingen in de uiteindelijk toegekende evaluatie op attitude en gezien het beperkt onderliggende dossier, lijkt het de Raad wel raadzaam om in voorkomend geval deze verslagen bij een nieuw onderzoek te betrekken.

3. De Raad merkt tot slot op dat verzoeker niet voor elke periode een bedrijfsbezoek heeft gekregen van de stagebegeleider. De Raad kan begrijpen dat het niet gebruikelijk is dat in de Franstalige stage een bezoek wordt afgelegd en er enkel telefonisch contact wordt genomen met de stageplaats. Dit heeft echter *in casu* wel tot gevolg dat van 24 november 2015 tot 28 april

2016 (op het einde van de stage) verzoeker slechts één enkel bedrijfsbezoek heeft gekregen van de stagebegeleider, tijdens dewelke hij zijn prestaties heeft kunnen aantonen. Dit klemmt ten eerste daar de eerste periode zeer laat is gestart en ook de inhaaldagen niet werden bezocht. In het licht van de moeilijke opstart van verzoeker (wat ook blijkt uit de feedbackverslagen van de tweede stageperiode) en gezien het feit dat het niet een gebruikelijke stageplaats betreft, wijst dit eerder op een minimale betrokkenheid van verwerende partij.

De Raad moet verder vaststellen dat tijdens het eerste bedrijfsbezoek op 5 oktober 2015, door de late opstart, geen evaluatie van de prestaties van verzoeker is kunnen gebeuren. Op 6 november 2015 had er een eerste effectief bedrijfsbezoek plaats om 16.00 uur, waarop verzoeker echter niet aanwezig was door eigen toedoen. De lector heeft wel met de coach een feedbackgesprek gehad en de leertaken werkplek werden overlopen. Het tweede bedrijfsbezoek op 24 april 2016, tijdens het welke de stagebegeleider zelf kon vaststellen wat het niveau van de prestaties van verzoeker was, heeft slechts op het einde van de stage plaatsgehad. In dit feedbackverslag werd in klare taal gewezen op de korte tijd (vijf werkdagen) die verzoeker nog rest om zijn niveau, wat competenties betreft, te remediëren. Dit is echter in principe te laat om de verscheidene vastgestelde werkpunten nog weg te werken.

Het gegeven dat tussenin, op 24 november 2015 en 9 februari 2016, een feedbackgesprek heeft plaatsgehad op basis van bevindingen van de bedrijfscoach – waar verwerende partij ook op wijst – kan dit euvel echter slechts ten dele verhelpen. De opgestelde verslagen van deze feedbackgesprekken kunnen de Raad hiervan niet overtuigen. De Raad concludeert dat de begeleiding niet in optimale omstandigheden is gebeurd.

De vraag die *in fine* in dit dossier rijst, is in hoeverre het verloop van deze stage in het kader van de hoger vermelde omstandigheden in voldoende mate heeft toegelaten aan verzoeker om zijn competenties te verwerven en aan te tonen, en in hoeverre de competenties van verzoeker op een correcte manier zijn gemeten kunnen worden. De Raad is van oordeel dat het geheel van deze vaststellingen, welke toch wijzen op verscheidene, niet enkel administratieve onzorgvuldigheden, dit echter niet toelaten. In het bijzonder aan het luik ‘attitude’ kleven tekortkomingen. Het verloop van de stage en de totstandkoming van de beoordeling is niet op voldoende zorgvuldige wijze verlopen, zodat verzoeker *in casu* niet in redelijkheid is kunnen beoordeeld worden.

De Raad stelt vast dat, op basis van de ECTS- fiche (zie bijlage 2 van verwerende partij), ingeval verzoeker alsnog geslaagd blijkt te zijn voor het gedeelte ‘attitude’, hij overeenkomstig de studiefiche nog een tweede examenkans heeft voor het gedeelte ‘competentieontwikkeling’ (voor het luik ‘de leertaken en het beeldvormend rapport’ was hij reeds geslaagd), waarbij hij bij het herwerken van zijn portfolio de mogelijkheid heeft om zijn verworven competenties alsnog aan te tonen.

De middelen zijn in de aangeven mate gegrond.

De Raad gaat in de huidige stand van het geding niet verder in op de overige concrete grieven van verzoeker, die onder meer de schending van het gelijkheidsbeginsel betreffen, omdat ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 13 juli 2016.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 23 september 2016 een nieuwe beslissing

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 15 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris
Melissa Thijs

De voorzitter
Karla Van Lint

Zitting van 12 september 2016

Arrest nr. 3.057 van 14 september 2016 in de zaak 2016/233

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 20 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 12 september 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verzoekende partij, verzoekende partij, advocaat [REDACTED] (*loco* advocaat [REDACTED]) en mevrouw [REDACTED], die verschijnen voor verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Master in de beeldende kunsten’.

Voor het opleidingsonderdeel “Masterproject Fotografie” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 9/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 4 juli 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 8 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie merkt vooreerst op dat de student enkel uit artistiek promotoren kan kiezen, en dat de door haar voorgestelde persoon daar niet toe behoorde. Ze benadrukt dat een andere keuze niet mogelijk was, vermits er dit academiejaar slechts twee artistiek promotoren ter beschikking waren. De interne beroepsinstantie stelt vervolgens dat uit het dossier blijkt dat er verschillende begeleidingsmomenten zijn georganiseerd, waarop de student evenwel vaak niet aanwezig was. Zo bleef ze afwezig op een aantal verplichte ateliers, een lezing, een presentatie en twee studiereizen. Volgens de interne beroepsinstantie wordt de bewering dat de docenten onbereikbaar waren of voorrang zouden hebben gegeven aan hun internationale projecten tegengesproken door de neergelegde kalender met geplande afspraken. Daarnaast benadrukt de interne beroepsinstantie dat er op 15/12 masterpresentaties waren voor de hele groep studenten en het voltallige docentenkorps, waar ook feedback werd gegeven; dat er op 21/04 een pre-jury was waar feedback werd gegeven door externe juryleden en dat er op 26/04 een nabespreking was van dit pre-jurymoment.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat op toonmomenten alle praktijkdocenten aanwezig zijn, maar dat het ‘toonmoment’ waarnaar de student verwijst een tentoonstelling betreft die ze op eigen initiatief heeft opgezet. Ze merkt ook op dat de verplaatsing van de werken van de student werd ingegeven door het gegeven dat de ruimte erg klein was en de student niet aanwezig was op het moment waarop de docent met alle studenten had afgesproken om samen naar de exporuimte te gaan en er de werken op te stellen. De student bleek reeds op voorhand haar werken geïnstalleerd te hebben, zonder rekening te houden met de andere studenten.

De interne beroepsinstantie is ook van oordeel dat voor het overige, de feitelijke beweringen van de student met betrekking tot vooringenomenheid en/of negatieve beoordelingen niet worden aangetoond, tegengesproken worden door het dossier en ontkend worden door de docenten. Ze merkt op dat volgens de docenten de student niet openstaat voor adviezen en richtlijnen.

Volgens de interne beroepsinstantie blijkt uit het dossier dat de artistieke jury wel degelijk heeft geoordeeld over alle vooropgestelde competenties. Zo wordt ingegaan op de locatie en op het ‘Wunderkammer-effect’. De jury stelde dat er zeker sprake is van ondersteunend onderzoek, maar dit wordt onvoldoende artistiek verwerkt tot een persoonlijk standpunt en het geheel blijft

beperkt tot een louter illustratief resultaat. Ze is ook van oordeel dat het werk niet goed communiceert en dat er sprake is van een conceptuele verwarring tussen een aantal uitgangspunten. De interne beroepsinstantie benadrukt dat de jury de experimenten met materialen en technieken zeker heeft geapprecieerd, maar dat deze onvoldoende zijn doorgedreven om te resulteren in sterke beelden. De interne beroepsinstantie stelt vast dat uit het dossier blijkt dat de interne en externe jury tot dezelfde conclusie zijn gekomen en dezelfde punten hebben toegekend. Ze verduidelijkt tenslotte dat de interne jury, in het bijzonder na grondige evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar, tot de conclusie kwam dat de student de omschakeling van het commerciële opdrachtgerichte veld naar een autonome artistieke praktijk, wat de kern is van wat een master in de beeldende kunst/fotografie beoogt, niet heeft gemaakt.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 20 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat de bestreden beslissing op 14 juli 2016 per aangetekend schrijven aan haar werd aangeboden. Aangezien zij toen niet thuis was, werd een bericht achtergelaten, waarna zij de bestreden beslissing op 15 juli 2016 is gaan afhalen. Ze is van oordeel dat het verzoekschrift dan ook tijdig ter post werd ingediend op 20 juli 2016.

Verwerende partij stipt in haar *antwoordnota* aan dat de beslissing van de interne beroepscommissie dateert van 8 juli 2016. Ze stelt dat verzoekende partij door middel van een aangetekend schrijven op 22 juli 2016 kennis heeft gekregen van deze beslissing. Vermits het beroep bij de Raad geregistreerd werd op 26 juli 2016 lijkt het *prima facie* niet tijdig te zijn ingesteld.

Beoordeling

De Raad stelt vast dat de interne beroepsbeslissing van 8 juli 2016 en het bewijs van aangetekende zending deel uitmaken van de stukken die verzoekende partij bij haar

verzoekschrift heeft gevoegd. De Raad heeft op basis hiervan kunnen nagaan dat verzoekende partij op 15 juli 2016 kennis heeft genomen van de aangetekende zending. Het beroep bij de Raad draagt als postmerk 20 juli 2016 en werd dus tijdig ingesteld, conform art. II.294, § 3 laatste lid Codex Hoger Onderwijs.

V. De middelen

A. Eerste middel

Verzoekende partij beroept zich in een eerste middel op de schending van de artikelen 6, 7 en 8 van het Juryreglement Beeldende Kunsten academiejaar 2015-2016 en van de materiële en formele motiveringsplicht als algemene beginselen van behoorlijk bestuur.

Standpunt van partijen

Verzoekende partij stelt dat de voorzitter van de jury haar had verteld dat enkel de externe juryleden de quoterings zouden hebben gegeven en dat de docenten niets hebben bijgedragen aan de beoordeling op de eindjury. Zij zouden enkel voor aanwezigheid hebben getekend. Volgens verzoekster werd dit ook door de promotor meegedeeld aan een medestudente. Verzoekende partij merkt op dat het enige document ter motivering van de eindbeoordeling dat ze heeft ontvangen een zeer summier ‘verslag’ betrof, dat niet gedateerd is en door geen enkel jurylid ondertekend werd. Ze is dan ook van mening dat ze onmogelijk kan weten wie bij deze beraadslaging aanwezig was, laat staan wie er heeft meegestemd en wie invloed heeft gehad op de eindbeoordeling.

Verder merkt verzoekende partij op dat de interne beroepsinstantie akte heeft genomen van haar argument dat slechts enkel de externe juryleden het masterproject zouden hebben beoordeeld, maar dat ze dit met geen enkel stuk weerlegt. Evenmin heeft zij bij inzage van de beoordeling van de jury een ‘toelichting in het dossier’ ontvangen waaruit zou blijken dat alle juryleden tot dezelfde conclusie zijn gekomen en identieke punten zouden hebben toegekend. Volgens haar kan bovendien uit de interne beroepsbeslissing worden afgeleid dat het slechts de externe juryleden waren die over de competenties hebben geoordeeld, vermits daarin verwezen wordt naar de ‘artistieke jury’.

Verzoekende partij stipt vervolgens aan dat het verslag door geen enkel jurylid is ondertekend, dat het verslag geen individuele commentaren en adviezen bevat en dat de ‘evaluatie-file’ met de toegekende punten ontbreekt. Ze werpt op dat de toegekende punten nochtans in gehele

getallen op 20 moeten worden gegeven in de evaluatie-file, wat daarna ter inzage van de student moet kunnen worden voorgelegd. Verzoekende partij stelt dat zij voorafgaand aan haar intern beroep geen inzage heeft gekregen in de quoterings, noch in een dergelijke ‘evaluatie-file’, wat ook niet ontkend wordt door de interne beroepsinstantie.

Verzoekende partij stelt ook dat nergens in het juryverslag het masterproject wordt getoetst aan de eindcompetenties, zoals deze staan opgenomen in de ECTS-fiche. Ze merkt op dat de interne beroepsinstantie nalaat dit, op intern beroep aangehaalde, argument te weerleggen, maar dat ze enkel de motivering uit het summiere juryverslag woordelijk herhaalt. Daarnaast is verzoekende partij ook van mening dat de interne beroepsinstantie een motivering toevoegt die niet in het juryverslag vermeld stond, met name *“dat in het bijzonder na grondige evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar, de interne jury tot de conclusie kwam dat de student de omschakeling niet gemaakt heeft van het commerciële opdrachtgerichte veld naar een autonome artistieke praktijk, wat de kern is van wat een master in de beeldende kunst/fotografie beoogt”*, zodat dit buiten beschouwing moet worden gelaten bij de verdere beoordeling van onderhavige zaak.

Tenslotte wijst verzoekende partij erop dat in het juryverslag niet wordt verwezen naar toon- en controlemomenten tijdens het academiejaar, terwijl de studiefiche uitdrukkelijk bepaalt dat deze *“mee [worden] opgenomen in de quoterings”*.

In haar *antwoordnota* verduidelijkt verwerende partij vooreerst dat het masterproject het sluitstuk is van de masteropleiding waar het project van de student centraal staat. Ze benadrukt dat de student - autonoom - een eigen artistiek parcours moet uitbouwen en dat het masterproject een antwoord is op een specifieke vraagstelling. Na de opleiding zou de student voorbereid moeten zijn om als autonoom kunstenaar aan de slag te kunnen gaan.

Vervolgens stipt verwerende partij aan dat zowel de voorzitter van de jury als de promotor ontkennen dat zij de uitspraken die worden aangehaald in het verzoekschrift, hebben gedaan. Ze is van oordeel dat uit het dossier blijkt dat het reglement wel degelijk werd nageleefd en dat zowel de interne als de externe jury na beraadslaging beiden tot dezelfde evaluatie (9/20) kwamen. Volgens haar blijkt dit uit het puntenblad van de jury, dat voor akkoord werd ondertekend door alle juryleden, de voorzitter en de secretaris (zie stuk 4). Ze stelt vast dat de eindevaluatie de feedback van beide jury’s samenbrengt (zie stuk 5).

Verwerende partij stelt dat het duidelijk is dat verzoekende partij de eindcompetenties, zoals ze staan opgesomd in de ECTS-fiche, niet heeft verworven. Volgens haar is verzoekende partij niet vaktechnisch, theoretisch en inzichtelijk voorbereid om als kunstenaar, vormgever, leraar of deskundige het werkveld te betreden (zie stuk 3). Verwerende partij stelt dat de interne beroepsinstantie dan ook terecht oordeelde dat uit het dossier blijkt dat de artistieke jury wel degelijk heeft geoordeeld over alle vooropgestelde competenties. Ze merkt ook op dat uit de bestreden beslissing helemaal niet kan worden afgeleid dat slechts de externe juryleden hebben geoordeeld, vermits de term ‘artistieke jury’ in geen enkel document van verwerende partij wordt gedefinieerd. Tenslotte stipt verwerende partij aan dat uit het dossier is gebleken dat verzoekende partij bijna woordelijk dezelfde opmerkingen heeft gekregen op haar eindprestaties in het schakeljaar, waardoor men tot de conclusie kwam dat er geen progressie werd gemaakt.

Beoordeling

Verzoekende partij vecht de beslissing van de interne beroepsinstantie waarbij haar score voor het opleidingsonderdeel “Masterproject fotografie” (30 studiepunten) wordt gehandhaafd, aan.

In eerste instantie werpt verzoekende partij op dat de artikelen 6, 7 en 8 van het juryreglement zijn geschonden. Overeenkomstig artikel 6 van het Juryreglement worden voor het opleidingsonderdeel Masterproject naast de interne juryleden ook externe juryleden uitgenodigd. Tevens vermeldt het artikel dat de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en deze van de interne juryleden eveneens voor 50% meetelt. Artikel 6 bepaalt daarnaast dat elke groep bij de beoordeling te werk gaat zoals bij de bachelorbeoordeling.

De Raad kan op het juryblad vaststellen dat het document “Jury_MASTERS_Fotografie_15_16 – JURYBLAD EINDEVALUATIE – niet voor studenten!” (hierna: “Juryblad eindevaluatie”), waarin de evaluatie van het werk van verzoekende partij is weergegeven en commentaar is opgenomen (boven de tabel leest de Raad: “Jury eindevaluatie overzicht commentaren + akkoord juryleden”) in de kolommen “algemeen commentaar”, “masterproject fotografie” en “ondersteunend onderzoek fotografie”, door zowel interne als externe juryleden op 17 juni 2016 is ondertekend voor akkoord.

Aldus blijkt het betrokken document door zowel de interne als de externe juryleden gedragen. De Raad kan op basis van dit formulier evenwel niet vaststellen of de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en deze van de interne juryleden eveneens voor 50% meetelt. Dat alle juryleden bij de totstandkoming van de evaluatie betrokken zijn, betekent immers nog niet dat de beoordeling van elk van de twee “groepen” (interne jury enerzijds en externe jury anderzijds) voor 50% meetelt.

De antwoordnota geeft aan dat zowel de interne jury als de externe jury verzoekende partij hebben beoordeeld en dat zij na beraadslaging beide tot dezelfde evaluatie kwamen. De Raad stelt vast dat de interne en externe juryleden tot een gezamenlijke score kwamen. De Raad stelt vast dat het oordeel van de jury volgens artikel 7 van het juryreglement wordt uitgedrukt in commentaar- of adviesvorm en in punten in gehele getallen op 20. De Raad sluit niet uit dat beide groepen ook initieel dezelfde score in gedachten hadden of dat beide groepen in een beraadslaging, waarin het gewicht van hun beider stem een 50%-aandeel vertegenwoordigde, tot deze score gekomen zijn, doch vindt hiervoor geen indicatie in het dossier. Dat alle juryleden de evaluatie voor akkoord ondertekenden, betekent nog niet dat de beoordeling van de externe juryleden voor 50% en de beoordeling van de interne juryleden voor 50% heeft meegeteld. De stem van of de evaluatie door één van beider kan zwaarder hebben doorgewogen in de totstandkoming van het eindresultaat dan de evaluatie van de andere.

De Raad ziet op het document met de eindevaluatie van de jury wel een quoteringscijfer van 9 op 20 staan, maar kan niet vaststellen of en hoe dit examencijfer door het samenspel van de beoordelingen door de interne en externe jury, zoals beoogd in artikel 6 van het juryreglement, tot stand is gekomen. Op basis van het dossier tast de Raad ter zake in het duister. Bijgevolg kan hij uit de motivering van de beslissing onvoldoende afleiden dat het vermelde artikel uit het juryreglement is nageleefd.

Verwerende partij wijst de Raad ook op een “eindevaluatie” die de feedback van de (beide) jury(’s) samenbrengt. Het komt de Raad voor als een samenvattend document, dat teruggaat op het document “Juryblad Eindevaluatie” van 17 juni 2016. De Raad kan moeilijk vaststellen van wie het niet-ondertekende document “Feedback eindevaluatie” precies uitgaat. Hoewel het document verwijst naar de datum van de jurypresentatie (MA, 17/06/2016) is het voor de Raad niet duidelijk of dit document op deze dag is opgesteld en indien niet, wanneer wel. Evenmin kan de Raad aan de hand van dit document vaststellen of het aangehaalde artikel 6 van het

juryreglement is nageleefd. Uit niets in het document blijkt aan welke “groep” welke elementen in de evaluatie zijn toe te schrijven, nog daargelaten welk gewicht de evaluatie – die trouwens in geen van de documenten aan een (nog daargelaten in een cijfer uitgedrukt) eindoordeel van de beide respectieve groepen verbonden is – van elk van de groepen heeft gehad.

De interne beroepsbeslissing stelt dat uit de toelichting in het dossier blijkt dat de interne en de externe juryleden na beraadslaging tot dezelfde conclusie zijn gekomen en identieke punten hebben toegekend. Niettegenstaande deze stelling is het de Raad bij lezing van het dossier niet duidelijk of de beoordeling van de “interne” en de “externe” juryleden elk voor 50% heeft meegeteld voor de beoordeling van het “Masterproject” en of, conform art. 6, b van het juryreglement, binnen elke groep een beoordeling heeft plaatsgevonden. Het aangehaalde artikel bepaalt immers:

*“b. **Master:***

- *Voor de beoordeling van het opleidingsonderdeel ‘Masterproject’ worden naast de interne juryleden ook externe juryleden uitgenodigd. De beoordeling van de externe juryleden telt voor 50% mee en die van de interne juryleden voor 50%. Binnen elke groep gaat men te werk zoals bij de bachelorbeoordeling.”.*

Wat dit betreft, herneemt de Raad het document “Feedback eindevaluatie” dat enkel opmerkingen betreffende het “Masterproject Fotografie” bevat. Bij “Algemene commentaar” en “Ondersteunend onderzoek Fotografie” treft de Raad geen opmerkingen aan. De Raad leest meer bepaald het volgende in dit document, dat goeddeels wordt hernomen in de aangevochten beslissing:

“De locatie biedt geen meerwaarde aan het project. De betekenis en context van het kasteel worden genegeerd. De projectie op het plafond overtuigt niet – de beeldkeuze lijkt arbitrair en inwisselbaar, het aanwezige daglicht vertroebelt de projectie en de beelden zijn niet erg zichtbaar.

Het ‘Wunderkammer’-effect blijkt steken in een versnipperd geheel. Er is zeker sprake van ondersteunend onderzoek maar dit wordt onvoldoende artistiek verwerkt tot een persoonlijk standpunt en het geheel blijft steken in een louter illustratief resultaat.AF9

Het werk communiceert niet goed: de installatie heeft uitleg nodig want visueel komt het niet over. Welke plaats krijgt de toeschouwer in deze ‘wunderkammer’?

Er is sprake van conceptuele verwarring tussen een aantal uitgangspunten: wil de fotografe de perceptie aanreiken die patiënten met dementie ervaren, of is het eerder de bedoeling om een scala van technieken waarbij de grenzen van fotografie verkend worden, te presenteren? De

experimenten met materialen en technieken worden zeker geapprecieerd, maar zijn onvoldoende doorgedreven om te resulteren in sterke beelden, het geheel blijft steken in een opeenstapeling van studies en tests.”.

In het document “Juryblad Eindevaluatie”, waar de interne beroepsbeslissing bovendien niet naar verwijst en dat eerst tijdens de procedure voor de Raad wordt bijgebracht, treft de Raad in de kolom “Masterproject Fotografie” de volgende opmerkingen aan:

- *“problematisch*
- *is dit masterwaardig ?*
- *de ATTITUDE is problematisch*
- *verouderde taal*
- *geen proces afgelegd*
- *er zit iets geforceerd in*
- *weinig gevoeligheid*
- *Het werkt gaat te letterlijk om met de problematiek v. dementie*
- *Het werk communiceert niet.”*

Niettegenstaande bepaalde overeenkomsten tussen beide documenten is het de Raad niet onmiddellijk duidelijk of het document “Feedback eindevaluatie”, waarvan de Raad niet kan uitmaken van wie het precies uitgaat, de feedback van beide jury’s louter samenbrengt.

De Raad neemt ook kennis van de in het document “Juryblad Eindevaluatie” vermelde opmerkingen in de kolom “Algemene commentaar”. De Raad leest het volgende:

“<WUNDERKAMMER>

Jury begrijp het werk niet. De bezoeker heeft geen plaats. Wat ze wil vertellen overtuigt visueel niet.

ROOKMACHINE geslaagd (DIMENSIE/DEMENTIE)

INSTALLATIE heeft uitleg nodig – geplooid Textielprints-/Communicatieprobleem.

Ze heeft geen keuze gemaakt – ‘special effects’ – niet genereus/wat gun je de toeschouwer”.

Tevens leest de Raad in de kolom “Ondersteunend onderzoek Fotografie”, dat trouwens betrekking lijkt te hebben op een afzonderlijke opleidingsonderdeel (15 studiepunten) waarvoor verzoekende partij een creditbewijs behaalde (13 op 20):

“(…) Is te veel verlaten waardoor lijnen en aanknopingspunten (kapstokken) verdwijnen”.

Ook indien deze opmerkingen in overweging worden genomen blijft het onduidelijk hoe zij zich precies verhouden tot het document “Feedback Eindevaluatie”.

Bovendien is het voor de Raad evenmin duidelijk hoe de opmerkingen in de beide hierboven aangehaalde documenten zich verhouden tot de eindcompetenties die met het opleidingsonderdeel worden beoogd. De Raad brengt de eindcompetenties, zoals vermeld in de ECTS-fiche, hieronder in herinnering. Zij luiden als volgt:

“De student(e)

- maakt een bewuste keuze uit verworven artistieke inzichten en vaardigheden en past deze toe in het autonome onderzoeksproject – verwezenlijkt een eindproject: de masterproef*
- kan een artistiek project concipiëren, organiseren, documenteren, presenteren en argumenteren voor deskundigen uit het werkveld*
- ontwikkelt inzichten in diverse verschijningsvormen van de beeldcultuur*
- beschikt over een brede kennis en gefundeerd inzicht in de traditionele en actuele (audiovisuele) kunsten*
- is vaktechnisch, theoretisch en inzichtelijk voorbereid om als kunstenaar, vormgever, leraar of deskundige het werkveld te betreden.*

Het bereikte gespecialiseerde niveau wordt gewaardeerd door het culturele werkveld en het bredere publiek.

Na de opleiding is de student voorbereid om als autonoom kunstenaar aan de slag te gaan. Velen kiezen ook voor toegepaste fotografie (architectuurfotografie, mode, documentaire of journalistieke opdrachten...). Een aantal van onze studenten komt ook in het onderwijs terecht en geeft les in kunsthumaniora's, het deeltijds of hoger kunstonderwijs.”.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie dat uit het dossier blijkt dat de artistieke jury over alle vooropgestelde competenties heeft geoordeeld. Het is de Raad op basis van de evaluatiedocumenten niet mogelijk vast te stellen of dit het geval is. Evenmin kan de Raad uit deze documenten afleiden welke eindcompetenties door verzoekende partij niet zijn bereikt en waarom zulks het geval is. De Raad merkt wat dit betreft nochtans op dat in het juryverslag de in de ECTS-fiche beoogde eindcompetenties van het opleidingsonderdeel als referentiekader wordt gebruikt. Ten overvloede merkt de Raad op dat ook de scores die verzoekende partij voor de andere opgenomen opleidingsonderdelen, waaronder de “masterclasses”, de relevantie van de verduidelijking van het onvoldoende behaald hebben van

de beoogde eindcompetenties kunnen illustreren. Het is de Raad op basis van de dossiergegevens allerm minst mogelijk vast te stellen dat aan deze in artikel 7 van het juryreglement vervatte verplichting is voldaan. Ook wat dit betreft, kan verwerende partij niet volstaan met de in de interne beroepsbeslissing opgenomen overweging dat uit het dossier blijkt dat de *artistieke* jury wel degelijk over alle vooropgestelde competenties heeft geoordeeld. Hierbij is het voor de Raad niet duidelijk of de artistieke jury de interne dan wel de externe juryleden, of beide groepen betreft. De onduidelijkheid voor de Raad situeert zich tegen de achtergrond van artikel 1 van het juryreglement. Dit artikel bepaalt dat de interne leden van de jury personeelsleden zijn die belast zijn met onderwijsactiviteiten aan de betrokken student of belast met onderwijsactiviteiten binnen de betreffende afstudeerrichting en/of keuzediscipline. De externe leden zijn personen – al dan niet in dienst van de verwerende partij – die omwille van hun expertise in het werkveld in staat zijn de domeinspecifieke competenties van de studenten te beoordelen. Het onderscheid strookt met de ratio van artikel 6 van het juryreglement. Het laat de mogelijkheid open dat beide jury's een verschillende beoordeling zouden kunnen formuleren en dan vervolgens tot een gezamenlijk eindcijfer komen. Bij de totstandkoming van het eindcijfer weegt het oordeel van elk van de jury's gelijk door.

De Raad leest in de beslissing van de interne beroepsinstantie tevens dat, in het bijzonder na grondige evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar, de interne jury tot de conclusie kwam dat de student de omschakeling niet gemaakt heeft van het commercieel opdrachtgerichte veld naar een autonome artistieke praktijk, wat de kern is van wat de master in de beeldende kunst/fotografie beoogt.

De Raad ziet niet hoe de door de interne beroepsinstantie aangehaalde algemene conclusie van de interne jury terug te voeren is op de zich in het dossier bevindende evaluatiedocumenten. Deze overweging spruit klaarblijkelijk voort uit het document “Toelichting op verzoekschrift [verzoekende partij] – beroep interne beroepscommissie inzake de studievoortgangsbeslissing”. De Raad tast in het duister over het ontstaan en de context van de evaluatie en de conclusie waartoe zij leidde. Evenmin ziet de Raad hoe deze overweging zich tot de te bereiken eindcompetenties verhoudt. Bovendien ziet de Raad, bij gebrek aan toelichting, niet in hoeverre een “evaluatie van het gevolgde traject gedurende de afgelopen twee jaar” de evaluatie van het Masterproefproject schraagt, in het bijzonder in zoverre de evaluatie betrekking heeft op een vorig academiejaar, waarin verzoekende partij het opleidingsonderdeel waarop de betwisting betrekking heeft overigens niet heeft gevolgd. Het document verwijst in dit verband naar het

voordeel van de twijfel dat bij de eindpresentatie van het schakeljaar van verzoekende partij aan verzoekster is gegeven betreffende de vraag of er sprake was van een geslaagde omschakeling van een professionele naar een academische bachelorgraad, welk voordeel de interne jury verzoekster bij de masterpresentatie niet heeft gegeven.

Tenslotte blijkt voor de Raad niet uit het dossier hoe de in de ECTS-fiche bedoelde toon-/controlemomenten, die plaatsvinden tijdens het academiejaar, overeenkomstig deze ECTS-fiche in de quoteringen zijn meegenomen. Daarenboven treft de Raad in het dossier geen enkel stuk aan dat verwijst naar de toonmomenten en de tussentijdse evaluaties die bij die gelegenheid zouden hebben plaatsgevonden.

Ten overvloede merkt de Raad op evenmin uit het dossier te kunnen afleiden waar de overweging van de interne beroepsinstantie dat de student, naar het oordeel van de docenten, niet open staat voor adviezen en richtlijnen, maar steeds haar eigen weg wenst te bewandelen, op terug te voeren is. Nergens wordt precies aangegeven welke adviezen en richtlijnen verstrekt zijn en vervolgens genegeerd werden. Evenmin is het duidelijk in hoeverre deze inschatting tot de handhaving van de eindevaluatie door de interne beroepsinstantie heeft bijgedragen.

De Raad slaat tenslotte acht op het door verwerende partij bijgebrachte document “Toelichting op verzoekschrift [verzoekende partij] – beroep interne beroepscommissie inzake de studievoortgangsbepaling”, waarvan het de Raad niet duidelijk is van wie het uitgaat, wanneer het is opgesteld en hoe het in de beslissing van de interne beroepsinstantie is geïntegreerd. De Raad treft er daarenboven, in de beschrijving van de totstandkoming van het resultaat (bij “3) Vanuit deze evaluatiecriteria kunnen wij stellen dat de studente [verzoekende partij] niet aan alle criteria heeft voldaan.”, en dan meer bepaald bij het eerste punt van deze beschrijving: “Artistieke kwaliteit (creativiteit + authenticiteit)”, geen afdoend antwoord in aan op de onduidelijkheden waarmee hij geconfronteerd wordt betreffende de inbreng van de beide jurygroepen – intern en extern – in de totstandkoming van de eindbeoordeling. Uit deze beschrijving schijnt het de Raad minstens toe dat het zwaartepunt van de beoordeling, in strijd met de uitdrukkelijke tekst van het juryreglement, bij de externe juryleden ligt. De Raad leest er immers: “drie professionele actoren uit het werkveld hebben – los van enige beïnvloeding of vermeende vooringenomenheid van het docentenkorps – de eindpresentatie van [verzoekende partij] een onvoldoende als eindbeoordeling gegeven”. In elk geval vindt de Raad er geen indicatie dat het beoordelingsproces in overeenstemming is met het juryreglement. Wat de

evaluatie van verzoekende partij in het licht van de eindcompetenties, geformuleerd in de ECTS-fiche betreft, stelt de Raad wel vast dat de structuur van het document hiernaar verwijst en dat wordt toegelicht waarom verzoekende partij de betrokken competenties niet zou hebben bereikt. De Raad is echter van oordeel dat de door de juryleden ondertekende evaluatie en het samenvattende verslag de basis van de evaluatie vormen en dat het niet duidelijk is hoe de toelichting op het verzoekschrift zich hiermee verhoudt en in het bijzonder hierop terug te voeren is. Het is de Raad op basis van het betreffende stuk dan ook een raadsel of de in het niet identificeerbare document geformuleerde uitlatingen een weergave vormen van de elementen die de interne en externe juryleden tot hun (respectievelijke) beoordeling hebben gevoerd en door hen gedragen zijn, dan wel veeleer de persoonlijke reflecties van een anoniem gegriefd jurylid. Bovendien brengt het document geen klaarheid in betwiste punten als de rol van de toonmomenten in de beoordeling en bevat het ook elementen die niet onmiddellijk met de jurybeoordeling van het eindwerk van verzoekende partij in verband zijn te brengen.

De voorgaande overwegingen brengen de Raad tot het besluit dat de motivering van de aangevochten beslissing niet stand houdt. De motivering laat de Raad immers niet toe vast te stellen dat de aangevochten beslissing niet kennelijk onredelijk is. Evenmin kan de Raad op basis van de motivering de door verzoekende partij aangehaalde schendingen van de regelgeving, in het bijzonder van het juryreglement van verwerende partij, beoordelen.

Het middel is gegrond.

De overige middelen kunnen niet tot een verdere vernietiging leiden en dienen bijgevolg niet te worden onderzocht.

Rekening houdend met art. II.292, § 1, 2° Codex Hoger Onderwijs, met het belang van beide partijen bij een spoedige en definitieve afwikkeling van de aan de basis van de procedure voor de Raad liggende betwisting betreffende de studievoortgangsbeslissing met betrekking tot het “Masterproject Fotografie” in het licht van de start van het nieuwe academiejaar, met de overwegingen die de Raad tot een vernietiging hebben gebracht en om iedere mogelijke vooringenomenheid bij de beoordeling te vermijden, vraagt de Raad verwerende partij om, voorafgaand aan het nemen van een nieuwe beslissing, het werk van verzoekende partij aan een nieuwe beoordeling (conform haar juryreglement) door een anders samengestelde examenjury te onderwerpen.

BESLISSING

1. De Raad vernietigt de beslissing van de interne beroepsinstantie van 8 juli 2016.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij neemt uiterlijk op 23 september 2016 een nieuwe beslissing waarbij, rekening houdend met de overwegingen van de Raad en in overleg met verzoekende partij, een datum en de modaliteiten worden bepaald voor het nieuwe presentatiemoment.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 14 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, IIe Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote, kamervoorzitter

Daniël Cuypers bijzitter

Henri Verhaaren bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.056 van 14 september 2016 in de zaak 2016/239

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 28 juli 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 25 juni 2016 waarbij aan de verzoeker een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage: kleuteronderwijs 1’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoeker ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 12 september 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

[REDACTED], verzoekende partij en advocaat [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het kleuteronderwijs’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Stage: kleuteronderwijs 1’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 29 juni 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 11 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de opleiding een matrix kon voorleggen waar de resultaten van elke stageperiode ingebracht worden. In deze matrix krijgt elke stageperiode een ander gewicht (periode 1 = 0,5; P2 = 1; P3 = 1,7 en P4 = 2). De vierde stageperiode is dus wel degelijk meegerekend en het gewicht ervan is hoger. De samenvatting die verzoekster kreeg ('beheersingsrapport eindevaluatie') vermeldt de totalen. De interne beroepsinstantie vindt niet dat dit rapport een kopie is van de tussentijdse evaluatie, maar vindt de daar beschreven feedback wel iets te beknopt. Het document met de feedback van de heer [V.] bevat dan wel weer concretere feedback, die aantoont dat er in stageperiode 4 heel wat werkpunten opgemerkt werden. De interne beroepsinstantie concludeert dan ook niet dat er te weinig rekening werd gehouden met stageperiode 4. Het is eerder andersom: verzoekster had veel werkpunten vanuit de bezoekende lector op stageperiode 4 en doordat deze periode sterk doorweegt, weegt dit door in het eindresultaat.

De mentor van verzoekster quoteerde in periode 4 enkel 'voldoendes' en geen werkpunten. De bezoekende docent daarentegen noteerde 5 werkpunten. De interne beroepsinstantie stelt vast dat de discrepantie tussen mentor en lector in de laatste periode groot is. Beiden motiveren hun scores wel afdoende. Uit de notities van de heer [V.] zijn de werkpunten duidelijk af te leiden (zie het overzichtsblad waar hij in 2 kolommen aangeeft wat goed loopt en wat beter moet, aan de hand van de rubrieken gebruikt die op de scoreformulieren van de mentor terug te vinden zijn). De interne beroepsinstantie vraagt zich af of het systematisch gebruiken van de formulieren van de mentoren voor bezoekende lectoren niet meer duidelijkheid zou geven aan studenten of iets nu een knelpunt, werkpunt, voldoende of kwaliteit is. Het is volgens de beroepsinstantie voor een student niet altijd eenvoudig uit te maken of het hebben van werkpunten betekent dat ze een 'voldoende' scoren met suggesties voor verbetering of dat de werkpunten nopen tot een beoordeling 'werkpunt' op het criterium. Zo gaf de bezoekende lector op het criterium 'realisatie' volgende feedback: *voldoende – je laat voldoende uit de kleuters komen en verwoordt voldoende vlot. Werkpunt: je maakt geen gebruik van pictogrammen. Klasruimte: thema is wel aanwezig maar een echte themahoek ontbreekt.* Het valt te begrijpen

dat verzoekster dit interpreteert als een ‘voldoende’ met werkpunten, terwijl de lector vindt dat er nog te veel werkpunten zijn om ‘voldoende’ te scoren. Het aankruisen van de gedragsindicatoren op een scoreblad gelijkaardig aan dat van mentoren zou hier meer duidelijkheid verschaffen.

De opleiding verduidelijkte dat de scores van de mentor door de begeleider overgebracht worden. Het zijn dus scores van de mentor en niet van de docent, die verzoekster niet aan het werk zag. Het beheersingsrapport met de eindevaluatie erop is de weergave van de resultaten zoals die uit de matrix die de opleiding hanteert tevoorschijn komen. Geenszins is dit dus een interpretatie van de begeleider.

Op de competentie ‘inhoudelijk expert’ scoort de bezoekende lector in periode 3 een knelpunt, de bezoekende lector in periode 4 een werkpunt. Op ‘reflectie’ scoren de bezoekende lectoren in periode 3 en 4 werkpunten. Telkens zijn de scores gemotiveerd. De opleiding verduidelijkte aan de beroepsinstantie dat in de achterliggende matrix niet enkel een verschil zit in weging naargelang de stageperiode, maar dat bij bepaalde items het oordeel van de bezoekende lector zwaarder doorweegt dan dat van de mentor. De knel- en werkpunten van verzoekster situeren zich blijkbaar vooral bij die items waar het oordeel van de bezoekende lector zwaarder doorweegt en in de stageperiodes die het zwaarst doorwegen.

De klacht van verzoekster is ongegrond. De scores zijn volgens de interne beroepsinstantie op een correcte wijze tot stand gekomen en zijn globaal voldoende gemotiveerd.

De beroepsinstantie is wel van oordeel dat de opleiding een grotere transparantie aan de dag moet leggen. Enerzijds inzake hoe de feedback van een bezoekende lector geïnterpreteerd dient te worden. Een student moet kunnen inschatten of hij voldoet op een criterium of niet. Anderzijds dient een student ook meer zicht te hebben op de wegingen die toegepast worden in hun matrix. De beroepsinstantie vraagt dan ook aan de opleiding om de overzichten met de samenvattingen van de scores van mentor en bezoekende lector die per stageperiode beschikbaar zijn over te maken aan de studenten en duiding te geven bij de verschillende wegingen.

De beslissing op intern beroep werd per e-mail en bij aangetekend schrijven van 12 juli 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 28 juli 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

1. Tijdigheid van het beroep

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep *ratione temporis*.

In de *antwoordnota* doet zij ter zake het volgende gelden:

“Verwerende partij heeft de beslissing per mail én per aangetekende zending verzonden op 12 juli 2016.

De aangetekende zending werd door verzoekende partij niet afgehaald, maar er is evenwel géén enkele indicatie dat verzoekende partij geen kennis nam van de mail. Verzoekende partij betwist evenmin de ontvangst van de mail.

De beroepstermijn begon te lopen op woensdag 13 juli 2016 en eindigde bijgevolg op zondag 17 juli 2016, terwijl het externe beroep van verzoekende partij pas gedateerd is op 27 juli 2016.

Verzoekende partij bewijst op geen enkele wijze dat zij niet eerder dan 26 juli 2016 kennis nam van de beslissing van de interne beroepscommissie. De bewijslast rust nochtans op verzoekende partij als zijnde de indiener van het beroep, en degene die moet bewijzen dat haar beroep tijdig werd ingediend.

Welnu, verzoekende partij laat dit kennelijk na.

Verzoekende partij wist overigens maar al te goed, zowel dat de beslissing binnen de 15 kalenderdagen zou worden genomen als ter kennis gebracht, als dat dit via mail zou gebeuren. Dit wordt immers uitdrukkelijk in het onderwijs- en examenreglement, met name in artikel 91, bepaald:

“De interne beroepsprocedure leidt tot:

- a) de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of ongegrondheid.*
- b) een nieuwe beslissing door de beroepsinstantie.*

Deze beslissing wordt aan de student per e-mail ter kennis gebracht binnen de 15 kalenderdagen. Hiervoor wordt het mailadres gebruikt dat door de student werd opgegeven bij het indienen van het beroep.”

Een mailadres is ook op reis raadpleegbaar. Het is niet omdat verzoekende partij in het buitenland verbleef dat zij daarom geen toegang had tot haar e-mails.

Er mocht dan ook enige waakzaamheid [verwijzing in voetnoot naar RvS 28 april 2009, nr. 192.805, De Vos] van verzoekende partij worden verwacht.

Bovendien is een reis niet te beschouwen als overmacht.

Doch ook om de volgende reden is het beroep laattijdig.

Het interne beroep werd ingesteld met mail van 29 juni 2016. De beslissingstermijn van 15 kalenderdagen verstreek zodoende op 14 juli 2016.

Ingevolge artikel II.294 §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs, zoals hoger geciteerd, begon de termijn voor extern beroep zodoende te lopen vanaf 15 juli 2016 en verstreken deze vijf kalenderdagen dus op dinsdag 19 juli 2016.

Het externe beroep van verzoekende partij dateert pas van 29 juli 2016 en is zodoende ook om deze reden laattijdig.

Het beroep is bijgevolg niet tijdig. Het beroep werd niet ingediend binnen de decretaal bepaalde vervalttermijn van 5 dagen.”

In de *wederantwoordnota* geeft verzoekende partij aan op 14 juli 2016 met vakantie te zijn vertrokken. Zij verklaart tevens de mail van de verwerende partij, waarmee de beslissing van de interne beroepsinstantie haar is meegedeeld, pas op 25 juli 2016 te hebben gelezen.

De Raad leest hieromtrent in de *wederantwoordnota* het volgende:

“Nadat het administratief beroep is ingesteld bij [verwerende partij] ben ik op 14/7/2016 op vakantie vertrokken. Deze reis was via New York naar de Dominicaanse Republiek. Deze gezinsvakantie was reeds lang daarvoor gereserveerd en een voorschot was betaald. In bijlage de Visum met stempels op 14/7 en 23/7 in de Dominicaanse Republiek. Gelet op het tijdsverschil van 6 uur en de duur van de terugvlucht van 10 uren heb ik de mail pas kunnen gelezen op maandag 25/7. Ik heb in die periode geen toegang tot mijn e-mailverkeer gehad”.

Beoordeling

Zoals het op deze procedure van toepassing is, luidt artikel II.294, §1 van de Codex Hoger Onderwijs als volgt:

“§1. De beroepen bij de Raad worden ingesteld binnen een vervalttermijn van 5 kalenderdagen, die ingaat de dag na die van kennisname van de in artikel II.284, eerste lid bedoelde beslissing.”

Om de redenen die hem eigen zijn, heeft de decreetgever ervoor geopteerd de aanvang van de beroepstermijn afhankelijk te maken van de ‘kennisname’ van de beslissing door de student. Aldus vangt de beroepstermijn voor de Raad slechts aan wanneer de student daadwerkelijk kennis neemt van de inhoud van de te bestrijden beslissing, en dus niet bij de aanbieding van de beslissing ter post (RvS 1 juli 2010, nr. 206.215, Rattan en RvS 1 juli 2010, nr. 206.216, Shah).

Hoe overtuigend verwerende partij ook moge aanvoeren dat het, de moderne communicatietechnologie indachtig, eerder onwaarschijnlijk is dat verzoekster de haar toegezonden e-mail niet vóór 25 juli heeft gelezen, de Raad kan enkel vaststellen dat het verzenden van een e-mail die zonder lees- of ontvangstbevestiging blijft, geen vaste datum verleent. Verwerende partij voert overigens ook niet aan op welke datum verzoekster dan precies van de inhoud van de e-mail kennis zou hebben genomen.

De Raad stelt vast dat het reispas dat verzoekster voorlegt op 10 juli – met andere woorden voordat zij blijkens de wederantwoordnota op vakantie is vertrokken – is afgestempeld op 10 juli 2016 in de Verenigde Staten (“Department of Homeland Security – US Customs and Border Protection, July 10 2016”) en vervolgens op 14 juli 2016 en op 23 juli 2016 bij aankomst (“Entrada”) en vertrek (“Salida”) in de Dominicaans Republiek. Op basis daarvan is afdoende aangetoond dat verzoekster tot 24 juli 2016 buitenlands was.

Bovendien, en ten overvloede, moet de Raad vaststellen dat de e-mail van 12 juli 2016 (stuk 13 administratief dossier) waarmee de bestreden beslissing aan verzoekster werd verzonden, bij de geadresseerden drie namen vermeldt – mevrouw Ann .D., mevrouw Patricia W. en mevrouw Bianca C. – maar geen e-mailadres dat onmiddellijk aan verzoekster kan worden toegewezen, alleszins niet als haar ‘instellingsadres’. Deze vaststelling is evenmin van aard om tegenbewijs te leveren van verzoeksters stelling dat zij van de mail pas op 25 juli 2016 kennis heeft genomen.

De Raad ziet aldus geen elementen in het dossier die hem toelaten de effectieve kennisname van de betekening van de bestreden beslissing bij e-mail op een andere datum dan 25 juli 2016 te plaatsen.

Dat in hoofde van een verzoekende partij die in een beroepsprocedure is verwickeld en ter zake een uitspraak verwacht, enige waakzaamheid mag worden verondersteld, is gewis juist.

Verwerende partij kan zich evenwel niet op het arrest 192.805 van de Raad van State beroepen om de Raad alsnog van de laattijdigheid van het beroep te overtuigen. In dat geschil betrof het immers een beslissing die niet aan de verzoeker moest worden betekend, en had de Raad van State vastgesteld dat de verzoeker van het bestaan van de beslissing effectief kennis had genomen doch zonder zich tijdig ook van de inhoud ervan te vergewissen. Te dezen gaat het evenwel om een individuele beslissing die aan verzoekster moest worden betekend, en waarvan zij stelt niet eerder kennis te kunnen hebben genomen.

Evenmin heeft de bepaling van het onderwijs- en examenreglement die stelt dat verzoekster per mail van de beslissing van het intern beroepsorgaan op de hoogte zal worden gebracht – waardoor zij kan worden geacht op de hoogte te zijn van de wijze waarop en de termijn waarbinnen de kennisgeving plaats zal vinden – tot gevolg dat verzoekster *de iure* vermoed kan worden kennis te hebben genomen van de e-mail met de beslissing van het intern beroepsorgaan. Zelfs zo de niet-kennisname als een gebrek aan waakzaamheid zou kunnen worden aangemerkt, laat het de Raad niet toe te concluderen dat verzoekende partij eerder dan op 25 juli kennis heeft genomen van het kwestieuze mailbericht.

Ook wat de aangetekende zending betreft, toont verwerende partij niet aan dat verzoekster daarvan vóór 25 juli 2016 kennis heeft genomen. Integendeel moet kennisname van de bestreden beslissing via die weg worden uitgesloten, nu de aangetekende zending door de postdiensten aan verwerende partij is terugbezorgd als ‘niet afgehaald’.

Zelfs in acht genomen de voorwaarde van de effectieve kennisname, zou de vraag kunnen rijzen of de weigering van een betekening middels een aangetekende zending, gelijkgesteld moet worden met een vermoeden van kennisname. Het is immers de wens van decreetgever geweest om de doorlooptijd van een beroepsprocedure kort te houden, en daarmee verstaat zich moeilijk de houding van een student die weigert om de beslissing op intern beroep te ontvangen, al dan niet met de bedoeling de beroepstermijn niet te doen ingaan.

Deze vraag behoeft vooralsnog evenwel geen antwoord, aangezien het beroep werd ingediend op 28 juli 2016, zijnde twee dagen voordat de aangetekende zending aan verwerende partij werd geretourneerd.

Op basis van het bovenstaande is de Raad van oordeel dat verwerende partij de laattijdigheid van het beroep niet aantoont.

Rest de vraag of tot de laattijdigheid kan worden besloten op grond van artikel II.294, §1, derde lid van de Codex Hoger Onderwijs.

Deze bepaling luidt als volgt:

“Bij het uitblijven van een tijdige beslissing van de interne beroepsinstantie binnen de termijn zoals bepaald in artikel II.284, tweede lid, dient in voorkomend geval het beroep bij de Raad binnen de vervalttermijn van 5 kalenderdagen na het verstrijken van deze termijn te worden ingesteld, tenzij vóór het verstrijken van de termijn waarover de interne beroepsinstantie beschikt, deze aan de student meedeelt op welke latere datum zij uitspraak zal doen. In dat geval gaat de vervalttermijn van 5 kalenderdagen voor het beroep bij de Raad in de dag na die datum.”

Verwerende partij betoogt dat verzoekster, wanneer zij uiterlijk op 14 juli 2016 geen beslissing op intern beroep had ontvangen (vijftien dagen na het instellen van het intern beroep op 29 juni 2016), beschikte over een beroepstermijn ingaand op 15 juli verstrijkend op (dinsdag) 19 juli 2016 om het beroep bij de Raad in te stellen.

De Raad wijst er ter zake vooreerst op dat de decreetgever met deze regeling de (impliciete) weigering om over het intern beroep uitspraak te doen beoogde (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16), terwijl er *in casu* wel degelijk door de interne beroepsinstantie tijdig uitspraak werd gedaan. Er kan dan ook niet voetstoots worden aangenomen dat artikel II.294, §1, derde lid te dezen van toepassing is.

Ook deze vraag behoeft evenwel vooralsnog geen antwoord, aangezien hoe dan ook het bij gemis aan beslissing op intern beroep, de initiële studievoortgangsbepaling is die de verzoekende partij dient aan te vechten (*Parl. St.* VI. Parl. 2003-2004, nr. 1960/1, 16). De decreetgever heeft daarbij de toepassing van artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet niet uitgesloten, zodat de decretale beroepstermijn pas ingaat indien de beroepsmodaliteiten correct zijn vermeld. Verwerende partij legt geen stuk voor waaruit blijkt dat bij de initiële

examenbeslissing de beroepsmodaliteiten voor de Raad zijn vermeld, zodat de beroepstermijn overeenkomstig artikel 35 van het Openbaarheidsdecreet pas ingaat vier maanden na de kennisgeving van de bestreden beslissing.

Verzoeksters beroep is alleszins binnen die termijn ingesteld.

Het beroep is ontvankelijk *ratione temporis*.

2. Voorwerp van het beroep

De Raad onderzoekt, desnoods ambtshalve, de ontvankelijkheid van het beroep.

Verzoekende partij tekent beroep aan tegen de examenbeslissing van 25 juni 2016 waarbij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Stage: kleuteronderwijs 1’ (eerste bestreden beslissing) en tegen de beslissing van de interne beroepsinstantie van 11 juli 2016 (tweede bestreden beslissing).

Uit artikel 91 §3 van het onderwijs- en examenreglement (verder: OER) van verwerende partij blijkt dat de interne beroepsinstantie bevoegd is om, in voorkomend geval, een nieuwe beslissing te nemen.

Dit betekent dat zij voor de beoordeling van de grond van de zaak in de plaats treedt van de examencommissie. In dat geval verdwijnt de beslissing van de examencommissie uit de rechtsorde, en kan zij niet meer het voorwerp uitmaken van een beroep bij de Raad.

Verzoeksters beroep wordt derhalve ambtshalve onontvankelijk verklaard in de mate dat het is gericht tegen de eerste bestreden beslissing.

Wel kan verzoekster onregelmatigheden die kleven aan deze beslissing, nog op ontvankelijke wijze aanvoeren tegen de beslissing op intern beroep.

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep in zoverre het is gericht tegen de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing) en de Raad ziet evenmin redenen om zulks te doen.

Het beroep is in die mate ontvankelijk.

V. De middelen

A. Eerste middel

Uit het verzoekschrift kan worden opgemaakt dat de verzoekende partij zich in een eerste middel beroept op een schending van de motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoekster haalt aan dat zij na de derde stageperiode een voldoende (10/20) had. Na een betere vierde stageperiode, waarvan de scores nog meer meetellen, verwachtte verzoekster minstens eenzelfde score, terwijl zij een onvoldoende (8/20) heeft gekregen. Volgens mevrouw [D.] bestaat de score uit drie delen. Een eerste en tweede deel tellen de commentaren van de mentor en de docent. Het derde deel is het ‘totaalplaatje van de student’. Mevrouw [D.], die het evaluatierapport heeft opgemaakt, is stagiair/interim tijdens de laatste 2 maanden van het schooljaar. Subjectiviteit en willekeur mogen volgens verzoekster geen invloed hebben op ‘het totaalplaatje’. De scores zijn volgens haar niet op een correcte wijze tot stand gekomen. De tegenstellingen tussen de commentaren van mentor bezoekende docent enerzijds en de diverse commentaren op het beheersingsrapport zijn heel groot. De interne beroepsinstantie geeft toe dat er een grote transparantie moet zijn, maar vindt het beroep ongegrond. Er kan hier volgens verzoekster geen sprake zijn van ‘verkeerde interpretatie’ door de student, gezien zowel de docent als de mentor in hun commentaren positief waren over haar vierde stageperiode (zowel mondeling als schriftelijk).

De interne beroepsinstantie spreekt over vijf werkpunten uit de vierde stageperiode van de heer [V.], te vinden op pagina 50: wat moet/kan beter? ‘Tips’ voor het tweede jaar zijn een duidelijk verschil met werkpunten. De docent heeft zelfs duidelijk en meermaals gezegd dat die tips kunnen worden gebruikt in haar volgende stage van het tweede jaar. Verzoekster gelooft dat het nodig is om de volledig opleiding van drie jaar te volgen om een volleurde kleuterleidster te zijn. ‘De inhoudelijk expert’ is een knelpunt op het evaluatierapport van verzoekster. Dit was zo in de derde stageperiode, maar op pagina 6 in het verslag van de vierde stageperiode geeft de mentor volgende commentaar: ‘*De student bezit de nodige basiskennis en past die meestal toe*’, ‘*De student past de vakdidactische principes toe*’ en ‘*De student past deze vaardigheden consequent en steeds correct toe*’ en nog eigen uitleg als commentaar. De bezoekende docent

schrijft enkel over het *‘voorzien van pictogrammen bij kookactiviteit’*. Bij het mondelinge commentaar nadien bevestigde de docent dat dit enkel tips waren om volgend jaar aan te denken en mee te werken.

Volgens verzoekster heeft de school haar tijdens het jaar niet genoeg begeleid en heeft nooit enige melding gemaakt van haar *‘werkpunt’* zelfreflectie, noch haar hierbij geholpen heeft om dit te verbeteren. Hierop wordt door de beroepsinstantie geen enkel antwoord gegeven, noch een aanpassing van de scores gedaan. Op pagina 7 van het verslag van de mentor staat: *‘goeie zelfreflectie, open houding en integratie. De student reflecteert zelfstandig en correct.’* De docent geeft hier geen opmerkingen over.

De aanvullende bemerkingen op het beheersingsrapport zijn volgens verzoekster opnieuw tegenstrijdig met de commentaren van de mentor. *‘Weinig aandacht voor je positie in de klas’*, terwijl de mentor spreekt over *‘oog voor iedereen, voeling met de kleuters...’*. De docent heeft hier zelfs geen enkele opmerking over genoteerd.

Volgens het rapport zijn de voorbereidingen summier en vaag en is er geen correcte didactische opbouw, terwijl de docent schrijft dat de voorbereidingen *‘voldoende zijn, vaak verzorgd en goed uitgewerkt’*. De mentor geeft ook goede scores voor zowel opbouw, kwaliteit als doelgerichtheid.

De beroepsinstantie geeft toe dat er een grotere transparantie moet zijn, maar vindt toch dat het beroep ongegrond is: interpretatie van de commentaren van de docent en duidelijkheid van scores bij een bezoek tijdens de stageperiode. Volgens verzoekster kon hier geen sprake zijn van *‘verkeerde interpretatie’* van de student, gezien zowel de docent als de mentor in hun commentaren positief waren over haar vierde stageperiode.

De onderwijsinstelling trekt de motivatie van verzoekster op verder de opleiding te vervolmaken, in twijfel. Bovendien krijgt zij geen antwoord op toekomstgerichte vragen in het kader van haar opleiding en haar studievoortzetting in deze opleiding.

In haar *antwoordnota* benadrukt verwerende partij dat de Raad zich bij de beoordeling niet in de plaats kan stellen van verwerende partij, tenzij deze beoordeling kennelijk onredelijk is, wat *in casu* niet het geval is. Nochtans is dit hetgeen waar verzoekster op aanstuurt. Verzoekster

houdt vol dat de examenbeslissing inhoudelijk niet correct is, dat zij een 10/20 verdiende na een ‘betere vierde stageperiode’ en dat de negatieve opmerkingen op haar stage louter als tips voor het volgende jaar moeten worden beschouwd, niet als negatieve punten. Verzoekster vraagt daarmee een directe inhoudelijke beoordeling van de Raad, die veel verder gaat dan de ‘kennelijke onredelijkheids’toets. De Raad mag in principe geen appreciatie uitdrukken omtrent de waarde van de student.

De score van 8/20 is volgens verweerder in ieder geval *niet* kennelijk onredelijk en staat in verhouding tot de woordelijke bijgevoegde motivering (stuk 6 verweerder). De woordelijke beoordeling van de eindevaluatie (met score van 8/20) staat ook in verhouding tot de woordelijke beoordeling van de tussentijdse evaluatie (met score van 10/20 (stuk 5 verweerder). De conclusie is dat de examenbeslissing wordt gedragen door de motieven opgenomen in de evaluaties.

Verwerende partij begrijpt de teleurstelling van verzoekster, die had gehoopt om te slagen, maar dit kan geen aanleiding geven tot de toekenning van een beter stageresultaat. De opportuniteit om een herbeoordeling te verkrijgen, heeft zich reeds voorgedaan bij het intern beroep en deze kans heeft verzoekster ook uitgeput. De interne beroepsinstantie was echter van oordeel dat de score voor de stage afdoende werd gemotiveerd en in overeenstemming is met de gevraagde en geleverde prestaties. Verzoekster toont op geen enkele manier aan *waarom* de examenbeslissing geen juiste weerspiegeling zou zijn van haar prestaties. Het spreekt voor zich dat de eenzijdige bewering dat haar vierde stageperiode ‘beter’ was, niet volstaat. Het is niet aan verzoekster om zichzelf punten toe te kennen.

Verwerende partij stelt dat de bestreden beslissing terecht en correct is – zowel de vierde stageperiode als de evaluatie van de mentor zijn meegerekend in het eindresultaat. De kritiek van verzoekster komt er eigenlijk op neer dat ze van oordeel is dat ze een betere beoordeling kreeg voor haar vierde dan voor haar derde stageperiode, terwijl haar score slechter is. Verzoekster heeft wat haar beoordeling voor de vierde stageperiode betreft misschien inderdaad niet langer knelpunten, maar wel meer werkpunten. Het niveau van presteren mag echter niet zomaar doorgetrokken worden van de derde naar de vierde stageperiode. De doelstellingen en verwachtingen bij de vierde stageperiode liggen veel hoger, zoals ook omschreven in de praktijkgids. Een dergelijk hoog aantal werkpunten is onaanvaardbaar, zeker voor een vierde stageperiode. De opdeling is immers ‘knelpunt’, ‘werkpunt’, ‘voldoende’ en ‘kwaliteit’. Het

niveau van een ‘werkpunt’ ligt duidelijk onder het niveau van ‘voldoende’. Op de 11 aspecten heeft verzoekster voor de vierde stageperiode maar liefst 5 werkpunten, die dus niet het niveau ‘voldoende’ halen. De beoordeling van de vierde stageperiode is misschien wel ‘beter’ t.o.v. de derde stageperiode, maar dit volstaat niet. Verzoekster verliest uit het oog dat de lat van de vierde stageperiode ook hoger ligt. Bovendien werd aan verzoekster middels het tussentijdse evaluatierapport, zijnde na de derde stageperiode, reeds meegedeeld dat ze de norm *tussentijds* slechts *nipt* haalt. De eindevaluatie, zoals opgenomen in het beheersingsrapport, omvat overigens ook niet alleen de beoordeling van de vierde stageperiode, maar is de globale beoordeling van *alle* stageperiodes. De score van 8/20 moet niet gekoppeld worden aan de beoordelingen van de mentor en de opleiding voor de vierde stageperiode, maar is wel de score gekoppeld aan het beheersingsrapport. Ook heeft de tussentijdse evaluatie niet alleen betrekking op de derde stageperiode, maar ook op de eerste en tweede stageperiode, die beter waren. Bij de eindevaluatie wegen vooral de derde en vierde stageperiode het zwaarst door. Het is dan ook volledig normaal dat de eindevaluatie ook commentaren uit de derde stageperiode of uit de tussentijdse evaluatie herneemt.

In casu kan bijgevolg niet anders dan worden vastgesteld dat het stageresultaat van verzoekster correspondeert met haar geleverde prestatie. Dit blijkt uit de tussentijdse en de eindevaluatie van verzoekster. Verzoekster bleek reeds bij de tussentijdse evaluatie moeilijkheden te hebben en slaagde toen nog met de hakken over de sloot, voornamelijk dankzij de eerst en tweede stageperiode. De vierde en tevens de belangrijkste stageperiode was voor verzoekster eveneens onvoldoende kwalitatief, zodat dit haar score verder naar beneden trok. De Raad zal inderdaad willen vaststellen dat de commentaren van de bezoekende docenten bij de derde en vierde stageperiode telkens overwegend negatief zijn. Bij de punten ‘beroepshouding’, ‘voorbereiding’, ‘realisatie’, ‘inhoudelijk’, ‘organisatie’ en ‘reflectie’ scoorde verzoekster in de derde stageperiode ondermaats. Ze had meerdere knel- en werkpunten. Bij de vierde stageperiode worden weliswaar geen knelpunten meer aangegeven, maar wel nog heel wat werkpunten. Knel- en werkpunten liggen onder de lat van ‘voldoende’. Werkpunten zijn niet louter ‘tips’ naar volgend jaar. Bovendien verandert dit niets aan de beoordeling van de vierde stageperiode, vermits na deze periode geen stage meer volgt in het kader van het eerste jaar.

Verzoekster stelt dat ‘*Subjectiviteit en willekeur mogen hier geen invloed hebben op ‘het totaalplaatje’*’. Ze toont evenwel geenszins subjectiviteit, noch willekeur aan.

Verder verwijst verzoekster nog naar de zogenaamde tegenstrijdigheid tussen de beoordeling van de ‘mentor’ en de ‘opleiding’ en het beheersingsrapport. Volgens verweerder is de beoordeling van de ‘opleiding’ echter niet geheel positief. Hetzelfde geldt wat betreft de beoordeling van de ‘mentor’ voor sommige stageperiodes. Bovendien kiest verzoekster willekeurig een aantal ‘verschillende commentaren’ tussen de mentor en de bezoekende docent uit. Dat er verschillen zijn, is overigens ook niet abnormaal. De Raad heeft in het verleden ook reeds geoordeeld dat het niet onlogisch is dat een zogenaamde afwijking in de beoordeling door de mentor en deze door de opleiding in een zwaarder gewicht voor de beoordeling van de opleiding doorweegt. Het zijn uiteindelijk de docenten – en niet de mentoren – die bevoegd zijn om de studenten te evalueren. De ijkpunten die de docenten hanteren bij de beoordeling kunnen wel degelijk verschillen van deze van de mentoren. Dit wordt uitdrukkelijk bevestigd in de vaste rechtspraak van de Raad. Dit betekent daarom niet dat de examenbeslissing kennelijk onredelijk is. Het is inderdaad vaak zo dat de mentor een verschillend beeld maakt over de student dan de bezoekende docent. Mentoren gaan eerder hun focus leggen op het verloop van de lessen in de klas, terwijl de docenten meer uitdrukkelijk letten op het al dan niet voldoen aan de vereiste competenties.

Het oordeel van de mentor, ook deze wat de vierde stageperiode betreft, heeft overigens wel degelijk meegewogen in de puntentoekenning. De kritiek van verzoekster is feitelijk niet correct. Verwerende partij heeft daarvoor een uitstekend systeem toegepast. Om alle discussie te vermijden, werkt verwerende partij met een objectiveringsmatrix waarin de bezoekende docent zelf zijn eigen aandeel invoert en de begeleider het evaluatieformulier van de mentor invoert. In die matrix zijn alle gehanteerde normen op voorhand bepaald, vastgelegd en geprogrammeerd. Elke rubriek heeft een gewogen gemiddelde tussen mentor en opleiding: voor de rubrieken waar de mentoren meer zicht op hebben weegt de score van de mentor zwaarder door, voor de meer inhoudelijke rubrieken houdt de opleiding meer gewicht in de hand, voor nog andere rubrieken hebben opleiding en mentor een gelijkaardig gewicht. De rubrieken ‘mondelinge taal’, ‘schriftelijke taal’, ‘voorbereiding’, ‘inhoudelijk’ en ‘reflectie’ tellen zwaarder mee in het gemiddelde. Verwerende partij acht met betrekking tot deze rubrieken dat het oordeel vanuit de opleiding belangrijker is. Dit is voor iedere student hetzelfde.

Daarnaast krijgt elke stageperiode een eigen gewicht, dat stijgt naarmate het jaar vordert om de evolutie die de student doormaakt te objectiveren. Voor stage 1 is dit: Periode 1 – 0,5; Periode 2 – 1; Periode 3 – 1,7 en Periode 4 – 2. Stageperiode 4 weegt dus sowieso het zwaarst door.

Welnu, het resultaat van verzoekende partij is onvoldoende. Dit resultaat werd in een voorstel van rapport gegoten dat op de praktijkbeoordelingscommissie met het volledige team wordt besproken. In het geval van verzoekster werd het voorstel niet meer aangepast. De volledige praktijkbeoordelingscommissie was aldus akkoord met het resultaat, alsook de mentor. Het is zoals de interne beroepsinstantie terecht in haar beslissing schrijft: de knel- en werkpunten van verzoekster situeren zich hoofdzakelijk in de items waar het oordeel van de bezoekende lector zwaarder doorweegt en dan ook nog in de stageperiodes met het grootste gewicht. Verwerende partij ontkent niet dat er ook positieve aspecten aanwezig waren, maar die waren niet toereikend om te slagen. De essentie van het betoog van verzoekster is dat geen rekening zou zijn gehouden met de beoordeling van de mentor en met de vierde stageperiode. Uit het bovenstaande blijkt dat de score van 8/20 hiermee wel degelijk rekening houdt. De beide beoordelingen werden opgenomen in de objectiveringsmatrix. De uiteindelijke score voor 'Stage 1' is het resultaat van alle vier de stageperiodes. Verzoekster tracht verkeerd de laatste stageperiode van de andere te isoleren.

Verzoekster beweert dat de werkpunten die werden opgenomen voor de vierde stageperiode louter moeten beschouwd worden als tips voor het tweede jaar, en niet als werkpunten. Verzoekster geeft hier echter een verkeerde indruk. Volgens verwerende partij zijn deze werkpunten uiteraard ook tips die moeten gebruikt worden in het tweede jaar. Verzoekster moet constant aan zichzelf werken en ook de minpunten uit de vorige jaren moeten daarbij indachtig gehouden worden. Het is perfect mogelijk voor een student om te slagen, ook al zijn er één of meerdere werkpunten aanwezig. Wanneer de werkpunten echter te talrijk zijn of te zwaar doorwegen, zal dat zoals in het geval van verzoekster leiden tot een onvoldoende. Wederom verwijst verzoekster naar de positieve commentaar van de mentor, die niet dezelfde werkpunten opneemt als de bezoekende docent. Verwerende partij benadrukt dat het de evaluatie van de bezoekende docent is die voor verzoekster heeft doorgewogen (objectiveringsmatrix). Ook de positieve evaluatie van de mentor werd daarbij in rekening gebracht. Dat de bezoekende docent bij de mondelinge commentaar zou hebben gezegd dat dit 'enkel' tips waren om mee te nemen naar volgend jaar, is verkeerd en een eenzijdige bewering van verzoekster. De docenten doen bij de feedback namelijk nog geen uitspraak over het al dan niet slagen van de studenten. De eindscore wordt pas gegeven na afloop van de vier stageperiodes en na het toepassen van de objectiveringsmatrix.

Verder verwijt verzoekster aan verwerende partij dat zij haar niet voldoende heeft begeleid, geen melding heeft gemaakt van het werkpunt ‘zelfreflectie’ noch verzoekster daarbij geholpen heeft om dit te verbeteren. Het lijkt er sterk op dat verzoekster de verantwoordelijkheid voor het al dan niet slagen voor de stage tracht af te schuiven op verwerende partij. Nochtans is het de student zelf die moet presteren, niet de onderwijsinstelling. Verwerende partij heeft haar rol als begeleider van verzoekster naar behoren vervuld en kan niet de schuld krijgen voor de onvoldoende competentie van verzoekster. Dit zou betekenen dat elke student per definitie moet slagen, *quod non*. De student draagt uiteindelijk zelf de verantwoordelijkheid voor zijn leerproces. Verzoekster werd wel degelijk voldoende begeleid. Alle studenten, ook verzoekster, worden op voorhand ingelicht omtrent de inhoud en de doelstellingen van de stage middels de stagepraktijkguides, die ook voor studenten, mentoren en docenten online ter beschikking wordt gesteld. De school organiseert gedurende de stage regelmatig evaluatiemoment waarbij de studenten feedback krijgen op hun prestatie. Dit was ook zo bij verzoekster. Verzoekster werd er overigens reeds bij haar tussentijdse evaluatie op gewezen dat haar ‘zelfreflectie’ onvoldoende was. De opleiding gaf hierover ook reeds een opmerking bij stageperiode 2. Verzoekster heeft hier niets mee gedaan, met als gevolg dat dit bij de evaluatie als een werkpunt werd beschouwd. Verwerende partij kan alleen maar trachten om de student op het goede pad te helpen door te evalueren en feedback te geven. Het is vervolgens aan de student zelf om de opmerkingen mee te nemen en zichzelf te verbeteren. Dit is wat van een ‘bachelor’-niveau wordt verwacht.

Ondergeschikt, zou de Raad van oordeel zijn dat er sprake was van een gebrekkige begeleiding, dan nog is het vast rechtspraak van de Raad dat dit – behoudens uitzonderlijke omstandigheden – geen reden vormt om een negatieve evaluatie in een voor de student meer gunstige zin te wijzigen. *In casu* zijn geen uitzonderlijke omstandigheden aanwezig, minstens toont verzoekster dit niet aan.

Verder stelt verwerende partij dat er inderdaad twijfel is vanuit de onderwijsinstelling omtrent de slaagkansen van verzoekster om het bachelordiploma te behalen. Verzoekster slaagde niet voor haar stage, ook al betrof dit een bisjaar. Verzoekster scoorde 48% op studie-efficiëntie. Het studieadvies van verwerende partij was bijgevolg negatief. Verwerende partij begrijpt echter niet waarom verzoekster dit als argument tegen de bestreden beslissingen opwerpt. Ten eerste is dit studieadvies niet bindend. Ten tweede wordt het studieadvies opgemaakt nadat alle resultaten bekend zijn en dus nadat de score voor het stageresultaat was gegeven, niet

omgekeerd. Het kan dus niet zo zijn dat dit studieadvies een invloed heeft op de puntentoekenning.

In haar *wederantwoordnota* benadrukt verzoekster dat de kritiek die zij in haar verzoekschrift heeft uitgewerkt neerkomt op een schending van de motiveringsplicht, het zorgvuldigheidsbeginsel, het gelijkheidsbeginsel en het daarmee samenhangende verbod op willekeur en de schending van het redelijkheidsbeginsel. Verzoekster stelt dat het feit dat de punten gebaseerd worden op het ‘totaalplaatje’ geen alibi mag zijn om subjectief of willekeurig te werk te gaan. Verzoekster benadrukt dat er tal van tegenstrijdigheden zijn in het dossier, waarbij bovendien wordt nagelaten om aan deze tegenstrijdigheden een aanvaardbare uitleg te verstrekken. Volgens verzoekster vloeien de ‘werkpunten’ die men omschrijft en de score van 8/20 niet voort uit de evaluatiedocumenten van de mentor en de docent die ter beschikking zijn.

Beoordeling

Verzoekende partij stelt na de derde stageperiode een voldoende behaald te hebben, namelijk 10 op 20. Vervolgens stelt zij na een betere vierde stageperiode, waar de scores meer meetellen, minstens dezelfde score te verwachten. Evenwel kreeg zij een 8 op 20.

De Raad stipt vooreerst aan dat het hem niet toekomt in de plaats te treden van de beoordelaars. De Raad kan enkel vaststellen of de betwiste beslissing al dan niet is genomen conform de toepasselijke regelgeving en of zij niet kennelijk onredelijk is.

De Raad dient met verwerende partij vast te stellen dat, zoals uiteengezet in de beslissing van de interne beroepsinstantie, rekening is gehouden met de vierde stageperiode en dat de scores die aan de verzoekende partij zijn toegekend inderdaad zwaarder hebben meegewogen. De Raad stelt vast dat aan de scores van periode 1, periode 2, periode 3 en periode 4 immers respectievelijk de coëfficiënten 0,5, 1, 1,7 en 2 zijn gegeven. De Raad stelt tevens vast dat voor elk van de stageperiodes doelstellingen zijn opgenomen in de praktijkgids voor de stage. Deze sluiten aan bij de doelstellingen zoals opgenomen in de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel.

Als gevolg hiervan heeft verzoekster in de globale beoordeling 3 werkpunten en 1 knelpunt. Het betreft de rubrieken “voorbereiding”, “realisatie” en “reflecterende houding” voor de werkpunten en “inhoudelijk expert” voor het knelpunt.

Verzoekende partij krijgt op haar eindevaluatie 8 op 20.

De Raad stelt vast dat de tussentijdse evaluatie, waarbij verzoekster 10 op 20 behaalde, na de derde stageperiode, drie “onvoldoendes” duidt. Het betreft het knelpunt “voorbereiding” en de werkpunten voor “realisatie” en “inhoudelijk expert”.

De Raad leest ook dat verzoekende partij in de aanvullende bemerking de boodschap krijgt dat zij de norm tussentijds nipt haalt. Er wordt haar meegedeeld dat, niettegenstaande zij open staat voor feedback, haar zelfreflecties niet erg concreet zijn. Zij dient tevens haar vakdidactiek van het eerste jaar meer te benutten en haar syllabi terug door te nemen voor de opbouw van haar voorbereiding.

Niettegenstaande verzoekende partij voor “reflectie” een identiek score haalde in de vierde periode, voor “inhoudelijk expert” beter scoorde in de vierde periode dan in de derde periode en ook voor “realisatie” en “voorbereiding” beter scoorde, moet de Raad vaststellen dat de rubrieken “reflectie”, “realisatie” en “voorbereiding” werkpunten, en dus onvoldoendes, zijn gebleven. De weging deed de vaststellingen uit de tussentijdse evaluatie inzake “reflectie” kantelen van “voldoende” naar “werkpunt”. “Inhoudelijk expert” is van een “werkpunt” een “knelpunt” geworden. “Voorbereiding” is niet langer een “knelpunt”, maar een “werkpunt”. De rubriek “realisatie” bleef een “werkpunt”.

Rekening houdend met de weging, die het belang van de vierde stageperiode in een groeipad tot uitdrukking brengt, kan de Raad de score niet als kennelijk onredelijk aanmerken.

De Raad wijst er ook op dat het cumulatief aspect van de competentie-opbouw, die samen moet worden gelezen met het zwaardere gewicht dat aan de vierde periode is gegeven en waardoor de lat tijdens de vierde periode hoger ligt, blijkt uit de doelstellingen van de vierde periode. Deze stellen onder meer de verdere integratie van de kennis, vaardigheden en attitudes uit de eerste drie periodes centraal.

Waar de tussentijdse beoordeling de prestatie niettegenstaande de werkpunten en het knelpunt nog als “voldoende” bestempelde, acht de Raad het niet onredelijk dat in de globale beoordeling

van de stage de 3 werkpunten en het ene knelpunt – met andere woorden 4 onvoldoendes – tot een negatieve score leidden.

De Raad leest in de eindevaluatie kritische bemerkingen die de tekorten inzake “voorbereiding”, “realisatie”, “inhoudelijk expert” en “reflectie” verduidelijken.

De Raad leest immers:

“Vorbereiding: je vorbereidingen zijn summier en voeg. Ze missen inhoudelijke en doelgerichte onderbouwing.

Realisatie: je volgt onvoldoende de didactische opbouw van je vorbereiding. Dit mede doordat je deze niet goed voorbereid hebt. Daarbij is je klasverrijking nog mager.

Inhoudelijk expert: je schiet tekort op inhoudelijk vlak waardoor je moeite hebt met vorbereidingen en realisatie. Je past onvoldoende de didactische principes toe.

Reflectie: zeer beknopt. Je mist diepgang en kritische verwoording in je zelfreflectie”.

De Raad slaat tevens acht op de aanvullende bemerkingen in het afsluitende beheersingsrapport van de praktijk (Stage 1).

De Raad leest er het volgende:

“Je hebt nog weinig aandacht voor je positie in de klas. Zorg dat je niet met je rug naar de kleuters staat waardoor je vaak mist wat er gebeurt. Let ook op schrijffouten in je map en vorbereidingen.

Doordat je inhoudelijk niet helemaal mee bent, bekom je tekorten op vlak van vorbereidingen en realisatie. Zorg ervoor dat je de didactische principes beheerst en hier ook voldoende over reflecteert. Op basis van wat je in je reflectie schrijft, kan er heel weinig opgemaakt worden en daardoor ook weinig punten gegeven worden”.

De Raad betreft tevens de tussentijdse evaluatie van de praktijk bij zijn afweging.

De Raad leest er inzake “voorbereiding”: *“Je voorziet geen evenwichtige planning door telkens hetzelfde aanbod zelfstandig spelen te noteren. De uitwerking van de kern van je*

voorbereidingen zijn te kort/te vaag uitgeschreven. Je noteert niet hoe je iets gaat uitleggen (begeleiding uitschrijven). Je doelen zijn niet passend gekozen waardoor de activiteiten niet doelgericht en niet inhoudelijk onderbouwd zijn”.

Met betrekking tot “realisatie” leest de Raad: *“Je verrijking is te mager. Je kan niet echt je didactische opbouw van je voorbereiding volgen omdat die didactisch niet goed in elkaar zit”.*

Inzake “inhoudelijk expert” leest de Raad dan weer: *“Je gebruik correct je blokfluit en je zingt heel vaak. Je weet niet genoeg waar je naartoe wil met een activiteit (essentie) waardoor je geen passende doelen kiest. Je gebruikt te weinig je syllabi van het eerste jaar in de opbouw van je activiteiten”.*

Dat er gelijkenissen bestaan tussen de opmerkingen uit de tussentijdse evaluatie enerzijds en de evaluatie na de vierde periode anderzijds betekent volgens de Raad niet dat zij niet pertinent kunnen zijn en hun dragend karakter niet zouden kunnen behouden. De Raad houdt er hier rekening mee dat de werk- en knelpunten die in de tussentijdse evaluatie zijn aangehaald ook *grosso modo* in de eindevaluatie zijn terug te vinden. Het gaat in de tussentijdse evaluatie om “onvoldoendes” voor voorbereiding, realisatie en inhoudelijk respect en in de globale eindbeoordeling om reflectie, inhoudelijk expert, realisatie en voorbereiding.

Naast de opmerkingen in voormelde evaluatieverslagen betreft de interne beroepsinstantie, in het bijzonder met betrekking tot de vierde stageperiode, ook de nota’s – met name het samenvattende overzicht waarin de werkpunten zijn opgenomen – van de lector die verzoekende partij op de stageplaats bezocht, bij haar beslissing.

De Raad is van oordeel dat deze opmerkingen de quoterings van de vierde stageperiode, die in sterkere mate doorweegt in de totaalscore, kunnen dragen. Zoals reeds is vastgesteld scoorde verzoekende partij weliswaar een beetje beter dan in de derde periode, doch was de verbetering niet van dien aard dat de eindscore, rekening houdend met de weging van de laatste periode, de toegelichte globale score kan rechtekken. Niettegenstaande verzoekende partij op de tussentijdse evaluatie “voldoende scoorde” ondanks 2 werkpunten en 1 knelpunt, is de Raad niet van oordeel dat het, rekening houdend met de gegeven toelichting, onredelijk is dat verzoekende partij globaal met 3 werkpunten en 1 knelpunt een onvoldoende kreeg, rekening houdend met de vaststelling dat verzoekende partij niet significant positief evolueerde en dat

zij ook in de zwaarder doorwegende vierde periode, waarvoor meer uitdagende leerdoelen gelden, voor weerkerende punten onvoldoende scoorde. Dat verzoekende partij op de tussentijdse evaluatie ondanks de werk- en knelpunten nipt voldoende kreeg, tast de eindevaluatie niet aan. Deze laatste heeft immers een globaal karakter. Tevens zijn de vier stageperiodes in functie van competentietoename opgebouwd. Bijgevolg ligt de lat voor de algemene beoordeling van de aan het einde van het opleidingsonderdeel globaal te bereiken competenties hoger. Dit alles in acht genomen en rekening houdend met de motivering is het volgens de Raad niet onredelijk dat zij globaal een onvoldoende krijgt. Dat in het kader van de vierde periode geen sprake meer is van een knelpunt, maar wel nog werkpunten worden gesignaleerd tast de evaluatie in het concrete dossier niet aan. Werkpunten zijn punten waarvoor de student de beoogde competenties onvoldoende heeft aangetoond, weze het in minder opvallende mate dan bij knelpunten. Door de werkpunten kan de vierde periode, ongeacht het feit dat verzoekster er iets beter scoort dan in de derde periode, het globaal negatieve beeld van de stages niet doen keren. Dat verzoekster op de tussentijdse evaluatie nipt voldoende scoorde, belet niet dat de werkpunten zich hebben doorgezet, waardoor in het globaal beeld 3 werkpunten en 1 knelpunt blijven bestaan. De Raad merkt tevens op dat tijdens de vierde periode de rubriek “schriftelijke taal” negatief evolueerde. Verzoekster kreeg er de vermelding “werkpunt”, maar kon – ondanks de weging – in de globale beoordeling de score “voldoende” behouden. Omwille van de cumulatieve competentie-opbouw over de vier stages heen, is het niet onredelijk dat verzoekster een negatieve totaalevaluatie krijgt. Hierbij slaat de Raad acht op de opmerkingen en scores tijdens de derde en vierde periode en de globaal geformuleerde algemene en op de diverse competentiegebieden toegespitste evaluatie. De Raad merkt op dat er tegenover de onvoldoendes evenmin bijna geen items staan waarvoor verzoekster de beoordeling krijgt dat zij kwaliteitsvol en dus “goed” handelde. In de eindevaluatie behaalde verzoekster hoogstens “voldoende” op een rubriek.

De Raad stipt aan dat verzoekende partij in het verzoekschrift melding maakt van willekeur en subjectiviteit bij de beoordeling en door de opmerking dat de eindbeoordeling van de hand is van een “stagiair/interim tijdens de laatste 2 maand van het schooljaar” lijkt aan te voeren dat de beoordeling op onvoldoende deskundigheid is gebaseerd. Verzoekende partij ontwikkelt deze argumenten niet verder noch voert ze elementen aan om deze beweringen te staven. Voor de Raad is het dan ook niet mogelijk te beslissen dat de beoordeling niet staande kan blijven, nu de beoordelaars geacht worden over voldoende deskundigheid te beschikken en tot een objectieve evaluatie over te gaan. De door verzoekende partij in de wederantwoordnota

verduidelijkte stelling dat het feit dat punten gebaseerd worden op het “totaalplaatje” geen alibi mag zijn voor willekeur of subjectiviteit, acht de Raad in het geheel niet onderbouwd. In die zin is er van de door verzoekende partij in deze context beweerde schending van het gelijkheidsbeginsel, het zorgvuldigheidsbeginsel en het redelijkheidsbeginsel geen sprake.

Verzoekende partij heeft het over tegenstellingen tussen de commentaren van de mentor en de commentaren van de bezoekende docent. De Raad stelt vast dat de verwerende partij de eindverantwoordelijkheid draagt voor de beoordeling van verzoekende partij. De verantwoordelijke voor de evaluatie in het kader van het betrokken opleidingsonderdeel krijgt bij de beoordeling input van de mentor in wiens klas de student stage heeft gelopen. Deze beoordeelt de student aan de hand van dezelfde rubrieken. Dat de beoordeling van de mentor in de stageschool verschilt van deze van de lesgever in de onderwijsinstelling tast de beoordeling niet noodzakelijk aan. Waar deze beoordelingen in belangrijke mate van elkaar verschillen, dient uit de elementen die de beoordeling van de lesgever motiveren een aannemelijke verklaring te worden gegeven. Dat de mentor de student beter scoort – of achteraf een bericht stuurt waarin hij verklaart niet goed te begrijpen waarom verzoekende partij niet slaagde en verbaasd te zijn, aangezien hij tevreden was over de resultaten van betrokken student als eerstejaarsstudent – maakt deze beoordeling niet *ipso facto* ongeldig.

De Raad merkt op dat in het kader van de vierde stageperiode de mentor op iedere rubriek de score “voldoende” heeft gegeven. Hij geeft enkel commentaar bij “beroepshouding”, “expressie”, “realisatie”, “inhoudelijk” en “reflectie”. Voor het overige noteert hij ‘OK’ of niets.

De docent, die “schriftelijke taal”, “voorbereiding”, “realisatie”, “inhoudelijk” en “reflectie” als “werkpunt” aanmerkt, voorziet de volgende rubrieken van commentaar: “muzisch werken”, “mondelinge taal”, “schriftelijke taal”, “voorbereiding”, “realisatie”, “opvoeder”, “inhoudelijk” en “reflectie”. Hij geeft tevens commentaar bij “expressie”, waarop hij de verzoekende partij gunstiger evalueert dan de mentor. De Raad merkt hierbij op dat uit de commentaren blijkt dat zowel de mentor als de evaluator binnen de onderwijsinstelling een andere focus hanteren en bijgevolg tot een andere evaluatie/commentaar komen, zonder dat *in casu* sprake is van tegenstrijdigheden.

De commentaar, inzonderheid bij de werkpunten, is weliswaar strenger, maar niet onverenigbaar met de commentaar van de mentor (indien aanwezig voor de betrokken rubriek). Bovendien draagt hij in het concrete geval naar het oordeel van de Raad de lagere inschatting van de bereikte competenties.

De Raad is van oordeel dat hij uit de beoordeling van en commentaren bij de derde periode (door de opleiding als “knelpunten” aangemerkt: “voorbereiding” en “inhoudelijk” en als “werkpunt”: “realisatie”) kan afleiden dat (de toelichting bij) de beoordeling consistent is en de commentaren in lijn zijn met de evolutie die de cijfermatige beoordeling tussen de derde en vierde periode laat zien.

Het komt de Raad voor dat de mentor sterk de klemtoon legt op het functioneren in de klas, terwijl – zoals ook blijkt uit de commentaren – de docent meer aandacht besteedt aan de ‘inbedding’ van hetgeen zich in de klas afspeelt (voorbereiding, inhoudelijke kennis, realisatie, reflectie...). Dit leidt voor de betrokken thema’s tot een mindere score en andere commentaren, zonder dat deze *in casu*, rekening houdend met de toelichting, met elkaar conflicteren op een wijze die de beoordeling in het gedrang brengt.

Wat “inhoudelijke kennis” en “reflectie” betreft, treft de Raad zowel in periode 3 als 4 een onvoldoende beoordeling door de bezoekende lector aan. Dat de mentor een positiever oordeel geeft, zonder toelichting of met een toelichting die van een meer operationele invalshoek blijkt geeft dan de lector die ook meer rekening houdt met de voorbereiding en de kadering van wat verzoekende partij tijdens de stage doet, brengt de geldigheid van de beoordeling door de lector niet in het gedrang. In het specifieke dossier acht de Raad het aannemelijk dat voor de betrokken rubrieken de inschatting van de lector bovendien zwaarder doorweegt in de beoordeling dan deze van de mentor, die meer oog heeft voor het klasgebeuren als dusdanig.

De “werkpunten” die door de bezoekende docent tijdens de vierde periode zijn genoteerd op het evaluatieformulier – gebaseerd op de rubriek “wat kan/moet beter” in het samenvattende deel van de handgeschreven nota’s – zijn, anders dan verzoekende partij beweert, aldus geen loutere tips.

Zelfs zo de docent, zoals verzoekende partij aanvoert, mocht hebben gezegd dat de tips gebruikt kunnen worden tijdens een volgende stage, kan in het voorliggende dossier niet worden besloten

dat sprake is van tips voor het volgende jaar. Uit het evaluatiedocument blijkt dat zij als “werkpunten”, met name punten die aangeven dat de student de beoogde competenties in onvoldoende mate heeft bereikt, zijn aangemerkt. Dat omtrent de door verzoekende partij als loutere ‘tips’ gelezen “werkpunten” is gezegd dat zij tips voor het tweede jaar zijn, belet deze kwalificatie niet. Zo bijvoorbeeld hoeven werkpunten tijdens een stageperiode – zo niet te talrijk aanwezig of niet te zwaarwegend – niet zonder meer tot een onvoldoende te leiden voor het opleidingsonderdeel. Ook het feit dat verzoekende partij correct aanvoert dat het nodig is om de volledige opleiding van drie jaar te volgen om een volleurde kleuterleidster te zijn, belet niet dat de geformuleerde verbeterpunten inhouden dat op de betrokken rubrieken de met het betrokken opleidingsonderdeel beoogde competenties – als onderdeel van het traject om kleuterleidster te worden – niet bereikt zijn.

Wat de door de verzoekende partij beweerde ongerijmdheid inzake haar houding in de klas betreft (zie: “aanvullende bemerkingen”), merkt de Raad op dat deze rechtstreeks teruggaan op de observaties door de bezoekende lector tijdens de derde stageperiode (p. 45 m.b.t. organisatie). De opmerking is niet tegenstrijdig met het feit dat de mentor tijdens dezelfde periode aanstipt dat verzoekster oog heeft voor iedereen en ook de stille, teruggetrokken kleuters op een rustige manier bij de activiteit betreft.

Zelfs indien de Raad de vraag van de interne beroepsinstantie of het meer systematisch gebruik van evaluatieformulieren die de mentoren gebruiken door de lectoren n.a.v. het stagebezoek voor de student niet duidelijker zou kunnen maken of opmerkingen al dan niet “werkpunten”/“knelpunten” betekenen, kan begrijpen, is hij niet van oordeel dat, rekening houdend met alle elementen van het dossier, zulks *in casu* de stagebeoordeling in het gedrang brengt. In het licht van deze elementen is de beslissing dat verzoekster omwille van de afweging van de opmerkingen voor de betrokken rubrieken de vermelding “werkpunt”/“knelpunt” krijgt, eerder dan “voldoende” met vermelding van een aandachtspunt, naar recht verantwoord. Het standpunt van de Raad wijzigt niet nu de bezoekende lector voor het punt “realisatie” tijdens de vierde stageperiode een aspect dat voldoende is in een rubriek samenbrengt met aspecten die werkpunten vormen en deze tegenover elkaar afweegt.

De bezoekende lector vertaalde de opmerkingen – deze op p. 50 van de aantekeningen en de overige handgeschreven observaties tijdens de stage die, zoals de Raad vaststelt, naast positieve ook een niet-onbelangrijk aantal negatieve elementen bevatten - in de beoordelingscategorieën.

De Raad stelt vast dat in de beslissing van de interne beroepsinstantie is uiteengezet dat de scores door de lector, op basis van zijn observaties en afgewogen tegen de opmerkingen van de mentor, door de “begeleider” op de evaluatiedocumenten worden overgebracht. Verzoekende partij brengt geen overtuigende elementen aan tegen deze beslissing. Bijgevolg is de evaluatie (zie het beheersingsrapport met de eindevaluatie) niet de inschatting door de “begeleider” van de stageprestatie van verzoekende partij. In die zin is de Raad dan ook niet overtuigd van de bewering van verzoekende partij dat de scores niet correct tot stand zouden zijn gekomen.

Wat de door verzoekende partij aangevoerde tegenstrijdigheden in de beoordeling betreft, inzonderheid tussen de toelichting bij de algemene eindbeoordeling en de beoordeling van de stageperiodes, merkt de Raad op dat deze algemene eindbeoordeling de globale evaluatie van de stage betreft en bijgevolg kan blijken dat verzoekster in een bepaalde stageperiode weliswaar beter presteerde dan uit de eindbeoordeling blijkt, maar dat omwille van minder prestaties in een andere periode een negatiever beeld ontstaat dan in de “beste” stageperiode. De Raad onderstreept hierbij dat bij de vraag of de eindbeoordeling redelijk is in het licht van de motivering niet enkel rekening zal worden gehouden met de vierde stageperiode. Deze dient niet apart te worden benaderd, maar draagt – weliswaar zwaarder doorwegend en met uitdagender te bereiken competenties – bij tot de globale beoordeling over de vier periodes heen van de stage.

Dat verzoekende partij onvoldoende begeleid zou zijn, kan de Raad niet bijtreden. Bovendien herinnert de Raad eraan dat slechts in uitzonderlijke gevallen een onvoldoende of gebrekkige begeleiding de evaluatie in het gedrang brengt. De tekortkomingen in de begeleiding moeten dermate zwaarwichtig en apert zijn dat het aannemelijk is dat de validiteit van de evaluatie is aangetast, meer bepaald dat de bereikte en gemeten competenties door het gebrek aan goede begeleiding duidelijk geen correcte weergave kunnen waarborgen van de competenties die de student in normale omstandigheden (t.t.z. met een voldoende begeleiding) zou kunnen bereiken.

De Raad wijst wat dit betreft op de ondersteunende documenten die verzoekster ter beschikking zijn gesteld. De Raad neemt tevens de tijdens de stage georganiseerde evaluatiemomenten, omtrent het bestaan waarvan geen ernstige discussie bestaat, in ogenschouw. Tevens wijst de Raad op de tussentijdse evaluatie. De erin vermelde opmerkingen geven verzoekster een duidelijke indicatie van de zorgpunten die zij dient bij te spijkeren. De Raad leest er ook concrete suggesties in. Zo wordt verzoekster aangeraden de syllabi van het eerste jaar ter hand

te nemen en in de stagepraktijk te integreren. Tenslotte ziet de Raad geen inconsistentie tussen de eindbeoordeling en de tussentijdse evaluatie waaruit zou kunnen blijken dat verzoekende partij in de tussentijdse evaluatie de verkeerde richting is ingestuurd of niet op de probleempunten is gewezen.

Verzoekende partij voert tevens aan dat de onderwijsinstelling haar motivatie in twijfel trekt om de opleiding te vervolmaken. Tevens verwijt zij de instelling geen antwoord te krijgen op toekomstgerichte vragen in het kader van haar opleiding.

De Raad leest in de aangevochten beslissing noch in het dossier elementen die erop wijzen dat de motivatie van verzoekster in twijfel wordt getrokken. In evaluaties komt het enthousiasme van verzoekster naar voor. Dit belet niet dat verzoekster een niet-bindend studieadvies krijgt. Het is een uitdrukking van twijfel van de instelling met betrekking tot de slaagkansen van verzoekster en geen uiting van twijfel betreffende haar motivatie. Veeleer lijkt de opleiding er de vraag in tot uitdrukking te brengen of verzoekster, niettegenstaande eventueel aanwezige inzet en motivatie, voldoende kansen heeft om de opleiding met succes af te ronden. Dergelijk studieadvies, gegeven na de evaluatie, geeft volgens de Raad ook geenszins blijk van vooringenomenheid ten aanzien van verzoekster bij de beoordeling van haar (stage)prestaties.

Wat de opmerking van verzoekster betreft dat zij geen antwoord krijgt op toekomstgerichte vragen in het kader van haar opleiding en haar studievoortzetting in deze opleiding, acht de Raad het advies een begin van antwoord, minstens een uitnodiging om – eventueel in dialoog met de opleiding – hieromtrent na te denken.

Daarenboven is het de Raad niet duidelijk hoe verzoekende partij met dit middelonderdeel de beslissing waarbij de stage-score wordt gehandhaafd, wenst aan te vechten. De Raad kan het middelonderdeel dan ook niet gegronnd verklaren.

De Raad stelt met verzoekende partij vast dat de interne beroepsinstantie in de aangevochten beslissing verbeterpunten suggereert. De beslissing luidt terzake als volgt:

“De commissie is wel van oordeel dat de opleiding een grotere transparantie aan de dag moet leggen:

Enerzijds m.b.t. hoe de feedback van bezoekende lector geïnterpreteerd moet worden. Een student moet kunnen inschatten of hij voldoet aan een criterium of niet. Anderzijds dient een student ook meer inzicht te hebben over de wegingen die toegepast worden in hun matrix.

De commissie vraagt dan ook aan de opleiding om de overzichten met de samenvattingen van de scores van mentor en bezoekende lector die per stageperiode beschikbaar zijn over te maken aan de studenten en duiding te geven bij de verschillende wegingen.”

Niettemin staande de door verwerende partij geuite zelfkritiek is de Raad van oordeel dat, rekening houdend met de concrete elementen van het dossier – zoals de teneur van de tussentijdse evaluatie, de in de interne beroepsbeslissing toegelichte weging van de scores en de evaluatiedocumenten waarvan verzoekende partij blijkens haar intern beroepsschrift inzage had - de score in het voorliggende geval voldoende gemotiveerd is.

Ten overvloede stipt de Raad deze passage eerder als een beleidsaanbeveling aangaande communicatie en motivering van het intern beroepsorgaan aan de opleiding aan. Hoewel deze algemene beleidsaanbeveling in de mededeling van een individuele beslissing van een intern beroepsorgaan misschien niet noodzakelijk opportuun hoeft te zijn, valt zij binnen de bevoegdheid van dit orgaan. *In casu* is zij niet van aard om de motivering tegen te spreken. De Raad stelt vast dat de beroepsbeslissing die in de plaats treedt van de oorspronkelijke beslissing net een duidelijke motivering beoogt te verstrekken.

De Raad kan, al het voorgaande in overweging genomen, niet beslissen dat de aangevochten beslissing onvoldoende gemotiveerd is noch dat zij onzorgvuldig tot stand zou zijn gekomen of blijf zou geven van een willekeurige en/of ongelijke behandeling van verzoekende partij.

Het beroep is niet gegrond.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 14 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

Freya Gheysen

De voorzitter

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.055 van 12 september 2016 in de zaak 2016/242

In zake: [REDACTED]

Tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 1 augustus 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 30 juni 2016 waarbij aan de verzoekster een score van 12 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ en de beslissing van de interne beroepsinstantie van 27 juli 2016 waarbij het intern beroep van verzoekster ontvankelijk, doch ongegrond werd verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 12 september 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de psychologie (verkort programma)”.

Voor het opleidingsonderdeel ‘[REDACTED]’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 12/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 juli 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 27 juli 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat uit het evaluatieverslag van de stagementor blijkt dat doorheen de stage een aantal emotionele moeilijkheden werden vastgesteld. Deze werden doorheen de stage vooral voelbaar op vlak van begrenzing, het innemen van de positie als stagiaire en het hanteren van een adequate afstand of nabijheid ten overstaan van collega's. De werkpunten situeerden zich vooral op het vlak van het werken in een team als professional, het beperkte inzicht in eigen functioneren en de nood aan verdere persoonlijke ontwikkeling. Verder werd vastgesteld dat de grens tussen collegialiteit en vriendschappelijkheid voor verzoekster niet steeds duidelijk was.

Vervolgens stelde de interne beroepsinstantie dat bij de eindevaluatie werd nagegaan in welke mate verzoekster als stagiair de competenties voor de stage verworven had. Deze competenties werden beoordeeld op een 7-puntenschaal, waarbij de toegekende scores van toelichting werden voorzien. De interne beroepsinstantie oordeelt in deze dat de inhoudelijke beoordeling het best aansluit bij de beoordelingscriteria zoals die gelden voor een resultaat van 12/20 (*“de startcompetities zijn voldoende, maar er is zeker nog evolutie op persoonlijk en/of professioneel vlak wenselijk om met een gemiddelde bekwaamheid als master in de klinische psychologie in een voorziening te starten”*). Een hoger resultaat van 13/20 veronderstelt dat *“alle startcompetities worden goed toegepast zodat de stagiair over een gemiddelde startbekwaamheid beschikt om als master in de klinische psychologie in een voorziening aan het werk te gaan”*. De interne beroepsinstantie stelt dat de nog af te leggen weg in verband met persoonlijke ontwikkeling en het functioneren in team en vooral met betrekking tot de integratie van de verschillende startcompetenties, zoals aangegeven in de tussentijdse evaluaties en de eindevaluatie, erop wijzen dat niet alle startcompetenties goed worden toegepast, hetgeen betekent dat verzoekster niet voldeed aan de beschrijving voor een 13/20.

Daarna stelt de interne beroepsinstantie dat de stagementor zich erg bewust was van het feit dat zijn drie weken durende ziekteverlof een invloed kon hebben op de eindbeoordeling en zich daarom wou verzekeren van de correctheid van zijn eindbeoordeling. De eerder vermelde werken en aandachtspunten werden dan ook door de stagementor net voor de stage-evaluatie afgetoetst aan het team en de teamleden, die verzoekster in zijn afwezigheid verder opvolgden en monitorden. De interne beroepsinstantie stelt tevens dat tijdens de afwezigheid er regelmatig

contacten bleven (telefonisch, via SMS en in persoon) en er met de coördinator van het team (mevr. [H.L.]) werd afgesproken dat zij de stagebegeleiding verder zou coördineren, maar dat deze begeleiding door verzoekster werd afgewezen. De interne beroepsinstantie stelt dat de afwezigheid van de stagementor op het afscheidsmoment door zowel hemzelf als door andere teamleden wordt ontkend.

Vervolgens stelt de interne beroepsinstantie dat de opmerkingen in verband met de diagnostische technieken en in verband met de meer gespecialiseerde therapeutische technieken geen beslissende rol gespeeld hebben in de beoordeling van 12/20. De geformuleerde werkpunten werden als normaal bevonden voor een startend klinisch psycholoog en hebben geen fundamentele rol gespeeld in de toekenning van het examenpunt. De blijvende werkpunten die de doorslag hebben gegeven voor de toekenning van 12/20 zijn de werkpunten die in de eindevaluatie vermeld staan.

Verder stelt de interne beroepsinstantie dat de opmerkingen in verband met het functioneren in team verband houden met de niet-constructieve manier van omgaan met normale kritische feedback (zoals aangegeven in het zogenaamd accepteren van deze feedback, maar dan bij anderen op onprofessionele wijze erover klagen) en het functioneren in team als professional (namelijk het overmatig ruimte innemen, aandacht vragen, overmatig reageren op veranderingen en het niet aanvoelen van grenzen in het contact met teamleden). De interne beroepsinstantie stelt hierbij dat deze aspecten vooral in de eindfase van de stage duidelijk naar voren zijn gekomen en verzoekster geprobeerd heeft om een andere evaluator toegewezen te krijgen toen de feedback die verzoekster hierover via het team kreeg steeds duidelijker werd.

Ten slotte stelt de interne beroepsinstantie dat de aantijging in verband met rolverwarring en persoonlijke betrokkenheid door de stagebegeleider weerlegd wordt. Buiten jaarlijkse stage-evaluatie ziet de stagebegeleider de betrokken stagementor in de context van een team supervisie in verband met de implementatie van een behandeling in het betreffende Centrum voor Geestelijke Gezondheidszorg. Het afgelopen jaar zag hij dit team in die hoedanigheid 3 maal, waarbij verzoekster als stagiair telkens even goed betrokken was als de stagementor. De interne beroepsinstantie stelt vast dat er geen concrete, feitelijke informatie voorhanden is die kan aantonen dat de beoordeling van de stage niet objectief zou verlopen zijn.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 27 juli 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 1 augustus 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Afstand

Bij schrijven van 1 september 2016 deelt de raadsman van verzoekende partij het volgende mee aan de Raad: *“Namens onze cliënte informeren wij middels onderhavig schrijven u te informeren dat onze cliënte afstand te doen van het hangende vernietigingsberoep, gekend onder het rolnummer 2016/242, tot nietigverklaring van:*

De beslissing van de beroepsinstantie van [verwerende partij] van 27 juli 2016 (beroep 2015-2016-392) inzake het examenresultaat voor het opleidingsonderdeel “XXXXXXXXXX”.

De Raad beschouwt de kennisgeving van verzoekende partij als een afstand van beroep.

Er zijn geen redenen om die afstand niet toe te staan.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 12 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris
Freya Gheysen

De voorzitter
Bertel De Groote

Zitting van 23 september 2016

Arrest nr. 3.092 van 27 september 2016 in de zaak 2016/260 en 2016/264

In zake:

■■■■■■

Tegen:

■■■■■■

I. Voorwerp van de vordering

Het eerste beroep, ingesteld op 24 augustus 2016, strekt tot nietigverklaring van ‘het besluit van 19 augustus 2016 van [verwerende partij].’. Het tweede beroep, ingesteld op 29 augustus 2016, strekt tot nietigverklaring van ‘het besluit van 25 augustus 2016 van [verwerende partij].’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend. Verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 23 september 2016.

Kamervoorzitter Karla Van Lint heeft verslag uitgebracht.

Verzoeker en advocaat ■■■■■■, die verschijnt voor de verzoekende partij, en de heer ■■■■■■, de heer ■■■■■■ en advocaat ■■■■■■, die verschijnen voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Omwille van de nauwe samenhang tussen de verzoekschriften met rolnummer 2016/260 en 2016/264 heeft de Raad de behandeling ervan met het oog op een goede rechtsbedeling ambtshalve samengevoegd.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding “Master in de farmaceutische zorg”.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” bekommt verzoekende partij een examencijfer van 7/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 5 februari 2016 een intern beroep in bij de Examencommissie master Farmaceutische zorg van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de Examencommissie master Farmaceutische zorg op datum van 15 februari 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsbeslissing stelde dat de betrokken docenten een uitgebreid verslag geven. Uit deze analyse komt duidelijk naar voor dat verzoeker de eindcompetenties van het opleidingsonderdeel ‘Stage met stage-examens’ niet heeft behaald. De eindcompetenties “*De student kan de kennis die hij/zij heeft verworven in de vorige jaren van de opleiding doelmatig aanwenden bij de uitoefening van het beroep van officina-apotheker*” en “*De student kan op een deskundige wijze informatie geven over geneesmiddelen en gezondheid*” worden niet behaald. De betrokken docenten lichten toe dat de tekorten die vastgesteld werden tijdens het mondelinge examen onmogelijk te omschrijven zijn als ‘detailkennis’ en elementen omvatten die in verschillende vakken op meerdere ogenblikken tijdens de opleiding aan bod kwamen. Naast die basiskennis wordt er ook gepeild naar de manier waarop deze kennis geïntegreerd wordt en hier zijn geheugensteuntjes niet aan de orde. Zonder een belangrijke hoeveelheid parate kennis wordt goede farmaceutische zorg niet mogelijk.

De tekorten die vastgesteld werden kunnen niet omschreven worden als zuiver farmacologische kennis i.v.m. werkingsmechanismes: het kunnen plaatsen van bepaalde producten binnen het therapeutisch arsenaal of het beredeneren van de therapeutische consequenties van bepaalde chemische eigenschappen. Los van dit gegeven wordt er tijdens de bespreking van de medicatiehistorieken ook aandacht gevraagd voor bepaalde farmacologische aspecten en kan men niet verrast zijn als men tijdens het stage-examen naar deze kennis peilt. Tijdens het examen neemt verzoeker bij de bespreking van een urgente casus de foutieve beslissing, een situatie die in de realiteit fatale gevolgen voor de patiënt kan inhouden.

Op basis hiervan is de Examencommissie master Farmaceutische Zorg unaniem van oordeel dat de toegekende punten van 7/20 behouden moeten blijven.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 18 februari 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 23 februari 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

“(…)

3. Studenten dienen over de vooropgestelde evaluatiecriteria op een transparante wijze te worden geïnformeerd en de instelling moet vanzelfsprekend de eigen vooropgestelde regels en criteria ook opvolgen. De Raad is van oordeel dat in geval de te bereiken competenties van een opleidingsonderdeel - in casu een 'stage' met een studieomvang van 30 studiepunten over een periode van zes maanden - via diverse evaluatievormen en opdrachten worden getoetst. Wanneer, zoals in casu, de evaluatie uit verschillende subonderdelen bestaat, is het een belangrijk gegeven voor de student om te kunnen nagaan wat het gewicht van de verschillende subonderdelen in de eindscore is. Dit is anders dan bijvoorbeeld bij een mondeling taalexamen, waar er normaliter een globale beoordeling wordt gegeven door de docent na het afleggen van een eindexamen.

In casu stelt de Raad vast dat de ECTS-fiche van het opleidingsonderdeel 'Stage (6 maanden) met stage-examens' de volgende werk- en evaluatievormen vermeldt:

“4. Werkvormen, planning van onderwijs- en leeractiviteiten

Contactmomenten:

- *Seminarie/werkcollege*
- *Vaardigheidstrainingen*

Eigen Werk

- *Opdrachten Individueel*
- *Casussen In groep*

Stage

Portfolio

5. Evaluatievormen

Examen

- *Mondeling met schriftelijke voorbereiding*
- *Gesloten boek*
- *Open vragen*

Permanente Evaluatie

- *(Tussentijdse) testen*

Schriftelijk werkstuk

- *Met mondelinge toelichting*

Presentatie

Stage-evaluatie”

Verzoeker was op de hoogte van het feit dat er op het einde van de stage een mondeling stage-examen zou plaatsvinden. Dit blijkt uit de ‘studiewijzer apotheekstage’, waarin vermeld staat: “Na het beëindigen van de stage zal de competentie van de student beoordeeld worden tijdens het geïntegreerd stage-examen dat plaatsvindt in de vaardighedenapotheek (mondeling examen na schriftelijke voorbereiding)” (stuk 7 van de verweerder). Uit het dossier blijkt verder niet dat het gewicht dat aan de verschillende subonderdelen werd toegekend, zoals laattijdig weergegeven in de antwoordnota in het kader van de huidige procedure, bekend is gemaakt aan de studenten. Uit het dossier blijkt enkel dat verweerder er vanuit gaat dat studenten wel degelijk weten dat 24 van de 30 studiepunten staan op het eindstage-examen. Deze stelling wordt verder niet onderbouwd in het dossier.

Deze evaluatievorm, waarbij een doorslaggevend belang wordt gehecht aan een mondeling examen op het einde van de stage, is naar het oordeel van de Raad in se niet kennelijk onredelijk. De Raad is ook van oordeel dat het niet kennelijk onredelijk is om de beoordeling door de docenten te laten gebeuren en niet door de stagemeester. Het komt de Raad wel onredelijk over dat, zoals blijkt uit de meegedeelde informatie in de antwoordnota, in casu, op geen enkele wijze rekening wordt gehouden met het relaas van deze 6 maanden stage en een volledig doorslaggevende waarde wordt gegeven aan het mondelinge eindexamen, terwijl dit niet op een transparante en eenduidige wijze wordt meegedeeld. In casu wordt in de ECTS-fiche de stage-evaluatie wel als een expliciet evaluatieonderdeel vermeld. In casu volgt ook uit het leerproces, zoals weergegeven in de ECTS-fiche en de benaming van het opleidingsonderdeel, het belang van het verloop van deze stage met zijn verschillende onderdelen en opdrachten. Van de stage wordt ook een eindevaluatierapport door de stagemeester ingediend ten behoeve van de docenten.

De Raad concludeert dat de verdeling van de punten, met absolute doorweging van het mondeling examen, tussen de verschillende subonderdelen, zoals laattijdig meegedeeld in de antwoordnota, niet in de lijn ligt van wat een student normaliter in het kader van een stage van zes maanden zou verwachten en derhalve moeten studenten hierover voorafgaandelijk op een eenduidige wijze worden geïnformeerd.

In casu stelt de Raad ook vast dat er niet enkel onvoldoende transparante informatie wat de puntenverdeling betreft werd gegeven, maar dat de toegepaste evaluatievorm ook niet overeenstemt met wat in de ECTS-fiche als evaluatiemethode wordt aangegeven. De stage-evaluatie wordt namelijk niet

meegenomen in de eindscore, of dit blijkt alleszins niet uit voorliggend dossier. In de beslissing van de interne beroepsinstantie wordt ook niet ingegaan op de vraag naar verduidelijking van de puntenverdeling. Op deze wijze schendt verwerende partij de motiveringsplicht.

4. Verder gaat de Raad in op de specifieke grief van verzoeker dat geen rekening is gehouden met zijn functiebeperking. Ter zitting blijkt dat verwerende partij standaardfaciliteiten voor veel voorkomende functiebeperkingen hanteert. Studenten, zoals verzoeker, die een zeldzame ziekte hebben, dienen zelf te overleggen met individuele docenten met het oog op een aanpassing van de examenmodaliteiten. Ondanks zijn verzoek en de attestering van zijn functiebeperking (zie in het dossier gevoegde e-mail van 20 oktober 2015 van de zorgcoördinator [S.] aan de betrokken docenten) werden er geen faciliteiten toegekend, laat staan onderzocht of in overweging genomen. Hij heeft zelfs de mogelijkheid niet gekregen om zijn toestand toe te lichten en een aangepaste examenvorm te bepleiten.

De Raad kan uit de toegevoegde e-mail afleiden dat verzoeker in de loop van het academiejaar via de zorgcoördinator [S.] melding heeft gemaakt van zijn functiebeperking en de docenten heeft gevraagd om te praten over mogelijke faciliteiten. Verzoeker meldt in het dossier dat zijn beperking werd gedocumenteerd en geattesteerd door een behandelend geneesheer d.m.v. een Europees erkend formulier. In deze procedure voor de Raad is er tevens een attest functie-uitval neergelegd waaruit duidelijk blijkt dat er als gevolg van een geattesteerde chronische ziekte een redelijke aanpassing van de schoolse activiteiten van verzoeker gewenst is. Deze geattesteerde gezondheidstoestand van verzoeker wordt door verweerder ook niet in vraag gesteld.

Verweerder is echter niet ingegaan op de vraag van verzoeker om faciliteiten, o.a. via de zorgcoördinator, en heeft op de betreffende mail niet geantwoord. Verweerder meldt dat in het kader van de feedback bij de inzage van het examen op de vraag aan verzoeker omtrent welke faciliteiten hij had gewenst geen concreet antwoord werd gegeven. Verzoeker meldde dat dit op dat moment te laat was.

De Raad stelt ook vast dat de interne beroepsinstantie op geen enkel wijze ingaat op deze grief van verzoeker. Op die wijze schendt verweerder de motiveringsverplichting.

De Raad leest in artikel II.276, §3 van de Codex Hoger Onderwijs dat expliciet wordt bepaald dat een student met een functiebeperking ‘recht’ heeft op redelijke aanpassingen. Dit artikel bepaalt dat een student met een functiebeperking recht heeft op het nemen van “een concrete maatregel, van materiële of immateriële aard, die de beperkende invloed van een onaangepaste omgeving op de participatie van een persoon met een functiebeperking neutraliseert”. (onderlijning zelf toegevoegd)

Gezien dit recht van een student op redelijke aanpassingen, is de Raad van oordeel dat verweerder in casu onvoldoende de toekenning van eventuele faciliteiten heeft onderzocht en hiermee onvoldoende rekening heeft gehouden bij het afnemen van het mondelinge stage-examen. Het loutere aanbod om de presentatie al zittend te doen, zoals werd voorgesteld door verweerder, voldoet niet in het kader van deze decretale context.

De Raad begrijpt dat ook studenten met een functiebeperking in gelijke mate moeten aantonen dat zij de vooropgestelde leerresultaten op voldoende wijze beheersen en de competenties moeten verwerven. Dit ontslaat de instelling niet van de plicht om, in het geval een student melding maakt van zijn functiebeperking, op gepaste wijze te onderzoeken in welke mate redelijke aanpassingen kunnen getroffen worden. Uit het dossier blijkt niet dat dit in casu is gebeurd.

Dit klemmt des te meer gezien de aard en het doorslaggevend karakter van het mondelinge stage-examen in het geheel van de beoordeling van het stage-opleidingsonderdeel.

Het middelonderdeel is gegrond.

5. De Raad is van oordeel op basis van hogervermelde overwegingen dat de door verweerder vastgelegde eindscore van 7/20, doorslaggevend bepaald door de score op het mondelinge examengedeelte, kennelijk onredelijk is, gezien de onduidelijk meegedeelde quoteringsregels (in het bijzonder de verdeling van de punten/gewichten over de verschillende subonderdelen van het opleidingsonderdeel), waarbij de evaluatie van de stage van zes maanden zoals meegedeeld in de ECTS-fiche op geen enkele wijze weergave vindt in de eindscore, en zonder dat bij het afleggen van het doorslaggevende mondelinge stage-examen op enige wijze rekening gehouden is met de gemelde functiebeperking van verzoeker.

Het middel is in de aangegeven mate gegrond.

De Raad vernietigt deze examenbeslissing en vraagt om, na overleg met verzoeker wat de organisatie en modaliteiten van het mondeling examen betreft, en na onderzoek van concrete faciliteiten die kunnen worden aangereikt in het licht van zijn functiebeperking, een nieuw afsluitend stage-examen te organiseren. Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie.

De overige middelonderdelen, die de inhoud van het afgelegde stage-examen betreffen, dienen in de huidige stand van het geding niet te worden onderzocht, gezien ze niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden.

Het beroep is gegrond.”

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.877 van 31 maart 2016 in de zaak 2016/057 heeft de Examencommissie master Farmaceutische Zorg op 15 april 2016 een nieuwe beslissing genomen, waarbij de modaliteiten van het examen werden vastgelegd.

Wat betreft de voorbereiding van het examen, had verzoeker via zijn raadsman gevraagd om de studiepuntenverdeling per onderdeel kenbaar te maken. Deze is volgens de examencommissie als volgt:

- Medicatiehistorieken: 6 SP
- Galenica-examen: 6 SP
- Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie: 18 SP

Volgens de examencommissie worden voor de stage zelf geen studiepunten gerekend, maar het met gunstig gevolg gedaan hebben van de stage is wel een noodzakelijke, zij het geen voldoende voorwaarde om geslaagd te kunnen zijn. In die zin wordt die meegenomen in de stage-evaluatie. Verder had verzoeker via zijn raadsman vrijstelling van het galenica-examen gevraagd en het behoud van de reeds behaalde resultaten voor dit examen, zijnde 14/20. Dit is te motiveren door het medisch attest (spreiding van examenmomenten). De examencommissie gaat hiermee akkoord. Verzoeker had via zijn raadsman tevens het behoud van de hoogst behaalde punten (*in casu* 3/20) op het farmacotherapeutisch examen gevraagd, in het geval hij nu een lager cijfer zou halen. De examencommissie gaat hiermee akkoord. De examencommissie legt de datum van het examen vast op vrijdag 27 mei 2016, tijdens de gewone zitting.

Wat betreft het examen zelf wordt het gebruik van het gecommentarieerd geneesmiddelenrepertorium toegestaan als redelijke aanpassing in functie van de beperking van verzoeker, zonder dat dit evenwel een precedent voor gelijk welke andere student mag vormen. De examencommissie merkt evenwel op dat snelheid van handelen en oordelen een belangrijk criterium in de praktijk blijft en dat parate kennis noodzakelijk blijft. Door verzoeker werd via zijn raadsman een langere voorbereidingstijd gevraagd indien nodig, onder verwijzing naar het medisch attest. De examencommissie is van mening dat het volstaat om 30 minuten voorbereidingstijd te geven, terwijl er in een echte praktijksituatie in hoogdringende gevallen helemaal geen voorbereidingstijd zou zijn bij het afleveren van de geneesmiddelen van een voorschrift of voor zelfzorggeneesmiddelen. Door verzoeker was via zijn raadsman tevens

gevraagd dat zijn raadsman en een door hem aangeduide apotheker-stagemeester aanwezig zouden zijn tijdens het examen. De examencommissie begrijpt de vraag van verzoeker als een wens om een neutrale waarnemer het examen te laten bijwonen. De examencommissie beslist enkel de ombudspersoon het examen te laten bijwonen als neutrale waarnemer. Verzoeker had via zijn raadsman voorgesteld dat hij zelf vragen zou mogen kiezen uit de reguliere vragen. Hij verwijst naar de situatie op het examen van 27 januari 2016, waar hij volgens zijn beweringen enkel de resterende vragen kreeg. De examencommissie merkt op dat verzoeker uit alle gesloten enveloppes zal mogen kiezen.

Verzoeker stelt via zijn raadsman dat hij, omdat hij faciliteiten krijgt, niet moeilijker ondervraagd mag worden (*in casu* nog meer van buiten te leren farmacologie en scheikundige structuren). De examencommissie merkt op dat er geen enkele aanleiding toe bestaat om te denken dat verzoeker moeilijker zal ondervraagd worden dan andere studenten. Het kan echter ook niet de bedoeling zijn om de drempel qua vereiste eindcompetenties lager te leggen. Alle studenten worden in functie daarvan op eenzelfde manier behandeld. Dit staat duidelijk in de studiewijzer voor de apotheekstage 2015-2016 op pagina 10 en 11. Er zullen dus zeker vragen gesteld worden over farmacologie en scheikundige structuren. Dit valt niet onder de faciliteiten, maar heeft rechtstreeks betrekking op de vereiste eindcompetenties. De examencommissie brengt verder ten behoeve van verzoeker de door de docent vastgelegde werkwijze van de mondelinge ondervraging in herinnering, zoals die eerder bekend is gemaakt aan de studenten.

De beslissing van de Examencommissie Master in de Farmaceutische Zorg werd bij e-mail van 2 mei 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 4 mei 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.944 van 6 juni 2016 in de zaak 2016/127 verklaarde de Raad het beroep onontvankelijk.

Voor het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” bekomt verzoekende partij middels de bestreden beslissing dd. 10 juni 2016 nu een examencijfer van 8/20.

In de bestreden beslissing wordt verduidelijkt dat dit cijfer als volgt is samengesteld:

- Medicatiehistorieken (6 SP): 13,7/20 (gewicht: 6/30 studiepunten)
- Galenica-examen (6 SP): 14/20 (gewicht: 6/30 studiepunten)
- Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie (18 SP): 4/20 (gewicht: 18/30)

Dit leidt tot een eindtotaal van 7,9/20, wat wordt afgerond naar 8/20.

Wat het mondeling farmacotherapeutisch examen betreft, wordt opgemerkt dat het antwoord van de student op een vraag inzake een diabetespatiënt zeer ernstige gevolgen kan hebben voor de patiënt, wat op zich al voldoende is om niet te slagen voor het examen. Tijdens het examen werd aldus vastgesteld dat de student niet over de vereiste basiskennis beschikt. Dat de stage goed verlopen is, doet hieraan geen afbreuk. Vervolgens wordt nog benadrukt dat de student nog andere foutieve antwoorden heeft gegeven, dewelke niet-exhaustief worden opgesomd.

De beslissing op intern beroep werd bij aangetekend schrijven van 10 juni 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 14 juni 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij arrest nr. 2.971 van 13 juli 2016 in de zaak 2016/152 vernietigde de Raad de bestreden beslissing op grond van volgende overwegingen:

1.3. Een derde middelonderdeel betreft de toekenning van de eindscore en meer bepaald de puntenverdeling tussen de diverse subonderdelen. In zijn arrest nr. 2.877 heeft de Raad in dit verband geoordeeld dat:

“De Raad is van oordeel op basis van hogervermelde overwegingen dat de door verweerder vastgelegde eindscore van 7/20, doorslaggevend bepaald door de score op het mondelinge examengedeelte, kennelijk onredelijk is, gezien de onduidelijk meegedeelde quoteringsregels (in het bijzonder de verdeling van de punten/gewichten over de verschillende subonderdelen van het opleidingsonderdeel), waarbij de evaluatie van de stage van zes maanden zoals meegedeeld in de ECTS-fiche op geen enkele wijze weergave vindt in de eindscore (...)”

(...)

“Bij de toekenning van de eindscore vraagt de Raad dat conform de ECTS-fiche voldoende rekening wordt gehouden met de stage-evaluatie.”

Verweerder deelde in dit verband mee dat de examencommissie in het kader van de beslissing van 15 april 2016 verklaarde dat de verdeling van de punten over de verschillende onderdelen in het licht van de ECTS-fiche gebeurt, waarbij wordt gesteld dat het toegepaste beoordelingssysteem inhoudt dat een positieve stagebeoordeling een conditio sine qua non is om te slagen voor het opleidingsonderdeel, maar an sich de stage geen numerieke score oplevert in de totaalscore op het opleidingsonderdeel.

De Raad oordeelde in zijn arrest nr. 2.944 dat deze grief voorbarig is, zolang er ten aanzien van verzoeker geen effectieve examenbeslissing wordt genomen waardoor duidelijk wordt hoe hij op het opleidingsonderdeel 'Stage (6 maanden) met stage-examens' concreet is beoordeeld.

Verzoeker herhaalt deze grief in voorliggend beroepsschrift, nu ten aanzien van hem een definitieve examenbeslissing is genomen.

De Raad stelt vast dat uit de examenbeslissing (stuk 1 verzoeker) blijkt dat volgende puntenverdeling tot de totaalscore heeft geleid:

“Daarvoor wordt volgende motivering gegeven:

Dit cijfer is als volgt samengesteld:

Medicatiehistorieken: 6 SP (individueel en groepswork): totaal 13,7/20 (gewicht 6/30 studiepunten) (behouden punten)

Galenica-examen: 6 SP: totaal 14/20 (gewicht 6/30 studiepunten) (behouden punten)

Mondeling farmacotherapeutisch examen en stage-evaluatie: 18 SP: 04/20 (gewicht 18/30 studiepunten) (punten van 27 mei 2016)

Als eindtotaal geeft dit 7,9/20, wat wordt afgerond naar 08/20.”

De Raad moet verwerende partij bijtreden en wijst op hoger weergegeven inhoud van zijn eerder genomen beslissing op dat punt.

Uit de totaalscore moet blijken dat alle op de ECTS-fiche en studiegids aangeduide evaluatievormen tot uiting komen in het resultaat. De beoordeling in casu gebeurt via een numerieke score. De Codex Hoger Onderwijs laat toe dat een hoger onderwijsinstelling opteert voor een andere beoordelingswijze dan een numeriek[e] score op 20 om aan te geven in welke mate een persoon de leerresultaten heeft verworven. De keuze voor een andere beoordelingswijze, zoals een pass-failsysteem, moet in voorkomend geval wel expliciet worden gemotiveerd en vermeld (zie artikel II.225, §1 Codex Hoger

Onderwijs¹), wat in casu niet blijkt uit het dossier. Ten minste moeten studenten voorafgaandelijk op de hoogte gebracht worden, temeer daar het de toepassing betreft van een niet-gebruikelijke beoordelingsvorm. Ook dit blijkt niet uit het dossier. Noch in de ECTS-fiche noch in de studiegids (stukken neergelegd door de partijen in de eerdere procedures waarvan de Raad inzage heeft gehad) wordt er melding gemaakt van een systeem waarbij de stage van zes maanden met stageverslag als een conditio sine qua non wordt beschouwd om te slagen, maar op geen enkel vlak weergave vindt in de toegekende numeriek score.

De Raad ziet ook niet in hoe de in de ECTS-fiche opgegeven twee van de vier eindcompetenties met een stage-examen an sich kunnen getoetst worden:

“ (...)

- De student heeft zich het functioneren binnen een kwaliteitszorgsysteem eigen gemaakt en kent de administratieve en managementaspecten van een officina, inclusief aspecten van gezondheidseconomie (samenwerking met de beroepsverenigingen).*
- Hij/zij kan vlot samenwerken met collega's, artsen en gezondheidswerkers.*

(...)”

Dit blijkt alleszins niet uit het dossier.

Elke universiteit bepaalt autonoom zijn eigen evaluatiesysteem, rekening houdend met de Europese voorschriften en de voorschriften die de toegang tot de beroepen bepalen (zie artikel II.67 Codex Hoger Onderwijs)². Voor de opleiding tot apotheker betreft de stage een Europese verplichting.

In het licht echter van het belang van deze stage, zoals blijkt uit de lange duur van de stage (zes maanden), de visitatierapporten (zie link in het verzoekschrift), de Europese voorschriften die een dergelijke stage verplichten, de ECTS-fiche en weergegeven eindcompetenties en stagegids van

---

¹ Art. II.225.1 §1. Een student behaalt een creditbewijs voor elk opleidingsonderdeel waarvoor hij geslaagd is. Een student slaagt voor een opleidingsonderdeel wanneer hij ten minste 10 op 20 behaalt, tenzij het instellingsbestuur op grond van de specificiteit van het opleidingsonderdeel een andere, niet numerieke, vorm van resultaatbepaling heeft vastgelegd.

² “Art. II.67.2 Het instellingsbestuur bepaalt voor elke opleiding een opleidingsprogramma dat bestaat uit een samenhangend geheel van opleidingsonderdelen. Bij de vaststelling van het opleidingsprogramma leeft het instellingsbestuur de bij of krachtens de wet, het decreet of de Europese richtlijnen vastgelegde voorwaarden na die de toegang tot bepaalde ambten of beroepen reguleren. De Vlaamse Regering kan bij besluit nadere regels vastleggen voor de toepassing van deze bepalingen. Wat betreft de opleidingen die leiden tot de beroepen van arts, huisarts, verantwoordelijk algemeen ziekenverple(e)g(st)er, tandarts, dierenarts, vroedvrouw, apotheker en architect leeft het instellingsbestuur bij de vaststelling van het opleidingsprogramma de vereisten na bepaald in de Europese richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad van 7 september 2005 betreffende de erkenning van beroepskwalificaties. De instellingsbesturen geven in hun onderwijsreglement duidelijk aan hoe zij in hun opleidingsprogramma's beantwoorden aan de voorwaarden uiteengezet in de richtlijn.....”

verweerder, de evaluatiesystemen van de overige universiteiten (stukken neergelegd naar aanleiding van de voorgaande procedure) waar de stage-evaluatie an sich voor 30-40 % van de totaalscore in rekening wordt gebracht, acht de Raad het kennelijk onredelijk om deze stage-evaluatie met stageverslag niet in overeenstemming met dit belang een puntengewicht te geven dat in de totaalscore tot uiting komt, temeer daar het toegepaste systeem waarbij de stage een soort van noodzakelijke toelatingsvoorwaarde is om op het einde van de opleiding aan het afsluitend stage-examen te kunnen deelnemen, niet op een eenduidige en schriftelijke wijze aan de studenten voorafgaandelijk is meegedeeld.

Het middelonderdeel is gegrond

2. Een tweede middel van verzoeker betreft de motivering en de redelijkheid van het opnieuw afgelegde mondeling stage-examen van 27 mei 2016 waarop verzoeker 4/20 behaalde.

De Raad onderzoekt deze grief hierna ten gronde.

Net als bij andere examens geldt in het kader van een mondeling examen dat de Raad zich niet in de plaats kan stellen van de onderwijsinstelling wat de beoordeling betreft. De Raad toetst wel of de examenbeslissing conform de decretale en reglementaire regels is genomen en of de beginselen van behoorlijk bestuur werden nageleefd.

Specifiek wat mondelinge examens betreft, zal een student die beweert een bepaald antwoord te hebben gegeven dit ook voldoende overtuigend aannemelijk moeten maken bij de Raad ingeval de docent anders beweert. Het vermoeden van professionaliteit en deskundigheid dat kleeft aan de examinerator noopt hiertoe.

Anderzijds mag wel van een docent verwacht worden dat hij minimale maar precieze aantekeningen maakt tijdens het examen over de gegeven antwoorden en vragen. Deze notities moeten ook voorgelegd worden aan de Raad; zo niet kan de Raad niet oordelen of het toegekende cijfer in overeenstemming is met het redelijkheidsbeginsel. In dat geval is de examenbeslissing onvoldoende gemotiveerd. De Raad verwacht ook dat voor een mondeling examen een vergelijking kan gemaakt worden tussen de gegeven antwoorden en de antwoordsleutel van de docent. Deze elementen zijn noodzakelijk om willekeur tijdens de beoordeling van examens te voorkomen. Ook hier geldt wel dat een strenge beslissing an sich niet een kennelijk onredelijke beslissing is.

In casu onderzoekt de Raad voorliggende examenbeslissing binnen deze aangegeven contouren en doet de Raad volgende vaststellingen:

In het dossier is er geen weerslag te vinden van aantekeningen gemaakt tijdens het mondelinge examen noch van een antwoordsleutel.

In de examenbeslissing (stuk 1 verzoekende partij) wordt wel kort uitdrukkelijk inhoudelijk gemotiveerd welke inhoudelijk vaststellingen gedaan zijn om te concluderen dat verzoeker niet over de nodige basiskennis beschikt om te kunnen afstuderen (het betreffende examen is het enige waarvoor verzoeker niet is geslaagd of vrijgesteld). Doorslaggevend was het verkeerde antwoord op de vraag of er bij het optreden van een hypo bij een diabetespatiënt glucose diende toegediend te worden. Daarnaast werden enkele gebruiken/begrippen/therapieën aangehaald die niet gekend waren door verzoeker.

Verzoeker ontkent ten stelligste dat hij de doorslaggevende vraag over glucose verkeerd heeft beantwoord en weerlegt ook op gedetailleerde wijze de overige beweerde onjuistheden.

Een post factum motivering zoals in voorliggend dossier die wordt aangebracht door de betreffende professoren die de examenbeslissing hebben genomen kan bijkomende verduidelijking bieden, maar een gebrek aan enige weergave van het verloop van het examen via notities en een uitdrukkelijke weerlegging van de correctheid van deze beweringen door de verzoeker maakt het de Raad gezien de context bijzonder moeilijk om te oordelen. De aanwezigheid van minimale notities opgesteld door de docenten tijdens het examen en een modelantwoord/antwoordsleutel is cruciaal.

De Raad stelt verder vast dat wat het mondelinge examen betreft op de uitdrukkelijke vraag van verzoeker om een externe waarnemer het examen te laten bijwonen niet is ingegaan door de verwerende partij. De Raad wenst zeker niet de neutraliteit van een ombudsman in vraag te stellen. Zoals ook specifiek in de Codex Hoger Onderwijs (artikel II.279) en het OER (artikel 12.2) is voorzien heeft de ombudsman als taak bemiddelend op te treden in het kader van conflicten die rijzen tussen docenten en studenten, in het bijzonder tijdens examens. Of het daarbij opportuun is om een ombudsman als externe waarnemer te laten optreden tijdens het examen moet in de specifieke context worden bekeken. In casu blijkt uit het dossier dat de Raad - gezien de geladen context - de specifieke opdracht heeft gegeven om de modaliteiten van het nieuwe examen in overleg vast te leggen. Uit het dossier blijkt ook dat verzoeker specifiek naar een niet aan de universiteit verbonden externe waarnemer heeft gevraagd die deskundig is op het vlak van de materie. In die zin stelde hij voor om een apotheker-stagemeester als waarnemer toe te laten. Uit het dossier blijkt echter dat verwerende partij in fine niet wenste in te gaan op deze vraag (beslissing van de examencommissie van 15 april 2016) en alleszins afkeurend was ten aanzien van deze vraag (zie vertrouwelijke e-mail van 3 mei 2016 waarnaar verwezen wordt in de antwoordnota van verweerder en in het verzoekschrift). Gezien het een openbaar examen betreft heeft verzoeker in principe recht op de aanwezigheid van een dergelijke waarnemer. Het toegevoegde onderwijs- en examenreglement van verweerder legt hieromtrent geen specifieke beperkingen op en voorziet wel expliciet in de mogelijkheid dat de facultaire ombudsman optreedt als waarnemer (artikel 12.2.7).

Verzoeker kon inderdaad dit recht afdwingen, wat als student in een ondergeschikte positie die nog een examen dient af te leggen alvorens een diploma te kunnen behalen niet voor de hand liggend is. Gezien de geladen context van deze evaluatie is de Raad van oordeel dat het aan de verweerder was om hierop positief te reageren. In casu was het zeer eenvoudig om een collega-docent van een andere universiteit - in overleg tussen beide partijen aangeduid - die vertrouwd is met het afleggen van dit specifieke stage-examen officina voor apothekers te vragen om als waarnemer deel te nemen aan het examen.

Dit gegeven, in samenhang met de gebrekkige motivering van het mondelinge examen, brengt de Raad ertoe om vast te stellen dat de evaluatie van dit mondelinge examen in deze specifieke geladen context niet met de nodige zorgvuldigheid tot stand is gekomen en kennelijk onredelijk is. Dit kan in principe niet anders dan rechtgezet worden door een nieuwe examenkans te organiseren (zo gewenst door verzoeker), waarbij de modaliteiten in onderling overleg worden vastgesteld en verzoeker tenminste de eerder behaalde examenscore behoudt.

Het middel is gegrond.”.

In opvolging van het vernietigingsarrest nr. 2.971 van 13 juli 2016 in de zaak 2016/152 wordt verzoekende partij op 19 augustus 2016 per e-mail door verwerende partij op de hoogte gebracht van de puntenverdeling, met bijhorende motivatie. Deze is als volgt:

Deel Stage (10 SP):

- Medicatiehistorieken: 6 SP (behaalde score: 13,7/20). Dit maakt integraal deel uit van de stage en de medicatiehistorieken worden nabesproken samen met stagemeeesters; aspecten van gezondheidseconomie en administratie komen hierin ook aan bod.
- Stage-evaluatie: 4 SP: op basis van het evaluatieformulier van de stagemeeester en de tussentijdse evaluaties door de praktijkassistent wordt hiervoor aan verzoekende partij 15/20 toegekend.

Deel Stage-examens (20 SP):

- Galenica-examen: 6 SP (behaalde score: 14/20)
- Mondeling farmacotherapeutische examen: 14 SP (hoogst behaalde score: 4/20)

Telkens wordt verduidelijkt welke eindcompetenties getoetst worden. De totaalscore van verzoeker wordt 9/20.

Verzoeker kan een nieuw examen afleggen, waarvoor de examencommissie de modaliteiten vastlegt. Zo vindt het nieuwe stage-examen plaats op 31 augustus 2016 om 11u. Verzoeker mag

de reeds behaalde resultaten voor het galenica-examen en voor het deel medicatiehistorieken behouden. Ook wordt het hoogst behaalde resultaat voor het farmacotherapeutisch examen behouden, ingeval de student een lager cijfer zou behalen. Verder mag verzoeker gebruik maken van het gecommentarieerd geneesmiddelenrepertorium, krijgt hij 30 minuten voorbereidingstijd en wordt er een collega-docent van een andere universiteit aangeduid die zal optreden als externe waarnemer. Verzoeker mag bovendien kiezen uit alle gesloten enveloppes met vragen en de examencommissie merkt op dat er geen enkele aanleiding toe bestaat om te denken dat hij moeilijker zal ondervraagd worden dan andere studenten. De examencommissie brengt nog even de vastgelegde werkwijze van de mondelinge ondervraging in herinnering. De e-mail wordt afgesloten met de vraag te verwittigen of verzoeker het examen opnieuw wenst af te leggen, conform de voorgestelde modaliteiten.

Deze beslissing maakt het voorwerp uit van het eerste beroep dat werd ingesteld bij de Raad. Dit werd bij de Raad geregistreerd onder rolnummer 2016/260.

Enkele dagen later, op 25 augustus 2016, ontvangt verzoekende partij opnieuw een e-mail die aanzien moet worden als de finale beslissing en standpunt. Deze beslissing bevat, zo luidt de aanhef, belangrijke verduidelijkingen en aanvullingen ten opzichte van de mail van 19 augustus jongstleden en vervangt deze. Vervolgens wordt opnieuw ingegaan op de studiepuntenverdeling van het opleidingsonderdeel “Stage (6 maanden) met stage-examens” (30 SP), wat de professoren als volgt hebben bepaald:

Deel Stage (10 SP):

- Medicatiehistorieken: 6 SP (behaalde score: 13,7/20). Dit maakt integraal deel uit van de stage en de medicatiehistorieken worden nabesproken samen met stagemeeesters; aspecten van gezondheidseconomie en administratie komen hierin ook aan bod. Dit onderdeel van de stage betreft de volledige stageperiode. De studenten moeten niet alleen een eigen medicatiehistoriek analyseren, maar ze moeten ook alle andere medicatiehistorieken (in totaal 18) van alle medestudenten kritisch lezen, evalueren, er zelf vragen over stellen en er vragen over beantwoorden. Om dit verder toe te lichten wordt geciteerd uit een document dat beschikbaar werd gesteld via het online platform van verwerende partij.
- Stage-evaluatie: 4 SP: op basis van het evaluatieformulier van de stagemeeester en de tussentijdse evaluaties door de praktijkassistent wordt hiervoor aan

verzoekende partij 15/20 toegekend. Deze score is gebaseerd op een kwantitatieve beoordeling (9/10) en een sterkte/zwakte analyse van de stagiair (6/10).

Deel Stage-examens (20 SP):

- Galenica-examen: 6 SP (behaalde score: 14/20)
- Mondeling farmacotherapeutische examen: 14 SP (hoogst behaalde score: 4/20)

Telkens wordt verduidelijkt welke eindcompetenties getoetst worden. De totaalscore van verzoeker wordt 9/20.

Verzoeker kan een nieuw examen afleggen, waarvoor de examencommissie de modaliteiten vastlegt. Zo vindt het nieuwe stage-examen plaats op 31 augustus 2016 om 11u. Verzoeker mag de reeds behaalde resultaten voor het galenica-examen en voor het deel medicatiehistorieken behouden. Ook wordt het hoogst behaalde resultaat voor het farmacotherapeutisch examen behouden, ingeval de student een lager cijfer zou behalen. Verder mag verzoeker gebruik maken van het gecommantarieerd geneesmiddelenrepertorium, krijgt hij 30 minuten voorbereidingstijd en wordt er een collega-docent van een andere universiteit aangeduid die zal optreden als externe waarnemer. Verzoeker mag bovendien kiezen uit alle gesloten enveloppes met vragen en de examencommissie merkt op dat er geen enkele aanleiding toe bestaat om te denken dat hij moeilijker zal ondervraagd worden dan andere studenten. De examencommissie brengt nog even de vastgelegde werkwijze van de mondelinge ondervraging in herinnering. De e-mail wordt afgesloten met de vraag de aan- of afwezigheid van de student op het nieuwe stage-examen te bevestigen.

Deze beslissing maakt het voorwerp uit van het tweede beroep dat werd ingesteld bij de Raad. Dit werd bij de Raad geregistreerd onder rolnummer 2016/264.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Wat dossier nr. 2016/260 betreft, wijst verwerende partij er in haar *antwoordnota* op dat de bestreden beslissing d.d. 19 augustus 2016 werd ingetrokken en vervangen door de beslissing van de examencommissie d.d. 25 augustus 2016. Aangezien het voorwerp van die procedure niet meer bestaat, is het extern beroep volgens verwerende partij zonder voorwerp. Wat dossier nr. 2016/264 betreft, heeft verwerende partij geen opmerkingen ten aanzien van de ontvankelijkheid.

In zijn *wederantwoordnota* gaat verzoeker hier niet verder op in.

Beoordeling

Het beroep wat dossier nr. 2016/260 betreft, is zonder voorwerp. Het beroep wat dossier nr. 2016/264 werd naar vorm en tijdigheid op ontvankelijke wijze ingesteld.

V. De middelen

A. Enig middel

Verzoeker beroept zich in een enig middel op de schending van de motiveringsplicht, de schending van het zorgvuldigheidsbeginsel, het redelijkheidsbeginsel, het vertrouwensbeginsel, het rechtszekerheidsbeginsel, het *patere legem quam ipse fecisti*-beginsel en (het gezag van gewijsde van) arrest nr. 2.877 en arrest nr. 2.971.

Standpunt van partijen

Verzoeker is vooreerst van mening dat de Raad verwerende partij er nu concreet op moet wijzen op welke manier zij de stage in rekening dient te brengen. Ze stipt ook aan dat het niet de bedoeling kan zijn dat een student zich tot vijf keer toe tot de Raad moet wenden om een degelijke beslissing te bekomen. Volgens hem lijkt het alsof verwerende partij hem met deze nieuwe gebrekkige beslissing poogt uit te putten zodat hij het zou opgeven om de gebrekkige beslissingen van verwerende partij aan te kaarten.

Vervolgens stelt verzoeker dat het toekennen van slechts vier studiepunten op de stage geen evenwichtige evaluatie is van deze stage in het geheel van het opleidingsonderdeel. Hij merkt op dat elke andere universiteit wel een redelijke quoterings toekent aan de stage en dat de Raad in zijn arrest nr. 2.877 heeft geoordeeld dat de stage-evaluatie “voldoende” aanwezig moet zijn in het eindcijfer. Verzoeker is van mening dat men de competenties, zoals beoordeeld tijdens de stage, moet meenemen in een afweging ten opzichte van de competenties die beoordeeld werden tijdens het examen. Volgens hem komen de vier competenties die vermeld worden in de ECTS-fiche allemaal en alleen in de stage aan bod, zodat het niet meer dan logisch is dat aan de stage een doorslaggevend gewicht toegekend wordt.

Verzoeker stipt aan dat verwerende partij slechts 4 van de 30 studiepunten aan het stageverloop toekent en dat zij een en ander tracht te verhullen door ook de medicatiehistorieken onder de

noemer stage te schuiven. Volgens hem stelt verwerende partij nu een verdeling voor die niet in de ECTS-fiche staat, vermits de vier onderdelen in de ECTS-fiche apart worden vermeld en er nu samentellingen gebeuren. Verzoeker merkt ook op dat de vier competenties die vermeld worden in de ECTS-fiche getoetst worden tijdens de stage, wat blijkt uit het stage-evaluatieformulier, doch dit wordt niet zo weergegeven in de bestreden beslissing.

Verder stelt verzoeker dat de medicatiehistorieken niet bij het stage-verloop horen en dus ook niet bij de stage-evaluatie. Dit blijkt volgens hem (1) uit het feit dat deze medicatiehistorieken plaatsvinden in de vrije tijd van de student en niet tijdens de stage-uren en (2) uit het document “instructies bespreking medicatiehistorieken” en uit de stagewijzer. Zo zijn de studenten niet op stage, maar maken ze de besprekingen van de opdracht mee van de andere studenten. Verzoeker benadrukt ook dat de duur van de opdracht over de hele stageperiode loopt, maar de werklast wordt gezien als één week.

Wat de numerieke score voor de stage betreft, is verzoeker van mening dat deze te laag, niet redelijk en niet gemotiveerd is. Volgens hem moet het minstens 16/20, zo mogelijk 17/20 zijn. Hij merkt op dat de praktijk-assistent enkel een formatieve toetsing in de oefenapotheek doet, wat niet mag meetellen in de eindscore, zodat men zich hiervoor enkel mag baseren op het evaluatieformulier. Hij stipt ook aan dat de sterkte-zwakke analyse hem volledig onbekend is, dat deze niet bij het administratief dossier werd gevoegd en dat niet duidelijk is hoe men hiervoor aan het cijfer 6/10 komt. Verzoeker ziet ook niet hoe deze sterkte/zwakte analyse zich verhoudt tot het evaluatieformulier.

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat de Raad zich niet in de plaats kan stellen van verwerende partij en in haar plaats opleggen op welke wijze de stage dient door te wegen in het eindresultaat. Verder is verwerende partij van mening dat de houding van verzoeker er kennelijk enkel op gericht is om zijn credit via juridische argumenten te halen, nu hij niet is komen opdagen op het in uitvoering van arrest nr. 2.971 geplande nieuwe stage-examen.

Vervolgens stelt verwerende partij dat de verwijzing van verzoeker naar andere onderwijsinstellingen betreffende het gewicht van de stage niet relevant is. Zij benadrukt dat verzoeker er onterecht vanuit gaat dat de stage enkel de evaluatie van de praktijkstage betreft. De stage omhelst daarentegen drie luiken, zoals vermeld in de ECTS-fiche, met name: de praktijkstage o.l.v. de stagemeester, de stageopdracht met 18 medicatiehistorieken en de

formatieve toetsing van de stage in de vaardighedenapotheek. Volgens verwerende partij haalt verzoeker ten onrechte aan dat de vier competenties alleen in de stage aan bod komen. Ze stelt dat de competenties tijdens de stage eigen gemaakt worden, maar ze worden tijdens het examen getoetst. Ook wordt de beoordeling van de stagemeester aangaande de intermenselijke kwaliteiten van de student hierbij, conform de eindcompetenties, mee in rekening gebracht.

Daarna gaat verwerende partij in op de drie verschillende luiken van dit opleidingsonderdeel. Wat de praktijkstage betreft, merkt verwerende partij op dat in de bestreden beslissing wordt toegelicht hoe het cijfer (15/20) tot stand komt, wat door verzoeker niet wordt betwist. Ze benadrukt dat de stage een voorbereiding is voor het examen, waar de kennis in de praktijk wordt getoetst en beoordeeld. Daarnaast wordt volgens haar noch in de ECTS-fiche, noch in de studiewijzer, noch in de richtlijnen op het online platform van verwerende partij bepaald dat de stage wordt beoordeeld door de stagementor. Ze stelt dat de verworven competenties tijdens de stage worden getoetst op het ogenblik van het examen door de docent. Het ingevulde evaluatieformulier van de stagementor is niet doorslaggevend, maar er werd wel rekening mee gehouden bij de evaluatie. Volgens verwerende partij blijkt uit dit evaluatieformulier overigens dat niet de juiste klemtonen werden gelegd.

Verder stelt verwerende partij dat de stageopdracht (ook wel medicatiehistorieken genoemd) een allesomvattende opdracht, gespreid over de hele stageperiode, is, die veel meer omvat dan louter de zes avonden nabespreking. Zo moet de student niet alleen zelf een medicatiehistoriek analyseren, een schriftelijk werkstuk maken en een presentatie geven, maar ook de werkstukken van alle andere stagiaires lezen en er kritische vragen over formuleren en beantwoorden. Verwerende partij benadrukt dat dit onderdeel ook enkele eindcompetenties toetst. Ze merkt nog op dat verzoeker onterecht meent dat het gaat om een opdracht van één week en dat op het online platform wordt vermeld dat dit onderdeel meetelt voor 6 van de 30 studiepunten.

Wat het geïntegreerd stage-examen in de vaardighedenapotheek betreft, merkt verwerende partij op dat dit onderdeel de basis vormt voor de beoordeling van de verworven competenties. Ze verduidelijkt dat tijdens het examen wordt getoetst of de student zich tijdens het stageverloop (praktijkstage en medicatiehistorieken) de nodige competenties eigen heeft gemaakt. De theoretische kennis wordt getoetst in een schriftelijk examen (galenica-examen), de toetsing van de theoretische kennis aan de praktijk gebeurt in de vaardighedenapotheek (farmacotherapeutisch examen). Volgens haar is het evident dat hieraan het grootste gewicht

toekomst vermits de student in de vaardighedenapotheek zijn verworven competenties aan de hand van ervaringen tijdens de stage moet aantonen.

Verwerende partij stipt aan dat verzoeker niet heeft bewezen over voldoende competenties te beschikken, vermits hij kapitale fouten maakte. Ze stelt dat op dat moment is gebleken dat de evaluatie door de stagemeester helemaal niet concordant is met de evaluatie op het farmacotherapeutisch deel van het stage-examen. Daarom heeft hij ook slechts 4/20 behaald op het mondeling gedeelte van deze proef. Verwerende partij vond het trouwens opmerkelijk dat verzoeker via zijn raadsman liet weten niet deel te nemen aan het examen op 31 augustus 2016.

Verzoeker gaat tenslotte ook niet akkoord met de numerieke score voor de stage. Verwerende partij wijst erop dat in de bestreden beslissing een uitgebreide toelichting wordt gegeven over de samenstelling van het eindcijfer. Volgens haar wordt deze score uitvoerig gemotiveerd.

In zijn *wederantwoordnota* merkt verzoeker voorafgaand op dat uit de mail van 25 augustus 2016 blijkt dat niet de examencommissie, doch wel twee professoren de beslissing hebben genomen. Waar verwerende partij stelt dat hij (te) vaak beroep aantekent, wil verzoeker opmerken dat de onontvankelijkheid van een aantal beroepen enkel te wijten is aan verwerende partij. Hij stipt aan dat hij reeds tweemaal het stage-examen heeft afgelegd en dat er telkens flagrante onregelmatigheden plaatsvonden aan de kant van verwerende partij. Volgens hem is het niet geloofwaardig, noch humaan voor een student om drie keer hetzelfde examen af te leggen als er aantoonbare onregelmatigheden waren. Hij verwijst ook naar artikel 20.1.6 van het OER, op basis waarvan verwerende partij, volgens hem, nu al kan oordelen dat hij geslaagd is.

Vervolgens merkt verzoeker op dat in de ECTS-fiche niet wordt vermeld dat de formatieve toetsing van de stage gebeurt aan het einde van de stage. Volgens hem moet het stageverloop wel meetellen in de eindevaluatie. Hij stipt ook aan dat in de vorige arresten van de Raad duidelijk aan bod is gekomen dat de stage alle competenties beoordeelt. Verzoeker stelt verder vast dat aan de medicatiehistoriek – waarvoor de werklast overeen komt met één collectieve stageweek, dus 180 uur – zes studiepunten worden toegekend, terwijl aan de stage-evaluatie – van de stage, met een werkbelasting van 950 uur – slechts vier studiepunten worden toegekend. Hij vindt dat dit onredelijk is en nergens gangbaar in Vlaanderen.

Wat de stage-evaluatie betreft, vraagt verzoeker zich af hoe het kan dat de stagemeeester verkeerde klemtonen heeft gelegd als hij een score van 46/50 behaalt. Hij benadrukt dat de klemtonen vier verschillende aandachtsgebieden betreffen en dat zij terugkomen in de evaluatiefiche die door verwerende partij is opgesteld. Volgens hem blijkt nergens uit dat rekening werd gehouden met dit evaluatieformulier. Hij werpt ook op dat de motivatie voor de 15/20 volstrekt ondoorzichtig is en verwijst naar een plots opduikende sterkte-zwakke analyse die niet eens voorligt.

Wat de stageopdracht (medicatiehistoriek) betreft, stelt verzoeker dat dit inderdaad, zoals verwerende partij aangeeft, een allesomvattende opdracht is, maar niet in die zin dat zij voor meer studiepunten kan meetellen dan de veel omvangrijkere stage. Hij stipt aan dat deze opdracht wel alle competenties scoort, zodat het wel een belangrijk deel is van de stage. Vermits hij op dit onderdeel 13,7/20 scoort, is verzoeker bovendien van mening dat hij hiermee bewijst dat hij deze competenties haalt. Volgens hem is het overigens bijzonder opvallend dat als er objectieve parameters zijn er een ander resultaat voorligt dan als er subjectieve elementen kunnen meespelen.

Verder stelt verzoeker dat de bewering van verwerende partij dat hij kapitale fouten gemaakt zou hebben die de dood van een patiënt tot gevolg kunnen hebben, niet wordt aangetoond. Hij benadrukt dat verwerende partij tijdens het eerste examen geen faciliteiten toekende en dat ook het tweede examen niet zorgvuldig en kennelijk onredelijk werd afgenomen.

Daarna merkt verzoeker nog op dat er geen enkele verklaring voorligt waarop de puntenvermindering voor medicatiehistoriek van 15,3/20 naar 13,7/20 is gebaseerd. Hij verduidelijkt ook dat het mondeling farmacotherapeutisch examen geen praktijkexamen is, doch wel een theoretische overhoring, met een praktisch onderdeel. Volgens hem heeft prof. [D.M.] aangegeven dat verzoeker het praktisch onderdeel, nl. balie-interactie met de simulatiepatiënt, zeer goed deed bij het examen van 27/05, doch hierover kan niets worden teruggevonden. Verzoeker betwist bovendien dat hij het examen zeer slecht zou gedaan hebben. Hij is van mening dat hij geen perfect examen heeft afgelegd, maar hij heeft zeker niet de kapitale fouten gemaakt die hem worden aangewreven.

Ten slotte vindt verzoeker dat de redenering van verwerende partij dat er eigenlijk tien studiepunten op de hele stage staan, nergens op slaat. Volgens hem staat de medicatiehistoriek

(6 SP) immers volledig los van de stage-evaluatie. Verzoeker gaat daarna ook nog in op de inhoud van het evaluatieformulier. Hij meent dat er een aantal sterktes in worden genoemd en hij is van mening dat de score van 6/10 niet gemotiveerd wordt.

Beoordeling

De Raad herinnert eraan dat hij zijn appreciatie niet in de plaats mag stellen van de bevoegde instanties van verwerende partij. De Raad mag enkel nagaan of de beslissing op een wettige wijze tot stand is gekomen en of de bevoegde instanties, binnen de grenzen van hun beoordelingsbevoegdheid, niet kennelijk onredelijk hebben gehandeld.

De Raad benadrukt vooreerst dat er in voorliggende casus geen sprake is van een impliciete weigeringsbeslissing in hoofde van verwerende partij om verzoeker te laten slagen. Verwerende partij heeft wel degelijk in opvolging van het laatste vernietigingsarrest nr. 2.971 van de Raad een concrete puntenverdeling meegedeeld, met bijhorende motivering voor de diverse subonderdelen en de toegekende scores, waaronder de stage-evaluatie en heeft aan verzoeker de kans gegeven om het litigieuze subonderdeel ‘stage-examen’ opnieuw af te leggen in aanwezigheid van een externe waarnemer. Verzoeker werd in principe de kans gegeven om alsnog te slagen binnen de contouren die zijn aangegeven in de arresten van de Raad.

Wat de Raad in deze stand van het geding verder dient na te gaan is in hoeverre de concrete opvolging die aan de arresten nr. 2.877 en arrest nr. 2.971 werd gegeven regelmatig is en de toets van de zorgvuldigheid en redelijkheid kan doorstaan. De grieven die verzoeker ter zake inroept, betreffen:

- de puntenverdeling tussen de verschillende onderdelen en het te geringe gewicht dat aan de stage-evaluatie als dusdanig is toegekend in het licht van de vermeldingen in de ECTS-fiche en de vooropgestelde vier eindcompetenties;
- de niet afdoende gemotiveerde toegekende score van 15/20 voor het subonderdeel stage-evaluatie, waarbij enkel rekening kan worden gehouden met de evaluatie door de stagemeester.

De voorgaande vernietigingsarresten beogen *in fine* dat verzoeker een eerlijke kans moet krijgen om zijn eindcompetenties aan te tonen. In die zin moet er een meer zorgvuldige context worden gecreëerd in het licht van de specifieke omstandigheden waarin verzoeker zich bevindt. Dit impliceert dat verwerende partij op een transparante wijze aan verzoeker meedeelt hoe de

evaluatie tot stand komt en dat de puntenverdeling in het licht van de verschillende evaluatievormen en de vooropgestelde competenties, zoals vermeld in de ECTS-fiche, redelijk is. Hierbij moet ook de evaluatievorm (stage-evaluatie), aangeduid op de studiefiche, een redelijke plaats krijgen in het beoordelingssysteem (*een conditio sine qua non*-systeem voldoet hieraan niet). Dit impliceert ook dat de mogelijkheid wordt geboden aan verzoeker om, na kennis te hebben genomen van deze concrete informatie, te remediëren via een extra examenkans voor het stage-examen (in zoverre dit nodig en gewenst blijkt).

De Raad stelt in zijn voorgaande arresten en ook in huidig arrest niet dat een evaluatievorm van een stage met een afrondend stage-examen, waarbij er een toetsing gebeurt van bepaalde eindcompetenties door de docenten van de opleiding, *in se* kennelijk onredelijk is. De Raad heeft met de verwijzing naar andere evaluatiesystemen van gelijkaardige faculteiten ook niet gesteld dat enkel een zelfde beoordelingssysteem gehanteerd kan worden. Vanzelfsprekend heeft elke onderwijsinstelling de ruimte om een geëigend evaluatiesysteem uit te werken. Dit maakt deel uit van de autonomie van de onderwijsinstellingen en laat ook toe om binnen de vooropgestelde doelstellingen eigen accenten te leggen.

Dat verwerende partij, zoals uiteengezet, een bijzondere waarde hecht aan het afrondend stage-examen is *an sich* niet onredelijk. Dat hieraan een puntengewicht van 14 studiepunten van de dertig wordt toegekend, is *an sich* evenmin onredelijk, tenminste op voorwaarde dat dit ook voorafgaandelijk transparant wordt meegedeeld aan de student die het examen aflegt. Dit is *in casu* gebeurd op 19 en 25 augustus 2016, met daaraan verbonden de mogelijkheid voor verzoeker om dit examen opnieuw af te leggen met de nodige faciliteiten.

De Raad stelt vast op basis van het dossier dat het opleidingsonderdeel als volgt wordt ingedeeld:

- “1. De praktijkstage onder leiding van de stagemeester
2. De stage-opdracht met 18 medicatiehistorieken
3. De formatieve toetsing van de stage in de vaardighedenapotheek”

De ECTS – fiche vermeldt de vier eindcompetenties die verworven moeten zijn, met name:

- “De student kan de kennis die hij/zij heeft verworven in de vorige jaren van de opleiding doelmatig aanwenden bij de uitoefening van het beroep van officina-apotheker

- *De student kan op een deskundige wijze informatie geven over geneesmiddelen en gezondheid. Hij/zij kan magistrale en officinale geneesmiddelen secundum artem bereiden.*
- *De student heeft zich het functioneren binnen een kwaliteitszorgsysteem eigen gemaakt en kent de administratieve en managementaspecten van een officina, inclusief aspecten van gezondheidseconomie (samenwerking met de beroepsverenigingen).*
- *Hij/zij kan vlot samenwerken met collega's, artsen en gezondheidswerkers."*

Aan verzoeker worden volgende concrete scores toegekend voor de verschillende evaluatievormen (zie antwoordnota van verwerende partij):

"Stage-evaluatie: 15/20 op 4 SP = 3

- *Medicatie historieken: 13,7/20 op 6 SP = 4,11*
- *Galenicaexamen: 14/20 op 6 SP = 4,2*
- *Farmacotherapeutisch examen: 4/20 op 14 SP = 2,80*

Totaal: 14,11/30 = 9,4/20"

Uit deze nieuw meegedeelde puntenverdeling blijkt dat aan het stageverloop op de stageplaats, geëvalueerd op basis van de bevindingen van de stagementor en de praktijk-assistent, een gewicht van 4 studiepunten wordt gegeven. Dit evaluatiedeel vormt samen met de medicatiehistoriek (6 studiepunten) het deelopleidingsonderdeel 'stage' (10 studiepunten) in de nieuw door verwerende partij vastgestelde puntenverdeling. Deze nieuwe voorstelling verandert niets aan het feit dat slechts een percentage van 13% voor de evaluatie van het stageverloop *an sich* in rekening wordt gebracht. De Raad acht dit percentage klein, gezien de duur van deze apothekersstage, maar in het licht van de motivering die verwerende partij geeft over hoe de vier eindcompetenties worden getoetst binnen het door de faculteit uitgewerkte globale evaluatiesysteem, echter voldoende overtuigend en niet kennelijk onredelijk. Het belang van de stage wordt bovendien mede bepaald doordat de stagementoren ook de taak hebben om de stagiairs op de stageplaats voor te bereiden voor dit eindexamen.

Het in rekening brengen van de stage-evaluatie als een afzonderlijke score in de totaalscore is een nieuw gegeven dat in uitvoering van de eerdere beslissing van de Raad specifiek ten aanzien van verzoeker is gebeurd. De Raad acht het niet kennelijk onredelijk om op basis van de vaststellingen in de evaluatie van de stagementor (zie stuk 7 van verwerende partij: Evaluatieformulier Apotheekstage) en de vaststellingen van de praktijk-assistent, een score van 15/20 toe te kennen voor dit subonderdeel, wat een meer dan behoorlijke score is. Ook het opstellen van de sterkte-zwakte analyse, met een deelscore van 6/10, op basis van de vaststellingen die de stagementor heeft gemaakt (waarin in het bijzonder de intermenselijke

competenties van verzoeker worden geduid (zie stuk 7 van verwerende partij: evaluatieformulier - punt 4.5)), komt de Raad niet kennelijk onredelijk over.

De Raad stelt tot slot vast dat de overige scores op de toegekende subonderdelen cijfers betreffen die behouden zijn gebleven en die door verzoeker zijn aanvaard en in welk verband in het initieel verzoekschrift ook geen concrete bezwaren zijn geformuleerd.

De Raad concludeert dat *an sich* het evaluatiesysteem met de verschillende subonderdelen zoals het nu is uitgewerkt, waarin geen enkel subonderdeel nog doorslaggevend is, niet kennelijk onredelijk is. De eindscore wordt vastgelegd aan de hand van een optelsom van de scores voor de verschillende prestaties tijdens en op het einde van het academiejaar. Het is gebruikelijk dat bij stages de eindbeoordeling van de competenties gebeurt door de docenten van de hogeronderwijsinstelling, waarbij de vaststellingen van de stagementoren wel een rol moeten spelen, *in casu* via de stage-evaluatie en – onrechtstreeks – in de medicatiehistoriek. De Raad stelt vast dat zelfs een ondermaatse score van 5/20 op het afrondend examen toelaat dat een student slaagt als hij voldoende hoog scoort op de andere onderdelen, zoals *in casu* het geval is. In de nieuwe puntenverdeling is niet langer vereist dat verzoeker, rekening houdend met zijn cijfers voor de overige twee subonderdelen, een deliberatiecijfer haalt op het eindexamen. Het toevoegen van een cijfer aan het subonderdeel stageverloop (zelfs met slechts een gewicht van 4 studiepunten) heeft dus wel degelijk een impact. Het afrondend stage-examen heeft nog steeds een groot gewicht in het geheel van de evaluatie, maar het slagen hiervoor is niet noodzakelijk om het opleidingsonderdeel met succes af te werken. Alle geleverde prestaties hebben een plaats gekregen in de totaalscore en uit de motivatie blijkt afdoende hoe de vier verschillende eindcompetenties in de verschillende onderdelen worden getoetst.

Ook al is het slechts een miniem tekort op grond waarvan verzoeker uiteindelijk niet geslaagd wordt verklaard, dit maakt deze eindscore daarom nog niet kennelijk onredelijk. De Raad moet in dit verband vaststellen dat de ECTS-fiche en ook het nieuwe voorgestelde evaluatiesysteem enkel een optelsom voorschrijft van de verschillende deelscores en niet toelaat dat deze eindscore nog wordt aangepast op grond van het niet slagen voor één subonderdeel of een globale beoordeling van de competenties van een student. Een dergelijke beoordelingswijze behoort tot de discretionaire bevoegdheid van de universiteit. Verwerende partij heeft hiervoor niet geyopteerd.

De Raad wijst er ten overvloede op dat de Codex Hoger Onderwijs de instellingen wel de mogelijkheid geeft om op grond van bijzondere omstandigheden studenten globaal geslaagd te verklaren voor een opleiding, ingeval zij van oordeel zijn dat globaal de doelstellingen van de opleiding zijn gerealiseerd.³ *In casu* blijkt dat verwerende partij van deze bevoegdheid, die op basis van het OER (zie stuk 11 van verwerende partij) aan de examencommissie toekomt, *prima facie* geen gebruik heeft gemaakt. Uit het dossier blijkt evenmin dat verzoeker hierom op grond van bijzondere omstandigheden heeft verzocht.

De toegekende scores en de puntenverdeling zijn in afdoende mate gemotiveerd en niet kennelijk onredelijk. Deze zijn bovendien voorafgaandelijk aan verzoeker meegedeeld (met name op 19 en 25 augustus 2016), zodat verzoeker tijdig – vóór de aanvang van het examen op 31 augustus 2016 – op de hoogte was van het feit dat hij nipt niet voldoende scoorde om globaal geslaagd te kunnen worden verklaard.

In de wederantwoordnota wijst verzoeker verder op de onregelmatigheden die kleven aan de eerder afgelegde examens, de bevoegdheid van de docenten om een examenbeslissing te nemen en de bevoegdheid van de examencommissie om op grond van het OER een deliberatiebeslissing te nemen. Alsook grieft verzoeker dat de toegekende score op het subonderdeel medicatiehistoriek niet naar behoren is gemotiveerd.

De Raad stelt vooreerst vast dat deze middelen nieuw werden ingeroepen in de wederantwoordnota, terwijl het voor verzoeker mogelijk was om deze reeds in zijn initieel beroepsschrift gericht tegen de studievoortgangsbeslissing van 25 augustus 2016 in te roepen. Deze middelen zijn derhalve in principe niet ontvankelijk, tenzij deze de openbare orde raken.

Wat de onregelmatigheid van het stage-examen betreft, merkt de Raad op dat dit examen, zoals het werd afgenomen op 27 mei 2016, door de Raad in zijn arrest nr. 2.971 als niet afdoende gemotiveerd en niet redelijk werd bevonden om volgende twee redenen:

- *minimale notities door de docenten tijdens het examen en een modelantwoord/antwoordsleutel ontbraken;*
- *er was niet ingegaan op het verzoek van verzoeker om het examen in aanwezigheid van een ‘externe’ waarnemer te laten verlopen.*

---

³ Artikelen II.224 – II.231 van de Codex Hoger Onderwijs.

De Raad kan niet anders dan vaststellen dat aan verzoeker – nadat hij op de hoogte is gebracht van de concrete puntenverdeling en de eindscore die hem werd toegekend in geval het eerder toegekend cijfer van 4/20 op het stage-examen werd behouden – de kans werd geboden om het examen opnieuw af te leggen.

De Raad stelt echter vast dat verzoeker met voldoende kennis van de gevolgen, met name dat hij nipt niet geslaagd was voor het opleidingsonderdeel (9,4/20), alsnog heeft beslist om niet deel te nemen aan het examen, waarvan de modaliteiten conform de eerdere arresten werden toegekend, in het bijzonder de aanwezigheid van een externe waarnemer (meer bepaald prof. dr. [B.] van UGent). Verzoeker heeft derhalve de kans gehad om dit examen – waaraan de genoemde onregelmatigheden kleefden – opnieuw af te leggen, maar heeft bewust geopteerd voor het behoud van het eerder toegekende cijfer.

De Raad stelt op basis van de puntenverdeling vast dat zelfs een cijfer van 4,5/20 op het betreffende stage-examen binnen de aangegeven definitief vastgestelde scores op de overige subonderdelen reeds tot het slagen van verzoeker voor het gehele opleidingsonderdeel zou leiden. Een nieuw examen zou tot gevolg hebben dat de eerder toegekende score van 4/20 als nietig wordt beschouwd en niet als behouden, tenzij een lager cijfer werd behaald.

De Raad betreurt het dat verzoeker deze kans, alleszins voorlopig, niet heeft genomen om alsnog zijn eindcompetenties aan te tonen in aanwezigheid van een externe waarnemer en met de toegekende door hem reeds aanvaarde faciliteiten op grond van zijn functiebeperking.

In de wederantwoordnota werpt verzoeker verder ook op dat deze voorliggende studievoortgangsbepaling van 25 augustus 2016 niet regelmatig werd genomen door het bevoegde orgaan, met name: de examencommissie.

Gezien dit middel - hoewel laattijdig ingeroepen - de openbare orde raakt onderzoekt de Raad deze grief ten gronde. De Raad stelt vast dat, conform artikel 17 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij (zie stuk 11 van verwerende partij), de bevoegde docenten/examinatoren (*in casu* prof. dr. [D.M.] en prof. dr. [D.L.]) normaliter een examenbeslissing over het opleidingsonderdeel ‘stage met stage-examens’ kunnen nemen. De

Codex Hoger Onderwijs⁴ bepaalt dat de docent op definitieve wijze het examencijfer voor een opleidingsonderdeel vastlegt en de examencommissie in principe niet meer tussenkomt. De examencommissie heeft conform de artikelen 19 en 20 van het OER de bevoegdheid om studenten het diploma toe te kennen en in voorkomend geval te delibereren op grond van bijzondere omstandigheden, wat *in casu* niet is gebeurd.

In voorliggende situatie betreft het echter een studievoortgangsbepaling die wordt genomen in opvolging van een vernietigingsarrest van de Raad. Op grond van artikel 25 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij is het de examencommissie die samenkomt in het kader van het intern beroep, die met volheid van bevoegdheid een studievoortgangsbepaling neemt, waarbij ze de mogelijkheid heeft om deze te herzien of te bevestigen. Het is derhalve de examencommissie, in bijzondere zitting samengekomen, die bevoegd is om een nieuwe examenbeslissing te nemen en niet de betrokken docenten. Voorliggende beslissing voldoet formeel derhalve niet aan de voorgeschreven regels van verwerende partij wat de interne beroepsprocedure betreft.

Dit middel is gegrond.

De Raad stelt verder vast dat, gezien de huidige beslissing formeel niet kan standhouden omdat ze niet werd genomen door de bevoegde examencommissie, bijeengekomen in het kader van het intern beroep, aan verzoeker, in opvolging van het eerder arrest nr. 2.971, derhalve nog steeds de mogelijkheid kan worden geboden om zijn examen alsnog af te leggen, volgens de afgesproken modaliteiten en in aanwezigheid van een externe waarnemer op een nieuw afgesproken datum.

Een afsluitend stage-examen kan dus nog georganiseerd worden zodat verzoeker – na het succesvol afleggen van dit examen – het diploma met betrekking tot het academiejaar 2015-2016 alsnog kan behalen.

Het beroep is in de aangegeven mate gegrond.

BESLISSING

---

⁴ Artikelen II.224 – II.231 van de Codex Hoger Onderwijs.

1. De Raad vernietigt de beslissing van 25 augustus 2016.

2. Het bevoegde orgaan van verwerende partij zal, rekening houdend met bovenvermelde overwegingen, uiterlijk tegen 27 oktober 2016 een nieuwe beslissing nemen.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 27 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, IIIe Kamer, samengesteld uit:

Karla Van Lint,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris
Melissa Thijs

De voorzitter
Karla Van Lint

Zitting van 28 september 2016

Arrest nr. 3.093 van 28 september 2016 in de zaak 2016/273

In zake: Nikki DERAS
                  bijgestaan en vertegenwoordigd door
                  advocaat Myriam Van den Abeele
                  kantoor houdend te 9052 Gent
                  Bollebergen 2A
                  bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen:

ERASMUSHOGESCHOOL BRUSSEL
woonplaats kiezend te 1070 Anderlecht
Nijverheidskaai 170

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 31 augustus 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de beroepscommissie van 26 augustus 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 28 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Afstand

Bij e-mail van 12 september 2016 heeft verzoekster aan de Raad gemeld dat zij geslaagd werd verklaard voor de opleiding en derhalve afstand doet van haar beroep.

De Raad ziet geen reden om dit verzoek niet in te willigen.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 28 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.094 van 28 september 2016 in de zaak 2016/290

In zake: Wouter VERWIMP
                  woonplaats kiezend te 3980 Tessenderlo
                  Engsbergseweg 105

tegen:

UC Leuven
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Jan Bergé en Pieterjan Osaer
kantoor houdend te 3000 Leuven
Naamsestraat 165
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepscommissie van 1 september 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 28 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij en advocaat Pieterjan Osaer, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

De initiële feitelijke voorgaanden in dit dossier zijn weergegeven in het arrest nr. 3.021 van de Raad van 22 augustus 2016. De Raad verwijst ter zake naar dat arrest.

In dat arrest werd de beslissing van de interne beroepscommissie van 15 juli 2016 vernietigd. Een eerste middel, steunend op de formelemotiveringsplicht, de materiële motiveringsplicht en het *patere legem*-beginsel, werd op grond van de volgende motieven gegrond bevonden:

“(…)

De hierboven vermelde vereiste in herinnering brengend dat er een voldoende duidelijk verband moet bestaan tussen een niet-cijfermatige deelquotering en een cijfermatig (deel)resultaat, merkt de Raad op dat hij samen met verzoeker in het ongewisse blijft hoe de deelquoteringen voor ‘stage’ en ‘onderzoek’ *in casu* concreet tot stand zijn gekomen.

De Raad kan mogelijks begrijpen dat de stage – enkel gelet op de beoordeling van de studietrajectbegeleider en vooralsnog zonder uitspraak te doen over de grieven van verzoeker wat bepaalde deelquoteringen betreft – door verwerende partij als ‘onvoldoende’ wordt beoordeeld, maar nu verwerende partij ervoor heeft gekozen om het geheel van de stage gedetailleerd te quoteren op 240 punten, ligt het op de weg van de opleiding om voor het uiteindelijk toegekende cijfer in dat licht ook een afdoende verantwoording te bieden.

Die verantwoording ontbreekt. Hoewel de ECTS-fiche voorschrijft dat “de contracttaken die stagetaken zijn, worden verrekend in het stagecijfer”, kan de Raad uit geen enkel stuk dat hem wordt voorgelegd, afleiden hoe precies verwerende partij tot een quotering van 108 punten is gekomen voor het onderdeel ‘stage’. Het is aldus voor de Raad geheel onduidelijk waarom, bij wijze van voorbeeld, verzoeker niet 100 punten heeft bekomen, of 120, of enig ander cijfer.

Zulks opent de deur naar willekeur. De relevantie van de score is nochtans evident, te meer nu uit de ECTS-fiche blijkt dat een tekort voor het onderdeel ‘stage’ niet cijfermatig kan worden gecompenseerd door de score op het onderdeel ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’, en een dergelijk tekort automatisch leidt tot een 9/20 voor het gehele opleidingsonderdeel (in de marge wijst de Raad erop dat de letterlijke toepassing van deze regel ertoe leidt dat een student met élk tekort op ‘stage’ een examencijfer van 9/20 krijgt, ook indien het tekort rekenkundig tot een lager cijfer zou leiden).

De vaststelling dat verzoeker met de thans toegekende quotering van 108/240 niet zeer ver van het minimale resultaat van 120/240 is verwijderd, noopt des te meer tot een afdoende motivering van de deelscore.
Het middel is gegrond.”

In uitvoering van ’s Raads voormeld arrest nr. 3.021 heeft de interne beroepscommissie van de UC Leuven een nieuwe beslissing genomen. Deze luidt als volgt:

“(…)

De opleiding heeft hierop het volgende meegedeeld aan de Interne Beroepscommissie:

- het volledige opleidingsonderdeel ‘Praktijk II’ staat op 13 studiepunten (Zie ECTS-fiche en studievoorgangsdossier).
- dit opleidingsonderdeel bestaat uit 2 onderdelen, m.n. ‘stage’ en ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’.
- omdat het onderdeel ‘stage’ een veel grotere studie- en tijdbelasting voor de student inhoudt dan het onderdeel ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’, heeft de opleiding in de beoordeling en de quoterings van het volledige opleidingsonderdeel een wegingscoëfficiënt gebruikt die overeenstemt met deze respectieve[] belasting.
- het onderdeel ‘stage’ vertegenwoordigt 12 van de 13 studiepunten. Het onderdeel ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’ vertegenwoordigt 1 van de 13 studiepunten (SP).
- Aan elk studiepunt worden 20 te behalen punten toegekend. Het volledige opleidingsonderdeel wordt daarom gequoteerd op 260 (= 20 x 13 SP). Zo komt de opleiding tot de opsplitsing voor de quoterings:
  - o Stage:
12 van 13 SP i.e. $20 \times 20 =$ gequoteerd op 240
  - o Onderzoeksactiviteit en didactische ateliers:
1 van 13 SP i.e. $1 \times 20 =$ gequoteerd op 20
  - o Totaal:
13 van 13 SP i.e. $13 \times 20 =$ gequoteerd op 260
- het quoterings van ‘stage’ op *specifiek* 240 is dus geen uitdrukking van een gedetailleerde beoordeling op 240, maar wel het toekennen van een gewicht van 12/13 aan dit onderdeel van het volledige opleidingsonderdeel (13/13) om tot een eindcijfer te komen. Hiermee wil de opleiding een correcte verhouding tussen de 2 onderdelen bekomen.
- zoals uit alle documenten van de opleiding blijkt, betreft de beoordeling van de stage:
  - o *een permanente evaluatie, met verrekening van de contracttaken die stagetaken zijn. Dit leidt tot ‘het’ stagecijfer (ECTS-fiche).*
  - o *hierbij is ‘de eindevaluatie voor de praktijk geen rekenkundig gemiddelde van de afzonderlijke lesbeoordelingen. Voor de beoordeling van stage wordt gecontroleerd of de student minstens niveau 2 behaalt op de grijs gearceerde competenties. Ook de evolutie is belangrijk over het hele jaar’ (Praktijkgroeiboek semester 4).*
- in dit dossier heeft de studietrajectbegeleider, na uitgebreid overleg met en instemming van de gehele examencommissie, de student op stage ‘het’ stagecijfer van 9/20 toegekend. De motivering hiervoor is reeds uitgebreid weergegeven en toegelicht in de stukken van het dossier.
Deze score (9/20) is geen som van deelpunten voor verschillende competenties, taakvelden, lesbeoordelingen, taken, ... maar leg[t] het globaal beeld van de student vast in een punt.

Overwegingen die leiden tot dit punt van 9/20:

- De student scoort onvoldoende (geen beheersingsniveau 2) op 8 van de 14 kerncompetenties.
- De student heeft onvoldoende groei (geen gunstige evolutie) doorgemaakt doorheen het hele jaar (zie evaluatie semester 3 en semester 4).
- De professionele houdingen van de student zijn niet in orde (vooral verantwoordelijkheidszin: het meermaals niet tijdig indienen van lesvoorbereidingen)
- De opleiding wenst hierbij (gelet op het arrest van de R.Stvb.) nog te verduidelijken dat ook de contracttaken die stagetaken zijn, in dat globaal stagecijfer zijn meegenomen (i.e. ‘verrekend’ [verwijzing in voetnoot]).
  - De stagetaken moeten door de student opgenomen worden in de stagemap en worden daar door de mentor en/of studietrajectbegeleider beoordeeld (zie praktijkgroeiboek, semester 3 en 4).
  - Sommige taken worden gerealiseerd in de lesontwerpen van de student (vb. contracttaak 5.2, semester 4: aanwenden van informatie over de beginsituatie), andere zijn apart op te nemen in de stagemap (vb. contracttaak 5.1, semester 4: beginsituatie bepalen: deze info dient te worden ingevuld in het daartoe bestemde document ‘infowijzer’).
  - Stagetaken worden niet apart beoordeeld door middel van een cijfer, maar worden wel kwalitatief beoordeeld en worden als zodanig meegenomen in de permanente evaluatie van de stage. Bij wijze van voorbeeld kan worden verwezen naar:
    - Contracttaak 5.1 beginsituatie bepalen
Feedback werd opgenomen tijdens het gesprek met de studietrajectbegeleider na stage deel 1, semester 4 bij de ‘bijkomende actielijnen’: *‘infowijzer goed aanvullen, vb. bij spelling: kapstokwoorden gebruiken.’*
    - Contracttaak 5.2 aanwenden van informatie over de beginsituatie
Feedback werd opgenomen in reflectie-syntheseverslag praktijk II door de studietrajectbegeleider bij de bijhorende competentie 14: *‘Vul de beginsituatie in je individuele lesontwerpen soms ook vakdidactisch aan, niet enkel inhoudelijk.’*
    - In semester 4 schrijft de mentor bij competentie 3 ‘horizontale en verticale planning uitbouwen’ rond contracttaak 2.1 een weekrooster uitwerken: *‘Nadat je de lesontwerpen hebt gekregen, heb je a.d.h.v. de bestaande lessenrooster een weekplanning gemaakt. Mits kleine aanpassingen was deze goed bruikbaar’.*
    - Feedback werd ook gegeven in individuele lesevaluaties. Bijvoorbeeld, rond contracttaak 9.1, semester 4: persoonlijke en creatieve inbreng bij lesontwerpen, staat in het individuele lesverslag van de studietrajectbegeleider van 01/03/2016 van een les begrijpend lezen *‘Vermeld alle bronnen (...) breid de verantwoording van je didactisch*

handelen uit. Durf nog meer afwijken van de handleiding en anticipeer nog meer op de typische moeilijkheden bij begrijpend lezen', wat ook terugkomt in het reflectie-syntheseverslag Praktijk II bij de professionele houdingen, meer bepaald bij 'muzisch en creatief handelen': 'Je hebt al wat meer eigen inbreng in je lessen gestopt. Toch blijft de creatieve toets in je lessen vrij beperkt'. Ook de mentor haalt in het stageverslag van semester 4 aan dat 'de creatieve inbreng in de lessen nog te beperkt was'.

- Gelet op de wegingscoëfficiënt (12 van de 13 studiepunten op stage) wordt het cijfer voor 'stage' van 9/20 vermenigvuldigd met de coëfficiënt 12, om zo te resulteren in **108/240**. Samen met het cijfer van **10/20** (1 van de 13 studiepunten) voor 'onderzoeksactiviteit en didactische ateliers', geeft dit een totaalscore van **118/260**. Dit cijfer stemt overeen voor het volledige opleidingsonderdeel met 9,07/20, i.e. herleid **9/20** voor het volledige opleidingsonderdeel 'Praktijk II'.
- Gelet op de vraag van R.Stvb. waarom de student bijvoorbeeld geen 100 punten heeft gekregen, of 120, kan de opleiding het volgende antwoorden: Zoals bovenstaande wegingscoëfficiënt verduidelijkt zal elke student op het onderdeel 'stage' steeds een veelvoud van 12 behalen. Een student kan m.a.w. nooit een 100 op 240 scoren, want geen veelvoud van 12. Een 120 op 240 scoren is *wel* mogelijk, want dit zou betekenen dat de student een 10/20 behaalde als stagecijfer, wat na toepassing van de wegingscoëfficiënt (x12) neerkomt op 120/240.

De Interne Beroepscommissie oordeelt in volheid van bevoegdheid dat de bovenstaande toelichting van de opleiding die integraal deel uitmaakt van de huidige beslissing, afdoende verduidelijkt hoe het resultaat voor stage (en het resultaat voor het volledige opleidingsonderdeel 'Praktijk II') precies tot stand is gekomen. De Interne Beroepscommissie maakt de toelichting van de opleiding hiermee ook volledig tot de hare en stelt vast dat het resultaat inhoudelijk zijn grond vindt in een uitgebreid gemotiveerd dossier.

De afdoende verduidelijking van het precies tot stand komen van 108/240 op stage, is derhalve te vinden in de wegingscoëfficiënt die de opleiding toepast in functie van het totaal aantal studiepunten van het opleidingsonderdeel (13/13 SP: totaal 260/260) en het aandeel dat de onderdelen van respectievelijk stage (12/13 SP: 240/260) en onderzoeksactiviteit en didactische ateliers (1/13 SP: 20/260) hierin innemen.

BESLISSING:

De Interne Beroepscommissie beslist aan Wouter Verwimp de score van 9/20 toe te kennen voor het OPO Praktijk II."

Dit is de thans bestreden beslissing.

Zij werd aan verzoeker betekend met een per post aangetekende zending die werd afgegeven op 2 september 2016 en die door verzoeker is ontvangen op 6 september 2016.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. Rechtspleging

Bij aangetekend schrijven van 7 september 2016 is aan de partijen, overeenkomstig de artikelen II.301 en II.302 van de Codex Hoger Onderwijs, de procedurekalender meegedeeld. Daarin is de termijn voor het indienen van de antwoordnota voor de verwerende partij bepaald op 14 september 2016.

Verwerende partij heeft binnen de gestelde termijn in dit dossier geen antwoordnota ingediend. Ten aanzien van de op 16 september 2016 bij de Raad neergelegde antwoordnota heeft verzoeker, onder verwijzing naar de vermelding op de procedurekalender, het standpunt ingenomen dat deze uit de debatten moet worden geweerd.

Artikel II.302, §3, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat een buiten de gestelde termijn aan de Raad overgemaakte antwoordnota of wederantwoordnota uit de verdere procedure wordt geweerd. Deze bepaling is bindend en verleent de Raad geen appreciatiemarge om met enige belangenschade in hoofde van de partijen rekening te houden.

De antwoordnota kan bijgevolg niet als procedurestuk in aanmerking worden genomen, en heeft hoogstens de waarde van een gewone inlichting.

VI. Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op het redelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Onder verwijzing naar 's Raads beoordeling van het eerste middel in het voormelde arrest nr. 3.021 van de Raad van 22 augustus 2016, stelt verzoeker dat de bestreden beslissing het gezag van gewijsde van dat arrest schendt. Immers, zo stelt verzoeker, diende de interne beroepscommissie te motiveren hoe zij tot een score van 108/240 is gekomen en hoe deze deelscore is samengesteld en berekend, terwijl thans enkel wordt verduidelijkt dat de score van 108/240 een hertaling is van een initiële quotering van 9/20, na verrekening van het gewicht van dat deel.

Daarmee blijft de bestreden beslissing volgens verzoeker in gebreke om duidelijk te maken voor welke taken en prestaties er punten werden toegekend, zodat geen antwoord wordt geboden op de vraag van het annulatiearrest van 22 augustus 2016 naar een transparante en verifieerbare methode. Een en ander sterkt verzoeker in zijn overtuiging dat het eindcijfer willekeurig is toegekend.

Voorts zet verzoeker uiteen dat het motief dat de score geen som is van deelpunten maar van een globaal beeld van de student, hem ook sterkt in de overtuiging dat de beoordeling van de stage enkel is gebaseerd op de eenzijdige visie van de studietrajectbegeleider.

Ter zake wijst verzoeker erop dat bepaalde overwegingen uit het dossier ten onrechte niet in rekening werden gebracht bij de eindbeslissing: hij verwijst in dat opzicht naar de feedback in de stageverslagen.

Nog wat die stageverslagen betreft, stelt verzoeker dat de daarin voorkomende positieve feedback de eindconclusie van het syntheseverslag niet kan schragen. Verzoeker wijst erop dat de geformuleerde werkpunten niet als ernstige tekortkomingen kunnen worden beschouwd en meent aanspraak te kunnen maken op een beoordeling die luidt dat hij klaar is voor de volgende fase van de opleiding, “mits initiatief om de werkpunten aan te pakken”.

Inzake de overwegingen met betrekking tot de professionele houding, stipt verzoeker aan dat de bestreden beslissing blijft focussen op het niet tijdig indienen van de lesvoorbereidingen, zonder te peilen naar de oorzaken hiervan en zonder rekening te houden met de andere competenties die wel werden bereikt.

Wat de contracttaken betreft, stelt verzoeker dat zij voor wat betreft de geciteerde opmerkingen toch in orde zijn en zelfs positief, wat dan zou moeten bijdragen tot een goed cijfer. In dat licht peilt verzoeker naar het gewicht dat aan die taken is toegekend in de globale beoordeling.

Verzoeker mist in de eindbeoordeling ook de waarde en het gewicht van de zelfreflectie, en wijst er tevens op dat vijf van de zes lectorverslagen een voldoende score kregen, zodat ook de vraag rijst naar het gewicht van het verslag van de studietrajectbegeleider.

Verzoeker stelt zich ook de vraag of er wel rekening is gehouden met de schriftelijke beoordelingen van een leraar lichamelijke opvoeding en van de kleuterstage.

Wat de deelname aan didactische ateliers betreft, doet verzoeker gelden dat hij hiervoor geen score of feedback heeft gekregen en dat nergens is beschreven wat het gewicht daarvan is. Terwijl zijn prestaties mondeling als positief werden beoordeeld – nog steeds volgens verzoeker, vermeldt het eindsyntheseverslag ter zake niets.

Verzoeker besluit de uiteenzetting van zijn enig middel als volgt:

“Verzoeker blijft nog steeds in het ongewisse hoe de deelquoteringen voor de berekening van het deeltotaal van 108/240 concreet tot stand zijn gekomen. Verzoekende partij stelt bijgevolg vast dat de verwerende partij het gezag van de beslissing van de Raad negeert, wat zich vertaalt in een schending van de motiveringsplicht en de redelijkheidsplicht.

Het is duidelijk dat de opleiding een essentieel instrument om de stage te beoordelen op een open, transparante en verifieerbare manier niet ter beschikking heeft, en dat de deur wagenwijd openstaat voor willekeur: de argumentatie van de opleiding bewijst dat het ‘globaal beeld’ over de student dat men vooropstelt dat het voorwerp vormt van een selectieve zoektocht naar bewijzen die dat vooropgestelde beeld kunnen bevestigen, wat niet onmogelijk is wegens de verschillende soorten documenten zoals lesvoorbereidingen, verslagen, richtlijnen in verschillende vormen etc. ... waar in kan gezocht worden. Meerdere documenten zoals de stageverslagen vereisten zelfs dat er werkpunten worden vermeld (+/- 3). Een opmerking van oktober 2015 die bv. het beeld kan bevestigen, maar die door verzoeker in de praktijk werd aangepakt blijkt dan wel handig om het eigen gelijk te bewijzen.

Het is wel merkwaardig, en van de kant van de verzoekende partij teleurstellend, om vast te stellen dat de Interne Beroepscommissie geen eigen bijdrage levert maar de beslissing louter en alleen baseert op het advies van de opleiding i.e. de studietrajectbegeleider, en het (opnieuw) niet nodig acht om de student te horen. Men zou toch verwachten dat een

dergelijk arrest van de Raad beter zou bestudeerd worden om de bredere consequenties ervan in te schatten.

Verzoeker wenst te eindigen met 2 citaten uit de stagebeoordeling van sem3: *‘durf nog wat meer want je hebt veel in je mars’* en *‘hij is sterk gemotiveerd om zijn diploma te halen’*. De opleiding zou zich beter eens beraden over de manier waarop ze in dit geval gefaald heeft om verzoeker op te volgen en te beoordelen om hem in zijn volle waarde tot zijn recht te laten komen, en of er geen factoren zijn geweest zoals bv. de kwaliteit van de stageplaats, en de kwaliteit van de stagementor van die bepaalde stageplaats die moeten geëvalueerd worden.”

In zijn *wederantwoordnota* zet verzoeker zijn visie uiteen over het verloop van de procedure en herhaalt hij dat de bestreden beslissing geen objectief totaalbeeld van zijn kennen en kunnen weergeeft.

Verzoeker voegt bij zijn wederantwoordnota nog een bijkomend stuk (beoordelingsmatrix) ter illustratie van de werkwijze in een andere opleiding van verwerende partij.

Beoordeling

In zijn arrest nr. 3.021 van 22 augustus 2016 heeft de Raad de voorgaande beslissing van de interne beroepscommissie van verwerende partij vernietigd, op grond van de overweging dat niet duidelijk was hoe de quotering van 108/240 voor het onderdeel ‘stage’ precies tot stand is gekomen.

In de thans bestreden beslissing wordt, wat het cijfermatige betreft, verduidelijkt dat verzoeker voor het onderdeel ‘stage’ een quotering van 9/20 bekwam, en dat dit cijfer, omwille van het soortelijk gewicht van de ‘stage’ binnen het gehele opleidingsonderdeel, met een factor 12 is omgezet naar 108/240, om vervolgens te worden opgeteld bij de quotering van 10/20 voor ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’, resulterend in 118/260 voor het gehele opleidingsonderdeel, hetzij 9/20.

De bestreden beslissing komt hiermee tegemoet aan de beschikking van het voormelde arrest nr. 3.021.

Inhoudelijk geeft de bestreden beslissing in afdoende mate aan hoe voor het onderdeel ‘stage’ tot een globale beoordeling van 9/20 werd gekomen.

De Raad verwijst ter zake naar wat in de bestreden beslissing is uiteengezet onder de titel ‘overwegingen die leidden tot dit punt van 9/20’. De daarin gegeven motieven komen de Raad niet onredelijk of kennelijk onjuist voor.

Dat binnen UC Leuven in een andere opleiding een andere beoordelingswijze wordt gehanteerd – cf. de beoordelingsmatrix die verzoeker voorlegt – is niet van aard om de hier bestreden beslissing onregelmatig te maken, nu het gebruik van een dergelijke matrix niet als vormvereiste is voorgeschreven.

Evenmin overtuigt verzoeker ervan dat geen of onvoldoende rekening zou zijn gehouden met alle elementen in het dossier, waaronder de feedback in de stageverslagen. In de procedure leidend tot het arrest nr. 3.021 van 22 augustus 2016 heeft de Raad een tweede middel, met gelijke strekking, overigens reeds ongegrond bevonden. Daargelaten dat de rechtsmacht van de Raad op dat punt derhalve is uitgeput, voert verzoeker thans ook geen elementen aan die tot een andere beoordeling leiden.

Ten onrechte taalt verzoeker naar onderliggende deelpunten, of het gewicht van de beoordeling van de taken binnen het geheel. Blijkens de ECTS-fiche wordt het deel ‘stage’ binnen het opleidingsonderdeel beoordeeld met één quoteringsysteem, gesteund op permanente beoordeling.

Waar verzoeker thans stelt dat hij geen score of feedback heeft ontvangen omtrent de deelname aan de didactische ateliers, en dat hij evenmin weet wat het gewicht daarvan is, wijst de Raad erop dat verzoeker op basis van de ECTS-fiche kon weten dat het onderdeel ‘onderzoeksactiviteit en didactische ateliers’ afzonderlijk werd gequoteerd.

Verzoeker heeft in zijn intern beroep van 28 juni en 6 juli 2016 het verloop of de quoteringsysteem van dat onderdeel op geen enkele wijze in vraag gesteld. Middelen ter zake kunnen in de huidige stand van de procedure derhalve niet meer voor het eerst op ontvankelijke wijze worden aangevoerd.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 28 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.137 van 28 september 2016 in de zaak 2016/296

In zake: [REDACTED]

tegen: [REDACTED]

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 6 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de examentuchtbeslissing van 10 augustus 2016 en van de beslissing in de institutionele beroepscommissie van 2 september 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 28 september 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat [REDACTED], die loco advocaat [REDACTED] verschijnt voor verzoekende partij en [REDACTED], die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

III. Feiten

Verzoeker was in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding bachelor in de Geneeskunde.

Tot het curriculum van verzoeker behoort het opleidingsonderdeel '[REDACTED]'. Binnen de vier 'lijnen' die in de opleiding te onderscheiden zijn, is het opleidingsonderdeel te situeren in de zogenaamde 'E-lijn', die betrekking heeft op exploratie en ethiek. De opleidingsonderdelen binnen die 'lijn' focussen op ethiek, interdisciplinair handelen en professioneel gedrag.

Omtrent de precieze invulling van het hier betrokken opleidingsonderdeel, geeft verwerende partij de volgende – door verzoeker niet tegengesproken – duiding:

“Voor dit vak wordt de studenten gevraagd een gezin te zoeken waarin een baby geboren zal worden in de periode juni-september. In 2de bach leggen de studenten op 4 tijdstippen tijdens het academiejaar huisbezoeken af bij dit gezin: begin november, begin december, eind februari en eind maart/begin april. De exacte datums van deze huisbezoeken kunnen door de student gekozen worden, in overleg met het gezin, maar moeten vallen voor de geplande terugkomnamiddagen waarin een bespreking in groep over het vorige en volgende huisbezoek doorgaat. Het vak kent nog een vervolg in 3de bach, waar opnieuw een gezin met baby wordt gevolgd.

Bij elk huisbezoek moet een interview van de ouder(s) afgenomen worden over een bepaald thema (huisbezoek 1: zwangerschap en bevalling; huisbezoek 2: preventieve zorg o.a. wiegedoodpreventie; huisbezoek 3: vaccinaties; huisbezoek 4: psychosociale veranderingen door de komst van de baby). Ook wordt voeding, slaappatroon, gewicht/lengte en psychomotore ontwikkeling van de baby geëvalueerd.

Er zijn tussendoor vijf groepsbijeenkomsten vastgelegd, de zgn. terugkomdagen, waarin de huisbezoeken worden besproken en de volgende huisbezoeken worden voorbereid. Op de 5de en laatste groepsbijeenkomst dienen de studenten hun map en verslag (in de vorm van een brief gericht aan de ouders) in bij de begeleider die de volledigheid van de map zal nakijken en het verslag beoordeelt. Een volledige map bevat nota's van de terugkomnamiddagen (groepsbijeenkomsten), notities en verslagen van de 4 huisbezoeken, een ingevulde groeicurve met verschillende meetpunten op, een tandemlijst die op 4 verschillende tijdstippen (cf. de huisbezoeken) aangevuld is, een ingevulde tabel over de voeding van de baby en de evolutie in de ontwikkeling van de baby per huisbezoek. Na het inkijken van de map en lezen van het verslag, komen de studenten op individueel gesprek bij hun begeleider en krijgen ze hun map terug. Het verslag blijft bij de begeleider. Aan de studenten wordt ook gevraagd om een kopie van het eindverslag aan hun gastgezin te bezorgen.”

Er bestaat tussen partijen geen betwisting dat verzoeker geen enkel van de opgelegde huisbezoeken heeft afgelegd. Verzoeker zet ter zake uiteen dat hij contact had opgenomen met een gezin dat hij goed kende, dat de eerste afspraak niet kon doorgaan en de tweede afspraak door hem niet werd nagekomen, en dat hij na deze twee onaangekondigde afzeggingen geen contact meer durfde opnemen met het gezin.

Verzoeker volgt – volgens hem omwille van zijn leerstoornis – de opvolgssessies voor het opleidingsonderdeel evenmin, en blijft ook bij andere lessen afwezig. Hij is wel aanwezig op de laatste les, omdat hij dan zijn verslagen moet indienen. In wat verzoeker een paniecreactie noemt, maakt hij de volledige taak voor het opleidingsonderdeel af zonder een huisbezoek te

hebben afgelegd. Verzoeker dient een groeicurve in, een ingevulde tandemlijst, verslagen van vier huisbezoeken en een eindevaluatie (brief aan de ouders).

Bij een eerste gesprek – het evaluatiegesprek van 3 mei 2016 – bevraagt de begeleidster verzoeker omtrent discrepanties tussen de map en de ingediende verslagen. Volgens verwerende partij houdt verzoeker op dat ogenblik staande dat hij de huisbezoeken wel degelijk heeft afgelegd.

Hierop neemt het secretariaat van de vakgroep telefonisch contact op met het betrokken gezin. Uit dat gesprek blijkt dat de moeder van de baby niet aan enig babyproject deelnam, dat zij het project of verzoeker niet kende en dat zij nooit mails van de universiteit had ontvangen.

Een volgend contact is het feedbackgesprek van 7 juli 2016, waarbij verzoeker wel toegeeft geen huisbezoeken te hebben afgelegd. Volgens zijn relaas kadert verzoeker bij dat gesprek het gemis aan huisbezoeken en de vervalsing van de verslagen in zijn leerstoornis en de daaruit volgende paniecreactie.

Op basis van het feedbackgesprek schrijft prof. B.D.M., titularis van het opleidingsonderdeel, de examencommissie aan om examenfraude te melden. Verzoeker wordt vervolgens met een e-mail van 2 augustus 2016 opgeroepen om door de examencommissie te worden gehoord.

Van de zitting van de examentuchtcommissie van 10 juli 2016 wordt het volgende verslag opgesteld:

“Bij de start van de vergadering geeft de voorzitter van de opleidingscommissie een toelichting over het fraudedossier dat ten laste wordt gelegd aan student [REDACTED], student 2de jaar Geneeskunde (studentennummer 01207084).

Op 7 juli 2016 ging een feedbackgesprek door met deze student voor het opleidingsonderdeel E-lijn. Bij dit gesprek waren Prof. Dr. [J.D.M.], voorzitter opleidingscommissie, en de titularis van E-lijn Prof. Dr. [B.D.M.] aanwezig.

Deze student is niet geslaagd voor E-lijn BA2 op basis van onvoldoendes voor 3 van de 4 onderdelen: ouderenzorgstage (2/20), exploratie van het gezin (4/20) en professioneel gedrag (fail).

- De slechte score voor het onderdeel “Ouderenzorgstage” was het gevolg van afwezigheid van de student op het terugkommoment en het niet indienen van een verslag.
- Bij “Exploratie van het gezin” was hij slechts 2 van de 5 keer aanwezig op een terugkomnamiddag en was zijn werkmap niet in orde (geen cursus aangekocht, onvolledige groeicurve en tandemlijst, opdrachten over voeding en psychomotore ontwikkeling niet uitgevoerd). Er werden door de student wel keurige verslagen over 4 huisbezoeken ingediend, wat de groepsbegeleider vreemd vond.

Er gebeurde een individueel evaluatiegesprek met de groepsbegeleider en de student had de meest uiteenlopende excuses voor zijn afwezigheden (ziek, aangesloten bij andere groep, vergeten...). Hij verklaarde nonchalant en chaotisch te zijn en problemen te hebben met zijn ouders omdat hij al 5 jaar bezig is met universitaire studies. De begeleidster confronteerde hem met de discrepantie tussen de map en de verslagen, en hij bevestigde formeel dat hij alle huisbezoeken afgelegd heeft.

Vervolgens heeft het vakgroepsecretariaat van de pediatrie telefonisch de moeder van de baby gecontacteerd die antwoordde dat er nooit huisbezoeken plaatsgevonden hebben en dat zij de student zelfs niet kent. De door de student ingediende verslagen, groeicurve en tandemlijst zijn dus vervalst en berusten dus niet op feitelijke waarnemingen.

Op het gesprek van 7 juli 2016 werd de student geconfronteerd met deze fraude/schriftvervalsing en werden zijn beweegredenen nagevraagd. Hij gaf onmiddellijk toe dat hij de documenten vervalst heeft en dat dit een grote fout was. Hij vertelde dat hij een lastig jaar achter de rug heeft als gevolg van het stoppen van chronische medicatie (Rilatine®) en het op kot wonen, waardoor zijn leven in het voorbije jaar gedesorganiseerd en chaotisch verlopen is. Toen de deadline voor indiening van de map naderde, raakte hij in paniek en heeft hij valse documenten aangemaakt.

Op de vraag waarom hij zijn problemen niet gemeld heeft, bijvoorbeeld bij zijn begeleider, zijn mentor, ... kon hij niet antwoorden. Hij zou op dit ogenblik opnieuw thuis wonen en verzekerde ons dat hij hulp krijgt van zijn ouders en een psycholoog. Hij zou reeds gestart zijn met studeren voor de 2de zittijd.

Er werd uitgelegd dat fraude bij artsen in opleiding niet getolereerd wordt en dat dit kan leiden tot uitsluiting uit de opleiding geneeskunde.

Hierop werd de student erg zenuwachtig. Arts (liefst sportarts) worden is zijn droom en hiervoor heeft hij meermaals deelgenomen aan het Toelatingsexamen geneeskunde. Andere richtingen spreken hem niet aan. Zijn motivatie om arts te worden komt enerzijds voort uit bewondering voor het beroep van zijn vader (chiropractor) en anderzijds omdat de studies hem zo boeien. De leerstof en lessen in 2de Bachelor omschreef hij als “een feest”.

Op de hoorzitting van 10 augustus 2016 werd de student door alle aanwezige leden van de examencommissie ondervraagd. Prof. [B.D.M.] was aanwezig maar heeft gezien haar betrokkenheid als titularis en het feit dat zij reeds het feedbackgesprek gevoerd had met de student geen vragen gesteld. De antwoorden gegeven door de student bevestigen in grote lijnen het verslag van het gesprek van 7 juli. Wel geeft hij als motivatie waarom hij geneeskunde als opleiding heeft gekozen aan dat hij mogelijks in wetenschappelijk

onderzoek zou verder gaan, waarbij hij onmiddellijk de link maakt dat fraude ook in die sector wellicht een probleem is.

Op de vraag of de ingediende verslagen zijn gekopieerd van een andere student, antwoordt ..... dat hij alles zelf verzonnen heeft en dus geen plagiaat heeft gepleegd.

De student ontkent de feiten niet en geeft aan dat hij van oordeel is dat er een verband is tussen zijn op dat moment onbehandeld Attention Deficit Disorder en de paniecreactie waardoor hij de fraude gepleegd heeft. Actueel neemt hij terug medicatie en is hij een behandeling gestart bij een psychiater en een psycholoog.

Bij navragen naar behaalde resultaten van eerdere opleidingsjaren, twijfelt ..... om antwoord te geven en geeft pas antwoord nadat de vraagsteller aandringt.

Na de hoorzitting wordt er, gezien de feiten bewezen zijn en niet ontkend worden, beraadslaagd over de tuchtsanctie. Alle leden van de commissie zijn het er over eens dat deze student ernstige persoonlijke problemen heeft, die therapie vereisen om zijn tekortkomingen wat betreft professioneel gedrag te remediëren.

De commissie is tevens van oordeel dat er in de loop van het academiejaar 2015-2016 verschillende momenten zijn geweest waarop de student geen actie heeft ondernomen voor verschillende taken en vergaderingen, zodat hier reeds progressief het plan van fraude moet zijn gegroeid. De student is sociaal niet geïsoleerd, heeft een vriendin en ouders die erg met hem begaan zijn. Via de lijn professioneel gedrag is er daarenboven de mogelijkheid om samen met de mentor naar oplossingen te zoeken bij problemen met studieopdrachten en deadlines.

Op basis van bovenstaande argumenten en het feit dat zwaar getild wordt binnen de opleiding Geneeskunde aan schrijftvervalsing, wordt besloten hier als tuchtsanctie (volgens artikel 78 van het OER) een uitsluiting te vragen met het onmiddellijk verlies van de hoedanigheid van student en het verbod zich opnieuw in te schrijven aan de universiteit voor een periode van 4 academiejaren.”

De sanctie wordt aldus aan verzoeker meegedeeld met een brief van 10 augustus 2016.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Tegen deze beslissing stelt verzoeker op 16 augustus 2016 een intern beroep in.

Wat de feitelijke toedracht betreft, zet verzoeker daarin het volgende uiteen:

“In het 2de studiejaar van de bacheloropleiding Geneeskunde diende ..... voor het opleidingsonderdeel ..... 'Studium Generale' een gezin te volgen na de geboorte van een baby in het onderdeel 'Exploratie van het gezin'.

..... diende voor het opleidingsonderdeel verschillende huisbezoeken te doen bij een gezin en hiervan telkens een verslag op te maken.

..... nam hiervoor contact op met een gezin dat zijn ouders goed kenden, die hiermee akkoord gingen.

Echter kon de eerste afspraak met dit gezin niet doorgaan en ook een tweede afspraak werd niet nagekomen door [REDACTED], waarna [REDACTED] uit schaamte voor deze twee onaangekondigde afzeggingen geen contact meer durfde opnemen met het gezin.

Ook de eerdere lessen voor het bewuste vak werden niet gevolgd door [REDACTED] waardoor hij op de laatste les door de professor werd geconfronteerd met de vraag of hij het kind wel had bezocht.

In een vlaag van paniek en zonder hierover na te denken heeft [REDACTED] positief gereageerd op deze vraag om een moeilijke confrontatie voor hem [] trachten te vermijden.

Omdat [REDACTED] vervolgens deze leugen niet meer durfde op te biechten en de nodige vragen en opmerkingen te krijgen naar het hoe en waarom, heeft [REDACTED] hierop de verslagen van de huisbezoeken alsnog opgesteld zonder effectief tot een huisbezoek te zijn overgegaan.

Op een feedbackgesprek op 7 juli 2016 werd [REDACTED] geconfronteerd met het feit dat de moeder van het gezin bevestigde dat er nooit huisbezoeken plaatsvonden.

[REDACTED] gaf onmiddellijk toe dat hij nooit een huisbezoek had gedaan en dat de verslagen aldus niet met de werkelijkheid overeenstemden, dit ten gevolge van ernstige persoonlijke omstandigheden namelijk zijn onbehandelde ADD (Attention Deficit Disorder) en de hieruit volgende paniecreactie ten gevolge van slechte resultaten.

Ook op de hoorzitting van 10 augustus 2016 heeft [REDACTED], zonder de aanwezigheid van zijn raadsman, de feiten bekend en alle schuld op zich genomen.”

Verder ontwikkelt verzoeker in het intern beroep de volgende middelen tegen de examentuchtbeslissing:

“1. Voorafgaandelijk: Betreffende de schending van de rechten van verdediging

Het recht van verdediging is een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur. Het veronderstelt dat de tuchtrechtelijk vervolgte over alle procedurele documenten beschikt om zijn verweer met kennis van zaken te kunnen voeren en zich hiertoe kan laten bijstaan door een raadsman van zijn keuze.

Het OER voorziet in artikel 78 dat [REDACTED] zich op de hoorzitting van 10 augustus 2016 mocht laten bijstaan door een raadsman. Echter werd [REDACTED] in de uitnodiging van 2 augustus 2016, noch in enige andere e-mail, noch telefonisch, noch op de zitting zelf, van deze mogelijkheid op de hoogte gebracht (zie stuk 3).

Onwetend over deze mogelijkheid werd [REDACTED] bijgevolg niet bijgestaan door een raadsman naar zijn keuze en kon hij zijn belangen dan ook niet op een adequate wijze verdedigen, in het bijzonder gelet op zijn medische toestand (ADD) waarvan de examentuchtcommissie nochtans op de hoogte was.

Zowel in de uitnodiging tot verhoor als in de uiteindelijke beslissing wordt [REDACTED] beschuldigd van schriftvervalsing.

Echter valt het opmaken van een fictief verslag voor een opleidingsonderdeel geenszins onder valsheid in geschrifte zoals strafbaar gesteld door artikel 196 Sw. (cf. infra).

Bijgevolg werd [REDACTED] op deze wijze beticht van ernstige strafbare feiten, hetgeen niet met de waarheid overeenstemt en hetgeen een invloed heeft gehad op zowel de hoorzitting als de besluitvorming.

Op deze wijze werden de rechten van verdediging van [REDACTED] geschonden, aangezien hij zich zonder raadsman diende te verdedigen voor een zogenaamd strafbaar feit dat hij volgens de letter van de wet niet had gepleegd.

Bovendien bleek achteraf in de beslissing van de examencommissie dat net aan de kwalificatie [] ‘schriftvervalsing’ zwaar werd getild om tot een zware strafmaat te komen.

Een belangrijk bewijselement in de tuchtprocedure was het telefoongesprek met mevrouw [R.D.R.], moeder van het observatiegezin, waarin deze verklaard zou hebben dat er nooit huisbezoeken plaatsgevonden hebben en dat zij [REDACTED] niet kende.

Echter is er in het strafdossier geen spoor terug te vinden van dit telefoongesprek, noch de exacte inhoud hiervan.

[REDACTED] ontkent geenszins dat hij geen huisbezoeken heeft uitgevoerd, doch mevrouw [D.R.] is wel degelijk een vriendin van zijn ouders die destijds op de hoogte was van de huisbezoeken en hiermee samen met haar echtgenoot had ingestemd.

Uit een e-mail van de echtgenoot van mevrouw [D.R.] blijkt nu echter dat mevrouw [D.R.] [er] niet [van] op de hoogte was dat het telefoongesprek over [REDACTED] ging en de huisbezoeken die niet doorgingen (zie stuk 5).

Indien de volledige achtergrond van dit telefoongesprek én de exacte inhoud hiervan zich in het dossier hadden bevonden, had [REDACTED] zich ook op dit vlak meer adequaat kunnen verdedigen. Zonder deze inhoud in het dossier, leek het daarentegen alsof [REDACTED] ook omtrent de achtergrond van het gezin met zijn ouders gelogen had hetgeen allerm minst in zijn voordeel speelde.

Gelet op bovenvermelde omstandigheden dient geconcludeerd te worden dat de rechten van verdediging van [REDACTED] op ernstige wijze werden aangetast, waardoor de legitimiteit van de beslissing in twijfel kan getrokken worden.

Dit dient dan ook aanleiding [te] geven tot een nietigverklaring van de eerste beslissing en een herziening van de uitgesproken tuchtmaatregel door de wettelijke beroepsinstantie.

2. Ten gronde. De tuchtmaatregel maakt een disproportionele straf uit

Het evenredigheidsbeginsel is één van de beginselen van behoorlijk bestuur die door de tuchtoverheid moet worden nageleefd. Hierdoor wordt de discretionaire bevoegdheid van de tuchtoverheden om de tuchtsanctie te bepalen aan banden gelegd. Het

evenredigheidsbeginsel leidt ertoe dat de tuchtoverheid slechts een tuchtstraf kan opleggen die in verhouding staat met het gepleegde tuchtfeit. Indien een te zware sanctie wordt opgelegd in verhouding tot het feit, dan kan deze door de beroepsinstantie worden hervormd, of door de Raad van State worden vernietigd. [verwijzing naar rechtsleer in voetnoot]

Voor de toetsing van het evenredigheids- of proportionaliteitsbeginsel dient gekeken te worden of de straf geschikt is om het beoogde doel te bereiken, of deze straf tevens noodzakelijk is (dat er geen alternatieve en minder beperkende middelen voor handen zijn) en of er een redelijke balans is tussen het nagestreefde doel en het recht dat beperkt wordt.

In het kader van de proportionaliteit van de strafmaat dient men oog te hebben voor alle feiten en elementen van het dossier waaronder een correcte kwalificatie van de feiten evenals alle verzachtende omstandigheden:

Zoals hierboven uiteengezet is er in casu geenszins sprake van valsheid in geschrifte zoals verkeerdelijk geconcludeerd in de beslissing van het tuchtcollege.

De feiten die [REDACTED] ten laste gelegd kunnen worden zijn geenszins strafbaar en betreffen louter en uitsluitend het opmaken van 4 verslagen van fictieve huisbezoeken.

In deze fictieve verslagen – die geenszins authentieke of openbare geschriften betreffen – is geenszins sprake van valse handtekeningen, vervalsing van geschriften of handtekeningen, valselijke overeenkomsten, verbintenissen of schuldbevrijdingen. Deze verslagen hebben op geen enkele wijze schade berokkent aan enig persoon, noch konden zij zelfs potentieel enig nadeel berokkenen aan enige derde.

Van een strafbaar feit overeenkomstig artikel 196 Sw. is in casu dus zeker geen sprake,

[REDACTED] *lijdt aan ADD (Attention Deficit Disorder), hetgeen de belangrijkste oorzaak is van de afwezigheden, het uitstelgedrag en uiteindelijk het opstellen van de fictieve verslagen.*

Attention Deficit Disorder (ADD) is een subtype van de bekendere aandoening ADHD, waarbij hyperactiviteit een belangrijke rol speelt. Officieel wordt het aandachtstekortstoornis met hyperactiviteit, overwegend onoplettendheidstype genoemd. Bij ADD staat het aandachtstekort op de voorgrond.

‘Mensen met ADD zijn vaak sneller afgeleid en rusteloos. Kenmerkend kan zijn het hebben van meerdere intense stemmingsschommelingen op een dag. Vergeetachtigheid, slaapproblemen, een ander tijdsbesef en ongeorganiseerdheid, maar ook moeite hebben met het onderhouden van sociale contacten horen er vaak bij. Ook kunnen mensen met ADD vaak overgevoelig zijn voor geluids- en beeldimpulsen.’ (zie stuk 6).

[REDACTED] heeft tijdens het gesprek met zijn begeleider op 7 juli als op de zitting van 10 augustus meermaals gewezen op de belangrijke invloed van deze aandachtsstoornis op zijn studieresultaten en op zijn sociaal leven en studiegedrag.

Het is om deze reden dat hij lessen en afspraken mist en moeite heeft om taken in te dienen. Dit is eveneens de reden waarom hij ontwijkend gedrag vertoont bij problemen in plaats van deze concreet aan te pakken.

De enige en uitsluitende reden waarom [REDACTED] gelogen heeft tegen zijn professor over de huisbezoeken is omdat [REDACTED] door zijn ADD in paniek geraakte en zijn problemen niet zoals een andere verantwoordelijke volwassene kon aanpakken. Om dezelfde reden heeft [REDACTED] vervolgens de fictieve verslagen opgesteld.

[REDACTED] is dan ook een hoogbegaafde jongeman met een IQ van 147 die probleemloos het eerste jaar van de Geneeskunde had doorlopen, doch nu door de verschillende taken en opdrachten zich opnieuw geconfronteerd zag met zijn ADD-stoornis waar hij nog niet volledig meester over bleek te zijn. In plaats van hiervoor professionele hulp te zoeken, trachtte hij dit probleem in een paniecreactie alleen op te lossen met alle negatieve gevolgen.

Ondertussen heeft [REDACTED] de nodige stappen gezet om opnieuw naar een psycholoog en expert in ADD te gaan, zoals hij in het verleden wel degelijk reeds had gedaan (zie stuk 78). Tevens neemt [REDACTED] nu opnieuw Rilatine niettegenstaande de ernstige bijwerkingen om zijn leven en studies terug op de rails te zetten.

Deze uiterst belangrijke verzachtende omstandigheid werd dan ook opgenomen in het verslag van de examentuchtcommissie, alwaar uitdrukkelijk het volgende werd vermeld: ‘Alle leden van de commissie zijn het er over eens dat deze student ernstige persoonlijke problemen heeft, die therapie vereisen om zijn tekortkomingen wat betreft professioneel gedrag te remediëren.’ (stuk 4).

Echter ontbreekt in de uiteindelijke beslissing elke vermelding hieromtrent zodat hier klaarblijkelijk geen rekening mee werd gehouden voor de strafmaat.

Er dient dan ook de vraag gesteld te worden hoe de zware straf van 4 jaar uitsluiting enige remediëring te weeg kan brengen, zoals gesteld in het verslag van de examencommissie.

Indien de Institutionele Beroepscommissie vragen heeft bij het Attention Deficit Disorder, wordt in die zin voorgesteld om het advies van een deskundige in te winnen, waarbij [REDACTED] uiteraard akkoord gaat om zich desgevallend te laten onderzoeken door deze deskundige (cf. infra).

In tegenstelling tot hetgeen geïnsinueerd wordt in de tuchtbeslissing is er uit het dossier geen sprake van voorbedachtheid, hetgeen ook door geen enkel bewijsstuk wordt aangetoond of zelfs vermoed dient te worden.

Integendeel wijst de volledige situatie met medische voorgeschiedenis op een paniecreactie die uitsluitend voortspuit uit de ADD-stoornis van [REDACTED].

Het vermoeden van onschuld dient minstens te spelen over enige voorbedachtheid, behoudens het bewijs van het tegendeel dat in casu niet geleverd wordt.

[REDACTED] heeft de feiten volledig bekend en heeft zijn oprechte spijt betuigd.

..... beschikt over een blanco straf- en tuchtverleden. Zowel omtrent zijn gedrag als zijn resultaten zijn in het verleden nooit opmerkingen geweest, ondanks de ADDstoornis van .....

De uitgesproken straf van onmiddellijke uitsluiting met verbod op herinschrijving gedurende 4 academiejaren heeft een disproportioneel moeilijk te herstellen nadeel tot gevolg op zowel moreel, materieel als financieel gebied.

Het moreel aspect bestaat erin dat deze tuchtstraf een bijzonder grote schandevlek tot gevolg heeft, waar ..... voor de rest van zijn leven mee zal moeten leven. Het materieel aspect betreft het feit dat ..... niet verder kan studeren in eender welke richting op de Universiteit Gent gedurende 4 jaren en zodoende zich niet verder kan ontwikkelen als jongvolwassene. Op financieel vlak is er het verlies van de schooljaren en inschrijfgelden en het verliezen van jaren en kansen op de arbeidsmarkt.

Uit bovenvermelde feiten en verzachtende omstandigheden (én het gebrek aan enige verzwarende omstandigheden) dient geoordeeld te worden dat ..... inderdaad een ernstige fout heeft begaan door het opstellen van fictieve dagverslagen. ..... geeft deze fout ook toe en zal de rechtvaardige gevolgen hiervoor wel degelijk aanvaarden. Echter, voor de achterliggende oorzaak van de feiten verwijst ..... naar zijn ADD-stoornis. Hiervan liggen de nodige medische bewijsstukken voor, doch hiermee werd om onbegrijpelijke redenen klaarblijkelijk op geen enkele wijze rekening gehouden bij de tuchtmaatregel. Dit is bijzonder opmerkelijk gelet op het feit dat het een examencommissie van de Faculteit Geneeskunde betreft. Evenmin werd rekening gehouden met het vermoeden van onschuld omtrent enige voorbedachtheid en met het blanco straf- en tuchtverleden en het gebrek aan gevaar op recidive.

Daarentegen tilt de examentuchtcommissie in haar beslissing kennelijk zwaar aan schriftvervalsing, doch heeft ..... geen strafbaar feit gepleegd, zoals verkeerdelijk wordt voorgehouden door de tuchtcommissie, of iemand enig nadeel of schade toegebracht door de fictieve dagverslagen.

Het gaat in casu dan ook niet om schriftvervalsing of plagiaat, doch louter om fictief opgestelde verslagen. De vraag die in dat opzicht gesteld dient te worden is of in gelijkaardige zaken van fictieve verslagen (boekverslagen, statistisch onderzoek, kwalitatief onderzoek, ...) steeds consequent dezelfde strafmaat gehanteerd werd door de tuchtcommissie.

Op deze vraag werd geen antwoord gegeven door de tuchtcommissie, noch werd verwezen naar gelijkaardige tuchtzaken of werd een voldoende motivatie gegeven (m.u.v. de onterechte verwijzing naar schriftvervalsing) waarom in casu gekozen werd voor de zwaarste strafmaat van een onmiddellijke uitsluiting en verbod tot herinschrijving aan de Universiteit Gent (in elke richting) gedurende 4 jaren.

Bovenvermelde straf staat dan ook, rekening houdende met alle verzachtende omstandigheden, geenszins in verhouding met het gepleegde tuchtfeit waardoor deze strafmaat als disproportioneel en onevenredig dient beoordeeld te worden.

Deze zwaarste strafmaat voorziet bovendien in geen enkele herstelfunctie, doch behelst louter en uitsluitend een punitief karakter. Er wordt op geen enkele wijze rekening

gehouden met de toestand en toekomst van een kwetsbare, intelligente maar hulpbehoevende jongeman die volledig verloren gaat door een vierjarig verbod op herinschrijving in elke richting binnen de Universiteit Gent.

Om een verbod op herinschrijving te rechtvaardigen zou bijvoorbeeld sprake dienen te zijn van een gevaar op recidive of een bestaand tuchtverleden, doch dit ontbreekt in casu en wordt ook allerminst gemotiveerd door de tuchtcommissie

Het OER voorziet in artikel 78 5 6 bovendien in alternatieve en minder verregaande straffen die geschikter en evenrediger zijn in verhouding tot de gepleegde fraude, doch eveneens het onaanvaardbaar karakter van het gepleegde feit benadrukken om een voldoende punitief karakter te hebben:

"De examentuchtinstantie kan, indien de feiten bewezen worden geacht, (een combinatie van) de volgende examentuchtsancties opleggen:

- *De student krijgt een aangepast examencijfer op het examen of werkstuk waarbij het betrokken opleidingsonderdeel werd geëvalueerd.*
- *De student krijgt de melding 'bedrog' voor het betrokken opleidingsonderdeel.*
- *De student krijgt de melding 'bedrog' voor het betrokken opleidingsonderdeel en kan voor een in functie van de ernst van de overtreding te bepalen deel van de door de student in het desbetreffende academiejaar opgenomen opleidingsonderdelen, geen creditbewijs verwerven (dit vertaalt zich in een examenresultaat van 0/20 voor de betrokken opleidingsonderdelen). Dat deel kan gelijk zijn aan het geheel van de opgenomen opleidingsonderdelen. .*
De examentuchtinstantie kan beslissen dat de student voor de betrokken opleidingsonderdelen of een deel ervan, in voorkomend geval, evenmin kan deelnemen aan de evaluaties georganiseerd in de tweedekansexamenperiode.
- *De student wordt uitgesloten.*

De melding 'bedrog' voor een opleidingsonderdeel impliceert dat de student voor dat opleidingsonderdeel in die examenperiode geen examencijfer krijgt.

De uitsluiting leidt tot het onmiddellijk verlies van de hoedanigheid van student en het verbod om zich opnieuw in te schrijven aan de universiteit voor een periode van een in de examentuchtbeslissing te bepalen aantal academiejaren. Ze kan niet langer gelden dan tien academiejaren. "

In de beslissing van de tuchtcommissie werd op geen enkele wijze gemotiveerd waarom voor de zwaarste straf van uitsluiting werd gekozen mét verbod om zich opnieuw in te schrijven en niet voor een andere straf werd gekozen zoals de melding bedrog.

Er is door het opleggen van de zwaarste straf dan ook absoluut geen enkele redelijke balans tussen het nagestreefde doel (het hanteren van een strafbeleid voor fraude) en het recht dat beperkt wordt (het recht van [REDACTED] om verder te studeren).

In casu zou een mindere straf het nagestreefde doel eveneens geschikt kunnen dienen en tegelijkertijd een voldoende punitief karakter hebben voor [REDACTED], die sowieso de zware

schuld en de gevolgen van deze feiten voor de rest van zijn leven zal moeten dragen, doch zonder zijn recht om verder te kunnen studeren volledig in te perken.

Het is dan ook absoluut disproportioneel om in deze zaak voor de vermelde feiten en rekening houdende met alle verzachtende omstandigheden zonder enige gegronde motivering de zwaarste straf op te leggen.

..... verzoekt dan ook om rekening houdende met het volledige dossier hem als gepaste tuchtsanctie de melding 'bedrog' op te leggen voor het betrokken opleidingsonderdeel.

3. Ondergeschikt: Aanstelling deskundige overeenkomstig artikel 100, §4 OER

De Institutionele Beroepscommissie kan overeenkomstig artikel 100, §4 OER de adviezen inwinnen die zij nuttig acht voor de behandeling van het beroep.

Indien de Institutionele Beroepscommissie vragen heeft bij het Attention Deficit Disorder, wordt in die zin voorgesteld om het advies van een deskundige in te winnen, waarbij ..... uiteraard akkoord gaat om zich desgevallend te laten onderzoeken door deze deskundige.

De behandelende psychiater/therapeut naar wie ..... sinds kort werd doorverwezen en die gespecialiseerd is in AD(H)D bij volwassenen is dokter [E.V.], een erkend gedragstherapeut in het PZ St. Camillus te 9051 Sint-Denijs-Westrem die het zorgprogramma ADHD bij volwassenen leidt (zie stuk 9).”

De institutionele beroepscommissie behandelt het beroep van verzoeker in zitting van 26 augustus 2016. Verzoeker en zijn raadsman worden gehoord. Van de hoorzitting wordt het volgende verslag opgesteld:

“De commissie beslist om een nieuwe hoorzitting te organiseren, teneinde de student toe te laten om zijn rechten van verdediging, die hij geschonden acht, alsnog ten volle uit te oefenen. Bij e-mails d.d. 22 augustus 2016 werden de student en de betrokken docent uitgenodigd voor de hoorzitting. Aan de student werd meegedeeld dat hij recht had op bijstand van een advocaat, en dat het dossier op afspraak kon worden ingezien door hem of zijn advocaat. De student heeft van zijn inzagerecht geen gebruik gemaakt.

(...)

De voorzitter laat eerst de student en diens raadsman aan het woord die, samengevat, volgende verklaring afleggen.

De student legt uit dat het tweede jaar voor hem zeer chaotisch is geweest. Zijn eerste jaar is zonder problemen verlopen. Hij lijdt aan concentratieproblemen, en kan zich zonder behandeling moeilijk aan deadlines houden.

Voor het babyproject waren er vijf lessen. Op drie van de vijf lessen was de student niet aanwezig omdat hij het vergeten was. Hij heeft ook het afhaalmoment voor de mappen gemist want was dat ook vergeten. Op het einde van het jaar komt hij naar de vijfde les,

en daar werd gevraagd of hij naar de babyprojecten is geweest. De student verklaart dat hij daarop ja heeft gezegd. Hij heeft daarna dan in een paniecreactie een foutieve map opgesteld. De student legt uit dat hij twee keer had afgesproken met het gezin, maar die afspraak was telkens niet doorgegaan door zijn fout, en hij heeft dan niet meer durven terugbellen naar die ouders uit schaamte. Hij wist niet meer wat doen, en heeft de meest domme reactie gehad, de grootste fout die hij heeft gemaakt.

Op de vraag van een lid van de commissie of hij nooit gedacht heeft aan de optie om dan maar gewoon niets in te dienen, antwoordt de student dat hij om een bizarre reden er nooit aan gedacht heeft dat hij even goed niets had kunnen indienen en tweede zit meedoen.

De voorzitter merkt op dat de student verklaart dat het eerste en het laatste terugkommoment werd bijgewoond en dat de map pas werd ingediend ná het laatste terugkommoment. Hij vraagt of die chronologie wel klopt, wat de student bevestigt. Na een bijkomende vraag hieromtrent van de voorzitter stelt de student dat de verslagen niet werden ingediend na maar op het laatste terugkommoment. De voorzitter vraagt vervolgens wanneer men hem heeft gevraagd of hij bij die gezinnen was geweest. De student zegt dat dit toch niet op het laatste terugkommoment was maar pas later. Hij verklaart dat hij de verslagen heeft gemaakt omdat de deadline eraan kwam.

Een lid van de commissie vraagt hoe lang de student aan de verslagen heeft gewerkt. De student antwoordt dat hij er twee à drie uur aan werkte. Hetzelfde commissielid vraagt of hij er tijdens dat werk nooit bij stilgestaan heeft dat dit geen goed idee was. De student antwoordt ontkennend en zegt dat hij daarover niet heeft nagedacht. Hij zegt dat hij zichzelf niet begrijpt en dat hij heel veel spijt heeft.

De voorzitter geeft het woord aan de advocaat, die verwijst naar zijn verzoekschrift. De advocaat wijst erop dat in de oproeping niet was gezegd dat de student bijstand kon hebben van een raadsman. Hij wijst erop dat de student zeer zenuwachtig is. Hij is ervan overtuigd dat, had de student zich toen beter kunnen voorbereiden, en zich goed had kunnen laten bijstaan, die sanctie wellicht ook niet zou zijn opgelegd.

De advocaat merkt op dat in de beslissing zelf wordt gesteld dat de ouders van het baby'tje zich dat niet konden herinneren en [REDACTED] zelfs niet zouden kennen. Uit een neergelegd stuk blijkt dat die contacten met de student echter wel gebeurd zijn. Mevrouw [REDACTED] is opgebeld geweest en wist zich daar niets van te herinneren.

De advocaat merkt vervolgens op dat hij het niet zal hebben over schriftvervalsing, want dat dit eigenlijk ook geen rol speelt. Hij is het er wel over eens dat er bedrog is gepleegd.

De advocaat verwijst naar het verslag van de commissie, dat de indruk geeft dat de student de feiten met voorbedachtheid pleegde en dat hij al van op voorhand wist dat hij die huisbezoeken niet zou doen. Hij ontkent de voorbedachtheid. Hij verwijst naar de ADD, maar dat wordt in de beslissing niet gezegd. Uit de beslissing blijkt dat de feiten voorbereid zouden zijn. De advocaat ontkent dat: het was een paniecreactie. De student had gelogen over zijn aanwezigheid, durfde met de ouders geen contact meer opnemen, en heeft dan maar fictieve rapporten geschreven.

De student beaamt dat het een paniecreactie was in de zin van: “ik moet morgen naar de les en ik heb mijn map niet klaar”, en dan heeft hij die verslagen gemaakt.

De advocaat merkt op dat de examencommissieleden het erover eens zijn dat de student ernstige problemen heeft, en verwijzen naar remediëring, maar dat je daarover in de beslissing niets meer terugvindt, en men toch de strengste sanctie geeft. Hij stelt dat [er] nog altijd evenredigheid moet zijn. De student heeft een problematiek en je kan niet zomaar zeggen dat hij verloren is. Hij is ondertussen wel in behandeling. Hij wordt nu opgevolgd door een team zodanig dat zoiets zich in de toekomst niet meer voordoet. De advocaat maakt de vergelijking met een strafzaak, waarin men ook geen straf geeft maar een nieuwe kans op voorwaarde dat men zich laat begeleiden. Hij is ervan overtuigd dat als [REDACTED] hieraan verder werkt, dit niet meer zal gebeuren. Hij geeft aan dat men zich natuurlijk de vraag kan stellen of dit ooit nog zal gebeuren, ook in de uiteindelijke praktijk als arts, maar dat we de student wel zo goed mogelijk kunnen begeleiden zodat dit zich niet meer voordoet.

De advocaat is het ermee eens dat er moet gestraft worden, maar vindt de straf te zwaar: uitsluiting voor vier jaar = zeggen dat je niet meer moet terugkomen. Maar we mogen de deur niet helemaal dichtdoen. Hij stelt als sanctie voor vermelding van bedrog maar geen uitsluiting.

De voorzitter laat vervolgens de voorzitter van de opleidingscommissie aan het woord.

Prof. [D.M.] licht toe hoe hij bij deze situatie is betrokken: in dergelijke gevallen neemt de titularis altijd contact op met de voorzitter van de opleidingscommissie om een eerste gesprek te hebben met de student, omdat ze dat heel informeel willen houden. Meestal eindigt het ook daar.

Hij legt uit dat de vaktitularis om een gesprek heeft gevraagd omwille van vastgestelde fraude. De opleiding tilt zwaar aan dit soort feiten: artsen moeten aan de samenleving kunnen garanderen dat wat men attesteert ook correct is. In het dossier zitten stukken op naam van een persoon, de baby, met informatie die niet correct is. Dit is ernstig.

In het gesprek met [REDACTED] is op een open manier gesproken geweest, en is er ook gepeild naar de studieloopbaan.

[J.D.M.] geeft het woord aan de student, die zegt dat hij wel degelijk op alle lessen van professioneel gedrag aanwezig was, maar toch een “fail” heeft gekregen omdat hij een bepaald document niet had ingediend.

De student licht toe dat hij na het middelbaar onderwijs tweemaal heeft deelgenomen aan het ingangsexamen, maar twee keer niet slaagde met 0,3% verschil. Hij heeft dan eerst dierengeneeskunde gedaan, daarna psychologie, maar wilde toch nog altijd graag geneeskunde doen. Hij heeft dan voor een jaar design gevolgd. Daarna heeft hij nog eens meegedaan met het ingangsexamen en slaagde wel. Hij vindt de opleiding heel interessant. Hij heeft dit jaar een slecht jaar gehad. Hij heeft nu twee examens achter de rug die goed verlopen zijn. Hij heeft nog enkele examens te gaan, en gaat ervan uit dat die goed zullen gaan.

Prof. [D.M.] neemt terug het woord en merkt op dat in de opleiding veel wordt ingezet op omkadering, zodat een student op elk moment via verschillende kanalen contact kan zoeken. Studenten worden daar ook van in het eerste jaar op uitgenodigd. Men probeert

alles ook zo laagdrempelig mogelijk te maken. Hij vraagt de student hoe het komt dat hij niet één van die stappen heeft gezet als bleek dat hij in de knoei zat, ook al omdat hij al een lange studiercarrière achter de rug had. Hij vraagt de student om daar iets over te vertellen, en om uit te leggen hoe hij dan in die cascade terechtgekomen is en gekozen heeft voor die fatale oplossing. Hij is niet de eerste die fraude pleegt op dergelijk vak, wel de eerste die het met die omvang doet.

De student zegt dat hij die laagdrempeligheid niet als zodanig heeft ervaren. Het probleem was grote stress, de examens die naderbij kwamen, en niet rustig kunnen nadenken over wat nu doen, en dat is volgens hem het probleem. Maar wat hij heeft gedaan is absoluut geen weerspiegeling van wie hij is.

Prof. [D.M.] zegt dat ze het ook gehad hebben over zijn toekomst en hoe hij zichzelf als arts ziet functioneren. De student antwoordt dat hij geneeskunde doet omdat hij het bijzonder interessant vindt. Hij doet het echt graag. Maar als je hem vraagt wat hij later wil doen, dan weet hij het nog niet precies omdat hij er nog niet genoeg over weet. Hij gaat ervan uit dat het probleem dat hij nu heeft in de hand kan worden gehouden door goede omkadering en veel structuur. Hij is ervan overtuigd dat dit kan samen met andere specialisten.

Een lid van de commissie vraagt hoe de student die verslagen precies heeft gemaakt. De student antwoordt dat hij in het begin van het jaar de map heeft gekopieerd van een vriend, en die de avond voor het indienen snel heeft doorgenomen. Hij heeft de verslagen uit de map van die vriend overgenomen, zij het niet helemaal woordelijk; hij heeft hier en daar iets veranderd.

De student merkt dat, nu hij op een dagelijkse dosis relatine zit, er veel meer structuur in zijn leven is gekomen en dat hij beter kan studeren.”

Vervolgens komt de institutionele beroepscommissie tot de volgende beoordeling:

“Uit de stukken van het dossier blijkt dat fraude werd gepleegd bij het vak “exploratie: verpleeghulpstage en contextgeneeskunde”. De verantwoordelijk[e] lesgever geeft volgende toelichting bij dit vak:

“Op het einde van 1ste Bach krijgen de studenten informatie over dit babyproject en wordt hen gevraagd een gezin te zoeken waarin een baby geboren zal worden in de periode juni-september. In 2de Bach leggen de studenten op 4 tijdstippen tijdens het academiejaar huisbezoeken af bij dit gezin: begin november, begin december, eind februari en eind maart/begin april. De exacte datums van deze huisbezoeken kunnen door de student gekozen worden, in overleg met het gezin, maar moeten vallen voor de geplande terugkomnamiddagen waarin een bespreking in groep over het vorige en volgende huisbezoek doorgaat.

Bij elk huisbezoek moet een interview van de ouder(s) afgenomen worden over een bepaald thema (Huisbezoek 1: zwangerschap en bevalling; huisbezoek 2: preventieve zorg o.a. wiegedoodpreventie; huisbezoek 3: vaccinaties; huisbezoek 4: psychosociale veranderingen door de komst van de baby) + wordt voeding, slaappatroon, gewicht/lengte en psychomotore ontwikkeling van de baby

geëvalueerd. Het project is enerzijds een communicatie-oefening en anderzijds een kennismaking met een gezonde baby in zijn/haar 1ste levensjaar.

Begin oktober kopen de studenten een map waarin informatie over het opleidingsonderdeel staat, datums van terugkomnamiddagen, groepsindeling, toelichting bij de diverse documenten en bij het eindverslag, informatie over elk huisbezoek, relevante literatuur, een blanco groeicurve, blanco invultabellen over voeding en ontwikkeling en 2 tandemlijsten (1 exemplaar voor de student en 1 exemplaar voor de ouders). Het secretariaat noteert altijd de namen van de studenten die langs komen om een map te kopen.

Op de eerste groepsbijeenkomst legt de groepsbegeleider de doelstellingen van het project uit, overloopt deze de documenten in de map en wordt het 1ste huisbezoek voorbereid. Nadien volgen nog 4 terugkomnamiddagen waarin vorig huisbezoek besproken wordt, en het volgende voorbereid wordt.

Daarenboven krijgen de studenten ook via Minerva uitleg over het project en systematisch een herinneringsmail voor elke groepsbijeenkomst.

Op de 5de en laatste groepsbijeenkomst dienen de studenten hun map en verslag (in de vorm van een brief gericht aan de ouders) in bij de begeleider die de volledigheid van de map zal nakijken en het verslag beoordeelt. Een volledige map bevat nota's van de terugkomnamiddagen (groepsbijeenkomsten), notities en verslagen van de 4 huisbezoeken, een ingevulde groeicurve met verschillende meetpunten op, een tandemlijst die op 4 verschillende tijdstippen (~huisbezoeken) aangevuld is, een ingevulde tabel over de voeding van de baby en de evolutie in de ontwikkeling van de baby per huisbezoek. Na het inkijken van de map en lezen van het verslag, komen de studenten op individueel gesprek bij hun begeleider en zij krijgen hun map terug. Het verslag blijft bij de begeleider. We vragen de studenten ook om een kopie van het eindverslag aan hun gastgezin te bezorgen.

De groepsbegeleider heeft ook een aanwezigheidslijst waarop genoteerd wordt wie wel en wie niet aanwezig was op de terugkomnamiddag (de studenten weten dat aanwezigheid verplicht is). Bij afwezigheid checkt het secretariaat of een ziektebriefje door de student ingediend werd.”

Omtrent de prestaties van de student voor dit vak geeft de verantwoordelijk[e] lesgever volgende toelichting:

“..... kocht geen map aan. Hij was slechts op 2 van de 5 terugkomnamiddagen aanwezig en had hier geen duidelijke verklaring voor. Hij diende geen map in, maar wel een bundeltje met verslagen van 4 huisbezoeken, een eindverslag (brief aan de ouders), een groeicurve met 2 meetpunten, en een niet-originele tandemlijst met enkele aanduidingen op - maar zeker niet ingevuld zoals het hoort. Deze documenten bevinden zich in bijlage (De begeleidster heeft hier en daar een aantekening gemaakt). Invultabellen over voeding en ontwikkeling (deze opdracht was nieuw in het voorbije academiejaar) ontbraken.

De begeleidster (Dr. [V.M.]) heeft op het individuele gesprek op 03/05/2016 gepolst waarom ..... zo vaak afwezig was en hem gevraagd of hij wel degelijk 4 huisbezoeken afgelegd heeft. Hij verzekerde haar dat hij de huisbezoeken inderdaad afgelegd heeft. De begeleidster was wantrouwig en heeft de vakgroepsecretaresse

([B.V.]) gevraagd om het gezin op te bellen om dit te checken. De inhoud van dit gesprek heb ik via mail ontvangen, ook in bijlage.

Vervolgens nodigden we [REDACTED] uit en ging op 07/07/2016 een gesprek door met Prof. [J.D.M.] en mijzelf. Het verslag van dit gesprek bevindt zich eveneens in bijlage. Tijdens dit gesprek heeft [REDACTED] toegegeven dat hij de huisbezoeken niet afgelegd heeft en, in een paniecreactie, valse verslagen aangemaakt heeft. Hij heeft ons ook verteld dat de vader van het baby'tje dat hij zou opvolgen een collega is van zijn eigen vader. Voor meer details over dit gesprek verwijs ik naar het verslag in bijlage.”

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat het vak “exploratie: verpleeghulpstage en contextgeneeskunde” behoort tot de zogenaamde E-lijn in de opleiding geneeskunde. Tot die lijn behoren enkele exploratievakken, waarbij nadruk wordt gelegd op ethiek, interdisciplinair handelen, professioneel gedrag, studium generale (cf. de brochure van de opleiding, beschikbaar op de website van de UGent, en de presentatie van een infosessie omtrent de structuur en de inhoud van het zesjarig basiscurriculum, beschikbaar op de stagepagina's van de website van de betrokken faculteit).

Uit het dossier blijkt dat de student fraude pleegde bij het onderdeel “exploratie van het gezin”. Binnen dit onderdeel dienen de studenten een gezin te volgen waar recent een baby is geboren. De student koos voor het gezin van mevr. [D.R.] en dhr. [D.V.]. De bedoeling was dat hij bij het gezin vier huisbezoeken zou afleggen, daar telkens een interview zou afnemen over een welbepaald thema, en de voeding, het slaappatroon, gewicht/lengte en psychomotorische ontwikkeling van de baby zou evalueren.

De student heeft geen enkel huisbezoek afgelegd. Op het einde van het academiejaar (in het bijzonder op 12 april 2016) diende hij wel een groeicurve in, evenals een ingevulde tandemlijst, verslagen van de vier huisbezoeken en een eindevaluatie (brief aan de ouders). Blijkens het verslag van de examencommissie volgde er na het indienen van deze documenten nog een evaluatiegesprek, waarin de begeleidster hem confronteerde met de discrepantie tussen de map en de ingediende verslagen. In dat gesprek bevestigde de student formeel dat hij de huisbezoeken wel had afgelegd.

Daarop heeft het vakgroepsecretariaat telefonisch het observatiegezin gecontacteerd. De administratieve medewerkster gaf van het gesprek op 14 mei 2016 volgende samenvatting aan de begeleidster:

“Ik belde het vaste nummer dat ik had van het gastgezin en meteen nam er een vrouw op: “Hallo, met Roos.”

Dit was de naam die de student opgegeven had als de naam van de moeder, dus zei ik meteen dat ik voor de Universiteit Gent werk.

Ik vroeg haar of ze deelnam aan het babyproject en hierop antwoordde ze: “Neen.”

Toen ik verder vroeg of ze het project kende, of ze de student [REDACTED] kende en of ze ooit mails van ons ontvangen had, antwoordde ze telkens ontkennend.

Hierop heb ik het gesprek afgesloten, omdat ik haar ook niet verder wou lastigvallen.”

Aldus staat vast dat de student de huisbezoeken niet heeft afgelegd, wat hij ook heeft bekend, zowel in het feedbackgesprek d.d. 7 juli 2016 met de begeleider, in het gesprek

met de examencommissie als thans in zijn intern verzoekschrift en tijdens de hoorzitting voor de institutionele beroepscommissie. De student geeft wel aan dat het gastgezin hem wel kende, en de moeder van het gezin heeft dat ook bevestigd blijkens de stukken die door de student worden neergelegd, doch de institutionele beroepscommissie is van oordeel dat de vraag of de student en het gastgezin elkaar al dan niet kenden, op zich niet relevant is. Relevant is wel dat de student geen huisbezoeken aflegde, en dat alle werkstukken die hij indiende naar aanleiding van die huisbezoeken dus fictief waren, wat ontegensprekelijk fraude uitmaakt.

De student voert in zijn verzoekschrift aan dat de rechten van de verdediging zouden zijn geschonden, omdat hij bij de uitnodiging voor de hoorzitting voor de bevoegde examencommissie niet was gewezen op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan door een raadsman en omdat in het tuchtdossier geen spoor terug gevonden zou kunnen worden van het telefoongesprek dat werd gevoerd met de moeder van de baby zodat hij zich daarop niet had kunnen verdedigen.

Zonder zich uit te spreken over de vraag of de rechten van de verdediging van de student in eerste administratieve aanleg al dan niet werden geschonden, is de institutionele beroepscommissie van mening dat dit eventuele euvel voldoende is hersteld nu verzoeker opnieuw werd gehoord door de institutionele beroepscommissie, waarbij hij thans wel werd gewezen op de mogelijkheid van bijstand door een raadsman – mogelijkheid waarvan hij ook gebruik heeft gemaakt. De institutionele beroepscommissie stelt ook vast dat in het tuchtdossier wel degelijk een weerslag steekt van het telefoongesprek dat door de opleiding werd gevoerd met de moeder van de baby. Verzoeker werd gewezen op de mogelijkheid om voorafgaand aan de nieuwe hoorzitting inzage te nemen in het dossier (waaronder het bedoelde stuk), doch heeft van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Wat de grond van de zaak betreft, betwist de student niet dat hij fraude heeft gepleegd. Hij wijst er evenwel op dat de fraude beperkt bleef tot het indienen van fictieve verslagen over huisbezoeken, en dat dit hoe dan ook geen valsheid van geschrifte uitmaakt in strafrechtelijke zin van het woord en dus ook niet strafrechtelijk sanctioneerbaar is.

De institutionele beroepscommissie stelt vast dat de fraude hierin bestaat dat hoewel de student de opgelegde huisbezoeken niet aflegde, hij volgende documenten indiende in het raam van de observatieopdracht:

- een fictieve groeicurve;
- vier fictieve huisbezoekverslagen;
- een ingevulde tandemlijst die dus ook gebaseerd is op fictieve gegevens;
- een fictief eindverslag/brief aan het observatiegezin.

De institutionele beroepscommissie is van mening dat het *in se* niet relevant is of deze feiten al dan niet strafrechtelijk sanctioneerbaar zijn. Strafrecht en tuchtrecht zijn immers twee los van elkaar staande, autonome, instituten en het feit dat een feit niet strafrechtelijk sanctioneerbaar is neemt niet weg dat het wel tuchtrechtelijk gesanctioneerd kan worden, en maakt de feiten ook niet minder ernstig, noch heeft het tot gevolg dat niet de zwaarste tuchtstraf zou kunnen worden gegeven.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat het maken van fictieve verslagen over een bezoek dat nooit plaats heeft gevonden, nochtans een schoolvoorbeeld is van valsheid

in geschriften. Een strafrechtelijk beschermd geschrift is een geschrift dat in zekere mate tot bewijs kan strekken, wat wil zeggen dat het zich opdringt aan het openbaar vertrouwen zodat de overheid of de particulieren die ervan kennisnemen of aan wie het wordt voorgelegd, kunnen overtuigd zijn van de waarachtigheid van de rechtshandelingen of van het juridisch feit in dat geschrift vastgelegd, of kunnen gerechtigd zijn er geloof aan te hechten (zie recent Cass. 25 november 2014, P.12.2039.N en Cass. 25 februari 2015, *JT* 2015, 339, met noot). Er is enkel een uitzondering voor documenten, zoals bv. facturen, die slechts bewijswaarde hebben na aanvaarding door de geadresseerde of wanneer de controle onmogelijk is gemaakt door de dader. *In casu* stelt de student in strijd met de waarheid een feit vast en men kan van de lesgever moeilijk verwachten dat deze met iedereen contact opneemt om na te gaan of de student daar wel effectief is geweest. Het opgemaakte verslag dient als bewijs van zijn aanwezigheid op het huisbezoek en van de vaststellingen aldaar gedaan. Dit is een duidelijk voorbeeld van intellectuele valsheid in geschriften, wat wel degelijk strafrechtelijk sanctioneerbaar is.

De student wijst erop dat zijn gedrag werd veroorzaakt door zijn (tijdens het academiejaar onbehandelde) aandoening van ADD, en voegt ook stukken toe waaruit blijkt dat hij inderdaad aan ADD lijdt.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat ADD, zoals de student ook aangeeft, in eerste instantie een aandachtsstoornis is. Uit informatie die ze hieromtrent heeft ingewonnen bij een specialist, blijkt dat of iemand leidt aan AD(H)D wordt uitgemaakt aan de hand van achttien diagnostische criteria waarvan er negen te maken hebben met onoplettendheid en negen met hyperactiviteit-impulsiviteit. Voor een diagnose ADD (een verouderde term die verwijst naar “ADHD met een overwegend onoplettend beeld”) moet enkel voldaan zijn aan de criteria voor onoplettendheid. Hier speelt hyperactiviteit-impulsiviteit dus een veel kleinere rol.

Typische symptomen zijn aldus onder meer moeite hebben om aandacht te houden bij taken, niet luisteren als men direct wordt aangesproken, niet opvolgen van aanwijzingen, er niet in slagen om schoolwerk, karweitjes of taken op het werk af te maken, moeite hebben met het organiseren van taken en activiteiten, gemakkelijk afgeleid geraken door uitwendige prikkels.

ADD kan aldus een verklaring bieden voor het falen van een student, en kan eventueel leiden tot faalangst, maar kan er niet toe leiden dat specifiek laakbaar gedrag zoals het verzinnen van contacten en het opmaken van fictieve verslagen wordt goedgesproken. De institutionele beroepscommissie is dan ook van mening dat het feit dat de student ADD heeft wel als “verzachtende omstandigheid” kan worden ingeroepen voor het feit dat hij afspraken niet nakomt, werkjes niet indient, enz. (wat hier echter niet aan de orde is; dit zijn immers geen tuchtrechtelijk sanctioneerbare feiten), maar zeker niet in aanmerking komt als verzachtende omstandigheid voor het verzinnen van huisbezoeken en het indienen van fictieve verslagen en rapporten.

De institutionele beroepscommissie kan niet anders dan vaststellen dat de student de opgelegde huisbezoeken niet heeft afgelegd, wat op zich geen examenfraude uitmaakt. Wat echter wel fraude uitmaakt, is dat de student vervolgens toch de opdrachten heeft gemaakt die volgden op deze huisbezoeken en deze alle heeft gesteund op fictieve, verzonden gegevens, waarbij hij bovendien nog plagiaat pleegde: hij kopieerde verslagen die een andere student over een andere baby opmaakte, weze het met enkele kleine

aanpassingen, aldus zijn eigen verklaringen. De student heeft dit ook wetens en willens gedaan: hij was zich zeer zeker bewust van het feit dat al zijn verslagen en documenten in verband met de observatie van de baby helemaal niet klopten met de gegevens van het baby'tje dat hij diende op te volgen, maar overgenomen waren uit een ander dossier.

Verzoeker voert in dat verband aan dat hij dat heeft gedaan omdat hij eerder loog over het feit dat hij het kind niet had bezocht. In zijn verzoekschrift stelt hij inderdaad dat hij op de laatste les (d.i. het laatste terugkommoment op 12 april 2016) door de professor werd geconfronteerd met de vraag of hij het kind wel had bezocht, en dat hij daarop positief reageerde. Hij stelt dat hij “deze leugen niet meer durfde op te biechten en de nodige vragen en opmerkingen te krijgen naar het hoe en waarom” en dat hij hierop de verslagen van de huisbezoeken alsnog heeft opgesteld zonder tot een huisbezoek te zijn overgegaan. Ook tijdens de hoorzitting herhaalt hij nogmaals deze verklaring. Dit klopt evenwel niet met de feiten: de verslagen werden reeds ingediend op de laatste terugkomdag, d.i. op 12 april 2016. Pas in het individuele gesprek dat op 3 mei is doorgegaan, werd aan de student gevraagd of hij de huisbezoeken wel had afgelegd, en pas dan heeft hij hierover voor het eerst gelogen. De institutionele beroepscommissie merkt op dat het opvalt dat de student tijdens de hoorzitting zijn verhaal omtrent de chronologie diverse malen wijzigde en pas nadat de voorzitter van de commissie hem confronteerde met de gegevens die uit de stukken bleken, toegaf dat hij inderdaad pas heeft gelogen over zijn aanwezigheid op de huisbezoeken nadat hij zijn dossier reeds had ingediend. Pas dan geeft hij ook toe dat hij de verslagen niet opstelde omdat hij niet terug wilde komen op zijn leugen, maar omdat de deadline naderde en hij besepte dat hij niets had om in te dienen.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat tijdens de hoorzitting ook gesproken werd over studieverleden en toekomstperspectieven van de student. De commissie is van mening dat deze gegevens niet relevant zijn voor de beoordeling van de gepleegde fraude, en houdt hier verder geen rekening mee.

De institutionele beroepscommissie is van mening dat de gepleegde feiten een substantiële vorm van fraude uitmaken. Niet enkel werden verslagen en curves ingediend waarin vaststellingen gedaan worden over een bestaande persoon die niet met de werkelijkheid overeenkomen. Deze verslagen blijken blijkens de verklaringen van de student bovendien een quasikopie te zijn van verslagen die een andere student over een andere baby en een ander gezin maakte, en zijn dus bovendien ook geplagieerd.

De gepleegde feiten maken bovendien valsheid in geschriften uit, wat ook strafrechtelijk sanctioneerbaar is.

De commissie wijst er bovendien op dat dergelijk gedrag – schrijven van fictieve verslagen over niet-uitgevoerde huisbezoeken – volkomen onaanvaardbaar is in een wetenschappelijke context en in het bijzonder voor een arts in wording. Van een arts mag immers worden verwacht dat hij integer en eerlijk is (cf. trouwens ook de opleidingscompetenties), en dat een arts een verslag schrijft van een onderzoek dat geen plaats heeft gevonden, is volstrekt onaanvaardbaar. De institutionele beroepscommissie acht dergelijk gedrag overigens in geen enkele discipline aanvaardbaar want het staat haaks op de wetenschappelijke integriteit, maar is van mening dat dit nog minder aanvaardbaar is in gezondheidsberoepen waar dergelijk gedrag ook de maatschappij raakt.

De institutionele beroepscommissie merkt bovendien op dat de fraude werd gepleegd bij een opleidingsonderdeel uit de E-lijn, waar meer nog dan in andere opleidingsonderdelen, het ethisch en professioneel handelen van de arts centraal staat, zoals overigens ook blijkt uit de ECTS-fiche van het betrokken opleidingsonderdeel.

De institutionele beroepscommissie kan begrip opbrengen voor de situatie van de student, die hinder ondervindt van zijn ADD, doch is van mening dat deze ontwikkelingsstoornis weliswaar een mogelijke verklaring kan vormen voor zijn vele afwezigheden, zijn organisatorische moeilijkheden en zijn slordigheden, maar geenszins een rechtvaardiging kan bieden voor de gepleegde fraude. De student heeft er zelf zeer bewust voor gekozen om zijn falen te verdoezelen door fictieve verslagen en rapporten in te dienen. Dat de student lijdt aan ADD kan bijgevolg geen verzachtende omstandigheid uitmaken.

Ook het feit dat de student de feiten heeft bekend en zijn spijt betuigt doet geen afbreuk aan de ernst van de feiten en kan niet als verzachtende omstandigheid worden aanvaard.

Verder betreurt de institutionele beroepscommissie ten eerste dat de student tijdens de hoorzitting opnieuw meermaals flagrante onjuistheden vertelde, en zijn verhaal pas bijstelde als de voorzitter hem wees op discrepanties met wat uit het dossier bleek.

De institutionele beroepscommissie is, gelet op dit alles, van oordeel dat een strenge sanctie gepast is nu dit gedrag volstrekt onaanvaardbaar is in een geneeskundeopleiding. De institutionele beroepscommissie beslist volgende examentuchtsanctie op te leggen:

- De student krijgt de vermelding “bedrog” voor het opleidingsonderdeel “XXXXXXXXXX”;
- De student wordt uitgesloten, met onmiddellijk verlies van de hoedanigheid van student en het verbod om zich opnieuw in te schrijven aan de UGent voor een periode van twee jaar.

De student voert nog aan dat een zware sanctie zoals uitsluiting geen enkele herstelfunctie heeft maar louter en uitsluitend een punitief karakter heeft. De institutionele beroepscommissie merkt op dat tuchtsancties nooit bedoeld zijn om herstelgericht te zijn, doch steeds een punitief karakter hebben.

Uitsluiting zou volgens de student ook enkel mogelijk zijn ingeval van recidive of een bestaand tuchtverleden. De institutionele beroepscommissie volgt deze redenering niet. Dat men zich in een toestand van recidive bevindt kan inderdaad een reden zijn om te opteren voor een zwaardere sanctie dan men normaal voor de gepleegde feiten zou opleggen, doch het is niet omdat een student nog niet eerder fraude pleegde, dat een sanctie als uitsluiting niet zou mogen worden opgelegd. Of dergelijke sanctie gerechtvaardigd is, hangt af van de ernst van de feiten en de omstandigheden waarin die zijn gepleegd. Zoals gezegd is de institutionele beroepscommissie van oordeel dat het hier gaat om ernstige feiten in een studierichting waar dergelijk gedrag absoluut onaanvaardbaar is.

De institutionele beroepscommissie is wel van mening dat een verbod van inschrijving voor een periode van vier jaar te zwaar is in vergelijking met de gepleegde feiten, en reduceert de periode van uitsluiting tot twee jaar. De commissie is zich ervan bewust dat dit een zware sanctie blijft, maar herhaalt wat ze reeds meermaals stelde: deze sanctie

wordt verantwoord door de ernst van de feiten, bovendien in een maatschappijrelevante context (de gezondheidssector). De student heeft er bovendien zelf zeer bewust voor gekozen om deze fraude te plegen, en het feit dat hij aan ADD lijdt kan dergelijk gedrag niet rechtvaardigen.

De institutionele beroepscommissie wijst erop dat de uitsluiting krachtens artikel 78 § 6 OER het onmiddellijk verlies van de hoedanigheid van student tot gevolg heeft. De uitsluiting werd reeds opgelegd door de bevoegde examencommissie op 10 augustus 2016, zonder dat het intern beroep schorsende werking heeft, en geldt dan ook vanaf genoemde datum.

Het intern beroep wordt deels gegrond verklaard.”

Dit is de tweede bestreden beslissing. Zij wordt met een ter post aangetekend schrijven van 8 september 2016 – zijnde buiten de termijn bedoeld in artikel II.284, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs – aan verzoeker toegezonden.

IV. Rechtsgeldigheid van de tweede bestreden beslissing

Standpunt van partijen

Verzoeker stelt dat, mede gelet op artikel 100, §6 van het onderwijs- en examenreglement van de Universiteit Gent, geen tijdige beslissing van de interne beroepscommissie werd meegedeeld, zodat “de oorspronkelijke vorderingen hoe dan ook in hun totaliteit blijven gelden waarover geen tijdige beslissing in beroep werd genomen.”

De laattijdige mededeling van de tweede bestreden beslissing maakt deze volgens verzoeker strijdig met het legaliteitsbeginsel.

In haar *antwoordnota* repliceert verwerende partij dat het verstrijken van de beslissingstermijn geen afbreuk doet aan de rechtsgeldigheid van de beslissing van de interne beroepscommissie en evenmin haar onbevoegdheid tot gevolg heeft.

Beoordeling

Verzoeker heeft zijn intern beroep ingesteld op 17 augustus 2016. Artikel II.284, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de beslissing van de interne beroepsinstantie aan

de student ter kennis moet worden gebracht binnen een termijn van vijftien kalenderdagen, ingaand op de dag na deze waarop het beroep is ingesteld.

De kennisgeving is te dezen geschied met een e-mail van 2 september 2016, dus buiten de voormelde termijn, en vervolgens met een aangetekend schrijven van 8 september 2016.

Het mag als vaste rechtspraak van de Raad gelden (zie bv. R.Stvb. 6 december 2010, nr. 2010/128; RvS 18 januari 2011, nr. 210.481, Audoor) dat een laattijdig ter kennis gebrachte beslissing om die reden alleen niet onregelmatig wordt, en dat de interne beroepsinstantie bij het verstrijken van de decretale termijn van orde evenmin haar beslissingsbevoegdheid verliest.

In tegenstelling tot wat verzoeker argumenteert, leidt het legaliteitsbeginsel niet tot een andere conclusie. Er is immers op de laattijdige kennisgeving van een beslissing op intern beroep geen enkele sanctie bepaald.

De tweede bestreden beslissing is – wat dit aspect betreft – rechtsgeldig.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep in de mate dat het is gericht tegen de initiële examentuchtbeslissing.

Zij stelt dat de institutionele beroepscommissie op grond van artikel 100 van het onderwijs- en examenreglement over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat haar beslissing in de plaats is gekomen van de initiële examentuchtbeslissing, waardoor deze laatste uit de rechtsorde is verdwenen en bijgevolg niet meer aanvechtbaar voor de Raad.

Beoordeling

Artikel II.285 van de Codex Hoger Onderwijs bepaalt dat de Raad als administratief rechtscollege uitspraak doet over beroepen die worden ingesteld na uitputting van de hiervoor vermelde interne beroepsprocedure.

Of een initiële studievoortgangsbepaling zoals een examenbeslissing in die stand van de procedure nog het voorwerp kan uitmaken van een beroep bij de Raad, is afhankelijk van de omvang van de bevoegdheid van het orgaan dat instaat voor de behandeling van het intern beroep, dat de student op straffe van onontvankelijkheid van zijn beroep bij de Raad eerst dient uit te putten.

Te dezen bepaalt artikel 100, §6 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij dat de beoordeling door de interne beroepscommissie leidt tot hetzij de gemotiveerde afwijzing van het beroep op grond van onontvankelijkheid of onbevoegdheid, hetzij tot een bevestiging van de bestreden beslissing, hetzij een nieuwe beslissing door de beroepsinstantie. Verwerende partij heeft haar interne beroepsprocedure aldus derwijze georganiseerd dat de beroepscommissie over volheid van bevoegdheid beschikt, zodat de beslissing van dit beroepsorgaan in de plaats treedt van de initiële studievoortgangsbepaling, die dan op haar beurt niet meer in rechte aanvechtbaar is.

Dit leidt tot de vaststelling dat het beroep onontvankelijk is ten aanzien van de eerste bestreden beslissing, en ontvankelijk ten aanzien van de tweede bestreden beslissing (verder: de bestreden beslissing).

VI. De middelen

Eerste middel

In een eerste middel steunt verzoeker zich op de rechten van verdediging en het legaliteitsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker wijst erop dat het recht van verdediging een algemeen beginsel van behoorlijk bestuur is, op grond waarvan de tuchtrechtelijk vervolgde over alle procedurele documenten moet beschikken om zijn verweer met kennis van zaken te kunnen voeren en zich moet kunnen laten bijstaan door een raadsman van zijn keuze.

In dat opzicht doet verzoeker gelden dat artikel 78 van het onderwijs- en examenreglement voorschrijft dat hij zich mocht laten bijstaan door een raadsman, maar dat noch in de uitnodiging van 2 augustus 2016, noch in enig ander stuk en ook niet mondeling of op de zitting zelf deze mogelijkheid werd meegedeeld. Verzoeker stelt dat hij aldus onwetend was over de mogelijkheid om de bijstand van een raadsman te genieten, en dat hij zich niet op een adequate wijze heeft kunnen verdedigen, in het bijzonder ook gelet op zijn leerstoornis.

Wat de rechten van verdediging en het legaliteitsbeginsel betreft, zet verzoeker vervolgens het volgende uiteen:

“Zowel in de uitnodiging tot verhoor als in de uiteindelijke beslissing wordt [REDACTED] beschuldigd van schriftvervalsing.

Echter valt het opmaken van een fictief verslag voor een opleidingsonderdeel geenszins onder valsheid in geschrifte zoals strafbaar gesteld door artikel 196 Sw. (cf. infra).

Bijgevolg werd [REDACTED] op deze wijze beticht van ernstige strafbare feiten, hetgeen niet met de waarheid overeenstemt en hetgeen een invloed heeft gehad op zowel de hoorzitting als de besluitvorming.

Op deze wijze werden de rechten van verdediging van [REDACTED] geschonden, aangezien hij zich zonder raadsman diende te verdedigen voor een zogenaamd strafbaar feit dat hij volgens de letter van de wet niet had gepleegd.

Bovendien bleek achteraf in de beslissing van de examencommissie dat net aan de kwalificatie als schriftvervalsing zwaar werd getild om tot een zware strafmaat te komen.

Een belangrijk bewijselement in de tuchtprocedure was het telefoongesprek met mevrouw [R.D.R.], moeder van het observatiegezin, waarin deze verklaard zou hebben dat er nooit huisbezoeken plaatsgevonden hebben en dat zij [REDACTED] niet kende.

Echter was er in het fraudedossier dat per e-mail werd overgemaakt op 14.08.2016 geen spoor terug te vinden van dit telefoongesprek, noch de exacte inhoud hiervan (zie stuk 6).

[REDACTED] ontkent geenszins dat hij geen huisbezoeken heeft uitgevoerd, doch mevrouw [D.R.] is wel degelijk een vriendin van zijn ouders die destijds op de hoogte was van de huisbezoeken en hiermee samen met haar echtgenoot had ingestemd.

Uit een e-mail van de echtgenoot van mevrouw [D.R.] blijkt nu echter dat mevrouw [D.R.] niet op de hoogte was dat het telefoongesprek over [REDACTED] ging en de huisbezoeken die niet doorgingen (zie stuk 7).

Indien de volledige achtergrond van dit telefoongesprek én de exacte inhoud hiervan zich in het dossier hadden bevonden, had [REDACTED] zich ook op dit vlak meer adequaat kunnen

verdedigen. Zonder deze inhoud in het dossier, leek het daarentegen alsof [REDACTED] ook omtrent de achtergrond van het gezin met zijn ouders gelogen had hetgeen allerm minst in zijn voordeel speelde.

Gelet op bovenvermelde omstandigheden dient geconcludeerd te worden dat de rechten van verdediging van [REDACTED] op ernstige wijze werden aangetast, waardoor de legitimiteit van de beslissing in twijfel kan getrokken worden.

Dit dient dan ook aanleiding geven tot een nietigverklaring van de eerste beslissing en een herziening van de uitgesproken tuchtmaatregel door de wettelijke beroepsinstantie, minstens het terugzenden naar de tuchtcommissie na advies van de Raad.

In haar laattijdige beslissing weigert de institutionele beroepscommissie uitdrukkelijk zich uit te spreken over de schending van de rechten van verdediging (blz. 8 beslissing).

Dit is een manifeste vorm van rechtsweigering door de administratieve beroepscommissie.

Daarentegen meent de institutionele beroepscommissie dat ‘dit eventuele euvel’ voldoende hersteld werd nu [REDACTED] opnieuw werd gehoord.

De institutionele beroepscommissie gaat er hierbij echter volledig aan voorbij dat door deze werkwijze [REDACTED] een aanleg werd ontnomen daar de beroepscommissie slechts in beroep [REDACTED] overeenkomstig het OER geldig heeft gehoord.

Bovendien meent de institutionele beroepscommissie desalniettemin haar beslissing alsnog retroactief te kunnen uitspreken tot op de datum van de eerste beslissing niettegenstaande zij "het euvel" van de schending van de rechten van verdediging slechts "hersteld" heeft op 26 augustus 2016.

Naast rechtsweigering vormt deze beslissing om niet te oordelen over de schending van de rechten van verdediging door de tuchtcommissie uiteraard een schending van de motiveringsplicht van de Institutionele beroepscommissie.

Op grond van deze schendingen dient de legitimiteit van de oorspronkelijke beslissing als de beslissing in hoger beroep in twijfel getrokken te worden, hetgeen aanleiding dient te geven tot de nietigverklaring van beide beslissingen.”

In de *antwoordnota* bestrijdt verwerende partij deze argumenten, en zij antwoordt hierop als volgt:

“Verzoeker voert vervolgens aan dat de rechten van de verdediging zijn geschonden doordat in de uitnodiging voor de hoorzitting door de bevoegde examencommissie in eerste administratieve aanleg niet was vermeld dat hij recht had op bijstand door een advocaat.

Dit middel heeft betrekking op de beslissing van de examencommissie, die in eerste administratieve aanleg is genomen. Nu deze beslissing niet langer uitwerking heeft ingevolge de devolutieve werking van het intern beroep, is dit argument niet ontvankelijk.

Er is overigens geen enkele regel noch algemeen rechtsbeginsel dat oplegt dat in een uitnodiging voor een tuchtverhoor melding wordt gemaakt van het recht op bijstand door een raadsman. Wel dient te worden vermeld welke feiten ten laste worden gelegd en dat die aanleiding kunnen geven tot een tuchtsanctie, wat ook is gebeurd. Verwerende partij ziet niet in op welke grond het niet-vermelden van het recht op bijstand als een inbreuk op de rechten van de verdediging kan worden beschouwd.

Verwerende partij merkt bovendien op dat verzoeker én zijn advocaat uitgebreid werden gehoord door de institutionele beroepscommissie, wier beslissing thans ter discussie staat. Verzoeker heeft aldus maximaal gebruik kunnen maken van zijn rechten van verdediging, en ook om die reden is het middel ongegrond.

Verzoeker acht de rechten van de verdediging vervolgens ook geschonden omdat er in het fraudedossier dat hem (in eerste administratieve aanleg) per e-mail werd bezorgd, geen spoor terug te vinden was van het telefoongesprek dat werd gevoerd met de moeder van de baby die hij zou opvolgen en waarin die moeder verklaarde verzoeker nooit te hebben gezien en niet te kennen.

Daargelaten de vraag of dit wel een inbreuk vormt op de rechten van de verdediging, kan verwerende partij enkel vaststellen dat dit stuk wel degelijk in het dossier stak dat voorlag voor de institutionele beroepscommissie, wier beslissing thans aan de orde is. Dit dossier lag ter inzage van verzoeker en zijn advocaat, wat ook werd gemeld, en het hele dossier was ook ter beschikking op de hoorzitting van 26 augustus 2016. Verzoeker noch zijn advocaat hebben van dat inzagerecht gebruik gemaakt, noch hebben ze in graad van administratief beroep gevraagd om een afschrift te verkrijgen van het dossier. Verzoeker is dan ook slecht geplaatst om zich te beroepen op de schending van de rechten van de verdediging, en zijn middel is ongegrond.

Verzoeker stelt vervolgens dat de institutionele beroepscommissie in zijn beslissing geweigerd heeft zich uit te spreken over de vraag of de rechten van de verdediging in eerste administratieve aanleg zijn geschonden, wat hij rechtsweigering noemt, en wat naar zijn mening tevens een schending zou uitmaken van de formele motiveringsplicht.

Verwerende partij herinnert eraan dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie geen jurisdictionele beslissing is maar een beslissing van een administratieve overheid. Eigen aan een dergelijke beslissing is dat deze niet expliciet hoeft te antwoorden op elk middel afzonderlijk. Het volstaat dat de motivering op zichzelf bekeken afdoende is. Ook moet blijken dat de argumentatie van de betrokkene daadwerkelijk werd onderzocht en in de besluitvorming is betrokken.

Dat alles is hier wel degelijk gebeurd. De institutionele beroepscommissie beantwoordt de grief van verzoeker als volgt:

De student voert in zijn verzoekschrift aan dat de rechten van de verdediging zouden zijn geschonden, omdat hij bij de uitnodiging voor de hoorzitting voor de bevoegde examencommissie niet was gewezen op de mogelijkheid om zich te laten bijstaan door een raadsman en omdat in het tuchtdossier geen spoor terug gevonden zou kunnen worden van het telefoongesprek dat werd gevoerd met de moeder van de baby zodat hij zich daarop niet had kunnen verdedigen.

Zonder zich uit te spreken over de vraag of de rechten van de verdediging van de student in eerste administratieve aanleg al dan niet werden geschonden, is de institutionele beroepscommissie van mening dat dit eventuele euvel voldoende is hersteld nu verzoeker opnieuw werd gehoord door de institutionele beroepscommissie, waarbij hij thans wel werd gewezen op de mogelijkheid van bijstand door een raadsman – mogelijkheid waarvan hij ook gebruik heeft gemaakt. De institutionele beroepscommissie stelt ook vast dat in het tuchtdossier wel degelijk een weerslag steekt van het telefoongesprek dat door de opleiding werd gevoerd met de moeder van de baby. Verzoeker werd gewezen op de mogelijkheid om voorafgaand aan de nieuwe hoorzitting inzage te nemen in het dossier (waaronder het bedoelde stuk), doch heeft van die mogelijkheid geen gebruik gemaakt.

Aldus wordt op afdoende wijze geantwoord op het argument van verzoeker. Van een schending van de formele motiveringsplicht is dan ook geen sprake.

Verzoeker geeft ook aan dat er sprake zou zijn van rechtsweigering nu de institutionele beroepscommissie zich niet heeft uitgesproken over de vraag of er nu al dan niet sprake was van een schending van de rechten van de verdediging in eerste administratieve aanleg.

Voor zover een administratieve overheid zich al schuldig zou kunnen maken aan “rechtsweigering” (*quod non*, enkel een jurisdictionele instantie heeft de plicht om op alle argumenten te antwoorden en kan dus rechtsweigering plegen), merkt verwerende partij op dat verzoeker geen belang heeft bij dit middel. Ingevolge de devolutieve werking van het intern beroep is het dossier immers integraal hernomen op niveau van het intern beroep, en heeft de beslissing van de examencommissie elke rechtskracht verloren met ingang van de datum van de beslissing van de institutionele beroepscommissie. De enige vraag die dan ook nog relevant is, is te weten of de rechten van de verdediging al dan niet werden geschonden door de institutionele beroepscommissie. Deze vraag dient negatief te worden beantwoord: verzoeker werd uitgebreid gehoord, in het bijzijn van zijn advocaat, en het volledige dossier was ter beschikking en kon op eenvoudige vraag worden ingezien. Verzoeker heeft zijn rechten van de verdediging aldus maximaal kunnen benutten.

Verzoeker hekelt in zijn middel ten slotte nog het feit dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie retroactief zou zijn. Dit is evenwel niet het geval. De beslissing van de institutionele beroepscommissie geldt slechts vanaf 26 augustus 2016. De institutionele beroepscommissie vermeldt in het slot van haar beslissing weliswaar wat volgt:

“De institutionele beroepscommissie wijst erop dat de uitsluiting krachtens artikel 78 § 6 OER het onmiddellijk verlies van de hoedanigheid van student tot gevolg heeft. De uitsluiting werd reeds opgelegd door de bevoegde examencommissie op 10 augustus 2016, zonder dat het intern beroep schorsende werking heeft, en geldt dan ook vanaf genoemde datum.”

De commissie heeft daarmee haar beslissing echter geenszins een retroactieve werking willen geven, maar heeft enkel willen verduidelijken dat het intern beroep geen

schorsende werking heeft, zodat de beslissing van de examencommissie uitwerking is blijven hebben tot op het ogenblik waarop ze werd vervangen door de beslissing van de institutionele beroepscommissie. Pas vanaf dat ogenblik verliest ze haar rechtskracht, en dat voor de toekomst. Vermits ook de examencommissie een uitsluiting uitsprak, de beslissing van de examencommissie rechtskracht heeft gehad tot 26 augustus en de uitsluiting die de examencommissie uitsprak door de institutionele beroepscommissie niet retroactief ongedaan is gemaakt, heeft de institutionele beroepscommissie dus correct vastgesteld dat de student uitgesloten is met ingang van 10 augustus 2016. Dit is niet het gevolg van een vermeende retroactieve werking van de beslissing van de institutionele beroepscommissie, maar enkel en alleen van de tijdelijke uitwerking van de beslissing van de examencommissie, in combinatie met het niet-schorsend karakter van het intern beroep.”

In zijn *wederantwoordnota* voegt verzoeker er nog aan toe dat zijn raadsman nog voor het instellen van het intern beroep een kopie van het tuchtdossier heeft opgevraagd, en dat zich daarin geen neerslag bevond van het telefoongesprek met de moeder van het door verzoeker gecontacteerde gezin. Verzoeker handhaaft zijn stelling dat de bestreden beslissing niet afdoende is gemotiveerd. Wat de retroactieve werking betreft, stelt verzoeker dat de eerste beslissing met al haar gevolgen teniet is gedaan door de beslissing van de beroepscommissie, zodat deze laatste slechts uitwerking kan krijgen op de dag waarop ze is genomen.

Beoordeling

Rechtsweigering is een begrip dat is omschreven in artikel 5 van het Gerechtelijk Wetboek. Het behelst een verbod aan de rechter om te weigeren recht te spreken.

Deze bepaling moge dan, in samenlezing met artikel 2 van hetzelfde wetboek, ook van toepassing zijn buiten de rechterlijke orde, vast staat dat het verbod enkel ziet op personen met een rechtsprekende functie. Een interne beroepscommissie van een onderwijsinstelling is een orgaan van actief bestuur en geen rechtscollege; het oefent geen rechtsprekende functie uit.

In zoverre het steunt op rechtsweigering is het middel dan ook ongegrond.

Wat de rechten van verdediging betreft, brengt de Raad in herinnering dat de initiële examentuchtbeslissing uit het rechtsverkeer is verdwenen door tussenkomst van de thans bestreden beslissing, zodat vormfouten die aan die initiële beslissing zouden kleven, in de huidige stand van de zaak in principe niet meer dienstig kunnen worden opgeworpen. Hetzelfde geldt voor de kritiek op de kwalificatie van de ten laste gelegde feiten en de vraag of het gezin

waarvan verzoeker de baby zou opvolgen, verzoeker nu al dan niet kende: verzoeker heeft zijn middelen ter zake kunnen doen gelden in de interne beroepsprocedure.

De institutionele beroepscommissie handelt met volheid van bevoegdheid en verzoekers rechten van verdediging zijn in die procedure geëerbiedigd. Blijkens de uitnodiging voor de hoorzitting van de beroepscommissie (stuk 14 administratief dossier) werd aan verzoeker de kans geboden om het dossier in te kijken en om te worden gehoord. Hij werd tevens gewezen op het recht om te worden bijgestaan door een raadsman naar keuze.

Terecht derhalve, oordeelde de beroepscommissie dat de vraag naar de rechten van verdediging in de voorafgaande procedure niet meer aan de orde is en dat de eventuele gebreken ter zake in de beroepsprocedure afdoende zijn hersteld. Binnen de toepassing van de formelemotiveringsplicht is de bestreden beslissing ter zake afdoende gemotiveerd. De interne beroepscommissie is als orgaan van actief bestuur overigens niet onderworpen aan artikel 149 van de Grondwet en is derhalve niet verplicht om op elk middel te antwoorden: het volstaat dat de opgegeven motieven duidelijk maken waarom tot de uiteindelijke beslissing is gekomen.

Ten overvloede wijst de Raad erop dat het recht op bijstand van een raadsman niet verplicht moet worden vermeld bij de oproeping voor een tuchthoorzitting, tenzij een specifieke rechtsregel die verplichting oplegt zoals bijvoorbeeld het geval is in artikel 8, §5 van het besluit van de Vlaamse regering van 22 mei 1991 omtrent de preventieve schorsing en de tucht, alsmede omtrent het ontslag van sommige tijdelijke personeelsleden in het gesubsidieerd onderwijs en in de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding. Te dezen blijkt uit artikel 78, §4, eerste lid, van het onderwijs- en examenreglement dat het recht op bijstand van een raadsman niet is voorgeschreven als een van de verplichte vermeldingen bij de oproeping voor de examencommissie. Artikel 100 van datzelfde reglement bevat zulk een voorschrift evenmin ten aanzien van de procedure voor de institutionele beroepscommissie.

Ten slotte ziet de Raad in de bestreden beslissing geen ongewettigde retroactieve werking. Met verwerende partij moet worden vastgesteld dat de uitsluiting door de examencommissie werd opgelegd op 10 augustus 2016, dat die uitspraak onmiddellijke uitwerking kreeg en dat het intern beroep niet opschortend werkt. De bestreden beslissing verklaart het intern beroep slechts deels gegrond – met name wat de duurtijd van de uitsluiting betreft – zodat de overige bepalingen van de beslissing van 10 augustus 2016, waaronder het

ogenblik waarop de sanctie is ingegaan, werden bevestigd. Het feit dat de beslissing op intern beroep in de plaats treedt van de initiële examentuchtbeslissing, heeft niet tot gevolg dat alle bepalingen van deze laatste *ipso facto* ophouden te bestaan. Zo kan – per analogie – een rechterlijke beslissing in graad van beroep rechtsgevolgen van een beslissing *a quo* handhaven, terwijl toch enkel de beroepsbeslissing voor cassatie vatbaar is.

Het eerste middel is ongegrond.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op het evenredigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker voert vooreerst aan dat is voorbijgegaan aan een correcte kwalificatie van de feiten en aan de verzachtende omstandigheden. Zo kunnen de feiten volgens verzoeker niet worden gekwalificeerd als valsheid in geschrifte, daar de fictieve huisbezoekverslagen en bijhorende groei- en tandemcurve geen authentieke of openbare geschriften zijn en er geen sprake is van valse handtekeningen of van vervalste handtekeningen, geschriften, overeenkomsten, verbintenissen of schuldbevrijdingen. Dit aspect werd, zo betoogt verzoeker, door de interne beroepscommissie ten onrechte als irrelevant afgedaan, en eveneens ten onrechte wordt in de bestreden beslissing de strafrechtelijke sanctioneerbaarheid staande gehouden.

Vervolgens wijst verzoeker op zijn leerstoornis, die hij zowel in het gesprek met de begeleider op 7 juli 2016 als op de hoorzitting van 10 augustus 2016 onder de aandacht heeft gebracht. Die aandoening is voor verzoeker de reden waarom hij lessen en afspraken mist en bij problemen ontwijkend gedrag vertoont, en vooral de enige reden waarom hij fictieve verslagen heeft opgesteld en daarover heeft gelogen. Verzoeker stelt zijn behandeling opnieuw te hebben hervat, en verwijt aan de bestreden beslissing dat deze verzachtende omstandigheid wel werd vermeld doch zonder er wat de straftoemeting betreft rekening mee te houden, en zonder het advies van een deskundige in te winnen.

In derde orde doet verzoeker gelden dat de tuchtbeslissing ten onrechte uitgaat van voorbedachtheid, en dat daarvan geen enkel bewijs voorligt. Hij stelt dat het vermoeden van onschuld wordt genegeerd door te weigeren de leerstoornis in rekening te brengen en door aldus zijn handelen als ‘zeer bewust’ te kwalificeren. Een en ander leidt voor verzoeker tot een schending van de zorgvuldigheidsplicht en de motiveringsplicht.

Verzoeker wijst er ook op dat hij de feiten volledig heeft bekend en zijn oprechte spijt heeft betuigd, en dat de bestreden beslissing die verzachtende omstandigheden zonder enige motivering weigert in acht te nemen.

Ook zijn blanco tuchtrechtelijk verleden werd volgens verzoeker zonder motivering buiten beschouwing gelaten.

Verzoeker is verder van oordeel dat de opgelegde tuchtsanctie een onevenredig moeilijk te herstellen ernstig nadeel tot gevolg heeft, en dit zowel op moreel, materieel als financieel gebied. Ter zake zet verzoeker het volgende uiteen:

“Het moreel aspect bestaat erin dat deze tuchtstraf een bijzonder grote schandevlek tot gevolg heeft, waar [REDACTED] voor de rest van zijn leven mee zal moeten leven. Het materieel aspect betreft het feit dat [REDACTED] niet verder kan studeren in eender welke richting op de Universiteit Gent gedurende 4 of 2 jaren en zodoende zich niet verder kan ontwikkelen als jongvolwassene. Op financieel vlak is er het verlies van de schooljaren en inschrijvingsgelden en het verliezen van jaren en kansen op de arbeidsmarkt.

De institutionele beroepscommissie is van oordeel dat het studieverleden en de toekomstperspectieven van [REDACTED] niet relevant zijn voor de beoordeling van de gepleegde fraude en houdt hier uitdrukkelijk geen rekening mee (blz. 10 van de beslissing).

Daarentegen haalt men op dezelfde bladzijde wel aan dat een verslag schrijven van een onderzoek dat niet plaatsvond volstrekt onaanvaardbaar is voor een arts. Echter is [REDACTED] slechts een tweedejaarsstudent en geen arts. Het is dan ook bijzonder ongepast en onbillijk dat de institutionele beroepscommissie enerzijds voor de beoordeling van de fraude niet met de toekomst van [REDACTED] wilt rekening houden maar deze fraude anderzijds wel in rekening brengt met een verzwarende hypothese als hij arts zou zijn.

Uit bovenvermelde feiten en verzachtende omstandigheden (én het gebrek aan enige verzwarende omstandigheden) dient geoordeeld te worden dat [REDACTED] inderdaad een ernstige fout heeft begaan door het opstellen van fictieve dagverslagen. [REDACTED] geeft deze fout ook toe en zal de rechtvaardige gevolgen hiervoor wel degelijk aanvaarden. Echter, voor de achterliggende oorzaak van de feiten verwijst [REDACTED] naar zijn ADHD-stoornis. Hiervan liggen de nodige medische bewijsstukken voor, doch hiermee werd om onbegrijpelijke redenen klaarblijkelijk op geen enkele wijze rekening gehouden bij de

tuchtmaatregel. Dit is bijzonder opmerkelijk gelet op het feit dat het een examencommissie van de Faculteit Geneeskunde betreft.

Evenmin werd, zonder dat dit gemotiveerd werd door de tuchtcommissie of de institutionele beroepscommissie, rekening gehouden met het vermoeden van onschuld omtrent enige voorbedachtheid en met het blanco straf- en tuchtverleden en het gebrek aan gevaar op recidive.

Daarentegen tilt zowel de examentuchtcommissie als de institutionele beroepscommissie in hun beslissingen kennelijk zwaar aan de schriftvervalsing, doch heeft [REDACTED] geen strafbaar feit gepleegd, zoals verkeerdelijk wordt voorgehouden door zowel de tuchtcommissie als de institutionele beroepscommissie, of iemand enig nadeel of schade toegebracht door de fictieve dagverslagen.

Het gaat in casu dan ook niet om schriftvervalsing, doch louter om fictief opgestelde verslagen. De vraag die in dat opzicht gesteld dient te worden is of in gelijkaardige zaken van fictieve verslagen van een student (boekverslagen, statistisch onderzoek, kwalitatief onderzoek, ...) steeds consequent dezelfde strafmaat gehanteerd werd door de tuchtcommissie.

Op deze vraag werd geen antwoord gegeven door de tuchtcommissie of de institutionele beroepscommissie, noch werd verwezen naar gelijkaardige tuchtzaken of werd een voldoende motivatie gegeven (m.u.v. de onterechte verwijzing naar schriftvervalsing) waarom in casu gekozen werd voor de zwaarste strafmaat van een onmiddellijke uitsluiting en verbod tot herinschrijving aan de Universiteit Gent (in elke richting) gedurende 4 (of 2) jaren.”

Vervolgens zet verzoeker uiteen dat de tuchtsanctie onevenredig is omdat zij enkel bestraffend werkt en geen herstelfunctie omvat. Verzoeker stelt dat geen rekening werd gehouden met zijn toestand en toekomst, en dat een verbod op herinschrijving enkel gerechtvaardigd kan zijn wanneer er sprake is van een gevaar op recidive of een bestaand tuchtverleden, of nog het opzettelijk schade toebrengen aan derden. Verzoeker wijst op de andere tuchtsancties die het onderwijs- en examenreglement mogelijk maakt, en stelt dat de bestreden beslissing niet motiveert waarom voor de zwaarste sanctie werd gekozen en niet voor een andere.

In haar *antwoordnota* betwist verwerende partij verzoekers visie omtrent de eventuele strafrechtelijke kwalificatie van de feiten. Zij herneemt in essentie wat ter zake in de bestreden beslissing is overwogen.

Wat de leerstoornis aangaat, repliceert verwerende partij het volgende:

“De institutionele beroepscommissie heeft inderdaad geoordeeld dat de ADD van verzoeker niet in aanmerking genomen kon worden als verzachtende omstandigheid. Dit behoort tot haar discretionaire bevoegdheid.

De institutionele beroepscommissie is daarbij, in tegenstelling tot wat verzoeker insinueert, niet over één nacht ijs gegaan, en heeft wel degelijk advies ingewonnen over deze aandoening. De dossierbeheerder heeft met name in de aanloop van de vergadering van de institutionele beroepscommissie in overleg met de voorzitter van de commissie advies ingewonnen bij dr. [M.D.], die aan de KULeuven een autoriteit is op het vlak van deze aandachtstoornis. Dr. Danckaerts gaf telefonisch advies, en bevestigde één en ander ook per email, document dat wel degelijk in het tuchtdossier stak (maar verzoeker is dat dossier niet komen inzien). Bovendien was één van de leden van de commissie psycholoog en eveneens goed beslagen in het fenomeen.

De informatie die de institutionele beroepscommissie aldus binnen kreeg was eenduidig: ADD kan er wel degelijk toe leiden dat een student afspraken mist e.d., maar heeft niet tot gevolg dat hij geen meester meer zou zijn over zijn handelen, en in de richting geduwd zou worden van fraude om zijn onoplettendheid te verdoezelen. De keuze om die weg in te slaan, is een keuze die de “patiënt” – ADD wordt op vandaag niet meer beschouwd als een diagnose en dus als een ziekte, maar als een stoornis – zelfstandig maakt en die niet gestuurd wordt door zijn stoornis. Veel studenten, ook studenten die geen ADD hebben, zullen ongetwijfeld panikeren als ze zien dat ze een deadline niet halen, weze het door hun onoplettendheid of door uitstelgedrag of om welke reden dan ook. Maar elke student, ook een student met ADD, beslist zelf of hij dit probleem dan maar oplost door fraude te plegen, dan wel gewoon niets indient en de volgende examenkans afwacht, en elke student, ook de student met ADD, is volledig verantwoordelijk voor zijn keuze, ook als die keuze het plegen van fraude is. De institutionele beroepscommissie heeft dan ook terecht kunnen oordelen dat ADD een verklaring kan bieden voor het falen van een student, en eventueel kan leiden tot faalangst, maar er niet toe kan leiden dat specifiek laakbaar gedrag zoals het verzinnen van contacten en het opmaken van fictieve verslagen wordt goedgesproken. Even terecht kon ze oordelen dat “het feit dat de student ADD heeft wel als “verzachtende omstandigheid” kan worden ingeroepen voor het feit dat hij afspraken niet nakomt, werkjes niet indient, enz. (wat hier echter niet aan de orde is; dit zijn immers geen tuchtrechtelijk sanctioneerbare feiten), maar zeker niet in aanmerking komt als verzachtende omstandigheid voor het verzinnen van huisbezoeken en het indienen van fictieve verslagen en rapporten.”

Inzake de voorbedachtheid antwoordt verwerende partij dat dit aspect in de bestreden beslissing niet aan bod komt en dat evenmin ter zake insinuaties zijn gemaakt.

Ook inzake de bekentenissen en de betuigde spijt, kan verwerende partij bij verzoeker niet bijvallen. Zij wijst met name op de volgende overweging in de bestreden beslissing:

“Ook het feit dat de student de feiten heeft bekend en zijn spijt betuigt doet geen afbreuk aan de ernst van de feiten en kan niet als verzachtende omstandigheid worden aanvaard.”

en stelt dat de beroepscommissie daarmee de bekentenis en de spijt niet heeft aanvaard als verzachtende omstandigheid.

Wat het blanco tuchtverleden van verzoeker betreft, zet verwerende partij uiteen dat de bestreden beslissing ook daarover wel degelijk gemotiveerd heeft geoordeeld, en zij verwijst naar de overwegingen van de beroepscommissie ter zake.

Met betrekking tot het door verzoeker aangevoerde nadeel en de proportionaliteit van de sanctie, repliceert verwerende partij het volgende:

“Verzoeker merkt ook nog op dat niet wordt verwezen naar gelijkaardige tuchtzaken. Hij lijkt aldus te stellen dat het gelijkheidsbeginsel mogelijk is geschonden.

Het gelijkheidsbeginsel vindt evenwel in beginsel geen toepassing in examentuchtzaken. Studenten staan hier immers niet als concurrenten tegenover elkaar. Elke tuchtbeslissing is gebaseerd op de specifieke feitelijke gegevens, verbonden met het tijdstip en de omstandigheden van het gebeuren. Behoudens identieke feitelijke gegevens kunnen de situaties in tuchtzaken niet met elkaar worden vergeleken.

Verwerende partij heeft wel navraag gedaan naar gelijkaardige dossiers, maar er werden geen dergelijke dossiers teruggevonden. Er is in het verleden wel nog fraude gepleegd bij het vervolgvak in derde bach, maar die fraude was op verre na niet van de omvang van de fraude die verzoeker thans pleegde, en de feiten waren te weinig vergelijkbaar, zodat de institutionele beroepscommissie ook niet de noodzaak zag om deze bij haar beslissing te betrekken.

Verzoeker herhaalt vervolgens nogmaals dat de straf disproportioneel is en een disproportioneel moeilijk te herstellen nadeel tot gevolg heeft, zowel op moreel, materieel als op financieel gebied.

Of een tuchtstraf disproportioneel is of niet, behoort, zoals gezegd, tot de discretionaire beoordeling van de tuchtinstantie. Een strenge straf is daarbij niet noodzakelijk een disproportionele straf.

Verwerende partij is zich ervan bewust dat de opgelegde sanctie een zware sanctie is (zij het nog niet de zwaarste sanctie; de zwaarste sanctie is een uitsluiting voor 10 academiejaren). De gepleegde feiten zijn dan ook zeer ernstig, zeker als men daarbij bovendien ook de context in aanmerking neemt:

- De student diende vier fictieve verslagen in van huisbezoeken die nooit plaats gevonden hadden. Hij diende bovendien ook een fictieve groeicurve in, een fictieve tandemlijst, en een fictieve eindevaluatie.
- Op de hoorzitting bekende de student bovendien dat hij de informatie die hij gebruikte, overgenomen had uit verslagen van een andere student. Hij pleegde dus ook nog eens plagiaat.
- Dat alles gebeurt in een context van academisch onderwijs, waar wetenschappelijke integriteit als zeer belangrijk wordt aangemerkt.

- Bovendien gebeurde dat alles in een opleidingsonderdeel dat precies tot doel had het belang van ethisch en professioneel handelen in de verf te zetten. Het opstellen van fictieve verslagen over huisbezoeken die nooit plaats vonden, staat volledig haaks op deze doelstellingen. De institutionele beroepscommissie heeft daarbij niet gezegd dat dit volkomen onaanvaardbaar is voor een arts, wel wetende dat verzoeker uiteraard nog geen arts is, maar wel dat dit onaanvaardbaar is voor een *arts in wording*, waarmee de institutionele beroepscommissie duidelijk heeft willen verwijzen naar het feit dat de fraude hier gepleegd werd precies in een vak waarin professioneel en ethisch handelen centraal staan.

Al deze gegevens hebben de institutionele beroepscommissie ertoe gebracht om te kiezen voor de zware sanctie van de uitsluiting. De commissie vond een uitsluiting van vier jaar dan weer te lang, en heeft de periode van uitsluiting beperkt tot twee jaar.

Verzoeker zal hier ongetwijfeld een moreel, materieel en financieel nadeel door ondervinden, doch dat heeft hij uitsluitend aan zijn eigen handelen te danken en aan zijn keuze om zijn falen te verdoezelen via fraude, eerder dan gewoon uit te komen voor zijn falen en een volgende examenkans te grijpen. Verwerende partij wenst hierbij wel op te merken dat de beslissing van de institutionele beroepscommissie verzoeker enkel belet om zich gedurende twee jaar in te schrijven aan de UGent. Hij kan desgewenst wel verder studeren aan een andere universiteit, en die universiteit kan zijn inschrijving niet weigeren. De credits die hij eerder behaalde aan de UGent, kan hij aldaar inbrengen onder de vorm van vrijstellingen. Het ingeroepen nadeel van verlies van studiejaren en arbeidskansen is dan ook zeer relatief.”

Wat het uitsluitend punitief karakter betreft, antwoordt verwerende partij onder verwijzing naar de rechtsleer dat tuchtsancties nooit bedoeld zijn om herstelgericht te zijn en steeds een punitief karakter hebben. Het feit dat men zich in een toestand van recidive bevindt, kan volgens verwerende partij wel een reden zijn om te opteren voor een zwaardere sanctie dan men normaal voor de gepleegde feiten zou opleggen, maar daaruit volgt niet dat een uitsluiting niet zou kunnen worden opgelegd aan een student die niet eerder fraude pleegde. Of dergelijke sanctie gerechtvaardigd is, hangt volgens verwerende partij af van de ernst van de feiten en de omstandigheden waarin die zijn gepleegd. *In casu* gaat het naar oordeel van verwerende partij om ernstige feiten in een studierichting en bij een vak waar dergelijk gedrag absoluut onaanvaardbaar is, zodat een strenge sanctie gerechtvaardigd is.

In zijn *wederantwoordnota* trekt verzoeker de deskundigheid van dr. M.D., die door de beroepsinstantie is bevraagd, in twijfel, minstens wordt de relevantie van haar tussenkomst in vraag gesteld omdat zij een jeugd- en kinderpsychiater is en weinig heeft gepubliceerd over AD(H)D bij volwassenen. De e-mail van dr. M.D. is volgens verzoeker ook al te beknopt om

er conclusies uit te trekken, en hij wijst er ook op dat hij van de verklaring van dr. M.D. geen kennis had.

Verder zet verzoeker nog het volgende uiteen:

“Van dit advies is ook geen enkele weerklank terug te vinden in de beslissing.

Van een professionele of ernstige behandeling van het argument van de ADHD-stoornis door de Universiteit, is dan ook geen sprake integendeel zelfs.

Verzoeker heeft steeds benadrukt dat de ADHD-stoornis een bijzonder belangrijke factor was in de hele situatie, doch dat de Universiteit deze cruciale factor vervolgens zo amateuristisch benadert stoot dan ook danig tegen de borst.

Dat de Universiteit tenslotte meent dat het (dis)proportioneel karakter van een sanctie uitsluitend tot de discretionaire beoordeling van de tuchtinstantie zelf behoort, toont echter nogmaals de despotische houding van de Universiteit in deze zaak.

Uiteraard ligt het niet aan de tuchtoverheid zelf om te oordelen of haar tuchtstraf al dan niet disproportioneel is. De tuchtoverheid dient louter een redelijke en correcte straf op te leggen binnen het kader van haar mogelijkheden en rekening houdende met alle (verzachtende) omstandigheden.

Uit stuk 11 van de Universiteit blijkt in die zin dat professor [B.D.M.] en professor [J.D.M.] van de Faculteit Geneeskunde zelf voorstellen om één van volgende tuchtsancties op te leggen:

“verbod om deel te nemen aan de E-lijn evaluatie georganiseerd in tweedekansexamenperiode of uitsluiting uit de opleiding geneeskunde”

Gelet op alle (verzachtende) omstandigheden die voor de tuchtcommissie en de institutionele beroepscommissie naar voor gebracht zijn, zou het voor de Universiteit Gent dan ook billijk en correct geweest zijn om voor de eerst voorgestelde sanctie te kiezen, namelijk het verbod om tweede zit mee te doen, die in deze omstandigheden dan ook als proportioneel dient gezien te worden.

Echter heeft de tuchtcommissie geweigerd om de nodige proportionaliteit aan de dag te leggen en resoluut zonder het overwegen van enige verzachtende omstandigheden en schending makend van het recht op verdediging, de motiveringsverplichting én het legaliteitsbeginsel voor de zwaarste straf van uitsluiting met verbod tot herinschrijving gekozen.

Waar de Universiteit dienaangaande beweert dat een tuchtorgaan slechts punitieve tuchtstraffen kan opleggen en geen rekening dient te houden met verzachtende omstandigheden of herstelgerichtheid, wenst verzoeker nog op te merken dat de tuchtinstantie toch deel uitmaakt van de Universiteit Gent en dat de Universiteit nog steeds als taak heeft om hun studenten een opleiding, ethiek en professioneel gedrag bij te brengen.

Wanneer de Universiteit dan bij een eenmalige (zware) fout van een tweedejaarsstudent in één van deze opleidingscompetenties de student louter en uitsluitend wenst te bestraffen op een disproportioneel zware wijze door hem uit te sluiten en te verbieden zich opnieuw in te schrijven, kan evenzeer betreurenswaardig getwijfeld worden aan de opleidingsdoelstellingen en motieven van deze Universiteit.”

Beoordeling

Wat de kwalificatie van de feiten betreft, overweegt de bestreden beslissing in hoofdorde dat de strafrechtelijke kwalificatie niet relevant is, aangezien strafrecht en tuchtrecht van elkaar te onderscheiden zijn en het feit dat een handeling strafrechtelijk niet sanctioneerbaar is niet wegneemt dat zij tuchtrechtelijk kan worden gesanctioneerd, waarbij de loutere tuchtrechtelijke kwalificatie de feiten niet minder ernstig maakt en evenmin tot gevolg heeft dat niet de zwaarste tuchtsanctie kan worden opgelegd.

Hiermee heeft de beroepscommissie aangegeven dat de feiten als tuchtfeiten worden beschouwd en beoordeeld, los van hun eventuele strafrechtelijke kwalificatie. Verzoekers visie dat de feiten zijn beoordeeld vanuit de optiek dat het ook strafbare feiten zijn, is derhalve onjuist. De Raad leest in de bestreden beslissing geen overweging die erop zou duiden dat de tuchtstrafmaat is beïnvloed door de overtuiging van de beroepscommissie dat de feiten wel degelijk strafrechtelijk sanctioneerbaar zijn. Dat de feiten als tuchtfeiten kunnen worden gekwalificeerd, wordt door verzoeker niet betwist.

Over de vraag *of* de feiten ook valsheid in geschrifte uitmaken – een aspect waar de bestreden beslissing vervolgens ondergeschikt op ingaat – bestaat tussen partijen discussie, maar die discussie is hier niet relevant, noch is de Raad bevoegd om zich daarover ten gronde uit te spreken. De overwegingen die de bestreden beslissing ter zake maakt, met onder meer verwijzing naar rechtspraak van het Hof van Cassatie, komen de Raad alleszins niet kennelijk onjuist of onredelijk voor.

Aangaande de leerstoornis van verzoeker, stelt de Raad vast dat de bestreden beslissing op dit aspect wel degelijk concreet ingaat, en zich voorafgaand aan de beoordeling ook heeft bevraagd bij een externe specialist. De volgende overwegingen van de beroepscommissie zijn ter zake relevant:

“De student wijst erop dat zijn gedrag werd veroorzaakt door zijn (tijdens het academiejaar onbehandelde) aandoening van ADD, en voegt ook stukken toe waaruit blijkt dat hij inderdaad aan ADD lijdt.

De institutionele beroepscommissie merkt op dat ADD, zoals de student ook aangeeft, in eerste instantie een aandachtsstoornis is. Uit informatie die ze hieromtrent heeft ingewonnen bij een specialist, blijkt dat of iemand leidt aan AD(H)D wordt uitgemaakt aan de hand van achttien diagnostische criteria waarvan er negen te maken hebben met onoplettendheid en negen met hyperactiviteit-impulsiviteit. Voor een diagnose ADD (een verouderde term die verwijst naar “ADHD met een overwegend onoplettend beeld”) moet enkel voldaan zijn aan de criteria voor onoplettendheid. Hier speelt hyperactiviteit-impulsiviteit dus een veel kleinere rol.

Typische symptomen zijn aldus onder meer moeite hebben om aandacht te houden bij taken, niet luisteren als men direct wordt aangesproken, niet opvolgen van aanwijzingen, er niet in slagen om schoolwerk, karweitjes of taken op het werk af te maken, moeite hebben met het organiseren van taken en activiteiten, gemakkelijk afgeleid geraken door uitwendige prikkels.

ADD kan aldus een verklaring bieden voor het falen van een student, en kan eventueel leiden tot faalangst, maar kan er niet toe leiden dat specifiek laakbaar gedrag zoals het verzinnen van contacten en het opmaken van fictieve verslagen wordt goedgesproken. De institutionele beroepscommissie is dan ook van mening dat het feit dat de student ADD heeft wel als “verzachtende omstandigheid” kan worden ingeroepen voor het feit dat hij afspraken niet nakomt, werkjes niet indient, enz. (wat hier echter niet aan de orde is; dit zijn immers geen tuchtrechtelijk sanctioneerbare feiten), maar zeker niet in aanmerking komt als verzachtende omstandigheid voor het verzinnen van huisbezoeken en het indienen van fictieve verslagen en rapporten.

Aldus heeft de beroepscommissie naar oordeel van de Raad in haar feitenvinding zorgvuldig gehandeld en haar beslissing afdoende gemotiveerd. De analyse die in de bestreden beslissing wordt gemaakt omtrent het aangevoerde oorzakelijk verband tussen de aandoening en de tuchtfeiten en de kwalificatie als verzachtende omstandigheid, komt de Raad noch kennelijk onjuist, noch kennelijk onredelijk voor.

Deze overweging leidt er ook toe dat de Raad verzoekers argument inzake de voorbedachtheid niet kan volgen. Door vast te stellen dat er geen verband kan worden aangenomen tussen verzoekers aandoening en de ten laste gelegde feiten, heeft de beroepscommissie, minstens impliciet, geoordeeld dat de fictieve verslagen niet het gevolg zijn van enige dwang of onbewust *c.q.* onderbewust handelen, en derhalve toe te schrijven zijn aan verzoekers bewust gestelde acties.

De Raad ziet geen redenen om te twijfelen aan de expertise van dr. D.M. (die zoals verzoeker zelf aangeeft auteur is van verschillende bijdragen over de hier betrokken stoornis, en dit zowel bij jongeren als bij volwassenen), noch aan de relevantie van haar inzichten. Overigens ontgaat het de Raad waarom de meer uitgesproken betrokkenheid van dr. D.M. bij ADD bij jongeren eerder dan bij volwassenen in dat opzicht een probleem zou zijn, nu verzoeker zelf vraagt om zijn jeugdpsychiater te horen.

De Raad wil verwerende partij wel op wijzen op het volgende. Het is vaste rechtspraak van de Raad dat een student, behoudens uitdrukkelijke andersluidende bepaling in het onderwijs- en examenreglement (of te dezen: het studiecontract), in de afwikkeling van een interne beroepsprocedure geen afdwingbaar recht kan doen gelden op een tegensprekelijk debat met andere actoren die door de beroepsinstantie worden gehoord (zie o.a. R.Stvb. 3 september 2015, nr. 2.303; R.Stvb. 10 september 2015, nr. 2.319), noch op voorafgaande kennisname van de standpunten van andere personen die – al dan niet schriftelijk – worden gehoord (R.Stvb. 22 oktober 2009, nr. 2009/093) en evenmin ten slotte op inzage in de stukken – andere dan het eigen dossier – waarop de beroepsbeslissing haar beslissing steunt (R.Stvb. 4 oktober 2012, nr. 2012/179). In procedures evenwel die over het persoonlijk functioneren van een rechtsonderhorige uitspraak doen, zoals evaluatieprocedures en tuchtprocedures, dient het bestuur er zorg voor te dragen dat alle elementen die een oordeel over de betrokkene omvatten, aan die betrokkene bekend zijn. Aldus overwoog de Raad van State in zijn arrest nr. 226.575 van 27 februari 2014:

“De hoorplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel houden voor het bestuur de verplichting in dat het te evalueren personeelslid wordt gehoord en dat dit op een nuttige wijze zijn standpunt kan doen kennen aan de overheid die bevoegd is om de evaluatiebeslissing te nemen. Daartoe is in principe vereist dat de betrokkene kennis had van het volledige dossier betreffende zijn evaluatie ‘onvoldoende’, met inbegrip van eventuele getuigenissen waarop de bestreden beslissing gesteund is. Dit geldt tevens voor eventuele nieuwe gegevens die dateren van nadat het personeelslid werd gehoord, voor zover de bestreden beslissing er mede op gesteund is.”

Het gegeven dat de bestreden beslissing mede steunt op de toelichting van dr. M.D., een stuk dat aan verzoeker niet gekend was, doet derhalve de vraag rijzen of verzoekers rechten zijn geschonden op een wijze die de bestreden beslissing vitieert. Ofschoon de Raad het raadzaam acht dat dergelijke informatie aan de student wordt meegedeeld zodat hij er desgevallend kan op repliceren, is de Raad van oordeel dat het gebrek aan voorafgaande kennisgeving van dit

stuk niet leidt tot de onwettigheid van de bestreden beslissing, omdat de toelichting van dr. M.D. geen appreciatie inhoudt over verzoekers gedrag of de handelingen die hij heeft gesteld, doch integendeel een louter algemene toelichting betreft omtrent de inschatting die kan worden gemaakt van de aandoening waar verzoeker mee te kampen heeft. Ter zitting stelt verzoekende partij overigens dat de toelichting van dr. D.M. eigenlijk geen concrete uitspraak doet over hem persoonlijk. Het middel is in dat opzicht dan ook ongegrond.

Uit de in de bestreden beslissing gebruikte woorden ‘zeer bewust’ kan naar oordeel van de Raad niet worden afgeleid dat verzoeker ook voorbedachtheid wordt verweten in de zin dat hij reeds bij aanvang van het academiejaar de intentie had om de tuchtfeiten te plegen. Van overwegingen omtrent een ‘progressief plan van fraude’, zoals dit nog voorkomt in de initiële examentuchtbeslissing, is in de bestreden beslissing geen sprake.

Met betrekking tot de bekentenissen en de door verzoeker betuigde spijt en hun rol als verzachtende omstandigheid, dient verwerende partij te worden bijgevalen in haar standpunt dat de bestreden beslissing uitdrukkelijk motiveert waarom verzoekers standpunt ter zake niet wordt gevolgd.

De motivering moge dan kort zijn, zij geeft uitdrukkelijk aan dat de beroepscommissie de feiten te ernstig acht om de betuigde spijt en het bekennen van de feiten milderend in overweging te nemen.

Louter ten overvloede merkt de Raad daarbij nog op dat het bekennen van de feiten enige nuance verdient, nu de beroepscommissie – *prima facie* niet zonder reden – erop wijst dat verzoeker tot in de hoorzitting in beroep ‘flagrante onjuistheden vertelde’.

Met recht betoogt verzoeker dat een gunstig tuchtrechtelijk verleden een omstandigheid is die door de tuchtoverheid in rekening moet worden gebracht (I. Opdebeek en A. Coolsaet, *Ambtenarenrecht. Rechtspositieregeling. Algemene beginselen van ambtenarentuchtrecht*, Brugge, die Keure, 2011, 223; RvS 3 mei 2004, nr. 130.964, Vandersmissen).

De Raad stelt evenwel vast dat de beroepscommissie dit aspect, in tegenstelling tot wat verzoeker voorhoudt, geenszins onbesproken heeft gelaten. Zo luidt de bestreden beslissing:

“Uitsluiting zou volgens de student ook enkel mogelijk zijn ingeval van recidive of een bestaand tuchtverleden. De institutionele beroepscommissie volgt deze redenering niet. Dat men zich in een toestand van recidive bevindt kan inderdaad een reden zijn om te opteren voor een zwaardere sanctie dan men normaal voor de gepleegde feiten zou opleggen, doch het is niet omdat een student nog niet eerder fraude pleegde, dat een sanctie als uitsluiting niet zou mogen worden opgelegd. Of dergelijke sanctie gerechtvaardigd is, hangt af van de ernst van de feiten en de omstandigheden waarin die zijn gepleegd. Zoals gezegd is de institutionele beroepscommissie van oordeel dat het hier gaat om ernstige feiten in een studierichting waar dergelijk gedrag absoluut onaanvaardbaar is.”

De beroepscommissie heeft aldus geoordeeld dat spijs het gemis aan enig tuchtverleden in hoofde van verzoeker, de opgelegde tuchtsanctie gerechtvaardigd en proportioneel was. De bestreden beslissing is ter zake afdoende gemotiveerd.

Verzoeker voert voorts aan dat het nadeel dat de bestreden beslissing teweegbrengt, in het licht van de proportionaliteitstoets in rekening moet worden gebracht.

De Raad kan deze visie niet bijtreden. De beoordeling die een tuchtoverheid in het raam van het evenredigheidsbeginsel moet maken, is of de in rekening gebrachte tuchtfeiten en de op basis daarvan opgelegde tuchtsanctie in een redelijke verhouding tot elkaar staan. De verdere gevolgen van die tuchtsanctie zijn in beginsel vreemd aan die afweging, en dus ook aan de toepassing van het proportionaliteitsbeginsel. Het middelonderdeel dient om die reden alleen al te worden afgewezen.

Bovendien overtuigt verzoekers betoog ook inhoudelijk niet. Een moreel nadeel bij een tuchtsanctie lijkt de Raad onvermijdelijk, aangezien het tot de essentie van een tuchtsanctie behoort om laakbaar gedrag te sanctioneren. Dat verzoeker daarmee verder door het leven moet, is niet van aard om de bestreden beslissing onredelijk of onevenredig te maken. Het aangevoerde materieel nadeel – een verbod op inschrijving gedurende twee academiejaren – betreft de essentie van de tuchtsanctie zelf; de Raad acht deze niet onevenredig, en wijst verzoeker erop dat dit geen verloren academiejaren hoeven te zijn aangezien hij zich aan een andere universiteit in dezelfde studierichting kan inschrijven. Ter zitting bevestigt verzoeker overigens dat hij effectief aan een andere universiteit zijn studies heeft voortgezet in het academiejaar 2016-2017. Het financieel nadeel is bijgevolg ook beperkt tot het verlies van een deel van het academiejaar 2015-2016.

Voor zover daaraan geen doorslaggevende rol wordt toebedeeld, is de Raad van oordeel dat een tuchtoverheid de ernst van de tuchtfeiten ook mag beoordelen in het licht van de gevolgde opleiding. Ter zake stelt de Raad vast dat verzoeker wel degelijk wordt beoordeeld als een ‘arts in wording’ en niet als een arts, en dat het opstellen van fictieve verslagen in de bestreden beslissing als onaanvaardbaar wordt aangemerkt, eerst en vooral in elke wetenschappelijke context en vervolgens specifiek binnen de geneeskunde. Binnen zijn beoordelingsmarge acht de Raad de overwegingen van de beroepscommissie niet onredelijk of onevenredig.

Verzoekers argumenten die steunen op de verzachtende omstandigheden, het vermoeden van onschuld, de voorbedachtheid en de strafrechtelijke kwalificatie van de tuchtfeiten en die verzoeker ook in het licht van dit middelonderdeel aanvoert, zijn hierboven reeds verworpen.

Ten slotte wijst de Raad erop dat studenten die betrokken zijn in een tuchtprocedure, niet in een concurrentiële relatie tot elkaar staan, zodat een beroep op het gelijkheidsbeginsel in principe niet kan leiden tot de vernietiging van de beslissing. Dit laatste zal enkel het geval zijn wanneer de student aantoont dat hij, zonder dat daarvoor overtuigende motieven worden gegeven, merkkelijk strenger wordt beoordeeld dan andere studenten die zich in dezelfde omstandigheden bevinden. Dat bewijs levert verzoeker niet.

Wat de doelstellingen van een tuchtsanctie betreft, is de Raad het met verwerende partij eens dat die in hoofdzaak bestraffend zijn. Terwijl het een tuchtoverheid niet verboden is om in de (motieven bij de) straftoemeting bepaalde (ped)agogische overwegingen mee te nemen in de hoop dat de tuchtsanctie ook tot lering strekt, behoort dit niet tot de wezenskenmerken van een tuchtsanctie. Aldus is een examentuchtbeslissing die zich in hoofdzaak beperkt tot het vaststellen van de feiten en het opleggen van een gepast geachte sanctie, om die reden niet onregelmatig.

Wat de motivering van die gepaste sanctie betreft, volgt uit de formelemotiveringsplicht enkel dat de redenen moeten worden opgegeven waarom een bepaalde beslissing *wel* werd genomen, en niet waarom een andere beslissing waartoe de overheid binnen haar appreciatiebevoegdheid eveneens had kunnen komen *niet* werd genomen. De bestreden beslissing beantwoordt ook in dat opzicht aan de motiveringsplicht.

Ten slotte zij verzoeker erop gewezen dat artikel II.291, tweede lid van de Codex Hoger Onderwijs de Raad verbiedt om zijn beoordeling in de plaats te stellen van die van de instelling. De Raad kan de appreciatie van het bevoegde orgaan niet overdoen en beschikt slechts over een marginaal toetsingsrecht. Dit betekent enerzijds dat de Raad niet bevoegd is om aan verzoeker een mildere tuchtsanctie op te leggen en anderzijds dat de Raad een student niet kan beschermen tegen strenge beslissingen, maar enkel tegen onwettige. Zoals hierboven reeds is aangegeven, is de Raad te dezen van oordeel dat de bestreden beslissing, ofschoon zij streng mag worden genoemd, niet onredelijk of onevenredig is. De Raad ziet daarbij niet in hoe een verbod tot inschrijving gedurende twee academiejaren als ‘volstrekt gelijkaardig’ kan worden beschouwd als een verbod dat vier academiejaren van toepassing is.

Het eerste middel wordt verworpen.

Tweede middel

Verzoeker steunt een tweede middel op het verbod op retroactiviteit.

Standpunt van partijen

In dit middel zet verzoeker uiteen dat het beroep bij de institutionele beroepscommissie een devolutief karakter heeft, zodat de institutionele beroepscommissie over de zaak in haar geheel oordeelt en een volledig nieuwe beslissing neemt. Verzoeker acht het in die zin onredelijk dat de uitsluiting zou gelden vanaf de hervormde beslissing van 10 augustus 2016, waarbij de institutionele beroepscommissie volgens verzoeker bovendien minstens impliciet te kennen gaf dat er een "euvel" van schending van de rechten van verdediging was voor deze hoorzitting, een euvel dat zij meent "hersteld" te hebben op de zitting van 26 augustus 2016.

In het bijzonder stipt verzoeker nog aan dat hij sedert de zitting van 10 augustus 2016 nog herexamens heeft afgelegd op aanraden van de faculteit en dat deze bij een retroactieve sanctie niet meer in rekening kunnen gebracht worden.

Verzoeker acht de beslissing om de schorsing dan alsnog vanaf 10 augustus 2016 te laten ingaan niet enkel onvoldoende gemotiveerd, maar ook onbillijk en op gespannen voet met het

principe dat de beslissing slechts uitwerking heeft van de dag waarop ze genomen is (artikel 100, §6, voorlaatste lid van het onderwijs- en examenreglement).

In haar *antwoordnota* verwijst verwerende partij naar haar repliek inzake de retroactiviteit zoals verwoord bij het eerste middel.

Beoordeling

Dat verzoeker na de initiële tuchthoorzitting van 10 augustus nog aan examens heeft deelgenomen is een middel dat verzoeker niet heeft opgeworpen in de interne beroepsprocedure.

De Raad ziet geen redenen die verzoeker zouden hebben verhinderd zulks te doen. Nieuwe middelen kunnen in het verzoekschrift voor de Raad slechts worden opgeworpen wanneer zij de afwikkeling van de interne beroepsprocedure betreffen, wanneer zij betrekking hebben op gegevens die de verzoeker pas samen met de bestreden beslissing verneemt, of wanneer zij raken aan de openbare orde. Dit is hier niet het geval, zodat het middel in dat opzicht onontvankelijk is.

Voor het overige herneemt de Raad wat hiervoor reeds is overwogen.

De uitsluiting werd door de examencommissie opgelegd op 10 augustus 2016, en die uitspraak heeft onmiddellijke uitwerking gekregen doordat het intern beroep niet opschortend werkt.

De bestreden beslissing verklaart het intern beroep slechts deels gegrond – met name wat de duurtijd van de uitsluiting betreft – zodat de overige bepalingen van de beslissing van 10 augustus 2016, waaronder het ogenblik waarop de sanctie is ingegaan, werden bevestigd.

Aldus is de bestreden beslissing niet retroactief.

Het tweede middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

Derde middel

Verzoeker beroept zich in een derde middel op de formelemotiveringsplicht en het zorgvuldigheidsbeginsel.

Standpunt van partijen

Verzoeker zet, onder verwijzing naar de vorige middel, uiteen dat de bestreden beslissing onvoldoende is gemotiveerd wat de strafmaat of de verzachtende omstandigheden betreft en dat zij om die reden ook onzorgvuldig is.

Beoordeling

Verzoeker voert in dit middel niets aan dat niet eerder in het eerste of tweede middel werd opgeworpen. Die argumenten werden reeds onontvankelijk of ongegrond bevonden. De Raad verwijst naar die overwegingen.

Het middel wordt verworpen.

Vierde middel

In een vierde middel vraagt verzoeker de aanstelling van een deskundige.

Standpunt van partijen

Verzoeker verwijst naar artikel II.304 van de Codex Hoger Onderwijs, dat betrekking heeft op het horen van getuigen. Hij vraagt om dr. E.G., zijn jeugdpsychiater, als getuige op te roepen. Zij kent de specifieke stoornis van verzoeker en kan volgens hem verduidelijking verschaffen omtrent de gepleegde feiten.

Ondergeschikt vraagt verzoeker om een onafhankelijk psycholoog als deskundige aan te stellen om te getuigen over de stoornis waaraan verzoeker leidt, al dan niet na een eerste kennismaking met of onderzoek van verzoeker. Verzoeker stelt ter zake dr. G.L. of prof. R.W. voor.

Verwerende partij stelt hier in de *antwoordnota* het volgende tegenover:

“Verwerende partij ziet geen noodzaak om in te gaan op deze vraag. Er liggen voldoende gegevens voor die de Raad een beeld kunnen geven omtrent de aandachtstoornis ADD.

Het is ook niet correct te stellen dat de institutionele beroepscommissie dit verzoek naast zich neerlegde. De institutionele beroepscommissie heeft verzoeker inderdaad niet laten onderzoeken – daar was ook geen reden toe; er staken in het dossier voldoende documenten waaruit bleek dat verzoeker ADD had, en de institutionele beroepscommissie zag geen reden om die te betwisten – doch heeft wel informatie ingewonnen bij een onafhankelijk expert omtrent de gevolgen van deze stoornis. De institutionele beroepscommissie heeft dus in elk geval met voldoende kennis van zaken de bestreden beslissing genomen.”

Ter zitting stelt verzoeker dat hij zich wat dit aspect betreft, mede gelet op de ondertussen aan een andere universiteit bekomen inschrijving, naar de wijsheid van de Raad gedraagt.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat er een fundamenteel verschil bestaat tussen een deskundige en een getuige. Een deskundige is, overeenkomstig artikel 962 van het Gerechtelijk Wetboek, een persoon die vaststellingen doet en/of een technisch advies verleent. Hij is objectief en onpartijdig, en kan krachtens artikel 966 van het Gerechtelijk Wetboek worden gewraakt volgens dezelfde regels als deze die op de rechters van toepassing zijn. Een getuige daarentegen, wordt door een procespartij aangedragen om bewijs te leveren van het standpunt van die partij, of tot ontkrachting van het standpunt van een wederpartij.

Anders dan het getuigenverhoor, is het deskundigenonderzoek in de procedure voor de Raad niet geregeld. Aangenomen wordt vooralsnog dat, mede in het licht van artikel 2 van het Gerechtelijk Wetboek, de civielrechtelijke bepalingen *mutatis mutandis* ook op de procedure voor de Raad kunnen worden toegepast.

Verzoeker blijkt niet om een deskundigenonderzoek te vragen, maar enkel om een getuigenverhoor, met name hetzij van zijn jeugdpsychiater, hetzij van een andere (klinisch) psycholoog.

Zoals de Raad eerder reeds heeft overwogen, gaat de Raad enkel tot een getuigenverhoor over wanneer de verklaringen van de getuige concreet kunnen aantonen dat de bestreden beslissing

onregelmatig of kennelijk onredelijk is (R.Stvb. 7 december 2007, nr. 2007/080). Aan die voorwaarde is *in casu* niet voldaan.

Uit de bestreden beslissing en het administratief dossier (stukken 20 en 21) blijkt dat de beroepscommissie zich heeft geïnformeerd bij een specialist inzake AD(H)D van een andere universiteit, met name dr. M.D., en dat deze van oordeel is dat ADD als verklaring voor falen en faalangst kan worden aangevoerd, maar dat dit niet kan leiden tot het goedpraten van het laakbare gedrag dat verzoeker vertoonde. Verwerende partij wijst er tevens op dat één van de leden van de institutionele beroepscommissie psycholoog is, en goed beslagen in het fenomeen. Geen van beide elementen wordt door verzoeker tegengesproken of in twijfel getrokken.

In die omstandigheden is de Raad van oordeel dat hij voldoende is ingelicht omtrent de wijze waarop verwerende partij, binnen de grenzen van haar appreciatiebevoegdheid, verzoekers dossier *in concreto* vermocht te beoordelen.

Het verzoek tot getuigenverhoor wordt afgewezen.

VII. Anonimisering

Met toepassing van artikel II.313, §2 van de Codex Hoger Onderwijs vraagt verzoeker dat bij de publicatie van het arrest zijn identiteit niet wordt opgenomen.

Dit verzoek wordt ingewilligd.

BESLISSING

1. De Raad verwerpt het beroep.

2. Bij de publicatie van dit arrest door de Raad wordt de identiteit van verzoeker niet bekendgemaakt.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 28 september 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jan Geens	bijzitter
Daniël Cuypers	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris
Freya Gheysen

De voorzitter
Jim Deridder

Zitting van 7 oktober 2016

Arrest nr. 3.163 van 7 oktober 2016 in de zaak 2016/348

In zake: Selime TOPOJANI
woonplaats kiezend te 1930 Nossegem
Mechelsesteenweg 411

tegen:

ERASMUSHOGESCHOOL
woonplaats kiezend te 1070 Anderlecht
Nijverheidskaai 170

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 13 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 8 september 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 oktober 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Verpleegkunde.

Zij behaalde een credit voor alle opleidingsonderdelen, uitgezonderd voor Toegepaste verpleegkunde 2 (9/20). Verzoekster stelt dat dit tekort enkel is toe te schrijven aan het onderdeel EHBO, nu zij voor de componenten theorie, praktijk en medisch rekenen wel slaagde.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep.

Zij stelt dat verzoekster heeft nagelaten voorafgaand het intern beroep uit te putten.

Beoordeling

Daargelaten het hier niet aan de orde zijnde geval bedoeld in artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs, waarin de student een initiële studievoortgangsbepaling tot voorwerp van zijn beroep voor de Raad kan maken omdat niet tijdig een beslissing op intern beroep is tussengekomen, schrijft artikel II.285 van dezelfde Codex voor dat de Raad slechts uitspraak kan doen over studievoortgangsgeschillen nadat de interne beroepsprocedure is uitgeput.

Uit de stukken die verzoekster aan de Raad voorlegt, blijkt niet dat zij tegen de studievoortgangsbepaling houdende vastlegging van de examencijfers, een intern beroep heeft ingesteld.

Evenmin heeft verzoekster een wederantwoordnota neergelegd waarin zij de exceptie van verwerende partij tegenspreekt.

In die omstandigheden kan de Raad het huidige beroep niet ontvankelijk verklaren.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.164 van 7 oktober 2016 in de zaak 2016/358

In zake: Ishan AHMAD
                  woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
                  Luikersteenweg 341

tegen:

UNIVERSITEIT HASSELT
woonplaats kiezend te 3500 Hasselt
Martelarenlaan 42

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 17 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 1 september 2016 en de beslissing van de interne beroepscommissie van 15 september 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend en verzoekende partij heeft een wederantwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 oktober 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Verzoekende partij is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is ingeschreven in de opleiding Bachelor in de Rechten.

Omwille van een beperkt studierendement in het academiejaar 2014-2015, wordt aan verzoeker op 12 september 2015 een bindende voorwaarde opgelegd voor het academiejaar 2015-2016.

Deze voorwaarde luidt als volgt:

- Voor maximaal 60 studiepunten inschrijven;
- Examen afleggen voor alle opleidingsonderdelen waarvoor in het academiejaar 2014-2015 geen credit werd behaald en die niet voor tolerantie werden ingezet;
- Voor alle opleidingsonderdelen die in het academiejaar 2015-2016 worden herkanst resultaten behalen die voldoen aan de tolerantieregels van het tweede deliberatiepakket;
- Voor nieuw opgenomen opleidingsonderdelen in het tweede deliberatiepakket minstens 60% studierendement behalen.

De examencommissie voegt daaraan toe:

“Indien u doorheen het academiejaar 2015-2016 in een omstandigheid van overmacht terecht komt die het vervullen van deze bindende voorwaarden belemmeren, dient u dit via een schriftelijke motivering mee te delen aan de examencommissie, via de studieloopbaanbegeleider, en dit uiterlijk één dag voor de vergadering van de examencommissie (31 augustus 2016). Indien u aan het einde van het academiejaar 2015-2016 niet aan deze voorwaarden voldoet, zal uw verdere inschrijving aan de opleiding Rechten van de UHasselt vanaf het academiejaar 2016-2017 worden geweigerd, tenzij de examencommissie oordeelt dat u inderdaad door overmacht werd belemmerd.”

Deze maatregel van studievoortgangsbewaking wordt door verzoeker niet bestreden.

Het opleidingsonderdeel ‘Economie’ is een vak waarvoor verzoeker in het academiejaar 2014-2015 geen credit behaalde en waarvoor geen tolerantie werd ingezet. Hij behaalde voor dit opleidingsonderdeel in het academiejaar 2015-2016 een examencijfer van 2/20, en voldoet daardoor niet aan de derde van de hierboven geciteerde voorwaarden.

Verzoeker meldt aan de examencommissie geen omstandigheden van overmacht.

De examencommissie beslist daarop om verzoekers verdere inschrijving in de opleiding Bachelor in de Rechten te weigeren, wat aan verzoeker wordt meegedeeld in een brief van 1 september 2016.

Dit is de eerste bestreden beslissing.

Tegen deze beslissing stelt verzoeker op 5 september 2016 het volgende interne beroep in:

“De examencommissie had mij bindende voorwaarden opgelegd voor het academiejaar 2015-2016. Op 1 september 2016 werd mij meegedeeld dat ik deze niet heb behaald wegens een slecht cijfer voor het vak economie. Ik wil als eerste medelen dat ik behoudens economie alle vakken heb gehaald waarvoor ik deze academiejaar was ingeschreven. Bindende voorwaarden hebben mij wel geholpen om mijn andere vakken te behalen, dus ze waren nuttig.

Zoals u kunt lezen in mijn achtergrondinformatie over mijn vooropleiding in het secundair onderwijs, weet u dat ik iemand ben die een diploma secundair onderwijs heeft behaald in het BSO. Dit is de reden dat ik het moeilijk heb met het vak economie. Ik had [dit] jaar ook bijles gevraagd van een tutor die mij gedurende de zomervakantie zou helpen met economie maar deze laatste heeft onze overeenkomst opgezegd en vertrok op vakantie waardoor ik niemand anders tijdig kon vinden voor bijles economie. Zelf heb ik nog alles geleerd voor Economie maar door het gebrek aan basiskennis heb ik deze niet met vrucht kunnen afleggen.

Aangezien ik [dit] jaar behoudens economie alle rechten vakken heb behaald kunt u inzien dat ik heel graag deze richting doe, ik moet enkel één vak behalen aan de UHasselt voor mijn Bachelor in de rechten en dit is economie. Ik zou u graag willen vragen om naar billijkheid te oordelen en mij toe te laten deze vak voor een allerlaatste keer te afleggen in juni 2017. Een overstap maken naar een andere onderwijsinstelling tot het behalen van mijn bachelor diploma heeft tot gevolg dat ik daar meer dan vier vakken extra moet afleggen, wat nadelig is voor mij. Zoals vermeld hoop ik dat ik nog een laatste kans krijg om mijn bacheloropleiding af te ronden door het vak Economie te behalen.”

De interne beroepscommissie behandelt verzoekers beroep in zitting van 15 september 2016. Na verzoeker en de studietrajectbegeleider te hebben gehoord, komt de beroepscommissie tot de volgende beslissing:

“De student ontving via zijn studentendossier op 1 september 2016 de mededeling van de examencommissie dat hij geweigerd zou worden voor een eventuele herinschrijving in de opleiding ‘bachelor in de rechten’ omwille van het niet behalen van de bindende voorwaarden die hem bij aanvang van het academiejaar 2015-2016 waren opgelegd door de examencommissie. Deze bindende voorwaarden werden correct aan de student bekendgemaakt op 12.09.2015 via het studentendossier en betroffen:

- *Voor maximaal 60 SP inschrijven;*
- *Examen afleggen voor alle opleidingsonderdelen waarvoor de student in academiejaar 20142015 geen creditbewijs heeft gehaald en die niet werden ingezet als tolerantie;*

- *Voor alle opleidingsonderdelen die worden herkanst in academiejaar 2015-2016 cijfers behalen die voldoen aan de tolerantieregels van het tweede deliberatiepakket;*
- *Voor nieuw opgenomen opleidingsonderdelen in het tweede deliberatiepakket minstens 60% studierendement dient te behalen.*

Hierbij werd tevens door de examencommissie gemeld:

‘Indien u doorheen het academiejaar 2015-2016 in een omstandigheid van overmacht terecht komt die het vervullen van deze bindende voorwaarden belemmer[t], dient u dit via een schriftelijke motivering mee te delen aan de examencommissie, via de studieloopbaanbegeleider, en dit uiterlijk één dag voor de vergadering van de examencommissie (31 augustus 2016). Indien u aan het einde van het academiejaar 2015-2016 niet aan deze voorwaarden voldoet, zal uw verdere inschrijving aan de opleiding Rechten van de UHasselt vanaf het academiejaar 2016-2017 worden geweigerd, tenzij de examencommissie oordeelt dat u inderdaad door overmacht werd belemmerd.’

Hiertegen diende de student geen beroep in. Hij meldde geen overmachtsituatie aan de examencommissie Bachelor in de rechten voor het deliberatiemoment van 31.08.2016. De examencommissie concludeerde in haar vergadering dat de student niet voldaan had aan de bindende voorwaarden en beantwoordde deze situatie in haar weigeringsbeslissing, bekendgemaakt op 1 september 2016:

‘Op basis van je examenresultaten het afgelopen academiejaar oordeelt de examencommissie dat de bindende voorwaarden niet vervuld zijn. De examencommissie heeft verder geen kennis van uitzonderlijke omstandigheden waardoor het onmogelijk was de bindende voorwaarden na te komen, Daarom heeft de examencommissie op basis van art. 5.3.1 van het examenreglement* beslist dat je eventuele verdere inschrijving voor de opleiding bachelor in de rechten aan de Universiteit Hasselt/tUL zal geweigerd worden.’

De student geeft in zijn verzoekschrift voor de interne beroepscommissie aan dat hij slechts voor 1 opleidingsonderdeel een onvoldoende haalde in 2015-2016. De student zou moeilijkheden hebben met het opleidingsonderdeel economie vanwege zijn beperkte voorkennis uit het secundair onderwijs. Hij zocht daarom een tutor in de zomervakantie die hem bijles kon geven, maar de bijles kon niet plaatsvinden. Indien de student aan een andere onderwijsinstelling zijn bachelor diploma moet gaan behalen, zou hij extra opleidingsonderdelen moeten opnemen, wat nadelig zou zijn volgens de student.

De commissie begrijpt uit het verzoekschrift dat de student de redelijkheid van de beslissing aanvecht omdat het niet voldoen aan de bindende voorwaarden ligt in het niet behalen van een voldoende in het opleidingsonderdeel economie.

Uit de stukken blijkt dat de student ongewettigd afwezig was tijdens de eerste examenkans voor het opleidingsonderdeel, alsook in vorige examenkansen van het opleidingsonderdeel, waardoor hij zichzelf kansen heeft ontnomen om aan de bindende voorwaarden te voldoen (of tijdig hulp te zoeken). In die omstandigheden kan het de examencommissie niet worden verweten dat zij op strikte wijze toepassing heeft

gemaakt van art. 5.3 lid 1 van het examenreglement. De student beroept zich dan ook te[n] onrechte op de onredelijkheid van de beslissing.

Besluit

De commissie verklaart het beroep ongegrond.”

Dit is de tweede bestreden beslissing.

IV. Ontvankelijkheid

Verwerende partij betwist niet de ontvankelijkheid van het beroep.

De Raad ziet evenmin redenen om zulks ambtshalve te doen.

Het beroep is ontvankelijk.

V. De middelen

Enig middel

Verzoeker steunt een enig middel op het redelijkheidsbeginsel en de motiveringsplicht.

Standpunt van partijen

Verzoeker komt vooreerst terug op het verloop van het academiejaar 2014-2015 en de wijze waarop dit een invloed heeft gehad op het tot stand komen van de bindende voorwaarden.

Vervolgens brengt verzoeker in herinnering dat hij in de interne beroepsprocedure had aangevoerd dat zijn vooropleiding in het beroepssecundair onderwijs tot gevolg heeft dat hij weinig voorkennis heeft van wiskunde en economie, en dat dit de hoofdreden is waarom hij met het opleidingsonderdeel Economie problemen heeft.

De repliek hierop van de interne beroepscommissie, dat verzoeker examenkansen onbenut heeft gelaten en zichzelf aldus kansen op slagen heeft ontnomen, wordt door verzoeker betwist op grond van de volgende argumenten (letterlijk citaat):

“Aangezien de interne commissie mij verwijt dat ik opzettelijk deze examenkans van juni 2015 heb voorbij laten gaan is niet correct. Aangezien ik al bindende voorwaarden had en in deze periode ook de volgende vakken moest afleggen namelijk fiscaalrecht als bachelorscriptie, en er een overlapping plaats vond van deze vakken met economie maakte het voor mij nog moeilijker om economie nog af te leggen in juni. Ik had geen keuze, ik kon fiscaalrecht en bachelorscriptie halen, indien ik niet zou gaan naar het examen van economie. Wat tot gevolg heeft gehad dat ik deze beide vakken heb behaald in juni eerste kans. Als voor voorbije kansen had ik dit probleem ook, ik had telkens overlappende vakken waardoor ik niet naar examen economie kon gaan. Ik had geen kennis van dat het niet gaan naar een examen geldt als een examenkans, tijdens mijn eerste jaar had ik gehoord indien men een examen niet aflegt dat het niet geldt als een genomen kans. Indien ik kennis had zou ik deze kansen ook hebben opgenomen als afgelegd, maar ik was mij niet bewust van deze feit. Vandaar dat ik altijd vakken waarvan ik wist dat ik ze kon behalen voorrang gaf op economie, in mijn eigen had ik het idee indien ik alle andere vakken haal heb ik veel meer tijd om economie voor te bereiden. Nu ik enkel deze vak dien te behalen voor mijn bacheloropleiding wordt mij deze geweigerd af te leggen.”

Daarnaast stipt verzoeker aan dat hij op de hoorzitting van de interne beroepscommissie heeft toegelicht dat hij bij een overstap naar een andere universiteit meer dan vijftig studiepunten moet opnemen, wat voor verzoeker een risicovolle onderneming zou zijn omdat hij nog slechts over een beperkt leerkrediet beschikt. Verzoeker voegt hieraan toe dat hij contact heeft opgenomen met twee andere universiteiten en dat hem daar werd aangeraden om bij verwerende partij een creditovereenkomst te sluiten voor het opleidingsonderdeel Economie – een situatie die verzoeker naar zijn zeggen opnieuw ‘afhankelijk’ maakt van verwerende partij – en dat hij op die aanvraag nog geen antwoord heeft ontvangen.

In haar antwoordnota stelt verwerende partij in de eerste plaats dat het studietraject vóór het academiejaar 2015-2016 niet dienstig kan worden ingeroepen om de onregelmatigheid van de bestreden beslissingen aan te tonen:

“De examencommissie legde de student correct bindende voorwaarden op bij aanvang van het academiejaar 2015-2016 nadat hij in het academiejaar 2014-2015 een studierendement van 48% behaalde (38 SP verworven op 80 opgenomen studiepunten). De student heeft nooit intern beroep aangetekend tegen de hem opgelegde bindende voorwaarden of hieromtrent gecommuniceerd met de studieloopbaanbegeleider van de opleiding.

Er dient opgemerkt te worden dat de examencommissie in haar bindende voorwaarden ook zeer duidelijk is over het gevolg van het niet behalen van de bindende voorwaarden: *‘Indien u doorheen het academiejaar 2015-2016 in een omstandigheid van overmacht terecht komt die het vervullen van deze bindende voorwaarden belemmeren, dient u dit via een schriftelijke motivering mee te delen aan de examencommissie, via de*

studieloopbaanbegeleider, en dit uiterlijk één dag voor de vergadering van de examencommissie (31 augustus 2016). Indien u aan het einde van het academiejaar 2015-2016 niet aan deze voorwaarden voldoet, zal uw verdere inschrijving aan de opleiding Rechten van de UHasselt vanaf het academiejaar 2016-2017 worden geweigerd, tenzij de examencommissie oordeelt dat u inderdaad door overmacht werd belemmerd.' (bijlage B)

De student wist dus waar hij aan toe was bij aanvang van het academiejaar 2015-2016; met name: een laatste kans voor de 6 opleidingsonderdelen waarvoor hij credits diende te behalen om zijn bachelordiploma te behalen.

Dat de student zoveel studiepunten opnam in zijn traject in 2014-2015, kan bezwaarlijk aan de examencommissie worden toegerekend daar een student zelf zijn traject samenstelt binnen de grenzen van de volgtijdelijkheid. Bovendien heeft de examencommissie, na vaststelling van de omvang van het opgenomen pakket nog, na de uitschrijfdeadline, toegestaan dat de student kon uitschrijven voor 2 opleidingsonderdelen ter waarde van 18 SP zonder verlies van studiepunten. In het Onderwijs- en examenreglement van 2014-2015 werd ook nog niet voorzien in een maximum aan studiepunten dat een student kon opnemen binnen een academiejaar, waardoor de examencommissie geen effectief middel in handen had om een student te verplichten een lichter studieprogramma op te nemen.

Verder moet worden vastgesteld dat de student in het academiejaar 2015-2016 slechts 36 studiepunten opnam waarvan hij er 32 behaalde. Voor het opleidingsonderdeel 'economie' wist hij geen tolereerbaar cijfer te halen. Hierdoor voldeed de student niet aan de hem opgelegde bindende voorwaarden.

Het parcours van de student indachtig – hij is reeds in de opleiding ingeschreven sinds het academiejaar 2011-2012, had slechts een halve studiebelasting in het academiejaar 2015-2016, heeft zich 4 academiejaren op rij ingeschreven voor het opleidingsonderdeel 'economie' waarvan hij amper twee examenkansen daadwerkelijk benutte en als hoogste cijfer 2/20 behaald en heeft na 5 inschrijvingen, ondanks de opgelegde bindende voorwaarden nog steeds zijn bachelordiploma niet behaald – heeft de examencommissie beslist om de student te weigeren voor herinschrijving in de opleiding.

Hiermee heeft de examencommissie correct toepassing gemaakt van art. 11.246 van de Codex hoger onderwijs en art. 5.3 lid 1 van het examenreglement 2015-2016 van de UHasselt. Zij heeft haar beslissing tot weigering van de herinschrijving in de opleiding verder afdoende gemotiveerd op basis van de informatie waarover zij beschikte.”

Ook de tweede bestreden beslissing is naar oordeel van verwerende partij regelmatig tot stand gekomen en afdoende gemotiveerd. Zij wijst er ter zake op dat verzoeker slechts één argument aanvoerde, met name de onredelijkheid van de beslissing. Verwerende partij beklemtoont dat verzoeker ook tijdens het academiejaar 2015-2016, spijs de opgelegde voorwaarden, niet deelnam aan één van de twee examenkansen voor het opleidingsonderdeel Economie, en daardoor de eigen kansen op slagen verkleinde. Het feit dat verzoeker aanvoerde dat hij moeilijkheden heeft met dit opleidingsonderdeel en daarvoor pas deze zomer hulp zocht – die

het volgens hem liet afweten – spreekt voor verwerende partij niet in verzoekers voordeel: verzoeker had naar haar oordeel jaren geleden al bijlessen of tutoring moeten aanvragen indien hij wist dat slagen, of zelfs een tolereerbaar cijfer behalen, voor dit opleidingsonderdeel moeilijk was. Verwerende partij ziet in uitstelgedrag een oorzaak voor het niet voldoen aan de bindende voorwaarden. In het licht van dit alles is de tweede bestreden beslissing naar oordeel van verwerende partij streng, maar correct, en redelijk.

Wat de door verzoeker in de huidige procedure aangevoerde argumenten betreft, repliceert verwerende partij als volgt:

“De omstandigheden die het de student onmogelijk maakte om deel te nemen/te slagen voor het opleidingsonderdeel 'economie'”

De student geeft aan niet te weten dat een inschrijving voor een opleidingsonderdeel en de bijhorende twee examenkansen per academiejaar ook al worden deze niet gebruikt, gelden als examenkansen. Daarnaast vermeldt hij dat er een overlap zou zijn tussen opleidingsonderdelen. De student geeft niet aan van welke aard de overlap was.

In het licht van het slinkende leerkrediet van de student, is dit een jammere vaststelling, maar hier werd door de student niets over gemeld in de interne beroepsprocedure. Doch moet worden aangenomen dat een student de basisprincipes van het hoger onderwijssysteem, voor de UHasselt specifiek toegelicht in het onderwijs- en examenreglement, hoort te kennen. De studenten krijgen hierover ook meer dan voldoende informatie via de opleiding en de studieloopbaanbegeleiding. Derhalve is de UHasselt van mening dat dit argument niet kan worden aangenomen als een rechtvaardiging voor het niet behalen van de bindende voorwaarden.

Los hiervan, mag op zijn minst verwacht worden dat de student gealarmeerd werd bij het teken van de opgelegde bindende voorwaarden en de eventuele vaststelling van een overlap tussen opleidingsonderdelen. Hij had op dat ogenblik de reflex moeten maken om ofwel de overlap te melden aan de studietrajectbegeleider, ofwel minstens deel te nemen aan beide examenkansen voor het opleidingsonderdeel om zijn slaagkansen te verhogen. De onderwijsinstelling heeft overigens geen overlap in het examenrooster van de student kunnen vaststellen in juni 2016. Het examen economie stond gepland op 13.06.2016 en het examen fiscaal recht op 16.06.2016. Dit is een redelijke termijn om examens af te leggen en er moet dus minstens worden aangenomen dat hij aanwezig had kunnen zijn op de eerste examenkans van het opleidingsonderdeel 'economie'.

De overstap naar een andere universiteit betekent dat de student meer credits zou moeten behalen om zijn bachelordiploma te behalen

De student heeft inderdaad terloops tijdens de hoorzitting laten vallen dat hij zich bij andere universiteiten heeft geïnformeerd over een eventuele omschakeling. De interne beroepscommissie heeft hierin geen argument gezien, hoogstens een stavingselement om de onredelijkheid van de beslissing van de examencommissie aan te tonen.

De onderwijsinstelling is echter van mening dat zij bij het opleggen van bindende voorwaarden, noch bij de daaruit voortvloeiende weigeringsbeslissing moet rekening houden met de eventuele overstap van een student naar een andere instelling van hoger onderwijs. De bindende voorwaarden moesten een trigger zijn voor de student om na 5 inschrijvingen zijn bachelordiploma te behalen aan de UHasselt. Toch moesten de examencommissie en de interne beroepscommissie vaststellen dat het opleidingsonderdeel 'economie' al jaren een hindernis blijkt te zijn voor de student; een hindernis die hij te lang heeft ontweken. De interne beroepscommissie heeft dan ook afdoende geantwoord op dit element door te stellen dat de student zijn kansen om aan de bindende voorwaarden te voldoen niet optimaal benut heeft.

Het afleggen van het opleidingsonderdeel economie onder creditcontract

Uit navraag bij de opleiding blijkt dat de student op datum van 27.09.2016 nog geen aanvraag heeft ingediend om het opleidingsonderdeel 'economie' via creditcontract af te leggen. De beoordeling hiervan gebeurt door het bureau van de examencommissie na ontvangst van de aanvraag. Hier kan dan ook niet op worden geantwoord.”

In zijn *wederantwoordnota* werpt verzoeker, wat het creditcontract betreft, op dat hij op 16 september 2016 wel degelijk contact heeft genomen met de studietrajectbegeleider, met de vraag wat verzoeker kan doen om alsnog zijn bachelordiploma te halen. Verzoeker stelt dat het bekomen antwoord geen melding maakt van de mogelijkheid om een creditcontract af te sluiten, en vindt het bevreemdend dat daarop in de antwoordnota plots wordt ingegaan, nu de interne beroepscommissie ter zake niets heeft meegedeeld.

Wat het aanzoeken van ondersteuning bij de studies betreft, repliceert verzoeker dat hij middels een toelage zijn studies moet bekostigen en dat hij altijd voorrang heeft gegeven aan andere opleidingsonderdelen, mede omdat er in de voorgaande jaren onvoldoende financiële middelen waren om bijlessen economie te betalen. Verzoeker lijkt niet langer voor te houden dat het examen economie in de junizittijd samenviel met een ander examen: hij stelt thans dat de drie tussenliggende dagen (tussen de examens Economie en Fiscaal recht) net voldoende zijn voor een student met voorkennis van economie, maar niet voor hem.

Wat de veronderstelde kennis van het examenreglement betreft, antwoordt verzoeker dat de studietrajectbegeleider hem in de voorbije jaren geen enkele maal over examenkansen heeft gesproken, en dat het vermoeden dat de student de reglementen kent de studietrajectbegeleider niet ontslaat van zijn plicht om de student te informeren.

Inzake de voorgaande academiejaren voegt verzoeker nog het volgende toe:

“Vervolgens haalt verwerende partij aan dat: “bovendien heeft de examencommissie na vaststelling van de omvang van het opgenomen pakket nog, na de uitschrijvingsdeadline, toegestaan dat de student kon uitschrijven voor twee opleidingsonderdelen, ter waarde van 18 SP zonder verlies van studiepunten. Ik wil er graag op wijzen dat het retroactief uitschrijven enkel is gebeurd voor methodologie van 12 SP (bijlage 2), wat de UHasselt niet vermeldt is dat ik in januari 2014-2015 voor deze een succesvol examen heb afgelegd, en de twee overige opdrachten voor deze onderdeel niet mocht af leggen. Het was niet de bedoeling van de UHasselt om mij een gunst te doen, maar eerder hun eigen fout recht te zetten. Voor grondige studie bestuursrecht was de uitschrijfddeadline niet overschreden, waardoor ik deze overeenkomstig het normale procedure heb ingediend.”

en

“Verder vermeld[t] de verwerende partij dat in het examenreglement van 2014-2015 niet werd voorzien in een maximum aan studiepunten dat een student kon opnemen binnen een academiejaar, waardoor de examencommissie geen effectief middel in handen had om een student te verplichten een lichter studieprogramma op te nemen. Indien geen effectief middel voor handen was, waarom zou de studiebegeleider eigenhandig optreden door een e-mail te sturen en vermelden wat ik moest doen om mijn leerkrediet te beschermen. Waarom werd deze mail verstuurd op 28-04-2015 en niet vroeger? Opmerkelijk is dat de examencommissie in 2014-2015 zich niet bekommert om mijn leerkrediet, maar dit wel doet in 2015-2016 wanneer ik mij had ingeschreven voor 36 SP (bijlage 3).”

Beoordeling

De examencommissie heeft aan verzoeker op 12 september 2015 bindende voorwaarden opgelegd. Indien er zich tot en met het academiejaar 2014-2015 omstandigheden zouden hebben voorgedaan die de redelijkheid of evenredigheid van deze beslissing in vraag konden doen stellen, dan had het op de weg van verzoeker gelegen om zich daar alsdan op te beroepen.

Verzoeker heeft de beslissing van 12 september 2015 evenwel niet aangevochten. De Raad besluit daaruit dat argumenten die steunen op het academiejaar 2014-2015 of eerder, thans niet meer dienstig kunnen worden aangevoerd.

In een enig middel in de interne beroepsprocedure, bekritiseerde verzoeker de redelijkheid van de beslissing van de examencommissie. Verzoeker betwist niet dat de bindende voorwaarden niet zijn vervuld, en evenmin betwist hij het examencijfer van 2/20 voor Economie. Verzoeker heeft ook geen elementen van overmacht aangevoerd.

In die omstandigheden kon de interne beroepscommissie binnen de grenzen van de redelijkheid beslissen dat de eertijds aangekondigde gevolgen van het in de toekomst niet voldoen aan de bindende voorwaarden, konden worden uitgevoerd.

Het feit dat verzoeker slechts voor één vak niet aan de voorwaarden voldeed, en dat een voorgenomen ondersteuning via bijlessen buiten de wil van verzoeker niet kon doorgaan, zijn niet van aard om in het licht van het redelijkheidsbeginsel tot een ander besluit te komen.

De organisatie van het examenrooster en de daaruit voortvloeiende onmogelijkheid – of minstens verregaande moeilijkheid – om het examen Economie eerder af te leggen, werd in het intern beroep niet ingeroepen en kan in de huidige stand van de procedure niet meer voor het eerst worden aangevoerd als middel.

Louter ten overvloede stipt de Raad aan dat verzoeker wat dit argument betreft overigens in de loop van de huidige procedure op zijn stappen lijkt te zijn teruggekeerd. Wat in het verzoekschrift nog een probleem van overlappende examens heette waardoor verzoeker aan het examen Economie niet *kon* deelnemen, blijkt in de wederantwoordnota te zijn bijgesteld naar een ‘te korte termijn’ tussen het examen Fiscaal recht en het examen Economie. Van een materiële onmogelijkheid om het examen Economie af te leggen, is derhalve geen sprake. De Raad valt ter zake verder de beoordeling van de verwerende partij bij: verzoeker heeft in het verleden zes van de acht examenkansen voor Economie onbenut gelaten, en het is niet onredelijk dat de instelling dit gegeven bij haar beoordeling betreft.

Verzoeker wordt als student geacht kennis te hebben van het onderwijs- en examenreglement, alsook van de maatregelen van studievoortgangsbewaking die op grond daarvan in het diplomacontract en het creditcontract zijn vermeld (cf. artikel 5.2 van het onderwijs- en examenreglement).

Nog daargelaten dat verzoeker ook wat dat betreft in het intern beroep geen middel heeft opgeworpen, is de Raad van oordeel dat de vraag of de studietrajectbegeleider nu al dan niet bijkomend op deze bepalingen en hun toepassing heeft gewezen, niet van aard is om de rechtsgeldigheid van de bestreden beslissingen te doen wankelen.

Evenmin kan een beweerd gebrek aan kennis is hoofde van verzoeker met betrekking tot het aanrekenen als examenkans van een vak waarvoor hij was ingeschreven, aan de bestreden beslissingen worden tegengeworpen.

Ten slotte overweegt de Raad dat de redelijkheid en de evenredigheid van de betreden beslissing moeten worden beoordeeld op grond van enerzijds de voorliggende feiten en anderzijds de strekking en motivering van die beslissing.

Andere feitelijke of rechtsgevolgen die in tweede orde ontstaan, zijn in beginsel vreemd aan die beslissing en kunnen dan ook niet worden betrokken bij de beoordeling ervan.

Aldus is het aantal opleidingsonderdelen waarvoor verzoeker aan een andere universiteit zou moeten inschrijven ten einde zijn rechtenstudie te kunnen verderzetten, te dezen niet relevant. Hetzelfde geldt voor de discussie omtrent het vervolgen van de studies bij verwerende partij onder een ander contract dan een diplomacontract.

Het enig middel is, in zoverre ontvankelijk, ongegrond.

De Raad bedenkt dat, mede gelet op het gemis aan slechts één credit en het beperkt aantal daaraan verbonden studiepunten, de huidige procedure vermeden had kunnen worden indien verzoeker actief zou zijn geweest op de mogelijkheid om zich voor het betrokken opleidingsonderdeel middels een creditcontract in te schrijven, een mogelijkheid die verwerende partij in de antwoordnota *prima facie* open lijkt te laten.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter

Piet Versweyvelt	bijzitter
bijgestaan door	
Melissa Thijs	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.165 van 7 oktober 2016 in de zaak 2016/407

In zake: Mohamed WUYTS
                  woonplaats kiezend te 2018 Antwerpen
                  Lange Lozanastraat 67a

tegen:

KAREL DE GROTE HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 22 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 8 september 2016.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 7 oktober 2016.

Voorzitter van de Raad Jim Deridder heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Tom Peeters, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding Chemie. Hij neemt acht opleidingsonderdelen op in zijn programma.

Na de examenperiode van september heeft verzoeker voor drie opleidingsonderdelen geen credit behaald: Engels C2 (9/20), Statistiek BLC3 (0/20) en Milieuchemie CC3 (9/20). Het examencijfer voor Statistiek BLC3 is het gevolg van verzoekers afwezigheid op het examen.

De proclamatie vindt plaats op 9 september 2016.

Op 14 september 2016 stelt verzoeker het volgende intern beroep in:

“Ik ben Wuyts Mohamed, student chemie aan Karel de Grote campus Hoboken. Het schooljaar 2015-2016 moest het jaar zijn waarin ik zou afstuderen. Ik diende namelijk nog een stage te doen en enkele resterende vakken af te leggen. De stage en het eindwerk zijn goed verlopen. Bij de herexamens is het ‘allemaal’ misgegaan. Voor het laatste examen (statistiek 3) dat ik moest afleggen en vervolgens na slagen mijn diploma zou behalen, heb ik me van datum vergist. Doordat ik in het begin van het schooljaar een verkeerde groep in mijn lessenrooster heb ingepland, zie ik de examenplanningen van meerdere klasgroepen. Een van die groepen had een dag na mijn groep hetzelfde examen. Er kan oneindig over gediscussieerd worden of ik al dan niet moedwillig met de andere groep was komen opdagen om zo een extra studiedag te kunnen versieren. De waarheid is dat ik me werkelijk van datum heb vergist, zelfs na meerdere malen nazien. Anderzijds zou ik nooit het risico nemen het examen met een andere groep mee te doen. Ik weet dat dit niet hoort en mijn diploma stond op het spel, ik heb dit dus echt niet expres gedaan. Mijn KdG-tracject vlot verlopen, het enige dat ik wou was het examen statistiek afleggen zodat ik het kon afsluiten en me volledig zou gaan kunnen storten op het schakeljaar voor industrieel chemie.

De stand van zaken is nu zo dat ik me opnieuw aan KdG zal moeten inschrijven en de hierboven vermelde studie niet volledig kan starten (enkel onder een credit contract). Mijn motivatie om slechts deels te starten aan het schakeljaar met in het achterhoofd een nog niet verzekerd KdG diploma zit ver weg. Via enkele studenten/vrienden ben ik te weten gekomen dat het schakeljaar enorm veel energie en tijd vraagt. Ik weet niet of ik die energie kan opbrengen in de situatie waarin ik me nu bevind.

Met deze brief wil ik zeker niet suggereren dat de beslissing van de commissie onterecht is. Ik wil aantonen dat ik er alles aan gedaan heb om dit jaar tot een goed einde te brengen. Ik heb een enorm vermoeiende maar goede stage afgelegd met daarbovenop een zinvolle bachelor proef. Ik heb me heel goed voorbereid op de examens in augustus omdat ik in kerst een moeilijke periode had. Wat de reden is geweest voor die ene fout die mijn jaar toch wel verpest, daar heb ik geen antwoord op. Te veel stress, het niet kunnen geloven na al die tijd een diploma te kunnen behalen, ... ik weet het niet.

Ik zeg dat ik er alles aan gedaan heb om dit jaar tot een goed einde te kunnen brengen. De vorige jaren aan KdG verliepen niet van een leien dakje en ik voelde ook dat ik met verschillende zaken moeilijkheden heb gehad. Daarom heb ik dit jaar contact opgenomen met [K.E.], de studentenbegeleider, met als doel dit jaar vlotter te doen verlopen. Ik heb hier veel aan gehad, het deed me goed een persoon te vinden die alles mee opvolgt en me soms ook motiveert.

Ik heb haar dan ook verteld waarom ik het gevoel heb dat ik die controle nodig heb. Dit was voor mij de grootste stap, mijn problemen en zwaktes aan een persoon blootstellen. Eens dit gebeurd was, heb ik vaak samen gezeten met [K.] en hebben we zo de nodige hulp stap voor stap beginnen inschakelen.

Zowel psychologische hulp als leerproblemen kwamen aan bod. Zo'n zaken worden niet van de ene op de andere dag opgelost maar er komen wachttijden, resultaten van onderzoeken en dergelijke bij kijken. Hiermee wil ik aantonen dat ik er alles aan heb gedaan om dit jaar probleemloos door te komen en dit door aan mezelf te werken. De fouten die ik de vorige jaren maakte, daar was dit jaar geen sprake van op deze ene uitzondering na.

Mijn uiteindelijke vraag is of dat ik het examen statistiek alsnog zou mogen afleggen zodat ik verder kan met mijn studies en niet weer in dezelfde spiraal terecht kom. Dit is geen evidente vraag, ik wil ook geen gunsten van KdG ondanks dit op niets anders lijkt. Ik wil mijn diploma behalen waarvoor ik harder heb gewerkt dan elke andere KdG student die ik ken zodat ik verder kan.”

Op 20 september 2016 wordt verzoekers intern beroep onontvankelijk verklaard. In strijd met wat in artikel 4.4.4.1 van het onderwijs- en examenreglement op straffe van onontvankelijkheid is voorgeschreven, is verzoekers beroep immers niet ondertekend.

IV. Voorwerp van het beroep

Verzoeker heeft aan de Raad op 22 september 2016 kopie toegezonden van het verzoekschrift dat hij in het raam van de interne beroepsprocedure had ingediend.

Dit verzoekschrift bevat evident geen grieven tegen de beslissing van de interne beroepscommissie, die nadien pas is tussengekomen. Nochtans is het die beslissing die in de procedure voor de Raad voorwerp van het debat dient uit te maken. Overeenkomstig artikel 4.4.4.1 van het onderwijs- en examenreglement van verwerende partij beschikt de interne beroepscommissie immers over volheid van bevoegdheid, zodat haar beslissing in de plaats komt van de initiële studievoortgangsbepaling en deze laatste uit de rechtsorde verdwijnt, waardoor zij niet meer het voorwerp van een beroep bij de Raad kan uitmaken.

De vraag rijst derhalve of verzoeker de beslissing van de interne beroepsinstantie wel tot voorwerp van de huidige procedure heeft gemaakt.

Gelet op het onderstaande, heeft die vraag geen antwoord.

V. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Verwerende partij betwist de ontvankelijkheid van het beroep.

Zij stelt dat verzoeker heeft nagelaten voorafgaand het intern beroep op ontvankelijke wijze uit te putten.

Beoordeling

Daargelaten het hier niet aan de orde zijnde geval bedoeld in artikel II.294 van de Codex Hoger Onderwijs, waarin de student een initiële studievoortgangsbepaling tot voorwerp van zijn beroep voor de Raad kan maken omdat niet tijdig een beslissing op intern beroep is tussengekomen, schrijft artikel II.285 van dezelfde Codex voor dat de Raad slechts uitspraak kan doen over studievoortgangsgeschillen nadat de interne beroepsprocedure is uitgeput.

Het is vaste rechtspraak van de Raad dat deze vereiste er niet enkel op ziet dat een intern beroep werd ingesteld, maar ook dat dit op ontvankelijke wijze gebeurde.

Zelfs indien de beslissing op intern beroep van 20 september 2016 (mede) tot het voorwerp van de huidige procedure zou kunnen worden gerekend, dan moet worden vastgesteld (i) dat de kopie van het verzoekschrift op intern beroep dat aan de Raad wordt voorgelegd inderdaad niet door verzoeker is ondertekend, (ii) dat verzoeker de materiële vaststelling door de interne beroepsinstantie ter zake niet tegensprekt, (iii) dat artikel 4.4.4.1 van het onderwijs- en examenreglement van de verwerende partij de ondertekening van het intern beroep op straffe van onontvankelijkheid heeft voorgeschreven en (iv) dat verzoeker niet betwist dat zijn intern beroep op die grond kon worden afgewezen.

Nu verzoeker bijgevolg het oordeel van de interne beroepsinstantie niet betwist en de Raad evenmin redenen ziet om zulks ambtshalve te doen, dient te worden vastgesteld dat verzoeker het intern beroep niet op ontvankelijke wijze heeft uitgeput. Huidig beroep bij de Raad dient hetzelfde lot te ondergaan.

Voor zover verzoeker zou beogen dat de Raad, in de plaats van de interne beroepsinstantie, opnieuw zou oordelen over verzoekers vraag tot toekenning van een bijkomende examenkans, zij erop gewezen dat artikel II.291 van de Codex Hoger Onderwijs zulks in de weg staat, nu de Raad zijn appreciatie over de waarde van de student niet in de plaats kan stellen van die van de onderwijsinstelling of haar organen.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 7 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, I^e Kamer, samengesteld uit:

Jim Deridder,	voorzitter van de Raad
Jean Goossens	bijzitter
Piet Versweyvelt	bijzitter

bijgestaan door

Melissa Thijs	secretaris
---------------	------------

De secretaris

De voorzitter

Melissa Thijs

Jim Deridder

Zitting van 10 oktober 2016

Arrest nr. 3.203 van 10 oktober 2016 in de zaak 2016/316

In zake: Samira ARI
Woonplaats kiezend te 1020 Brussel
Albert Brachetlaan 59

Tegen: ERASMUSHOGESCHOOL
Woonplaats kiezend te 1070 Brussel
Nijverheidskaai 170

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 10 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 6 september 2016 waarbij aan verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Actualiteit en cultuur 2’ en van de studievoortgangsbepaling van dezelfde datum waarbij aan verzoekende partij een score van 8 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Actualiteit en cultuur 3’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 10 oktober 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor in het communicatiemanagement’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Actualiteit en cultuur 2’ krijgt verzoekende partij een examencijfer van 8/20 en voor het opleidingsonderdeel ‘Actualiteit en cultuur 3’ krijgt verzoekende partij een examencijfer van 8/20.

Verzoekende partij stelde geen intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij aangetekend schrijven van 10 september 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid van het verzoekschrift - afstand

Standpunten van partijen

In haar *antwoordnota* merkt verwerende partij op dat verzoekster haar liet weten afstand te doen van haar beroep, wat zij ook aan de Raad heeft gemeld.

Beoordeling

Bij e-mail van 14 september 2016 deelt verzoekende partij het volgende mee aan de Raad: “(...) *Ik stuur u deze mail naar aanleiding van een verzoekschrift om in beroep te gaan die ik op zaterdag 10/09 heb gestuurd. Ik wil niet meer in beroep gaan, ik zou dus graag willen dat mijn verzoekschrift wordt ingetrokken. (...)*”.

De Raad beschouwt de kennisgeving van verzoekende partij als een afstand van beroep.

Er zijn geen redenen om die afstand niet toe te staan.

BESLISSING

De Raad stelt de afstand vast.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen

secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.204 van 10 oktober 2016 in de zaak 2016/318

In zake: Angélique MAESSCHALCK
Woonplaats kiezend te 9250 Waasmunster
Lodewijk Mortelmansstraat 10

Tegen: UNIVERSITEIT ANTWERPEN
Woonplaats kiezend te 2000 Antwerpen
Prinsstraat 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de beslissing van de interne beroepsinstantie van 6 september 2016 waarbij aan verzoekende partij geen vrijstelling wordt toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Macro-economie’.

II. Verloop van de rechtspleging

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 10 oktober 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

III. Feiten

Verzoekster is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Toegepaste Economische Wetenschappen’.

Verzoekende partij krijgt geen vrijstelling voor het opleidingsonderdeel ‘Macro-economie’.

Verzoekende partij stelde een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 6 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

De interne beroepsinstantie stelde dat het gevolgde opleidingsonderdeel ‘De globale economie’ samen met ‘Markten en prijzen’ recht geeft op een vrijstelling voor ‘Inleiding tot de algemene economie’. Op basis van ‘De globale economie’ kan echter geen vrijstelling worden gegeven voor ‘Macro-economie’ omdat, na overleg met de titularis blijkt dat in dit opleidingsonderdeel de thema’s veel analytischer en wiskundig diepgaander worden besproken.

De beslissing op intern beroep werd bij schrijven van 6 september 2016 aan verzoekende partij overgemaakt.

Bij aangetekend schrijven van 12 september 2016 diende verzoekende partij een verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

Bij e-mail van 22 september 2016 deelt verwerende partij mee dat de bevoegde instantie in dit dossier ondertussen de bestreden beslissing heeft ingetrokken en heeft vervangen door een nieuwe beslissing.

Verzoekende partij dient vervolgens een nota in waarbij zij ingaat op elementen uit de nieuwe beslissing.

Beoordeling

De Raad neemt kennis van de nieuwe beslissing.

Huidig beroep van verzoekende partij wordt onontvankelijk verklaard bij gebrek aan voorwerp.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.205 van 10 oktober 2016 in de zaak 2016/320

In zake: Kato CHARLIER
Woonplaats kiezend te 2018 Antwerpen
Lange Leemstraat 385

Tegen: KAREL DE GROTE-HOGESCHOOL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Tom Peeters
kantoor houdend te 2018 Antwerpen
Mechelsesteenweg 27
Bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 12 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de examenbeslissing van 7 september 2016 waarbij aan verzoekende partij een score van 9 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Verlenen van zorg op maat’ en van de maatregel van studievoortgangsbewaking waardoor verzoekende partij gedurende de volgende drie academiejaren niet meer mag inschrijven voor dezelfde opleiding.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 10 oktober 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Isabelle Buyens (*loco* advocaat Tom Peeters), die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Bachelor Verpleegkunde’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Verlenen van zorg op maat’ bekommt verzoekende partij een examencijfer van 9/20. Het beroep heeft vooral betrekking op een deelopleidingsonderdeel hiervan, met name op ‘Zorgthema 4: medicatie en invasieve handelingen’. Hiervoor bekommt verzoekende partij een score van 6,8/20.

Verzoekende partij krijgt ook een maatregel van studievoortgangsbewaking opgelegd, met name dat ze gedurende de drie volgende academiejaren niet meer mag inschrijven voor dezelfde opleiding.

Verzoekende partij stelde tegelijkertijd intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling en extern beroep in bij de Raad.

Bij aangetekend schrijven van 12 september 2016 diende verzoekende partij haar verzoekschrift in bij de Raad.

IV. Ontvankelijkheid

Standpunt van partijen

In haar *antwoordnota* stipt verwerende partij aan dat verzoekster de interne beroepsmogelijkheden (nog) niet heeft uitgeput. Zij verwijst naar artikel II. 285 Codex Hoger Onderwijs, waarin wordt bepaald dat het extern beroep slechts ontvankelijk is na uitputting van de interne beroepsmiddelen. Verwerende partij stelt dat verzoekster extern beroep heeft ingesteld terwijl het intern beroep nog hangende is. Zij heeft aldus het resultaat van de interne beroepsprocedure niet afgewacht zodat het extern beroep voorbarig is. Verwerende partij benadrukt nog dat het feit dat de interne beroepscommissie ondertussen een beslissing zou nemen, niets afdoet aan de vaststelling dat het extern beroep onontvankelijk dient te worden verklaard.

Beoordeling

De Raad wijst erop dat dat conform artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad. De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoekende partij wel intern beroep heeft

ingesteld bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling, maar de beslissing ervan niet heeft afgewacht. Het bij de Raad ingestelde beroep is dan ook niet ontvankelijk.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter
bijgestaan door	
Freya Gheysen	secretaris

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote

Tegen dit arrest is een beroep bij de Raad van State mogelijk overeenkomstig artikel 14, § 2 van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het Koninklijk Besluit van 30 november 2006 tot vaststelling van de cassatieprocedure bij de Raad van State. Dit beroep dient schriftelijk en aangetekend te gebeuren binnen de dertig dagen na kennisgeving van deze beslissing en ondertekend te zijn door een advocaat. Bij het beroep moeten zijn gevoegd een kopie van het aangevochten arrest, de bijgevoegde stukken dienen genummerd en geïnventariseerd te zijn, en zes eensluidend verklaarde afschriften van het beroep.

Arrest nr. 3.206 van 10 oktober 2016 in de zaak 2016/321

In zake: Bianca GECI
Woonplaats kiezend te 04444 Chrastne Kosice Okolie (Slowakije)
Dom 11

Tegen: KATHOLIEKE UNIVERSITEIT LEUVEN
Woonplaats kiezend te 3000 Leuven
Oude Markt 13

I. Voorwerp van de vordering

Het beroep, ingesteld op 9 september 2016, strekt tot nietigverklaring van de studievoortgangsbepaling van 8 september 2016 waarbij aan verzoekende partij een score van 6 op 20 werd toegekend voor het opleidingsonderdeel ‘Master’s Thesis’.

II. Verloop van de rechtspleging

Verwerende partij heeft een antwoordnota ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 10 oktober 2016.

Kamervoorzitter Bertel De Groote heeft verslag uitgebracht.

De heer Toon Boon, die verschijnt voor de verwerende partij, is gehoord.

III. Feiten

Verzoeker is in het academiejaar 2015-2016 ingeschreven in de opleiding ‘Master of European Studies: Transnational and Global Perspectives’.

Voor het opleidingsonderdeel ‘Master’s Thesis’ bekomt verzoekende partij een examencijfer van 6/20.

Verzoekende partij stelde op datum van 9 september 2016 een intern beroep in bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling.

Verzoekende partij wachtte de beslissing niet af en diende bij aangetekend schrijven van 9 september 2016 een verzoekschrift in bij de Raad.

Bij beslissing van de interne beroepsinstantie op datum van 20 september 2016 werd het intern beroep ontvankelijk, doch ongegrond verklaard.

IV. Ontvankelijkheid

Artikel II.294, §2 van de Codex Hoger Onderwijs schrijft met betrekking tot de indiening van een beroep bij de Raad het volgende voor:

§2. De beroepen worden ingesteld bij wijze van verzoekschrift, waarin ten minste een feitelijke omschrijving is opgenomen van de ingeroepen bezwaren.

Het verzoekschrift wordt gedagtekend en, op straffe van onontvankelijkheid, ondertekend door de verzoeker of zijn raadsman.

De ondertekening van een bij de Raad ingesteld beroep is door de decreetgever uitdrukkelijk op straffe van onontvankelijkheid voorgeschreven.

De Raad stelt vast dat verzoeksters verzoekschrift niet is ondertekend.

Het beroep wordt ambtshalve onontvankelijk verklaard.

Ten overvloede wijst de Raad erop dat dat conform artikel II.285 Codex Hoger Onderwijs het uitputten van het intern beroep een grondvoorwaarde is voor de ontvankelijkheid van het extern beroep bij de Raad. De Raad stelt op basis van het dossier vast dat verzoekende partij wel intern beroep heeft ingesteld bij de interne beroepsinstantie van de onderwijsinstelling, maar de beslissing ervan niet heeft afgewacht. Dit leidt eveneens tot de niet-ontvankelijkheid van het beroep.

BESLISSING

De Raad verwerpt het beroep.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 10 oktober 2016, door de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, Ite Kamer, samengesteld uit:

Bertel De Groote,	kamervoorzitter
Jan Geens	bijzitter
Henri Verhaaren	bijzitter

bijgestaan door

Freya Gheysen	secretaris
---------------	------------

De secretaris

De voorzitter

Freya Gheysen

Bertel De Groote